

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Forester_C_S-04-Velitel_eskadry.PDB

PDB Name: Forester_C_S-04-Velitel_eskadry
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 25.9.2004
Modification Date: 25.9.2004
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

C. S. FORESTER

VELITEL ESKADRY

KAPITÁN HORNBLOWER

KAPITOLA PRVNÍ

Kapitán sir Horatio Hornblower se koupal a s nechutí pozoroval své nohy, klátící se přes okraj sedací vany. Byly tenké, porostlé chloupky a připomínaly mu nohy pavouků, které viděl ve Střední Americe. Bylo mu za těžko myslet na něco jiného než na své nohy, když viděl, sedě v té nesmyslné vaně, jak se vnucují jeho pozornosti tím, že mu byly vystrčeny přímo pod nos. Visely ze sedací vany na jedné straně, zatím co se tělo tyčilo ven z vody na druhé. Pouze střední část jeho postavy, od pasu ke kolenům, byla ponořena, a ta byla ještě téměř dvojitě přehnuta. Hornblowera zlobilo, že se musí koupat tímto způsobem, i když se všemožně snažil, aby se kvůli tomu nerozčiloval. Zoufale se pokoušel nevzpomínat na tisíce mnohem pohodlnějších koupelí na palubě lodi, pod palubní pumpou, která na něj chrlila neomezené množství osvěžující vody. Uchopil mýdlo a žinku a začal nelítostně dřít části těla čnicí nad hladinou. Při tomto úkonu začala voda ve velkém množství přetékat přes okraje vany na vyleštěnou, dubovou podlahu salónku. To bylo ovšem nepříjemné pro služku, ale při své dnešní náladě byl Hornblower rád, že působí nepříjemnosti.

Ztěžka povstal ve vaně, přičemž voda stříkala do všech směrů, namydil se a opět smyl mýdlo ze středních částí těla a zavolal na Browna. Brown přispěchal okamžitě z ložnice, ačkoliv dobrý sluha by byl vycítil pánovu náladu a přiběhl o několik vteřin později, aby na něj pán mohl spustit stavidla své výřečnosti. Když Hornblower vykročil z mýdlové záplavy a přešel místnost, zanecháváje za sebou stopy kapek a mokrých šlápů, přehodil mu Brown přes ramena zahřátý ručník a obratně založil jeho cípy tak, aby se nezamáčely. Hornblower se osušil a zamyšleně zíral dveřmi do ložnice na šaty, které mu tam Brown připravil.

»Nádherné jitro, pane,« pravil Brown.

»Čert aby vzal ty vaše šilhavé oči,« odsekl Hornblower.

Bude se musit obléci do toho prokletého oděvu z žlutavé a modré látky a navléci si vysoké lakované boty a zlatý řetěz. Ještě nikdy na sobě neměl tento oblek a přímo nenáviděl, když mu jej krejčí zkoušel. Nenáviděl ho, když jej obdivovala jeho manželka a byl si jist, že ho bude nenávidět stále, i když jej bude musit nosit. Nenáviděl ho dvojnásob, jednak takovou prostou, slepou a ničím neodůvodněnou nenávistí a jednak proto, že si byl zcela jist, že v něm nevyniká jeho osobitost a že v něm nevypadá prostě, nýbrž směšně. Přetáhl přes hlavu plátěnou košili, která stála dvě guiney, a pak, s nekonečným odporem, natáhl na nohy těsné, žlutavé kalhoty. Přiléhaly k nohám těsně, jako pokožka, a až když je měl úplně oblečený a Brown se za něho postavil a utáhl pás, uvědomil si, že si ještě nenatáhl punčochy. Svléci si kalhoty by znamenalo připustit chybu; to ovšem Hornblower nemohl dovolit a Brownův návrh odrazil jen dalším zaklením. Brown s filosofickým klidem poklekl a snažil se svinout těsné nohavice, podařilo se mu to však pouze ke kolenům a tak bylo nemožné natáhnout punčochy.

»Ustříhněte vrch těch prokletých nesmyslů!« zavrčel Hornblower.

Brown, klečící na podlaze, se s protestem v očích podíval na svého pána, avšak výraz Hornblowerovy tváře zarazil jeho námitky. Ukázněně, beze slova poslechl rozkazu a vytáhl ze skřínky nůžky, šmik, šmik, šmik! Vrchní části punčoch se snesly k zemi, Hornblower vsunul nohy do zmračených zbytků, a když přes ně Brown stáhl nohavice, cítil se po prvé toho dne spokojen. Osud může být proti němu, ale Bože, on mu ukáže, že dosud dovede vše zařadit podle vlastní vůle. Nacpal nohy do lakových bot a ani nezaklel na jejich těsnost — s pocitem viny si vzpomněl, že jednal s moderním obuvníkem jako slaboch, když netrval na tom, aby byly boty pohodlné; nemohl tak učinit proto, že u něho stála jeho manželka, která dohlížela, aby bylo vše provedeno podle předpisů nejnovější módy.

Dokulhal k toaletnímu stolku, uvázal si nákrčník a Brown mu ho zapjal. Kdykoliv otočil hlavou, třela se mu ta hloupá věc o uši a měl pocit, jako by měl krk natažen do dvojnásobné délky. Nikdy v životě se nesetkal s větším pocitem nepohodlí. Dokud bude mít na sobě tuto prokletou svěrací kazajku, kterou zavedli do módy Brummell a princ regent, nebude si moci klidně vydechnout. Navlékl si květovanou vestu modré barvy, osvěženou růžovými kvítky a pak kabát z jemného sukna a kůže, zpestřený velkými modrými knoflíky. Vnitřek kapes, vnitřní strany klop a límec byly ze stejné modři. Dvacet let nenosil Hornblower nic jiného než uniformu a obraz, odrážející se od zrcadla do jeho zoufalých očí,

byl nepřírozený, groteskní a směšný, V uniformě se cítil doma — nikdo mu nemohl vytýkat, že mu nesluší, protože ji musil nosit. Avšak v civilních šatech projevoval vlastní vkus — i když byl ženatý člověk — a lidé se mohli jeho oděvu vysmívat. Brown připevnil k řetízků zlaté hodinky a nacpal je do kapsičky. Tvořily na Hornblowerově břiše nevkusnou bouli, avšak Hornblower přímo zuřivě odmítl myšlenku, že by měl jít bez hodinek jen proto, aby mu šaty lépe padly. Pak mu Brown podal plátěný kapesník, který postříkal parfémem, Hornblower jej zastrčil do rukávu a byl připraven.

»To je nádherný oblek, pane,« pravil Brown.

»Nádherná hloupost,« odsekl Hornblower.

Přešel znovu místnost a zaklepal na protější dveře.

»Pojď dále,« zazněl hlas jeho manželky.

Barbara dosud seděla v sedací vaně a její nohy visely přes okraj jako před chvílí nohy jejího muže.

»Vypadáš tak nádherně, drahý,« pravila Barbara. »Je skutečně osvěžující vidět tě v něčem jiném než v uniformě.«

I Barbara, nejlepší žena na světě, se neosvobodila od hříchu, ovládajícího všechny ženy na světě: souhlasila se změnou jen proto, že to byla změna; Hornblower jí však neodpověděl jako Brownovi.

»Díky,« pravil, snaže se ze všech sil říci to povzneseně.

»Ručník, Hebe,« zvolala Barbara. Přispěchala malá, černá služka, a když její paní vystoupila z vany, zabalila ji do ručníku.

»Venuše se vynořila z lázně,« pravil Hornblower galantně. Dělal co mohl, aby se zbavil pocitu nepohodlnosti, který ho po každé zachvátí, kdykoli vídal svou ženu takto obnaženou v přítomnosti jiné ženy.

»Myslím,« podotkla Barbara, klidně stojíc, zatím co ji Hebe osušovala, »že se ve vesnici již dozvěděli o našem podivném zvyku - každodenní koupeli. Sotva si dovedu představit, co si o tom asi myslí.«

Hornblower si to dovedl představit. Býval kdysi také jedním z vesnických chlapců. Barbara odhodila ručník, a než ji Hebe přetáhla přes hlavu hedvábnou košili, objevila se znovu úplně nahá. Jakmile žena pozná, že již nemusí brát žádné ohledy, nemá zcela žádného smyslu pro slušnost a Barbara vypadala v té průsvitné košili mnohem neslušněji než před chvílí nahá. Posadila se před toaletní stůl, začala si nanášet na obličej krém a Hebe jí mezitím pročešávala vlasy. Na policičky stolku stála spousta kelímků a lahviček a Barbara používala obsahu jedné po druhé, jako by chtěla vytvořit čarodějnou směs.

»Jsem ráda, že nám dnes vysvitlo slunko,« pravila Barbara, pozorujíc v zrcadle obraz svého obličeje. »K dnešní ranní slavnosti se bude hodit pěkný den.«

Myšlenka na slavnost ovládala Hornblowerovu mysl od okamžiku, kdy se toho rána probudil. Nedalo se říci, že mu byla nepříjemná, necítil se však ve své kůži. Bude to první krok do nového způsobu žití a Hornblower pocíťoval ne nepřírozenou nedůvěru k vlastním reakcím na tuto změnu. Barbara si zatím prohlížela odraz jeho tváře v zrcadle.

»Vítejte nám, nový pane ze Smallbridge,« pravila a usmála se, obracejíc se k němu.

Úsměv přeměnil nejen výraz její tváře, nýbrž i celý Hornblowerův postoj k ní. Barbara přestala být velkou dámou, v jejích žilách kolovala nejmodřejší šlechtická krev, jejíž jedinečná vyváženost a povýšenost vždy skličovala Hornblowera a brala mu jistotu, což z duše nenáviděl. Místo toho se stala ženou, která stála bez bázně po jeho boku na střelami ošlehaných palubách Lydie v Tichém oceánu; ženou, která se chvěla láskou v jeho náručí, milovanou družkou a milenkou. Hornblowerovo srdce jí okamžitě vyšlo vstříc. Kdyby Hebe nebyla v pokoji, byl by ji objal a políbil. Avšak zrak Barbary se setkal s jeho očima a přečetl v nich, co se odehrává v mužově mysli. Ještě jednou se na něj usmála; rozuměli jeden druhému, dělili se o svá tajemství a celý svět dostal pro oba usměvavější ráz.

Barbara si natáhla bílé, hedvábné punčochy a uvázala si nad kolena purpurové, hedvábné podvazky. Hebe stála nedaleko s oděvem, kterého se nyní Barbara chopila. Když si šaty přehodila přes hlavu, zatřepotaly a zavlnily se a konečně se z nich vynořila Barbara s rozcuchanými vlasy a mávajícíma rukama, jak je vsouvala do rukávů. Žádná žena nemohla být v tomto okamžiku velkou dámou a Hornblower ji takto miloval více než jindy. Hebe srovnala šaty na těle své paní a položila jí na ramena krajkový přehoz, aby mohl být vykonán poslední úkon úpravy vlasů.

Když byla vsunuta na pravé místo poslední vlásnička, upravena poslední kadeř, když Hebe, lezoucí po zemi, obula Barbaře střevíce pomocí lžice, soustředila Barbara všechnu svou pozornost na posazení ohromného klobouku, ozdobeného růžemi a stuhami.

»Kolik je hodin drahý?« zeptala se.

»Devět,« odpověděl Hornblower, když s velkou námahou vytáhl hodinky z malé kapsičky na přední části kalhot.

»Výborně,« pravila Barbara, chápajíc se dlouhých, bílých, hedvábných rukavic, které získala jakýmsi podlouným způsobem z Paříže. »Hebe, mladý pan Richard již bude připraven. Řekněte vychovateli, ať mi ho přivede. A myslím, drahý, že tvá řádová stužka a hvězda by se velmi dobře hodily k dnešní příležitosti.«

»Mám se s nimi chlubit na prahu vlastního obydlí?« namítal Hornblower.

»Myslím, že ano,« odpověděla Barbara. Pak potřásla hlavou, na niž trůnila pyramida růží, a tentokrát se na její tváři neobjevil úsměv, nýbrž úšklebek a všechny Hornblowerovy námitky proti stužce a hvězdě okamžitě vyprchaly. Ten úšklebek byl tichým souhlasem, že pokud se týkalo jí a jejího manžela, nepřikládala Barbara slavnostnímu uvítání nového pána ze Smallbridge více důležitosti než Hornblower sám. Výraz její tváře v tom okamžiku připomínal spíše výraz augura.

V ložnici vyňal Hornblower ze zásuvky ve skříni rudou stužku a hvězdu řádu Bathského a Brown mu podal kožené rukavice, které si Hornblower navlekl při cestě dolů ze schodů. Postrašená služka ho pozdravila hlubokým úklonem. V hale stál komorník Wiggins s Hornblowerovým vysokým kloboukem z bobří kůže a po jeho boku podkoní John v nové livreji, kterou mu vybrala Barbara. A již přicházela Barbara s vychovatelkou, chovající v náručí malého Richarda. Richardovy kadeře byly napomádovány do škrobeného účesu. Vychovatelka ho postavila na zem, upravila mu šatečky a dala mu krajkový límec do správné polohy. Hornblower ho pak rychle uchopil za jednu ruku a Barbara se chopila

druhé. Richard ještě nebyl dostatečně obeznámen s uměním stát na vlastních nohou a mohlo by se stát, že se najednou postaví na všechny čtyři způsobem, který by neposloužil důstojnému průběhu slavnosti dnešního rána. Wiggins a John otevřeli dveře a všichni tři členové rodiny: Barbara a Hornblower, s Richardem mezi sebou, vyšli na schodiště trůnicí nad příjezdem do domu. Hornblower si včas, ještě před překročením prahu, nasadil na hlavu vysoký klobouk. Zdálo se, jako by se pod nimi shromáždili všichni obyvatelé Smallbridge do jednoho. Na jedné straně stál farář, obklopený skupinou dětí; přímo před budovou čtyři sedláci, nájemci půdy, ve špatně padnoucích šatech, se svými dělníky v halenách a na druhé straně skupina žen v zástěrách a čepcích. Za dětmi stojící hudebník z hostince »U kočáru a koní« zasadil housle pod bradu a začal hrát. Farář zamával rukou a děti vyrazily z hrdělek pisklavý popěvek:

Vizte, lidééééé, slavný můůůůůž,
bubny, trubkýýýý, hrajte tůůůůůš...

To zřejmě patřilo Hornblowerovi, který sňal klobouk a nejistě se zastavil; pro jeho uši nevnímající hudbu neznamenal nápěv naprosto nic, rozeznával však některá ze slov. Sbor nejistě dozpíval a farář vykročil vpřed.

»Naše vznešená lady,« začal, »sire Horatio. Bud'te nám srdečně vítání ve jménu naší obce. Bud'te nám vítán, sire Horatio, se vši tou slávou, kterou jste získal v boji proti korsickému tyranu. Bud'te nám vítána, naše paní, manželko hrdiny, sestro hrdiny, který velí našim čackým armádám ve Španělsku, dcero nejvznešenější šlechty naší země. Bud'te nám vítání...«

»Ma-ma!« vykřikl neočekávaně Richard. »Da-da!« Farář se tímto přerušením nedal zmást; byl již v plném tempu své řeči a pokračoval v nabubřelém přednášení protivně pochvalných vět. Vysvětloval, jakou měla obec Smallbridge radost z toho, že se stala majetkem tak slavného námořníka. Hornblowerova pozornost byla rozptýlována tím, že musil držet Richarda pevně za ruku — kdyby ji byl pustil, byl by se Richard zřejmě převálil na všechny čtyři a odbatolil ze schodů dolů, aby se blíže seznámil s vesnickými dětmi. Hornblower se díval na bujnou zeleň parku. Za ní se tyčily mohutné vlny Downu a na jedné straně vykukovala nad vrcholky stromů věž vesničky Smallbridge. Na téže straně se též prostíral nesmírně krásný sad v plném rozkvětu. Park, sad i věž to vše bylo jeho; byl pán ze Smallbridge, venkovský šlechtic, majitel mnoha akrů půdy, vítaný svými poddanými. Za ním se vypínal jeho dům, plný služebnictva; na jeho prsou se skvěla stužka a hvězda rytířského řádu; a v Londýně měla společnost Coutts & spol. ve svých sklepeních množství zlatých guineí, které byly též jeho. To byl vrchol všeho, po čem může muž toužit. Hornblower, stojící na nejvyšším stupni schodiště a naslouchající farářově plamenné řeči, se podivil, že dosud není plně šťasten. A hned se na sebe pro tuto myšlenku rozzlobil. Měl by tančit hrdostí, štěstím a nadšením a on tu zatím zírá do budoucnosti se zachmuřenou nechutí; s obavami při myšlence, že tu bude bydlet, a s naprostou nechutí při pomýšlení, že stráví sezónu v Londýně mezi vznešenou společností, i když Barbara bude po celý ten čas po jeho boku.

Tyto nepříjemné myšlenky byly náhle přerušeny. Bylo řečeno cosi, co nemělo být vyřčeno, a protože právě v tomto okamžiku byl farář jedinou řečnickou osobou, musil to říci on, ačkoliv stále rozohněně pokračoval, neuvědomuje si své chyby. Hornblower se pokradmu podíval na Barbaru; její bílé zuby se na okamžik opřely o spodní ret a to bylo pro každého, kdo ji znal, náznakem skličnosti. Jinak, navenek, projevovala přímo stoický klid, rys britských vyšších tříd. Co to mohlo být, co ji zarazilo? Hornblower namáhal své podvědomí, aby si vzpomněl na slova, jichž duchovní použil a jež zaslechl, aniž je vnímal. Ano, to bylo ono. Ten hlupák mluvil o Richardovi, jako by byl děckem obou manželů. Barbaru nesnesitelně zlobilo, když byl její nevlastní syn považován za jejího. A nejzajímavější bylo, že čím měla Richarda raději, tím více ji to mrzelo. Duchovního však bylo těžko vinit z chyby. Když přijedou do kraje manželé se šestnáctiměsíčním chlapcem, je přirozené předpokládat, že to je jejich děcko.

Farář zatím skončil svou řeč a nastala nepříjemná přestávka. Zřejmě musí být cosi řečeno v odpověď a bylo věci Hornblowera, aby tak učinil.

»Ha-hm,« začal Hornblower — nebyl ještě dosti dlouho ženat s Barbarou, aby se úplně zbavil svého starého zvyku — a všemožně se snažil vzpomenout si na něco, co by mohl říci. Měl ovšem být na tento případ připraven. Místo neplodného uvažování si měl v duchu připravit řeč. »Ha-hm, S pýchou přehlížím tuto anglickou krajinu ... «

Podánilo se mu říci vše potřebné. Korsický tyran. Skvělí angličtí bojovníci. Král a princ regent. Lady Barbara a Richard. Když skončil, nastala další nepříjemná přestávka a lidé se na sebe tázavě dívali, než vystoupil jeden ze sedláků.

»Tříkrát zdar naší lady!«

K Richardově úžasu vyjádřili všichni přítomní své nadšení hlasitým pokřikem.

»Tříkrát zdar siru Horatiovi! Jeden, dva, tři a ještě jednou navrch!«

Nyní nezbývalo nic, než se důstojně odebrat do domu a nechat na poddaných, aby se rozešli. Bud' jak bud', díky Bohu za to, už bylo po všem. John, podkoní, stál v hale v postoji, který zřejmě považoval za vzorný pozor. Hornblower si v duchu učinil poznámku, že ho musí naučit, jak držet lokty u těla. Když už musí mít podkoního, udělá z něho skutečně dobrého podkoního. A již tu byla vychovatelka a skláněla se nad Richardem, aby zjistila, do jaké míry je mokřý.

Vstoupil též komorník s dopisem na podnose. Když Hornblower uviděl pečeť, cítil, jak se mu hrne do tváří krev.

Uplynuly již měsíce, dlouhé jako celá léta, co dostal naposledy dopis z admirality. Chopil se ho rychle a jen díky přízní prozřetelnosti si vzpomněl, než rozlomil pečeť, aby vrhl na Barbaru omluvný pohled.

Lordové plnomocníci admirality,

Whitehall,

10. dubna 1812.

Sire,

bylo mi nařízeno lordy plnomocníky admirality, abych vám oznámil, že si Vás přejí zaměstnat jako komodora s podřízeným kapitánem ve službě, kterou Jejich Lordstva považují za hodnou Vašeho služebního stáří a postavení. Tímto se žádáte, abyste mým prostřednictvím informoval Jejich Lordstva co možná nejrychleji, zda jste ochoten

přijmout toto poslání. Přijmete-li úkol, žádáte se dále, abyste se osobně dostavil do této kanceláře, kde se Vám dostane slovních rozkazů Jejich Lordstev a též každého státního ministra, se kterým bude nutno, abyste se poradil.

E. Nepean

Váš oddaný služebník

tajemník lordů plnomocníků admirality.

Hornblower si musil přečíst dopis dvakrát — po prvé mu nedával zcela žádný smysl. Avšak při druhém čtení si plně uvědomil jeho nádherný smysl. První věci, která mu přišla na mysl, bylo, že nemusí pokračovat v životě ve Smallbridge nebo na Bond Streetu. Toho všeho se rázem zbavil. Bude se opět moci vykoupat pod palubní pumpou, místo aby seděl v té proklaté sedací vaně, obsahující jen hrnec vody. Bude se procházet po palubě, dýchat mořský vzduch, svlékne si tyhle zatraceně těsné kalhoty a už je nikdy neoblékne. Nebude přijímat žádné deputace, nebude musit mluvit s těmi prokletými poddanými a nebude musit poplácávat cizí koně po hřbetech. Nikdy už neucítí ohavný pach chlévů. A to byla jen jedna věc. Za druhé mu byla nabídnuta funkce komodora — komodora první třídy s jemu podřízeným kapitánem, takže bude vlastně jako admirál. Z vrcholku hlavního stožáru jeho lodi bude vlát komodorská vlajka, budou mu prokazovány zdvořilosti a pocty — ne snad že by o to stál, avšak právě tyto věci budou vnějším znakem důvěry, která mu byla prokázána, a povýšení, kterého dosáhl. Louis z admirality o něm musí mít zřejmě dobré mínění, když ho jmenoval komodorem, ačkoliv byl teprve asi v polovině kapitánského seznamu. Ovšem, věta »úkol, hodný Vašeho služebního stáří a postavení« byla jenom frází, která admirality opravňovala platit mu poloviční plat, kdyby úkol odmítl. Avšak ta poslední slova o státních ministrech byla nesmírně významná. Znamenala, že úkol, který mu byl svěřen, bude velmi odpovědný a mezinárodně důležitý. Celé jeho osobnosti se zmocnilo příjemné vzrušení.

Vytáhl hodinky. Deset hodin patnáct minut — podle civilních zvyklostí den vlastně teprve začínal.

»Kde je Brown?« vyštěkl na Wigginsse.

Brown se zázračně zhmotnil v pozadí — snad ne příliš zázračně, vždyť celý dům si musil být vědom, že pán dostal dopis z admirality.

»Připravte mi mou nejlepší uniformu a kord. Dejte zapřáhnout koně do kočáru. Vy pojedete se mnou, Browne — chci, abyste řídil. Sbalte mé i své věci na přenocování.«

Sloužící se rozběhli do všech směrů, protože nejenže důležité rozkazy pánovy musí být splněny, ale tohle byla věc státní důležitosti, a proto dvojnásob důležitá.

Bože, vždyť v tom rozčilení úplně zapomněl na Barbaru a ta si to dobře uvědomovala. Byla poněkud skleslá a koutky jejích úst maličko poklesly. Pak se jejích oči setkaly, koutky jejích úst se opět na okamžik zvedly, pak však znovu klesly.

»Je to od admirality,« vysvětloval zbytečně Hornblower. »Chtějí mne jmenovat komodorem a má mi být podřízen kapitán.«

Škoda, že Hornblower mohl vidět, jak se Barbara snaží, aby vypadala potěšeně.

»To je vysoká pocta,« pravila. »Ale stejně to není víc, než si zasloužíš, můj drahý. Jistě tě to těší a mne též.«

»Odtrhne mne to od tebe,« pravil Hornblower.

»Miláčku, byla jsem s tebou šest měsíců. Šest měsíců štěstí, které jsi mi dal, je více, než si kterákoliv žena zaslouží. A opět se ke mně vrátíš.«

»Ovšem, že se vrátím,« odvětil Hornblower.

KAPITOLA DRUHÁ

Bylo typické aprílové počasí. Za slavnostní ceremonie slunko přímo zázračně svítilo na schody Smallbridge House, avšak během dvaceti mil dlouhé jízdy do Londýna byli Hornblower s Brownem přepadeni průtrží mračen. Pak se opět objevilo slunce a zahřálo je i osušilo. Avšak nyní, když přejížděli Wimbledon Common, obloha se znovu zatáhla a první kapky začaly narážet na jejich obličej. Hornblower přitáhl plášť k tělu a znovu si zapjal límec. Jeho třírohý klobouk se zlatými prýmkami a kokardou mu ležel na kolenou pod ochranou pláštěnky. Kdyby byl dlouho vystaven dešti, shromáždily by se kolem střechy a obruby kaluže vody a kromě toho by klobouk ztratil tvar.

A již se to přihnalo, vítr s deštěm, řítící se od západu v neuvěřitelném kontrastu k nádhernému počasí, které vládlo ještě před půl hodinou. Náruční kůň to dostával naplno, a proto se snažil ulehčit si práci. Brown práskl po jeho boku bičem a kůň se znovu vrhl s obnovenou energií do ohlávky. Brown byl dobrý kočí. Byl vlastně dobrý ve všem, co dělal. Byl nejlepším kapitánovým čeluvodem, jakého Hornblower poznal za dlouhá léta, a vypracoval se v nejlepšího osobního sluhu, jakého si člověk mohl přát. Nyní tu seděl, bez řeči řídil vůz v prudkém dešti, jeho kluzká zápěstí a paže pracovaly jako zpruhy a vyvíjely jemný tlak na koňskou tlamu — tlak, který koním nijak nevadil v jejich práci, avšak byl dostatečný, aby jim dodával důvěry na kluzké silnici a aby je v případě nutnosti ovládl. Koně táhli kočár zablácenou cestou do prudkého kopce Wimbledon Common s chutí, jakou nikdy neprojevovali, když řídil Hornblower.

»Chtěl byste jít opět na moře, Browne?« zeptal se Hornblower.

Pouhá skutečnost, že si dovolil vyslovit tuto zbytečnou otázku, byla důkazem, že nebyl rozčilením ve vlastní kůži.

»Myslím, že ano, pane,« odpověděl Brown stroze.

Hornblower musil sám odhadnout, co tím Brown myslí. Zda úsečnost jeho odpovědi byla jen anglickým způsobem zakrývání nadšení, nebo zda se Brown jen ze zdvořilosti přizpůsobil pánově náladě.

Dešťové kapky nyní stékaly z Hornblowerových promáčených vlasů po krku za límec. Měl si s sebou vzít námořnickou pláštěnku. Shrbil se na měkkém, koženém sedadle a jeho ruce se opřely o jilec kordu, zavěšeného na pasu kolem boků — byl to kord za sto guineí, který mu věnoval Vlastenecký fond. Kord stál vertikálně a Hornblowerovy ruce tak oddalovaly těžkou, mokrou pláštěnku od třírohého klobouku, ležícího na kolenou. Další potůček dešťové vody mu

stekl za šaty a Hornblower se jen otřásl. Než se prudký déšť přehnal, byl Hornblower úplně promočen a necítil se v nijakém pohodlí. Ale již tu opět bylo slunko. Dešťové kapky na listech stromů a na křovinách se leskly jako diamanty. Z koní vycházela oblaka páry. Vysoko nad hlavami začali opět prozpěvovat skřiváci a Hornblower rozepjal plášť a otřel si mokré vlasy a krk kapesníkem. Na vrcholu kopce Brown zpomalil spřežení, aby si koně oddechli před rychlým sjezdem.

»Londýn, pane,« poznamenal.

Ano, objevil se Londýn. Déšť očistil vzduch od kouře a prachu, takže v záři jarního slunka bylo lze pozorovat i vzdálený pozlacený kříž a zvon katedrály svatého Pavla. Kostelní věže, maličké ve srovnání s věžemi velkochrámu, se rýsovaly s neobvyklou jasností. Bylo možno rozeznat i jednotlivé střechy. Brown zamlaskal na koně, kteří poslechli, dali se do klusu a táhli za sebou kočár po prudkém svahu do Wandsworthu. Hornblower se podíval na hodinky. Byly právě dvě hodiny, tedy příhodný čas k práci. I když pod kabátem lpěla na jeho těle promočená košile, ukázal se dnešní den mnohem příjemnějším, než předpokládal, když seděl ráno v sedací vaně.

Před admirálovou Brown zastavil koně, a když Hornblower slézal z kočáru, postavil se k povozu otrhaný chlapec, snažící se ochránit Hornblowerův plášť, aby se nezamazal o zablácené kolo.

»Počkejte na mne «U zlatého kříže«, Browne,« pravil Hornblower, hledaje minci pro chlapce.

»Podle rozkazu, pane,« odpověděl Brown a již otáčel kočár.

Hornblower si nasadil třírohý klobouk, upravil si plášť a posunul přezku pasu doprostřed. Ve Smallbridge House byl sirem Horatiem, pánem domu, autokratem, nyní však byl pouhým kapitánem Hornblowerem, přicházejícím na návštěvu lordů admirality. Avšak admirál Louis byl srdečnost sama. Nenechal Hornblowera čekat v předsíni déle než tři minuty — o nic déle, než bylo třeba k propuštění přítomného návštěvníka — a potřásl Hornblowerovi rukou se zřejmým potěšením. Zazvonil pak na sluhu, aby odnesl Hornblowerův promočený plášť, a vlastníma rukama mu přisunul židli k ohromnému krbu, v němž od jeho návratu z Východní Indie byl stále udržován oheň, ať v zimě či v létě.

»Doufám, že se lady Barbaře daří dobře,« pravil.

»Díky, velmi dobře, pane,« odvětil Hornblower.

»A malému Hornblowerovi?«

»Též velmi dobře, pane.«

Hornblower se rychle zbavil ostýchavosti. Posadil se hlouběji do židle a přivítal teplo, sálající z ohně. Na stěně zpozoroval nový portrét Collingwooda; byl jím zřejmě nahrazen starý obraz lorda Barhamu.

Hornblower měl příjemný pocit, když zpozoroval stužku a hvězdu a pak se podíval na vlastní prsa a viděl, že byl vyznamenán tímto řádem.

»A přece jste opustil rodinnou pohodu, jakmile jste obdržel náš dopis.«

»Ovšem, pane.«

Hornblower si uvědomil, že by se mu mohlo lépe vyplatit, kdyby se nechoval tak přirozeně. Mohlo by být lepší postavit se do pózy, stavět se, jako by nepřijímal nový úkol s velkým nadšením nebo předstírat, že přináší vlastní velkou oběť, avšak za nic na světě by to nebyl svedl. Měl příliš velkou radost z povýšení, byl příliš naplněn zvědavostí na úkol, který pro něj admirálita připravila.

»Jaké se mnou máte plány, pane,« zeptal se, nečekaje na Louise, až se zmíní o věci sám.

»Balt,« odpověděl Louis.

Tak tu to bylo. Jediné slovo ukončilo divoké ranní spekulace a omezilo široké pole možností. Mohlo to být kdekoliv. Jáva nebo Jamaika, Hornův mys nebo Mys Dobré naděje, Indický oceán nebo Středozemní moře, kdekoliv uvnitř dvaceti pěti tisíc mil světa, nad kterými vlála anglická vlajka. A bude to Balt. Hornblower se snažil soustředit v mysli vše, co věděl o Baltu. Neplavil se v severních vodách od dob, kdy byl mladým poručíkem.

»Oblast Baltu je pod velením admirála Keatse, že?«

»Prozatím ano. Bude však vyměněn Saumarezem. Dostane rozkaz, aby vám dal co největší možnou míru samostatnosti.«

To byla podivná věta. Naznačovala decentralizaci velení, a to bylo přirozeně špatné. Lepší špatný vrchní velitel než rozdělené velení. Říkat podřízenému, že jeho nadřízený velitel dostal rozkaz dát mu co nejširší míru samostatnosti, bylo velmi nebezpečné, ledaže podřízený byl muž naprosto loyální s dobře vyvinutým smyslem pro povinnost. Hornblower náhle těžce polkl — opravdu na čas zapomněl, že tím podřízeným je vlastně sám; možná, že ho admirálita pokládala za muže vysoce loyálního a s přirozenou inteligencí.

Louis se na něj tázavě podíval.

»Nechcete se dozvědět velikost své flotily?« zeptal se.

»Ano, ovšem,« odpověděl Hornblower, ale ve skutečnosti mu na tom celkem nezáleželo. Skutečnost, že bude něčemu velet, byla mnohem důležitější než to, čemu bude velet.

»Dostanete Nonsuch se sedmdesáti čtyřmi děly,« pravil Louis. »Tím se vám dostane lodi dostatečné palebné síly, kdybyste jí potřeboval. Zbytek bude sestaven z malých lodí, které se nám podaří sehnat — šalupy Lotus a Raven, dvě bombardy Moth a Harvey a kutr Clam. To je prozatím vše, ale do doby, než se vydáte na cestu, budeme pro vás mít možná další. Chceme, abyste byl připraven na všechnu práci podél pobřeží, která se vám za plavby naskytne. A budete ji mít patrně dostatek.«

»To věřím,« přitakal Hornblower.

»Nevím, zda budete bojovat s Rusy nebo proti nim,« pokračoval Louis. »Totéž platí i o Švédech. Jen Bůh ví, jak se to tam rozvine. Ale o tom vám konečně poví Nibs.«

Hornblower se podíval nechápavě na Louise.

»Váš ctěný švagr, nejvznešenější markýz Wellesley, rytíř řádu sv. Patrika, zahraniční ministr Jeho britské Výsosti.

Říkáme mu krátce Nibs. Za okamžik se na něj půjdeme podívat. Dříve však musíme rozhodnout ještě jednu důležitou věc. Koho chcete za kapitána 'Nonsuch'?

Hornblower zatajil dech. To bylo pověření velkého stupně. Jmenoval někdy poddůstojníky nebo lékařovy pomocníky; jednou ho požádal duchovní se špatnou minulostí, aby ho jmenoval lodním knězem; avšak mít možnost navrhnout kapitána řadové lodi bylo něco nekonečně důležitějšího než všechna jmenování v minulosti dohromady. V námořnictvu bylo sto dvacet kapitánů mladších Hornblowera, k jejichž dobru bylo přičítáno množství vynikajících činů, o jejichž dobrodružstvích se vyprávělo na všech čtyřech světových stranách se zatajeným dechem, kteří si vydobyli svoji hodnotu za cenu vlastní krve, činy, v nichž se zobrazovalo profesionální umění a statečnost v historii dosud nevídaná. Jistě alespoň polovina z nich by se radostně chopila možnosti velet lodi o čtyřiasedmdesáti dělech. Hornblower si vzpomněl, jaká radost ho zachvátila, když byl před dvěma lety jmenován kapitánem Sutherlandu. Byli kapitáni, žijící za poloviční plat, kapitáni v pobřežních službách, kteří by dali půl života, aby se dočkali velení na moři; a nyní bylo v jeho moci změnit celý život a kariéru jednoho z nich. A přece při rozhodování ani na okamžik nezaváhal. Možná, že byli k dispozici lepší kapitáni, kapitáni s lepšími mozky, avšak pro Hornblowera byl pouze jediný.

»Vezmu si Bushe,« pravil; »je-li ovšem volný.« »Můžete ho mít,« pravil Louis s pokývnutím hlavy. »Očekával jsem, že o něj požádáte. Myslíte, že mu nebude vadit dřevěná noha?«

»Myslím, že ne,« odvětil Hornblower. Bylo by pro něj mrzuté, kdyby se měl vydat na moře s jiným kapitánem než Bushem.

»Tak dobře,« pravil Louis, dívaje se na hodiny, visící na stěně. »Nenamítáte-li nic proti tomu, mohli bychom se nyní podívat k Nibsovi.«

KAPITOLA TŘETÍ

Hornblower seděl ve svém soukromém pokoji v hostinci »U zlatého kříže«. V krbu plál vesele oheň a na stole, u kterého seděl, hořely neméně než čtyři voskové svíce. Všechn ten přepych — soukromý hostinský pokoj, oheň, voskové svíce — vzbuzoval v Hornblowerovi pocit spokojenosti. Byl dlouhý čas chudý, musil po celý život tak opatrně hospodařit a šetřit, že měl z možnosti hojného utrácení peněz podivnou a pochybenou radost. Jeho zítřejší účet bude obsahovat nejméně pět šilinků za světlo, a kdyby se byl spokojil s pouhou lucernou, nebyl by zaplatil více než dvě pence. Také oheň ho bude stát nejméně šilink. A můžete věřit, že hostinský bude počítat nejvyšší ceny návštěvníku, který je mohl zaplatit, rytíři řádu Bathského se sluhou a s kočárem s dvěma koni. Zítřejší účet se bude jistě více blížit dvěma guineám než jedné. Hornblower se dotkl náprsní kapsy, aby se ujistil, že tam je dosud silný svazek librových bankovek. Mohl si klidně dovolit utratit dvě guiney denně.

Přesvědčiv se, že tam peníze dosud jsou, sklonil se opět nad poznámkami, které si načrtl během rozmluvy s ministrem zahraničí. Nebyly nijak uspořádány a šly za sebou tak, jak přicházely jednotlivé body na Wellesleyovu mysl. Bylo zcela jasné, že si ani vláda nebyla zcela jista, zda budou Rusové bojovat proti Bonapartovi či ne. Ať již car nenáviděl Francouze jakkoli — a zřejmě je nenáviděl — nebude bojovat, nebude-li k tomu přinucen. Alespoň ne v přítomné době, kdy se dosud snažil vybudovat a zreorganizovat svou armádu.

»Bony bude asi těžko takový blázen, aby sám vyvolával spor,« řekl Wellesley, »když může dostat prakticky vše, co si přeje bez boje.«

Avšak vznikne-li válka, bude žádoucí, aby měla Anglie na Baltu údernou jednotku.

»Vyžene-li Bony Alexandra z Ruska, chci, abyste byl po ruce a abyste vzal cara na palubu,« pravil Wellesley.

»Vždycky ho budeme moci upotřebit.«

Králové ve vyhnanství byli užitečnými figurami k vedení odporu, udržovaného v zemích, jež Bonaparte obsadil. Pod ochranným křídlem Anglie žili vládcové Sicílie a Sardinie, Nizozemí, Portugalska a Hesenska a všichni pomáhali udržovat naději svých bývalých poddaných, kteří nyní žili pod okovanou botou tyрана.

»Mnoho záleží na Švédsku,« zněla jiná Wellesleyova poznámka. »Nikdo nemůže předem říci, co udělá Bernadotte.

Ruský útok na Finsko Švédy rozzlobil. Snažíme se jim naznačovat, že ze dvou nepřátel je Bonaparte nebezpečnější.

Stojí u vchodu do Baltu, zatím co Rusko je pouze na severu. Pro Švédsko však rozhodně není příjemné, že se musí rozhodovat mezi Ruskem a Bonapartem.«

Bylo to hezky zamotané, ať z té či oné strany. Švédsku vládl korunní princ, který byl ještě před třemi lety francouzským generálem a svatbou se stal jakýmsi vzdáleným příbuzným Bonapartovým. Dánsko a Norsko byly v rukou tyranových, Finsko nedávno podrobena Ruskem a jižní pobřeží Baltu se hemžilo Bonapartovými jednotkami.

»Má vojenské tábory v Gdaňsku a Štětíně,« pravil Wellesley, »a jihoněmecká vojska táboří odtamtud až k Berlínu, nemluvě ani o Prusech, Rakušanech a jiných spojencích.«

S Evropou u svých nohou mohl Bonaparte připojit do svých služeb armády svých bývalých nepřátel. Kdyby se pustil do války s Ruskem, zdálo se, že velká část jeho vojsk bude složena z cizinců — Italů a Jihoněmců, Prusů a Rakušanů, Nizozemců a Dánů.

»Bylo mi řečeno, že mu slouží i Španělé a Portugalci,« pravil Wellesley. »Doufám, že se jim líbila právě uplynulá zima v Polsku. Vy umíte španělsky, že?«

Hornblower odpověděl: »Ano.«

»A francouzsky též?«

»Ano.«

»Rusky?«

»Ne.«

»Německy?«

»Ne.«

»Švédsky? Polsky? Litevsky?«

»Ne.«

»Škoda. Avšak slyšel jsem, že většina vzdělaných Rusů mluví lépe francouzsky než rusky — ačkoliv v tom případě, soudě podle Rusů, se kterými jsem se setkal, by toho mnoho neznali ani ve své mateřštině. A máme pro vás švédského tlumočníka — budete se musit dohodnout s admirálitou, jak ho zařadit ve vašich lodních knihách — je to, myslím, správný námořnický výraz.«

U Wellesleye bylo typické, že do svých slov vložil jemný sarkasmus. Býval generálním guvernérem Indie a nyní byl ministrem zahraničí, mužem s modrou krví a na vrcholu společenského žebříčku. V těch několika slovech dovedl vyjádřit všechnu svou povýšenou ignoranci a z ní plynoucí povýšené pohrdání námořnickými věcmi; dovedl v nich vyjádřit nadřazenost muže velkého světa nad hrubým mořským vlkem, i když byl ten mořský vlk jeho vlastním švagrem. Hornblower se poněkud zarazil, dosud se však tak dobře ovládal, že se ani nepokusil na oplátku rýpnout do Wellesleye.

»Vy se vyznáte ve všech řemeslech, Richarde,« poznamenal klidně.

Bylo na místě připomenout muži vyšších sfér, že mořský vlk s ním byl úzce spřízněn, že byl oprávněn oslovovat ho křestním jménem; a kromě toho, možná, že markýze nazlobí náznak, že přece jenom měl jakési námořnické vědomosti.

»Nikoliv ve vašem, Hornblower. Nikdy jsem se nedovedl naučit všem těm levobokům a pravobokům, povelům jako »zvráťte plachty« a věcem toho druhu. Člověk se tomu musí učit již od mládí, jako hic, haec, hoc.«

Bylo velmi těžké rozrušit markýzovo povýšené uspokojení a Hornblower obrátil pozornost na vážnější věci. Rusové měli pěkné námořnictvo, snad až čtrnáct řadových lodí, v Revalu a Kronštat. Švédsko mělo právě tolik, německé a pomohánské přístavy se henžily francouzskými soukromými ozbrojenými loděmi, privatéry a jedním z důležitých Hornblowerových úkolů bude chránit před těmito mořskými lupiči britské loďstvo, protože obchod se Švédskem byl pro Anglii životně důležitý. Z Baltu přicházely námožní potřeby, které umožňovaly Anglii ovládat moře — dehet a terpentín, borové dřevo na stěžně, lanoví, stavební dříví a olej. Kdyby se mělo Švédsko stát Bonapartovým spojencem proti Rusku, byl by švédský příspěvek na tomto obchodě — tvořící více než polovinu — nenávratně ztracen. Anglie by se musila spokojit s tím málem, které by se dalo vyvézt z Finska a Estonska, musila by obchodní loďstvo chránit konvoji, proplovat s nimi Baltem přímo mezi zuby Švédského námořnictva a nějakým způsobem je dostat z Baltu, i když byl Bonaparte pánem Dánska. Rusové by toto zboží chtěli jistě pro vlastní námořnictvo, musí však být donuceni vzdát se takové části, aby mohlo být britské námořnictvo udržováno na moři.

Bylo dobře, že Anglie nešla na pomoc Finsku, když bylo napadeno Ruskem. Kdyby tak byla učinila, skýtala by se nyní menší možnost, že se Rusko pustí do války s Bonapartem. Diplomacie, podporovaná mocí, by snad mohla ochránit Švédsko před spojenectvím s Bonapartem, mohla by učinit baltský obchod bezpečným a mohla by otevřít severoněmecké pobřeží pro nájezdy na Bonapartovy komunikace — pod takovým druhem nátlaku, zejména kdyby Bonaparte utrpěl nějakým zázrakem neúspěch, dalo by se i Prusko jistě přimět ke změně stran. To bude další z Hornblowerových úkolů — napomáhat Švédsku zbavit se dědičné nedůvěry k Rusku a nalákat Prusko, aby se oprostilo z ohlávky násilím sjednaného spojenectví s Francií. Současně však nesmí učinit nic, co by ohrozilo baltský obchod. Jediný chybný krůček by mohl znamenat zkázu. Hornblower položil poznámky na stůl a díval se zamyšleně na protější stěnu místnosti. Baltská mlha, led a mělčiny; ruské a švédské námořnictvo a francouzští privatéři; baltský obchod, ruské spojenectví a postoj Pruska; vysoká politika a životně důležitý obchod; během příštích několika měsíců bude viset osud Evropy a historie celého světa na vlásce a on za to bude odpovídat. Hornblower cítil, jak se mu zrychluje tep, jak se jeho svaly napínají, což byly staré příznaky nebezpečí. Téměř plný rok již uplynul od doby, kdy se tyto příznaky dostavily naposledy. Tehdy vstoupil do velké kajuty na lodi Victory, aby vyslechl rozsudek válečného soudu, kterým mohl být odsouzen k smrti. Cítil, že ho tento příslib nebezpečí a velké odpovědnosti nijak netěší. Když jel dnes v poledne vesele pro rozkazy, nepomyslel, že to bude něco takového. Pro tuto věc opustí lásku a přátelství Barbary, život venkovského šlechtice, mír a pohodu nově získaného domova. A přece ještě když tu seděl v bezútěšné a téměř zoufalé náladě, pocítil v duši lákavost řešení budoucích problémů. Dostal od admirality volnou ruku — v tom směru si nemohl stěžovat. Reval zamrzal v prosinci, Kronštat často již v listopadu. Dokud budou tyto přístavy zamrzlé, bude si musit najít základnu někde dále na jihu Baltu. Zamrzal také Lubek? V každém případě bude lepší... Hornblower prudce odstrčil židli od stolu, aniž si byl vědom, co činí. Nedovedl přemýšlet a namáhat svou obrazotvornost sedě; nevydržel by to déle než zadržet dech; takové srovnání bylo zcela přílehlavé, protože když byl nucen sedět v době, kdy namáhal svůj mozek, jevil se na něm charakteristické příznaky pomalého skrčení — jeho krevní tlak stoupal a Hornblower sebou stále nepokojně vrtěl.

Dnes nemohla být o sezení ani řeč. Když odstrčil židli, mohl se procházet světnicí z jedné strany na druhou, od stolu k oknu a opět zpátky. To byla procházka právě tak dlouhá, a možná, že méně posetá překážkami než na velitelské palubě některé lodi. Sotva se začal procházet, přiotvířely se tiše dveře do místnosti a skulinou nahlédl dovnitř Brown; jeho pozornost byla vzbuzena ostrým zavržením židle, drhnoucí o podlahu. Brownovi stačil krátký pohled. Kapitán se začal procházet, což znamenalo, že si ještě dlouho nepůjde lehnout.

Brown byl inteligentní muž, který při své práci — pečování o kapitána — užíval mozků. Opět tise zavřel a čekal plných deset minut, než znovu otevřel a vstoupil do místnosti. V těch deseti minutách se již Hornblower dostal do tempa a jeho myšlenky se braly určitým směrem, od kterého se nedaly lehce odklonit. Brown se mohl tiše vplížit do pokoje, aniž rušil svého pána — a bylo by skutečně těžko říci, zda Hornblower věděl, že Brown vstoupil, či ne. Brown, rozvrhnuv si své pohyby přesně podle fázi kapitánovy procházky, se doplnil až k svíčkám a zhasil je — začaly již dohořívát a hrozně zapáchaly. Pak dosáhl krbu a přiložil uhlí, neboť oheň již dohořívával v rudých oharcích. Pak se mu podařilo dostat se tiše ze světnice a posadit se, neboť bude musit dlouho čekat. Kapitán byl obyčejně uznalý pán, kterému se ani nesnilo o

tom, aby nechal svého sluhu dlouho vzhůru jen proto, aby mohl svého pána uložit do postele. Brown si toho byl plně vědom, a proto se nijak nezlobil nad tím, že mu dnes kapitán výjimečně zapomněl říci, aby šel spát.

Sem a tam kráčel Hornblower po pokoji pravidelným a vyměřeným krokem a prováděl obrat dva palce před římsou okna na jedné straně a na druhé se při obratu vždy opřel bokem o hranu stolu. Rusové a Švédové, konvoje a privatýři, Stockholm a Gdaňsk, to vše mu dávalo mnoho látky k přemýšlení. Na Baltu bude také zima a bude musit předem plánovat, jak uchránit zdraví své posádky v studeném počasí. A první věci, o které se bude musit přesvědčit, jakmile bude jeho flotila pohromadě, bude, zda je na každé lodi důstojník, který dovede spolehlivě číst a předávat signály.

Kdyby se přesně nedařilo dorozumívání mezi loděmi, byla by veškerá disciplína a organizace zbytečná a nemusil by se namáhat s vymýšlením plánu. Bombardy měly nevýhodu...

V tom okamžiku byly Hornblowerovy myšlenky přerušeny zaklepáním na dveře.. »Vstupte,« zavrčel.

Dveře se pomalu otevřely a Hornblowerův zrak mezi nimi zachytil Browna a ustrašeného hostinského v zelené zástěře.

»Co je,« vyštěkl Hornblower. Nyní, když se zastavil na své »palubní« procházce, uvědomil si, že je unaven. Mnoho se přihodilo od dnešního rána, kdy byl pán ze Smallbridge vítán svými poddanými, a pocit v nohou mu řekl, že tu musil projít hezky dlouhou trať.

Brown s hostinským si vyměnili pohledy a pak se hostinský osmělil.

»To máte tak, pane,« začal nervózně. »Jeho Lordstvo má pronajatou ložnici číslo čtyři, ležící právě pod vaším pokojem, pane. Jeho Lordstvo je muž velmi prudké povahy, pane, odpusťte, pane. Řekl — odpusťte ještě jednou, pane — řekl, že by mu ve dvě hodiny ráno už nikdo nemusil přeshlapovat nad hlavou. Řekl...«

»Ve dvě hodiny ráno?« dožadoval se Hornblower vysvětlení. »Už budou skoro tři,« vmísil se Brown taktně do rozhovoru. »Skutečně, pane. Půl třetí odbilo, když pro mne zvonil po druhé. Říkal, že kdybyste alespoň něco převrhl nebo zazpíval, že by to nebylo tak jednotvárné. Ale prý slyšet vás jen jak přecházíte sem a tam... Jeho Lordstvo řeklo, že ho to nutí k přemýšlení na smrt a soudný den. Je to prý příliš pravidelné. Řekl jsem mu, kdo jste, pane, když zvonil po prvé. A nyní... «

Hornblower se zatím již snesl k zemi a oprostil se z oblak myšlenek, která ho obklopovala. Viděl nervózní gestikulaci hostinského, lapeného mezi rozmrzelostí neznámého lordstva dole a hlubokým zamyšlením kapitána sira Horatio Hornblowera nahoře a nemohl se zdržet úsměvu — vlastně jen velká míra sebeovládání ho uchránila před tím, že přímo nepropukl v smích. Dovedl si představit celou tu směšnou příhodu. Neznámého, zlostného lorda dole, strach hostinského, aby neurazil jednoho neb druhého ze svých bohatých a vlivných hostí, a vše korunující zápletku, když Brown do posledního okamžiku tvrdohlavě odpíral jakýkoliv zásah do úvah svého pána. Když se usmál, zpozoroval Hornblower v tvářích obou mužů úlevu a to ho tentokrát skutečně donutilo k smíchu. Jeho nálada byla v poslední době velmi vznětlivá; Brown očekával výbuch a ubohý hostinský nečekal nic jiného. Hostinští nikdy neočekávají od hostí, které jim osud seslal, nic jiného než prudké záchvaty hněvu. Hornblower si vzpomněl na Brownovy ustrašené oči z dnešního rána: snad Brown nebyl tak chytrý, jak se zdálo; vždyť dnes ráno byl Hornblower nabručený, protože byl nezaměstnaný námořní důstojník, zatím co nyní byl komodor s flotilou, která ho očekává, a nic na světě proto nemohlo pokazit jeho dobrou náladu — na to Brown zřejmě nepomyslel.

»Vyřídte Jeho Lordstvu mé poklony,« pravil. »Řekněte mu, že pochod soudného dne přestane od tohoto okamžiku.

Browne, půjdu si lehnout.«

Hostinský uprchl s úlevou dolů a Brown se chopil svícnu. Ze svíčky zbyl již jen malíčký kousek. Brown posvítil svému pánovi na cestu do ložnice. Hornblower svlékl kabát s těžkými, zlatými nárameníky a Brown jej zachytil právě včas, aby neupadl na zem. Následovaly boty, košile a kalhoty a pak si Hornblower navlékl nádhernou noční košili, která byla rozložena na posteli. Byla z pravého čínského hedvábí s brokátlem a výšivkami u krku a manžet. Barbara ji zvlášť objednala z Východu prostřednictvím přítele, zaměstnaného u Východoindické společnosti. Přikrývkou obalená cihla v posteli již hodně vychladla, avšak teplo z ní sálající se rozšířilo do velkého prostoru; Hornblower se uložil do teplé náruče postele.

»Dobrou noc, pane,« pravil Brown, a když zhasil svíčku, roznesla se tma z koutů do celé místnosti. S ní se přičítily na Hornblowera složité sny. Ať již ve spánku, nebo ještě při vědomí — následujícího jitra to nedovedl Hornblower posoudit — převracely se v jeho mysli po celý zbytek noci nekonečné důsledky příští kampaně na Baltu, kde bude znovu v sázce jeho život, pověst a sebeúcta.

KAPITOLA ČTVRTÁ

Hornblower seděl v kočáře a díval se okénkem ven.

»Vítr se otáčí trochu k severu,« pravil. »Řekl bych, že nyní vane k západo-severo-západu.«

»Ano, můj milý,« odpověděla Barbara trpělivě.

»Odpusť, drahá, že jsem tě přerušil,« pravil Hornblower. »Říkalas něco o mých košilích.«

»Ne, s těmi jsem již dávno skončila, můj milý, říkala jsem, že nesmíš nikomu dovolit rozbalit tu plochou, námořnickou truhlu, dokud nenastane studené počasí. Máš v ní teplý kabát z ovčí vlny a velký kožich se spoustou kafru, který uchrání kabáty před moly. Jakmile vstoupíš na palubu, naříd', aby byla truhla odnesena dolů.«

»Ano, miláčku.«

Kočár kodrcal po nerovném dláždění Upper Dealu. Barbara se pohnula a znovu uchopila Hornblowerovu ruku.

»Nemluvím ráda o tvých kožích,« pravila. »Doufám — ach, tolik doufám, že se vrátíš, ještě než nastane zima.«

»Doufám v to též, drahá,« odpověděl Hornblower zcela pravdivě.

Uvnitř kočáru panovalo skličené ovzduší, zdůrazňované šerem. Jen malým okénkem vnikalo dovnitř slunce, jež osvětlovalo Barbařinu tvář jako hlavu svěťice. Ústa pod orlím nosem byla pevná a v šedomodrých očích se neobjevil

ani stín slabosti. Podle vzezření lady Barbary nemohl nikdo poznat, jak ji bolí srdce; avšak když svlékla rukavici, vtiskla se její ruka horečně do dlaně Hornblowerovy.

»Vrat' se mi, drahý. Vrat' se mi zpět,« šeptala měkce.

»Ovšem, že se vrátím,« odpovídal Hornblower.

Přes svůj patricijský původ, přes svého bystrého ducha a všechnu svou železnou sebekázeň dovedla Barbara vyslovovat právě tak bláznivá slova jako jiná žena, zamilovaná třeba do prostého námořníka. Když říkala pateticky »vrat' se mi,« jako by měl moc nad francouzskými nebo ruskými střelami, jež budou mířeny na něho, miloval ji více než kdy jindy. Avšak v tom okamžiku se v Hornblowerově mysli vynořila příšerná myšlenka, jako nabubřelé tělo, vynořivší se na hladinu z jezerního bahna. Lady Barbara již jednou vyprovázela manžela na cestě do války a nevrátil se. Zemřel pod chirurgovým nožem na Gibraltar, když mu střela dělostřeleckého granátu roztrhla břicho při bitvě o záliv Rosas. Myslíla snad Barbara v tomto okamžiku na svého mrtvého muže? Hornblower se při této myšlence otřásl a Barbara, přes všechno porozumění, jež mezi nimi vždy vládlo, si jeho pohyb vykládala nesprávně.

»Můj miláčku,« zašeptala. »Můj drahoušku.«

Zdvihla druhou ruku, dotkla se mužovy tváře a její rty hledaly jeho. Políbil ji, zápase v duchu s hroznými pochybnostmi, kterými byl napadán. Po celé měsíce se snažil nežárlit na minulost — zlobil se sám na sebe, že připustil, aby se to stalo právě nyní. Tato zloba jen rozmnožila smíšené pocity, kterými byla naplněna jeho duše. Dotekem svých rtů ho opět získala pro sebe. Jeho srdce jí vyšlo vstříc, a zatím co kočár kodrcal po nepravdělném dláždění, líbal ji plnou vášní své lásky. Barbařin nesmírný klobouk hrozil spadnutím; vyvinula se proto z jeho náruče, aby si jej srovnala a aby nabyla opět důstojného zjevu. Byla si vědoma zmatku v Hornblowerově duši, i když si jej špatně vykládala, a proto schválně změnila konverzaci do takového směru, který by jim oběma pomohl nabýt klidu, tolik potřebného při jejich brzkém objevení se na veřejnosti.

»Mám radost,« pravila, »kdykoliv si vzpomenu na vysokou poctu, kterou ti prokázala vláda tím, že ti dala tento nový úkol.«

»Jsem rád, že tě to těší, drahá,« odpověděl Hornblower.

»Byl jsi teprve v polovině kapitánského seznamu a přece ti dali tak vysoké velení. Budeš vlastně admirálem in petto.« Nemohla říci nic, co by Hornblowera více uklidnilo. V duchu se smál Barbařinu omylu. Chtěla říci, že bude vlastně admirálem nižšího stupně, admirálem v malém, en petit, jak se říkalo ve franštině. Ale en petit neznamenal totéž co in petto. In petto byla italská fráze pro výraz »v prsou«; když papež jmenoval kardinála in petto, mínil tím, že si jmenování nechá nějaký čas pro sebe a neoznámí je veřejnosti. Hornblowera nesmírně bavilo, že se Barbara mohla dopustit takového omylu. V jeho očích ji to učinilo opět lidštější, dokázalo mu to, že je stvořena z téhož masa jako on. To opět zvýšilo vřelost jeho citů a vášeň a láska byly nahrazeny přátelstvím a něžností.

Se zaskřipáním brzd se kočár prudce zastavil a dvířka se otevřela. Hornblower vyskočil, ani se kolem sebe nerozhlédl a pomohl Barbaře z vozu. Vál prudký vítr, beze sporu směrem západo-severo-západním. Toho rána dul ostrý vítr jihozápadní, takže nyní se nejen stočil, ale i zesílil. Až se stočí ještě poněkud na sever, bude právě vhodný k projetí Downských mělčin. Ztráta jediné hodiny by mohla znamenat ztrátu několika dní. Obloha i moře byly šedé a na mořské hladině se jevila spousta bílých čepiček, vrcholů vln. U výjezdu z přístavu bylo vidět východoindický konvoj. Pokud se toho týkalo, potřeboval, aby se vítr jen málo stočil, a mohl vytáhnout kotvy a zahájit svou dlouhou pouť průjezdem Kanál. K severozápadu bylo vidět další skupinu lodí, mezi kterou byla pravděpodobně i Nonsuch s flotilou, avšak na takovou dálku nebylo možno bez dalekohledu rozeznat loď od lodi. Vítr šlehal Hornblowerovi kolem uší a komodor si musil pevně držet klobouk na hlavě, aby mu neulétl. Před rozježděnou silnicí byla přístavní hráz, u které se houpal na vlnách asi deset dealských lugrových lodí.

Kočí a podkoní vynášeli zavazadla z vozu a Brown již čekal na rozkazy.

»Dám se dovézt na loď pobřežním člunem, Browne,« pravil Hornblower. »Vyjednejte to za mne.«

Mohl dát vyslat na Nonsuch signál z přístavu pro člun, ale to by ujíždělo příliš drahocenného času. Barbara stála po jeho boku a držela si klobouk; vítr jí tiskl šaty na tělo a třepotal jimi jako vlajkou. Toho rána byly její oči šedé — kdyby bylo moře modré, byly by modré i její oči. A nyní se na něj usmála.

»Pojedeš-li k lodi v lugru, můj milý,« pravila, »mohla bych jet s tebou. Vrátila bych se opět lugrem zpět.«

»Celá se zamáčíš a bude ti zima,« namítal Hornblower. »S přitaženými plachtami a v tomto větru to bude velmi bouřlivá jízda.«

»Myslíš, že mi to bude vadit?« odpověděla Barbara. Hornblowera zabolelo srdce při myšlence, že ji bude musit opustit. Brown se již vrátil a s ním přišli dva dealští lodníci, větrem do hněda ošlehaní, s kapesníky, posetými solí, ovázanými kolem hlavy. Chopili se Hornblowerových zavazadel a odnášeli je, jako by byla lehká jako pírka, k přístavní hrázi. Byli na to zvyklí. Za devatenáct let války dávali si nesčetní důstojníci odnášet zavazadla k dealské přístavní hrázi. Brown je následoval a průvod uzavíral Hornblower s lady Barbarou. Hornblower tiskl pevně koženou schránku, obsahující »nejtajnější« rozkazy.

»Dobré jitro, kapitáne.« Kapitán lugru sklonil čelo ve směru k Hornblowerovi. »Dobré jitro, vznešená lady. Dnes máme vítr, jaký si člověk může přát. Budete moci objet Goodwinské mělčiny, kapitáne, i s těmi vašimi neforemnými bombardami. Jakmile se dostanete z Downských mělčin, máte dobrý vítr na Skagen.«

Tak to tedy bylo se zachováním vojenského tajemství v Anglii; tento dealský lodník znal sílu Hornblowerovy flotily a dokonce i směr, kterým popluje — a zítra se bezpochyby setká uprostřed Kanálu s francouzskou chasse-marée, rychlou stíhací lodí, se kterou si vymění tabák za brandy a zprávy za zprávy. Za tři dny se Bonaparte v Paříži dozví, že Hornblower odjel na Baltské moře s řadovou lodí a flotilou.

»Opatrně s těmi bednami!« vykřikl náhle kapitán lugru. »Ty láhve nejsou ze železa.«

Nyní skládali z přístavní hráze do lugru zbytek Hornblowerových zavazadel, která pro něj Barbara objednala a jejichž

jakost opatrně zkontrolovala; bedna vína, bedna potravin a balík knih, zvláštní dar Barbary Hornblowerovi.

»Nepůjde si vaše blahorodí sednout do kabiny?« zeptal se kapitán lugru Barbary s podivnou a neučenou zdvořilostí.

»K Nonsuch bude dnes hezky mokrá jízda.«

Barbara zachytila Hornblowerův pohled a zdvořile odmítla; Hornblower znal ty dusné a zapáchající kabiny již dosti dlouho. »Tak tedy alespoň pláštěnku.«

Pláštěnka byla připevněna kolem Barbařiných ramen a visela z nich k palubě jako obrácená nálevka. Vítr se stále zakusoval do jejího klobouku a proto vztáhla ruku, jediným pohybem ho strhla s hlavy a schovala pod pláštěnku.

Ostrý vítr jí rozčechl kadeře. Barbara se zasmála, potřásla hlavou a vlasy jí začaly vlát ve vzduchu. S tvářemi červenými a jiskrnými očima vypadala právě tak, jak si ji Hornblower pamatoval ze starých dob, kdy objížděl v Lydii Hornův mys. Hornblower toužil ji políbit.

»Odražte! Muži ke spouštím!« vykřikl kapitán, drže u boku kormidelní páku. Muži se opřeli do rumpálu a hlavní plachta se vztyčovala stopu za stopou. Luger se obracel zádi k hrázi.

»Rychle s tou plachtou, Jiříi!«

Kapitán otočil kormidlo, luger se zastavil, otočil se na kýlu a vyrazil vpřed, rychle jako závodní kůň v rukou zkušeného jezdce. Když se dostal ze závětrí přístavní hráze, zapřel se do něho vítr a naklonil jej. Kapitán otočil opět kormidlem a Jiříi táhl za otěž tak dlouho, až se plachta napjala jako prkno a luger, plující těsně při větru — zdálo se to dramatické každému, kdo se nevyznal v tomto typu lodí — se vyfítil přímo do nejprudšího větru. Pěna stříkala od předního výboku až k otěžím. I v poměrně chráněných Downs byl dostatek proudů. Když se do nich luger dostal, poskakoval, jako by obživil, na čelních i bočních vlnách, které jej podjížděly od přidi k zádi.

Hornblower si náhle uvědomil, že by měl v tomto okamžiku dostat mořskou nemoc. Nedovedl si vzpomenout na žádnou ze svých předcházejících plaveb, při jejichž zahájení by nebyl nemocen, a pohyb tohoto malého, živého lugru by měl působit na žaludek, když na nic jiného. Bylo zajímavé, že se nic takového nestalo. Hornblower pozoroval s úžasem, že necítí sebemenší nevolnost, i když se hned nad přídi lodí objevil obzor a zmizel, když se luger prudce posadil na záď. Nebyl překvapen, že delším pobytem na souši neztratil při počátku plavby pevnost v nohou. Po dvacetileté službě na moři ji člověk těžko ztrácí a tak se nyní Hornblower pohyboval v tempu rychlého kolébání člunu. Ztrácel svůj pevný postoj jen tehdy, byl-li omámen mořskou nemocí, a tento námořnický mor se dosud nedostavil. Při zahajování minulých plaveb byl vždy vyčerpán námahou, vzniklou vystrojováním lodí, sháněním mužstva a nedostatkem spánku. Býval vyčerpán nejistotou a obavami a byl by býval pravděpodobně nemocen, i kdyby nebyl právě na moři. Jako komodor neměl těchto starostí. Admirálita, ministerstvo zahraničí a financí mu sice navalily na záda plnou kupu rozkazů a rad, avšak rozkazy a odpovědnost člověka ani zdaleka tak nevyčerpaly jako drobné starosti, na příklad jak získat dostatečnou posádku lodí, nebo jednání s přístavními úřady. Hornblower byl nyní naprosto klidný.

Barbara se musila pevně držet a nyní, když se na něj podívala, zjistil, že jí zřejmě není nejlépe. Nebylo-li to nic jiného, nebyla si alespoň jista sama sebou. Hornblower pocítil v srdci hrdost i pobavení. Bylo tak příjemné být po dlouhé době opět na moři a nebyť nemocen; ještě příjemnější bylo vědět, že je mu lépe než Barbaře, která dovedla vše tak báječně snášet. Již si ji chtěl začít dobírat, stavět na odiv svůj klid a spokojenost, avšak zdravý rozum a láska k ženě ho zachránily před touto nehoráznou chybou. Kdyby se jí začal vysmívat, byla by ho nenáviděla — dovedl se jasně upamatovat, jak nenáviděla celý svět, když byla stížena mořskou nemocí. Proto se ovládl a snažil se jí pomoci.

»Máš štěstí, že nejsi nemocna, má milá,« pravil. »Pohyb lodí je tak nepříjemný, ale tys měla vždy dobrý žaludek.«

Vítr jí cuchal nelítošně vlasy; Barbara vzhledla k Hornblowerovi a byla zřejmě trochu na pochybách. Avšak jeho slova ji posílila. Tak pro ni Hornblower učinil velkou oběť, o které se Barbara nikdy nedozví.

»Závidím ti, miláčku,« pravil. »Nejsem si sám sebou zcela jist, jako při zahájení každé plavby. Ale ty jsi spokojená a klidná jako vždy.«

Žádný muž nemohl podat větší důkaz lásky ke své ženě; Hornblower nejenže v sobě ztlumil pocit nadřazenosti, nýbrž dokonce i předstíral, že byl napaden mořskou nemocí, i když tomu tak nebylo. A Barbara byla hned plna úcasti.

»Tolik mne to mrzí, můj milý,« pravila, kladouc mu ruku na rameno. »Tolik bych si přála, abys nepodlehl. Právě v tomto okamžiku, kdy máš převzít velení, by to pro tebe bylo velmi nepříjemné.«

Trik se podařilo; Barbara mohla myslit na něco důležitějšího než na stav svého žaludku a zapomínala na vlastní nevolnost.

»Doufám,« pravil Hornblower, »že vydržím.« Snažil se nasadit na tvář hrdinný úsměv, a ačkoliv nebyl žádným hercem, Barbařina bystrost byla dostatečně otupena, aby ho neprohlédla. V Hornblowerovi se ozvalo špatné svědomí, když viděl, že jeho předstírané hrdinství působí zvýšení Barbařiny lásky. Dívala se na něj tak něžně.

»Připravte k obratu!« vykřikl kapitán lugru; Hornblower překvapeně vzhledl a zjistil, že jsou již těsně u zádi Nonsuch, na jejíž přídi zahlédl běl plachet. Zadní košová plachta byla zvrácena tak, aby Nonsuch stála napříč větru. Tím se dostalo po pravoboku velké lodí lugru závětrí. Hornblower odhodil cípy lodní pláštěnky a postavil se tak, aby ho bylo možno pozorovat z velitelské paluby Nonsuch. Nechtěl vstoupit na palubu bez dostatečného upozornění, když ne pro nic jiného, tedy kvůli Bushovi. Pak se obrátil k Barbaře.

»Je čas, miláčku, abychom si dali sbohem,« pravil.

Její obličej byl bezvýrazný, jako obličej vojáka při přehlídce.

»Sbohem, nejdražší,« řekla. Její rty byly studené a nenaklonila se k němu, aby mu je nabídla. Stála ztrnule vzpřímeně.

Připadalo mu, že líbá mramorovou sochu. Náhle však změkla. »Budu milovat Richarda — naše dítě.«

Barbara nemohla říci nic, co by ji učinilo Hornblowerovi dražší. Stiskl silně obě její ruce.

Luger se dostal do větru s napjatými plachtami a pak vplul do závětrí dvoupalubní lodí. Hornblower pohlédl vzhůru.

Tam se již houpalo ve vzduchu provazové sedátko, připravené ke spuštění.

»Neodvazujte sedátko,« vykřikl a pak pravil kapitánovi lugru: »Přistaňte bokem.«

Hornblower nezamýšlel dát se vytáhnout na palubu v sedátku. Bylo by příliš nedůstojné, aby se ujal své nové funkce s nohama klátícíma se ve vzduchu. Luger se přimkl k lodi. Barvou naťené střílny byly ve výši Hornblowerových ramen a pod ním se vzdouvala zelená hladina, dělící od sebe obě plavidla. Byl to napjatý okamžik. Kdyby se dobře nezachytil, spadl by do moře, musil by být vytažen na palubu promočený, voda by z něho jen crčela a to by pak byl mnohem nedůstojnější způsob vstupu na palubu než ve spouštěcím sedátku. Odložil pláštěnku, nasadil si klobouk pevně na hlavu a posunul kord tak, aby mu nepřekážel. Pak přeskočil asi metr širokou mezeru, a jakmile se jeho prsty a nohy dotkly boku Nonsuch, začal se šplhat vzhůru. Bylo to obtížné jen asi první metr. Pak již vzestup usnadňovala síť na boku lodi. Dokonce se mu podařilo oddechnout si před konečným výstupem. Pak již učinil jen dva kroky a vstoupil na palubu se vši důstojností, kterou lze očekávat od komodora.

Profesionálně řečeno, toto byl nejvyšší okamžik jeho dosavadní kariéry. Jako kapitán si zvykl na kapitánské pocty, na pískání členů denní služby, čtyři plavčíky a stráž námořní pěchoty. Nyní však byl komodorem, přebírajícím velení. Očekávalo ho šest plavčíků s bílými rukavicemi, celá stráž námořní pěchoty s kapelou, dlouhá, dvojřadová dozorčí služba s píšťalkami a na konci řady zástup důstojníků ve slavnostní uniformě. Jakmile vkročil na palubu, začaly bubny bubnovat tuš a předháněly se ve vytváření hluku s výkřiky dozorčího poddůstojníka. Pak zahrály trubky kapely píseň: »Naše lodi mají dubová srdce, naši muži jsou veselí chlapci...« S rukou vztyčenou k pozdravu kráčel Hornblower podél řady dozorčí služby a plavčíků. Ačkoliv si uvědomoval, že tyto vnější znaky, zdůrazňující důstojnost jeho postavení, jsou pouze formálnosti, přijímal je s nesmírným uspokojením, ba rozjařením. Musil se ovládnout, aby se na jeho obličej neobjevil hloupý, extatický úsměv. Jen ztěžka přinutil svou tvář k přísnému výrazu, jak se slušelo na tvář komodora. Na konci řady stál ztrnule zdravící Bush. Stál bez námahy, i když měl dřevěnou nohu. Hornblower byl tak rozradostněn setkáním s Bushem, že musil znovu proboujet boj o důstojný výraz tváře.

»Dobré jitro, kapitáne Bushi,« pravil tak přísně, jak jen mohl, a podal mu pravici se vši formálností, jaké byl schopen.

»Dobré jitro, pane.«

Bush spustil zdravící ruku, uchopil Hornblowerovu a snažil se ze všech sil sehrát správně svou úlohu a nedat ostatním najevo, že by v tomto stisku bylo více než profesionální vzdání úcty. Hornblower zpozoroval, že Bushova ruka je pevná jako vždy — povýšením do hodnosti kapitána neztratil Bush nic ze své tvrdosti. Ať se snažil sebevíc, nemohl Bush udržet bezvýrazný vzhled obličeje. Jeho modré oči radostně zasvitly a přísný výraz tváře se zaokrouhlil do úsměvu. Hornblowerovi bylo tím těžší udržet si svou strojenou důstojnost.

Koutkem oka viděl Hornblower muže, táhnoucího za hlavní signální spoušť. Vzhůru po stožáru letěl černý kotouč, a když dosáhl vrcholu, byl jediným trhnutím námořnickova zápěstí rozvinut. Byla to velitelská vlajka, označující, na které lodi jede komodor. Jakmile se vlajka rozvinula, objevil se na přídi lodi oblak kouře, kterému následovala hřmící rána — první výstřel pozdravné salvy. To byl nejnádhernější okamžik celé ceremonie. Tisíce a tisíce námořních důstojníků sloužily po celý život, aniž byla na jejich počest vytažena rozpoznávací vlajka a aniž na jejich počest vystřelilo byt' i jediné dělo. Hornblower se již nemohl zdržet úsměvu. Poslední zbytky zdrženlivosti zmizely. Setkal se s Bushovým zrakem, zasmál se a Bush jeho smích opětoval. Byli jako dva malí školáci, radující se ze zdařilého provedení uličnického kousku. Hornblower měl skutečnou radost, když si uvědomil, že Bush není šťasten jen proto, že s ním bude opět sloužit, nýbrž i proto, že je on, Hornblower, šťasten.

Bush se podíval přes levoboční brlení a Hornblower následoval jeho příkladu. Stál tam zbytek eskadry, dvě ošklivé vyhlížející bombardy, dvě velké šalupy s plným oplachtěním a hezký malý kutr. Po boku každé lodi se objevovaly obláčky kouře, téměř okamžitě rozeňvané větrem a za okamžik již bylo slyšet dělové rány, zdravící velitelskou vlajku. Děla střílela ráz na ráz a Hornblower si říkal, že ho okrádají o čas. Když se na ně Bush díval, přivřel oči a pozoroval, zda se vše koná správně a podle rozkazů. Jakmile se o tom přesvědčil, neovládl se a na jeho obličej opět zazářil úsměv. Konečně byla vystřelena poslední rána pozdravné salvy — jedenáct ran z každé lodi. Bylo zajímavé vypočítat si, že jen tato slavnost vyvěšení komodorovy vlajky stála zemi kolem padesáti liber v době, kdy bojovala o svůj život proti tyranu, ovládajícímu celou Evropu. Pískot píšťal ukončil slavnostní uvítání. Lodní posádka se opět chopila svých povinností a námořní pěchota vzala zbraně do ponosu a hlučným pochodem odpochoďovala.

»Šťastný okamžik, Bushi,« pravil Hornblower.

»Skutečně, šťastný okamžik, pane.«

Pak musila být provedena prezentace důstojníků. Bush předváděl jednoho důstojníka po druhém. První chvíli vypadal jeden obličej jako druhý, avšak Hornblower věděl, že za krátký čas společného života pozná každého a že se do omrzení dozví i o všech zvláštěnostech povah jednotlivců.

»Doufám, že se brzy lépe poznáme,« pravil Hornblower zdvořile.

Kladka na hlavním ráhnu přenášela komodorova zavazadla z lugu a v blízkosti stál Brown, dohlížející na správnou dopravu. Musil se dostat na palubu nenápadnou cestou, asi některou ze střílen. Luger s Barbarou musí být ještě u lodi. Hornblower došel k ohrazení a podíval se dolů. Ano, Barbara tam dosud stála tak, jak ji opustil — jako kamenná socha. A již bylo na palubu vytaženo poslední zavazadlo. Sotva se Hornblower vyklonil, odrazil lugr od Nonsuch, vytáhl velkou hlavní plachtu a odlpl lehce jako racek.

»Kapitáne Bushi,« pravil Hornblower, »dáme se okamžitě na cestu. Oznamte to, prosím, flotile.«

KAPITOLA PÁTÁ

»Ušchovám ty pistole do zásuvky, pane,« pravil Brown, dokončující vybalování.

»Pistole?« zeptal se Hornblower překvapeně.

Brown mu předložil kazetu; zmínil se o pistolích jen proto, že věděl, že Hornblower o nich nemá ani tušení. Byla to krásná kazeta z mahagonového dřeva, vyložená sametem. První věc, které si v ní Hornblower povšiml, byl bílý

papírový lístek, na němž bylo napsáno Barbařiným písmem několik slov. »Mému drahému manželovi. Dej Bůh, aby jich nemusil nikdy užít. Bude-li to však nutné, nechť mu dobře slouží a připomenou mu jeho milující ženu, jež se bude denně modlit za jeho bezpečnost, štěstí a úspěchy.« Hornblower si přečetl věnování dvakrát, než uložil lístek zpět do krabice, a začal si prohlížet pistole. Byly to krásné zbraně z lesklé oceli, prokládané stříbrem, s dvojitými hlavními a pažbičkami z ebeny, který je hezky vyvažoval do ruky. V další krabici byly uloženy měděné tuby obsahující náboje, bezvadně ulité, přesně kulaté. Skutečnost, že si výrobce dal takovou práci s litím speciálních střel, které pečlivě uložil do tuby, odvedla Hornblowerovu pozornost zpět k pistolím. Uvnitř hlavní byly lesklé, spirálové drážky; hlavně tedy byly vrtané. Další měděná krabička v kasetě obsahovala množství drobných plátků z tenké kůže, impregnované olejem. Těch se bude používat k obalování nábojů, než budou vloženy do hlavně; tím se zajistí, že náboje těsně přilehnou k stěnám hlavně. Mosazný vytěrák a malý mosazný nabíják tu byly zřejmě proto, aby jimi byly střely zasouvány do hlavně. Mosazný kalíšek byl na odměřování prachové náplně. Byl sice malý, to však právě zaručovalo přesnost — malá nálož střelného prachu, těžký náboj a přesně vrtaná hlaveň. Hornblower si byl jist, že s těmito zbraněmi zasáhne střed terče na padesát yardů.

K otevření však zbývala ještě jedna malá krabička. Byla naplněna drobnými čtverečky z tenoučkého měděného plechu. Hornblower si zprvu ani neuvedomil, k čemu jich lze použít. Každý čtvereček měl uprostřed vyvýšeninku. V těch místech byl kov nejtenčí, takže skrz něj bylo vidět černý obsah. Konečně si Hornblower vzpomněl, že to asi budou kapsle, o kterých nedávno zaslechl nejasné zprávy. Aby se o své domněnce přesvědčil, položil jeden čtvereček na stůl a prudce na něj uhořel mosazným nabíjákem. Zpod nabíjáku se ozval suchý výbuch, vylétl obláček kouře, a když Hornblower nabíják pozvedl, viděl, že kapsle je uprostřed otevřena a na stole zůstaly stopy po výbuchu.

Podíval se znovu na pistole. Musil být slepý, když si nevšiml, že tu chybí křesadlo a hubka. Na součástce, která při prvním pohledu vypadala jako jednoduchá krychlička, spočíval úderník. Jakmile se však krychle jen zlehounka dotkl, otočila se a pod ní se objevila mělká dutina pro vložení kapsle. Na dně této dutiny byl malý otvor, vedoucí zřejmě do zadní části hlavně. Pistole se nabije, do dutinky se vloží kapsle a upevní se kovovou krychličkou. Pak se jednoduše spustí úderník. Kapsle okamžitě vybuchne, oheň projde otvorem do prachové náplně v hlavní a následuje výstřel. Žádné křesání a časování. Déšť a rosa nikdy nevyřadí tyto pistole z činnosti. Hornblower si říkal, že k selhání nedojde ani v jednom ze sta výstřelů. Byl to nádherný dar — a od Barbary bylo skutečně pozorné, že ho jím obdařila. Jen samo dobré nebe ví, co asi ty pistole stály. Zručný řemeslník musil pracovat celé měsíce jen na vývrtech čtyř hlavních a na měděných kapslích — těch bylo pět set a každá z nich byla ručně dělaná. Kapsle samy musily stát hezkou hromádku peněz. Ale s těmito dvěma pistolemi bude mít, bude-li třeba, ve svých rukou životy čtyř mužů. S normálními dvouhlavňovými pistolemi by za příznivého počasí mohl očekávat jedno selhání, když ne dvě. A kdyby přšelo nebo padala mlha, stal by se zázrak, kdyby se mu vůbec podařilo vystřelit. Pro Hornblowera nebyl vývrt tak důležitý jako kapsle. Při obvyklých potyčkách na palubách lodí, při nichž bylo lze použít pistolí, nebyla přesnost tak důležitá, protože nežli jste stiskl kohoutek, přiložil jste obvykle ústí hlavně na protivníkovu břicho.

Hornblower uložil pistole do jejich sametového hnízda a pokračoval v přemýšlení. Drahoushek Barbara. Vždy na něj myslela, snažila se předvídat, co bude potřebovat, dělala však ještě mnohem víc.

Tyto pistole byly typickým příkladem, jak se snažila ukájet jeho potřeby, jichž si sám dosud nebyl vědom. Když jí prozradil, že jediná četba, kterou s sebou vezme na loď, bude Gibbons, pozvedla jen obočí; pak mu ovšem koupila a zabalila desítky jiných knih. Jednu z nich viděl z místa, na kterém stál; byla to nová báseň ve spencerovské stanze »Childe Harold« (kdo ví, co to má znamenat), jejímž autorem byl bláznivý šlechtic lord Byron. Před odjezdem se o ní mnoho mluvilo; Hornblower musil připustit, že je rád, že se mu dostane příležitosti si ji přečíst, nikdy by ho však ani ve snu nenapadlo, že by si ji mohl koupit sám pro sebe. V mysli se ohlédl zpět na život, prožitý ve spartánském odříkání a kupodivu tak trochu litoval, že s tím způsobem žití již skončil; v tom okamžiku vyskočil zlostně ze židle. Za chvíli by možná litoval, že se oženil s Barbarou, a to by ovšem byl hotový nesmysl.

Dovedl zde ve své kabině odhadnout, že se Nonsuch stále drží ostře na silné, severozápadní bríze. Byla k ní natočena s takovou stálostí, že se téměř nekolébala, kymácela se však prudce, kdykoliv se setkala s krátkými přívalovými vlnami Severního moře.

Malý kontrolní kompas nad hlavou mu prozradil, že loď jede ve správném směru na Skagen. Celá kabina byla zaplavena směsicí zvuků, vyluzovaných větrem v napjatém lanoví, přenášenou dřevem, ze kterého byla loď postavena. Též vrzání dřeva při nárazech přívalových vln bylo tak hlučné, že znemožňovalo konverzací. Jeden lodní trám vyluzoval při každém zakývání lodi zvuk ne nepodobný výstřelu z pistole. Hornblower si již na něj tak zvykl, že soudě podle pohybu lodi, dovedl si přesně odhadnout, kdy opět přijde.

Avšak již delší dobu si nedovedl vysvětlit, odkud pochází podivný, dutý úder, ozývající se nad jeho hlavou. Byl touto svou neschopností tak rozmrzen, že si nasadil klobouk a vyšel na velitelskou palubu, aby zjistil původce nevysvětlitelného zvuku. Na palubě nezjistil nic, čím by se daly vysvětlit rytmické údery; nikde nebylo v činnosti čerpadlo a nikdo nevyklepával příkrývky — i kdyby bylo lze připustit, že by se mohlo něco takového dít na velitelské palubě řadové lodi; byl zde pouze Bush a důstojníci ve službě, kteří okamžitě ztrnuli do nehybného pozoru, když se na palubě objevil velký muž. Bůh sám ví, co vyluzovalo ten podivný zvuk. Hornblower začal být nejistý, zda ho neklamal sluch a zda zvuk snad nevycházel z dolní paluby. Musil však předstírat, že na velitelskou palubu přišel za určitým cílem — bylo zajímavé si uvědomit, že i komodor první třídy musil používat takových uskoků — a začal kráčet sem a tam po návětrné straně, s rukama za zády, hlavou skloněnou po svém starém způsobu. Nadšenci psali a vyprávěli o nesčetných blaženstvích a radostech, o zahradách, ženách, vínu ba i o rybaření; podivné, že se dosud nenašel nikdo, kdo by popsal radost z procházky po velitelské palubě.

Ale co to bylo, co působilo ten dunivý zvuk? Hornblower by byl málem zapomněl, proč vlastně přišel na palubu. Chodě sem a tam vrhal zpod víček tajné pohledy, nepozoroval však nic, čemu by mohl přiřít ty tajemné zvuky. Od

okamžiku, kdy vstoupil na palubu, už je nebylo slyšet, Hornblowerova zvědavost se však nijak nezmenšovala. Stál nyní u zářové obruby a díval se na flotilu. Vystrojené šalupy s plným oplachtěním si razily cestu proti silnému větru bez obtíží, avšak bombardy již nebyly tak pohodlné. Bez předního stěžně a s velkou trojúhelníkovou plachtou se i ve větru těžko ubraňovaly plourání. Každou chvíli vnořovaly své krátké členové čnělky tak, až nabíraly naplno vodu přes příď.

Hornblower neměl zájem o bombardy. Chtěl se dozvědět, co vyluzovalo v kabině nad jeho hlavou ten dunivý zvuk. A pak mu při řešení této hádanky konečně přišel na pomoc zdravý rozum, který se pustil do jeho směšného pocitu méněcennosti. Proč by se komodor nemohl jednoduše zeptat na tak jednoduchou věc? Proč už se vlastně nezeptal dávno? Otočil se prudce a byl rozhodnut.

»Kapitáne Bushi!« zvolal.

»Pane!« Bush k němu rychle přicházel na zád' a jeho dřevená noha bušila do paluby.

Konečně! To byl ten zvuk! Každý druhý krok udeřila Bushova dřevená noha s koženou čepičkou vespod na podlahu. Hornblower již nemohl položit původní otázku.

»Doufám, že mne dnes večer poctíte při večeři svou společností,« pravil, přemýšleje rychle.

»Děkuji vám, pane. Ano, pane. Zajisté,« odpověděl Bush. Zářil radostí nad pozváním a tak, když se Hornblower ubíral zpět do kabiny, aby tu dohlédl na poslední vybalování, cítil se v duchu tak trochu pokrytcem. Bylo však dobře, že byv přinucen svou slabůstkou, pozval si na večeři společníka, místo aby snil o Barbaře a aby si přivolával zpět krásnou jízdu jarní anglickou přírodou ze Smallbridge do Dealu. Byl by se tím jen roztrpčil a za čas by byl na moři právě tak mrzutý, jako býval na souši.

Bush mu bude moci vyprávět o důstojnících a mužstvu na Nonsuch, komu lze důvěřovat a na koho se musí dát pozor, jaké jsou hmotné podmínky lodi, jsou-li zásoby dobré nebo špatné, bude mu jednoduše popisovat stovky věcí, které bude musit vědět. A zítra, jakmile se počasí ustálí, vyšle signál »všichni kapitáni ke mně« a seznámí se tak se svými dalšími podřízenými, v duchu si je okamžitě ohodnotí a snad jim začne rozvíjet vlastní hlediska a teorie, aby až přijde čas k akci, bylo třeba jen několika málo signálů k rozvinutí společného útoku, řízeného urychleně za společným cílem. Zatím tu byla jedna věc, kterou bylo nutno vykonat okamžitě; Hornblower si s povzdechem říkal, že se přítomný čas hodí k vyřízení této věci nejlépe, avšak byl si vědom nechuti, s jakou se k jejímu provedení připravoval.

»Pošlete pro pana Brauna — pro mého tlumočníka,« pravil Brownovi, věšícímu poslední plášť uniformy na přepážku za záclonu.

»Podle rozkazu, pane,« odpověděl Brown.

Bylo podivné, že jeho člunovod a tlumočník mají jména se stejnou výslovností. Tato náhoda ho přinutila k tomu, že k rozkazu dodal tři poslední zbytečná slova.

Braun byl vysoký, štíhlý, plavovlasý mladý muž s předčasně velkou pleší a Hornblowerovi se nelíbil. Bylo typické, že právě z toho důvodu k němu byl mnohem srdečnější, než kdyby se mu byl zalíbil na první pohled. Nabídl mu židli a sám se posadil na truhlu. Když zpozoroval, že Braunův zrak je zvědavě upřen na kazetě s pistolemi — Barbařině daru —, chopil se jí jako úvodu k navázání hovoru a vyličil výhody kapslí a drážkovaných hlavni.

»Skutečně, báječné zbraně, pane,« pravil Braun, pokládaje je zpět do sametového pouzdra.

Podíval se přes kabinu na Hornblowera. Zmírající světlo, vnikající sem zářovými okénky, osvětlovalo jeho tvář a odráželo se zajímavým způsobem v jeho světle zelených očích.

»Mluvíte dobře anglicky,« pravil Hornblower.

»Děkuji vám, pane. Můj obchod vedl před válkou většinou do Anglie. Mluvím však právě tak dobře rusky, švédsky, finsky, polsky, německy a francouzsky. Též trochu litevsky. Jen málo estonsky, protože ta řeč se příliš podobá finštině.«

»Ale švédština je váš mateřský jazyk, že.«

Braun pokrčil svými tenkými rameny.

»Můj otec mluvil švédsky a matka mluvila německy, pane. Se svou vychovatelkou jsem mluvil finsky, s jedním ze svých učitelů francouzsky a s druhým anglicky. V úřadě se obvykle mluvílo rusky, a když ne, tak polsky.«

»Ale myslil jsem si, že jste Švéd.«

»Jsem švédský poddaný pane, narodil jsem se však ve Finsku. Až do doby před třemi lety jsem se vždy pokládal za Fina.«

Tak pan Braun byl tedy jedním z těch bezdomovců, kterými se dnes zdála Evropa přeplněna. Muži i ženy bez vlasti, Francouzi, Němci, Rakušané, Poláci, kteří byli vyvráceni ze svých kořenů válečnými zápletkami a kteří nyní vedli bídne existence v naději, že se jednoho krásného dne jinou válečnou zápletkou dostanou na svá původní místa.

»Když Rusko uzavřelo smlouvu s Bonapartem,« vysvětloval Braun, »a dostalo se do války s Finskem, byl jsem jedním z těch, kdož bojovali. Ale co to mělo za smysl? Co mohlo Finsko dosáhnout proti ohromné moci Ruska? Byl jsem jedním z těch šťastných, kteří prchli. Ve Švédsku v tom čase právě probíhala revoluce — tam pro mne útočiště nebylo, i když jsem vlastně bojoval pro Švédsko. Dostal jsem se na anglickou loď, jednu z těch, jinž jsem prodával dříví, a tak jsem se dostal do Anglie. Jeden den jsem byl nejbohatším mužem ve Finsku, kde je jen málo boháčů, a následujícího dne jsem byl nejchudším člověkem v Anglii, kde je tolik chudáků.«

Ve světle zelených očích se opět odrazilo světlo, vnikající sem zářovými okénky a Hornblower si znovu uvědomil, že jeho tlumočník je velmi znepokojivá osobnost. Nejenže byl uprchlík, a Hornblower, jako každý jiný, byl zhnusen uprchlíky a jejich věčným naříkáním, i když se v něm při jejich vyprávění ozývalo svědomí. První uprchlíci začali přijíždět před dvaceti lety z Francie a od té doby jich přibýval nepřetržitý proud z Polska, Itálie a Německa. Braun byl též uprchlík a bylo pravděpodobné, že právě z toho důvodu bude proti němu Hornblower od počátku předpojatý. Také tomu tak bylo, jak si Hornblower připustil svým přísným smyslem pro spravedlnost. To však nebyl důvod, proč se mu

nelíbil. K tomu nebylo zcela žádného důvodu.

Když si vzpomněl, že bude s tímto mužem musít po celý zbytek cesty těsně spolupracovat, začal být Hornblower rozmrzlý. Avšak rozkazy admirality na jeho stole jasně říkaly, aby pozorně sledoval rady a informace, které dostane od pana Brauna, »gentlemana, jehož znalosti baltických zemí jsou široké a přesné«. Pro dnešní večer se Hornblowerovi ulehčilo, když zaklepání na dveře kabiny ohlásilo Bushův příchod k večeři. Tím byl Hornblower osvobozen od Braunovy společnosti. S úklonem Bushovi se Braun nenápadně vytratil z kabiny. Každý rys jeho těla naznačoval — zda uměle či přirozeně, to Hornblower nedovedl posoudit — postoj muže, který zažil lepší dny a nyní se musil ponížít a konat nižší služby.

»Jak se vám líbí váš švédský tlumočník, pane?« zeptal se Bush.

»Je to Fin, ne Švéd.«

»Fin? Neříkejte, pane. Bude lépe, když se o tom mužstvo nedozví.«

Bushův poctivý obličej naznačoval neklid, který se mu přes velkou snahu nepodařilo skrýt.

»Ovšem, že ne,« odpověděl Hornblower.

Snažil se udržet svůj obličej bez výrazu, aby zakryl, že úplně zapomněl na pověru, která panovala na moři o Finech. V mysli námořníků byl každý Fin kouzelník, který pouhým zvednutím prstu dovedl přivolat bouři. Hornblower však nepovažoval Brauna za takový druh Fina, přes ty nepokojné, světle zelené oči.

KAPITOLA ŠESTÁ

»Osm úderů, pane.«

Hornblower nabyl vědomí ne právě dobrovolně. Podezíral, že byl probuzen z báječných snů, ačkoliv se nepamatoval, co se mu zdálo.

»Je dosud tma, pane,« pokračoval Brown bez slitování, »je však jasná noc. Stálý vítr západní k severu, ostrá briga.

Šalupy a flotila na dohled v závětrí. My plujeme pod zadními vrcholovými plachtami... a tu je vaše košile, pane.«

Hornblower vysunul nohy z lůžka a ospale svlékl noční košili. Zprvu si chtěl navléci jen těch několik součástí oděvu, které by ho na palubě dostatečně zahřály, musil však stále myslet na svou komodorskou důstojnost. Chtěl si vybudovat pověst muže, který nezanedbává ani nejmenší maličkosti. Nařídil, aby byl probuzen nyní, o čtvrt hodiny dříve než bylo třeba, jen aby se mohl řádně obléci. A tak si navlékl kabát uniformy, kalhoty a boty, v blikavém světle lucerny si pečlivě rozdělil vlasy a myšlenku na holení odmítl. Kdyby přišel na palubu ve čtyři hodiny ráno čerstvě oholen, každý by uhádl, že se musil přemáhat, jen aby vzorně vypadal. Posadil si na hlavu třírohý klobouk a nakonec na sebe navlékl plaveckou kazajku, kterou mu Brown podržel. Když se velkomožný pán objevil před kabinou, ztrnula stráž do nehybného pozoru. Skupina mladíků, vracejících se z hlídky zřejmě ve výtečné náladě, upadla při pohledu na komodora do posvátného a téměř hrůzyplného ticha, což bylo konečně zcela správné.

Na velitelské palubě bylo zima a velmi nepříjemně, jak jen lze očekávat v Kattegatu jarního rána před svítáním. Hluk střídání hlídek právě umlkl. Postavy, rysující se ve tmě a rychle se přesunující na levobok, aby pravobok uvolnily pro Hornblowera, byly nerozpoznatelné. Avšak tupý dopad Bushovy dřevěné nohy nebylo možno přeslechnout.

»Kapitáne Bushi!«

»Pane?«

»V kolik hodin dnes vychází slunce?«

»Ehm... asi v pět třicet, pane.«

»Nechci vědět, kdy to asi bude. Ptal jsem se, v kolik hodin vychází slunce.«

Následovalo ticho, ve kterém Bush trávil Hornblowerovo pokárání, a pak odpověděl jiný hlas:

»V pět třicet čtyři, pane.«

To byl ten mladíček Carlin, druhý poručík na lodi. Hornblower by byl dal mnoho za to, kdyby si mohl být jist, zda Carlin skutečně ví, kdy nastane východ slunce, nebo zda si to jen odhadl a riskoval, že si komodor určený čas neověří. A pokud se Bushé týče, měl smůlu, že byl veřejně pokárán, měl však vědět kdy vychází slunce; vždyť minulou noc s ním dělal Hornblower plány, založené právě na tom bodě. A když se všichni dozví, že komodor nešetří nikoho, ani kapitána řadové lodi, svého nejlepšího přítele, rozhodně to neuškodí disciplíně flotily.

Hornblower začal svou obvyklou procházku po palubě. Byli již sedm dní z Downs a dosud žádné zprávy. Se stálým větrem ze západu nemohli získat zprávy, protože se za takových povětrnostních podmínek nic nedostalo ven z Baltu, ba ani z Göteborgu. Když včera obepluli Skagen a blížili se ke Kattegatu, neužřeli jedinou plachtu. Hornblowerovy poslední zprávy ze Švédska byly již patnáct dní staré a za takových patnáct dní se toho může mnoho přihodit. Švédsko mohlo klidně změnit svůj postoj nepřátelského neutrála na otevřené nepřátelství. Nyní před ním ležela úžina vedoucí k Baltu, na nejužším místě široká tři míle. Po pravoboku bude Dánsko, pod nadvládou Bonapartovou bezpochyby nepřátelské, ať již tomu chce nebo ne. Po levoboku bude Švédsko a hlavní část úžiny bude kryta děly z Hälsingborgu. Kdyby bylo Švédsko nepřitelem Anglie, mohla by dánská a švédská děla — z Helsingöru a Hälsingborgu — snadno ochromit loď eskadry, plující úžinou. A ústup by byl vždy nesnadný a nebezpečný, když ne úplně odříznut. Mohlo by být správné vyčkat a vyslat člun, který by zjistil, v jakém stavu je v tomto okamžiku Švédsko k Anglii.

Avšak na druhé straně, vyslat člun by znamenalo upozornit Švédy na přítomnost anglické flotily. Kdyby se Hornblower pokusil projet nyní, kdy bylo dostatek světla, aby bylo vidět na úžinu, mohl by z toho vyjít bez úhony. I kdyby byli Švédové nepřátelští, mohl by jejich obranu překvapit. Jeho lodi by mohly být poškozeny, avšak s větrem západním k severu by se mohly i poškozené lodi dostat na místo, kde se úžina rozšiřuje, a tam by již byly z dostřelu. Zůstávalo-li Švédsko dosud ve své nejisté neutralitě, rozhodně by neuškodilo, aby Švédové viděli britskou eskadru, vedoucí si statečně a rozhodně; nevalilo by též, kdyby věděli, že se na Baltu volně pohybuje britská eskadra a že

odtud může ohrozit švédské břehy a pustošit švédskou námořní dopravu. Kdyby Švédsko přešlo do nepřátelství, mohl by se Hornblower tím či oným způsobem udržet přes léto na Baltu — a v létě se toho může mnoho přihodit — a kdyby mu štěstí přálo, probil by si na podzim cestu zpět. Pro odklad průjezdu a navázání styku s pobřežím byly jistě dobré důvody, avšak důvody k okamžité akci byly vábnější a naléhavější.

Do tmy zazněl ostře lodní zvon. Do svítání sice zbývala ještě celá hodina, avšak na obloze se ukazoval po návětrné straně již nyní šedý nádech. Hornblower otevřel ústa, aby promluvil, pak se však zarazil. Chtěl vydat ostrý rozkaz, který by vyhovoval napětí okamžiku a zrychlenému tepu jeho srdce; to však nebyl způsob, jakým se chtěl chovat. Měl dosud dostatek času k rozmyšlení a přípravě a proto mohl předstírat, že je mužem ocelových nervů.

»Kapitáne Bushi!« Podařilo se mu tato slova lenoše protáhnout a vydat rozkazy tónem naprosté lhostejnosti:

»Vyšlete signál: všechny lodi připravit k boji.«

»Podle rozkazu, pane.«

Dvě červená světla na hlavním ráhnu a jediný výstřel z děla; to byl noční signál pro nebezpečí střetnutí se s nepřítelem, po němž se okamžitě na všech lodích rozběhnou posádky na svá stanoviště. Trvalo několik vteřin, než bylo přineseno světlo pro lucerny na hlavním ráhnu; než byl signál potvrzen celou flotilou, byla již Nonsuch téměř připravena k boji — mužstvo hlídky mimo službu vystoupilo z ubikací, paluby byly posypány pískem, kolem čerpadel stáli přidělení námořníci, děla byla vysunuta a střelný uvolněny. Posádka byla sice ještě hodně nezkušená — Bush prošel úplným očistcem, když se snažil sehnat lodní posádku — ale celá příprava k boji nebyla provedena nejhůře. Nyní již šedé svítání zaplavilo celou východní oblohu a bylo lze pozorovat zbytek eskadry loď po lodi, nikoliv již jen jako zamlžený celek. Dosud však nebylo dosti světla, aby bylo možno riskovat průjezd úžinou. Hornblower se obrátil k Bushovi a Hurstovi, prvnímu poručíkovi.

»Buďte tak laskav,« protahoval každé slovo s největší lhostejností jaké byl schopen, »připravte k vyvěšení signál: Postupujte k zátěčné straně v bojovém sledu.«

»Podle rozkazu, pane.«

Nyní bylo všechno připraveno. Ty poslední dvě minuty čekání a nečinnosti, kdy již nebylo lze nic dělat, byly zejména tvrdé. Hornblower se již chtěl pustit na svou obvyklou procházku velitelskou palubou, když si vzpomněl, že musí zůstat na místě, aby před ostatními udržel lhostejný vzhled. Pobřežní baterie by mohly mít pece rozžaty, aby v nich rozžhavily střely do krvava. Byla tu možnost, že během několika minut bude celá jeho flotila, na kterou byl tak hrdý, přeměněna v řetěz hořících trosk. Nyní nastal příhodný okamžik.

»Vyvěste signál,« pravil Hornblower. »Kapitáne Bushi, prosím, vybočte a sledujte eskadru.«

»Podle rozkazu, pane.«

Bushův hlas prozrazoval potlačované rozčilení a Hornblower si jakoby bleskem uvědomil, že jeho póza lhostejnosti Bushe nijak neoklamala. Během mnoha let společné služby se Bush naučil, že když Hornblower zůstává stát na svém místě, místo aby se procházel po palubě, a když protahuje slova rozkazů, jako to dělal nyní, je nebezpečí velmi blízkou. Pro Hornblowera to byl nesmírně zajímavý objev, avšak nemohl o něm přemýšlet, protože eskadra již vjížděla do úžiny. Vedla Lotus. Vickery, její velitel, byl muž, jehož si Hornblower vybral jako kapitána s nejlepšími nervy, na nějž se mohl spolehnout, že povede eskadru bez zaváhání. Hornblower by byl rád vedl eskadru sám, avšak při této operaci byla žád' útvaru nejnebezpečnějším místem. Vedoucí lodi mohou klidně projet, než se dělostřelci na pobřeží dostanou ke svým dělům, než odhadnou vzdálenost a zamíří. Protože Nonsuch byla nejpevněji stavěna a mohla nejlépe odolávat palbě, musí jet poslední, aby mohla odtáhnout do bezpečí poškozenou loď. Hornblower pozoroval, jak Lotus napíná košové a velké plachty a jak vybočuje. Následoval kutr Clam — to bylo nejslabší plavidlo eskadry a jediná střela by je mohla poslat ke dnu. Proto se kutru dostalo nejvýhodnějšího místa a nejlepší příležitosti vyváznout bez pohromy. Pak se připojily obě nehezké bombardy a za ně další šalupa Roven, jedoucí před Nonsuch. Hornblower nijak nelitoval, že se mu naskýtá příležitost pozorovat jejího kapitána, Cole, jak se bude chovat v akci. Následovala Nonsuch, poháněna ostrou brízou, narážející na její pravý kormový výbok. Hornblower pozoroval Bushe, jak vytřásá vítr ze zadní košové plachty, aby si udržel pozici přesně za Roven. Velký dvoupalubník se zdál nemotorný ve srovnání s půvabem a elegancí šalup.

Nyní se objevilo po předním levoboku Švédsko, mys Kullen.

»Vypusťte plavboměr, prosím, pane Hurste.«

»Podle rozkazu, pane.«

Hornblowerovi se zdálo, že se na něj Hurst dívá trochu divně; zřejmě nedovedl pochopit, proč by se měl duševně zdravý člověk zajímat o měření rychlosti v době, kdy je v sázce vše. Avšak Hornblower chtěl vědět, jak dlouho bude akce trvat, a konečně, jaký smysl by mělo být komodorem, kdyby ani nemohl uspokojit svou zvědavost. Kadet a několik náloďníků přiběhlo na žád' s plavboměrem a přesýpacími hodinami. Rychlost lodi byla taková, že náloďnímu držícímu nad hlavou naviják plavboměru se jen ruce třásly.

»Devět dílků k devíti uzlům,« oznamoval kadet Hurstovi.

»Devět dílků k devíti uzlům,« oznamoval Hurst Hornblowerovi.

»Velmi dobře.«

Bude tedy trvat plných osm hodin, než se dostanou za Saltholm a tím do poměrného bezpečí. Po pravoboku se nyní objevilo dánské pobřeží, v polotmě sotva ještě viditelné. Průliv se rychle zužoval. Hornblower si dovedl představit ospalé strážné na pozorovatelnách, zírající na sotva viditelné plachty. Pak volají četaře a ti opět přicházejí ospalým krokem, aby se přesvědčili na vlastní oči. Pak spěchají, aby vše vyprávěli svým poručíkům. Brzy se ozvou bubny, volající do zbraně, a dělostřelci spěchají ke svým dělům. Na dánské straně dostanou rozkaz k zahájení palby, protože Dánsko je Bonapartovým satelitem a každá plachta, která se objeví na moři, pro ně jistě bude nepřátelská. Ale co na švédské straně? Jak se rozhodl Bernadotte v posledních dnech? Býval Bonapartovým maršálem — byl dosud neutrální,

nebo se konečně rozhodl přesunout celou váhu Švédska na stranu své rodné země?

Tam se již rýsovaly nízké útesy Helsingöru a v dáli vykukovaly věže Hälsingborgu. Bylo vidět i přístav a pevnost nad městem. Lotus jedoucí téměř plnou míli vpředu, již musí být v úžině. Hornblower na ni zamířil dalekohled. Její ráhna byla stáčena k přehození plachet a dosud nebyla vystřelena ani jediná rána. Clam šla do obratu druhá — dej Bůh, aby se ty ohavné bombardy řádně chovaly. Ach, již to tu bylo. Těžký, dunivý výbuch děla a pak náhlé zahřmění salvy.

Hornblower zamířil dalekohledem na švédské pobřeží. Nepozoroval tam žádný dým. Pak se obrátil k Dánsku. Nad dánským územím pozoroval jasně kouř, rychle rozháněný silným větrem. Na Bushův rozkaz otočil kormidelník kolo o jednu až dvě loutky, aby byl připraven provést obrát. Helsingör a Hälsingborg byly náhle překvapivě blízko. Průliv byl široký tři míle a Vickery na Lotus plnil správně Hornblowerovy rozkazy; držel se stále po levoboku průjezdu, dvě míle od Dánska a jednu míli od Švédska a všechny lodi pluly v jeho stopě. Kdyby se švédské baterie daly do boje, mohly by eskadře ušetřit tvrdé rány. Tři gejzíry vyšlehly z hladiny před pravým bokem lodi. Kule, jež byly původci výstřiků, nebylo lze pozorovat okem, avšak při pohledu na zčeřenou hladinu si je člověk dovedl docela dobře představit. Poslední gejzír byl vzdálen od boku lodi na plnou kabelovou délku. Švédská děla dosud palbu nezahájila, Hornblower by byl rád věděl, zda tomu tak bylo proto, že švédští dělostřelci byli překvapeni, nebo zda dostali rozkaz nezahajovat palbu.

Helsingör zůstal nyní za nimi a průliv se pomalu rozšiřoval. Hornblower sklapl teleskop a oddechl si. Sotva si nyní dovedl představit, čeho se vlastně bál. Když se mu v mysli zjevila mapa, kterou tak důkladně prostudoval, propočítal si, že než se opět dostanou na dostřel z pobřeží, uplyne plná hodina. Za hodinu tedy doplují k švédskému ostrovu Hven, ležícímu v úžině. Jak se asi to zatracené slovo Hven vyslovuje v těch barbarských, severských jazycích? Při této myšlence se rozhlédl kolem. Braun byl na svém místě na velitelské palubě, v blízkosti komodora, jak se slušelo a patřilo. S rukama opřenými o brlení zíral na švédské pobřeží. Hornblower neviděl přímo jeho obličej, avšak každý rys Braunovy postavy prozrazoval soustředěnou pozornost. Chudák, uprchlík, díval se toužebným pohledem na pobřeží, na které asi jeho noha již nikdy nevzkročí. Svět byl plný uprchlíků, ale Hornblowerovi bylo právě tohoto skutečně líto.

Zasvitlo slunko, vykukující mezi dvěma švédskými vrchy, objevivšími se za údolím, kolem něhož loď právě plula. Byl již jasný den a zdálo se, že lze doufat v hezké počasí. Dosud chabá teplota slunečních paprsků, přerušovaných stínem zadního plachtoví, vzbudila v Hornblowerovi náhle pocit, že je od dlouhého, nehybného stání celý zkrhlý. Přesl několikrát palubu, aby povzbudil krevní oběh, což mělo za následek nový citový objev — Hornblower si vzpomněl, že by se teď s chutí nasnídal. Před očima mu začaly tančit nádherné představy kouřících šálků s kávou, pak si však zklamaně uvědomil, že celá loď je v pohotovosti, že všechny ohně jsou uhašeny a že není naděje na horký nápoj. Jeho zklamání bylo tak mocné, že si s pocitem viny uvědomil, že za svého šestiměsíčního pobytu na pevnině změkkl a stal se pohodlným a požívačným. Jen s velkou nechutí se nyní díval vsříc snídani, skládající se ze sucharů a studeného masa. Bude ji musit splachovat vodou, která již jistě byla v lodních kádích hezky dlouho.

Tato myšlenka mu připomněla mužstvo, trpělivě stojící u svých děl. Byl by býval rád, kdyby si na ně Bush také vzpomněl. V žádném případě se však nehodlal vměšovat do vnitřního chodu služby na lodi, neboť kdyby se o to byl pokusil, nadělal by více zla než dobra. Přesto však toužil, aby Bush vydal rozkazy, jež mu právě procházely myslí. Chvilí se snažil přenést je do Bushovy mysli telepaticky. Bush však nechápal, což konečně Hornblowera ani příliš nepřekvapilo. Přesl proto na závětrnou stranu, jako by chtěl získat lepší výhled na švédské pobřeží, a zastavil se asi dva yardy od Bushe.

»Zdá se, že je Švédsko dosud neutrální,« prohodil jakoby namátkou.

»Ano, pane.«

»To se nejlépe dozvíme, až přijedeme ke Hvenu — sám Bůh ví, jak se to jméno vyslovuje. Musíme tam projet přímo pod ústími děl; úžina je tam splavná pouze na straně Hvenu.«

»Ano, pane.«

»Ale ke Hvenu nám dosud zbývá téměř hodina plavby. Dám si sem poslat něco k snídani. Mohu vás též pozvat, kapitáne?«

»Děkuji vám, pane. Bude mi potěšením.«

Takové pozvání od komodora platilo pro kapitána za rozkaz. Bush však byl příliš dobrým důstojníkem, aby sám jedl, když jeho podřízení hladověli. Hornblower v jeho tváři pozoroval boj proti nepraktickému přání, aby v této napjaté době zůstalo mužstvo u svých děl. Konečně, nebylo na tom nic divného, vždyť Bush byl dosud kapitánským nováčkem a těžce nesl zvýšenou odpovědnost. Nakonec však v něm zvítězil zdravý rozum.

»Pane Hurste, rozpust'te dole hlídky a dejte jim půl hodiny na snídani.«

To byl přesně týž rozkaz, jaký si Hornblower přál vydat — avšak radost z toho, že k němu Bushe přivedl, nevyvážila v Hornblowerově mysli rozmrzení nad tím, že musil vyslovit pár zbytečných slov a za chvíli bude musit pokračovat ve společenském hovoru při snídani. Napjaté ticho lodi připravené k akci se náhle, při rozchodu mužstva, změnilo v ruch; Bush vydal rozkazy k přinesení židlí a stolku na velitelskou palubu a dával si záležet na tom, aby byly postaveny právě tam, kde je chtěl komodor mít. Hornblowerův pohled Brownovi postačil a za okamžik byly na stole rozloženy všechny pochoutky, které mohl Brown pro tuto příležitost sehnat ze zásob, poslaných na palubu Barbarou — nejlepší chléb, jaký se dal koupit penězi, máslo v kamenné nádobě, dosud ani trochu nezahořklé, jahodová marmeláda, nádherně vyuzená šunka, vyuzená skopová kýta, koupená na exmoorském statku, cheddarský a stiltonský sýr a lososí pomazánka. Brown měl výborný nápad a z tenčící se zásoby citronů vybral několik, jež vymačkal do vody, a zpřijemnil tak její chuť a vůni. Věděl, že Hornblower nikdy nepije k snídani pivo, dokonce ani malé pivo, takže nezbyvalo než pít vodu.

Bush přehlédl přeplněný stůl pochvalným pohledem a na Hornblowerovo vybídnutí se posadil a s chutí se pustil do jídla. Bush byl větší část svého života naprosto chudý a na jeho platu záviselo několik příbuzných žen. Ještě nyní

nebyl nijak zahrnut přepychem. Hornblowera se zmocnila charakteristická nevrlost; chtěl přece kávu a nemohl ji dostat; nechtěl proto raději nic. I ta limonáda chutnala jako splašky; jedl téměř s odporem. Zdálo se mu, že Bush, mazající si na sušenky rybí pomazánku a pojidající snídaní s chutí, která se dala očekávat po tak namáhavé noci na palubě, to vše dělá naschvál, aby ho pozlobil. Bush vrhl přes stůl na Hornblowera pokradný pohled a řekl si, že raději upustí od své původní myšlenky na pochvalu výtečné snídaně. Byl-li jeho náladový komodor ve špatné náladě, bylo lépe nechat ho na pokoji. A Hornblower, povšimnuv si Bushova rozhodnutí, si v duchu říkal, že tenhle Bush je mnohdy lepší než špatná manželka.

Hornblower vytáhl hodinky a připomněl tak Bushovi, co má provést.

»Dejte nastoupit dolní hlídku. Rozpusťte hlídku na hlavní palubě k snídani!« nařídil Bush.

Bylo podivné, snad by se to dalo lépe vyjádřit slovem dramatické, sedět zde v baltickém slunečním jasu a klidně snídat, když na tři míle odtud stály hordy evropského tyрана a mohly se na ně jen nemohoucně dívat. Brown nyní nabízel doutníky; Bush ukrojil špičku svým velkým námořnickým sklápěcím nožem, který vytáhl z kapsy, a Brown přinesl od karonád na velitelské palubě doutnající dřevo k zapálení. Vychutnávaje vonný kouř Hornblower zjistil, že není možno, aby si udržel svou špatnou náladu, když tu tak sedí pod laskajícím sluncem, když jeho doutník tak dobře táhne a když přední stráž francouzské milionové armády jsou na tři míle od něho. Stůl byl zatím odnesen a Hornblower si natáhl pohodlně nohy. I Bush udělal totéž — vlastně si jen poposedl více dozadu, místo aby seděl na okraji židle. Jeho dřevěná noha trčela přímo před ním a druhá byla mírně pokrčena. Nonsuch si stále skvěle prorážela cestu vpřed pod plnými plachtami, naklánějíc se trochu po větru. Pod její přídi se radostně pěnílo smaragdové moře. Hornblower opět vdechl kouř doutníku a hověl si v podivném duševním klidu. Po nedávném rozmrzení mu bylo právě tak dobře, jako by se byl právě zbavil nepříjemné bolesti zubů.

»Hven je téměř na dostřel, pane,« oznamoval první poručík.

»Svolejte všechny muže na místa,« nařídil Bush s kradmým pohledem na Hornblowera.

Ten však seděl naprosto klidně. Náhle si byl úplně jist, že dělostřelci na Hvenu nezahájí palbu a nechtěl nevděčně odhodit doutník, který mu tak znamenitě posloužil. Bush se na něj ještě jednou podíval a zůstal též sedět. Nevěnoval téměř ani pohled Hvenu, objevivšímu se vpředu na závětrné straně. Za chvíli Hven zmizel za nimi. Hornblower však již myslil na Saltholm a Amager, ležící vpředu. Tam bude čas největšího nebezpečí, protože oba ostrovy byly v dánských rukou. Dosud mu však zbývala spousta času na dokouření doutníku. Jen s upřímnou lítostí vdechl poslední oblak kouře, pomalu vstal a odešel k závětrnému brlení, aby přes něj odhodil nedopalek doutníku.

Posádka Helsingöru byla bezpochyby překvapena náhlým průjezdem celé eskadry za šedého svítání; avšak zde u Saltholmu a Amageru prvek překvapení zmizí. V tomto jasném počasí viděli eskadru jistě již na tucet mil a dělostřelcům se tak dostalo nadbytek času, aby se připravili na patřičné přivítání. Hornblower se znovu podíval na řadu svých lodí.

»Signalizujte Moth,« vyštěkl přes rameno, »zaujměte správnější postavení.«

Čím bude řada lodí pokřivenější, tím déle bude trvat průjezd eskadry. Dalekohledem již jasně rozeznával pevninu; Saltholm byl na štěstí položen velmi nízko, takže jeho děla budou mít jen malou možnost zásahu. Kodaň musí být právě z dohledu, tam, pod pravobočním obzorem. Vickery nyní řídil Lotus přesně tím směrem, který mu Hornblower vyznačil ve svých rozkazech. V tom okamžiku se nad Saltholmem objevily oblaky dýmu. Těsně po jejich objevení následovalo zahřmění děl — velmi nepřesná salva. Pozoruje lodí vpředu, nezjistil Hornblower žádné poškození. Lotus odpovídala palbou. Hornblower pochyboval o tom, že by její devítiliberní bouchačky mohly na takovou vzdálenost zasáhnout cíl, avšak kouř ji alespoň mohl zclonit před nepřátelským pozorováním. Nyní byl celý Saltholm zakryt kouřem a hukot výstřelů se podobal nepřetržitému hřmění bubnů. Dosud nebyli na dostřel z Amageru. Vickery nyní otáčel loď do obratu. Bush zcela správně poslal muže s olovnicí do zbroje.

»U sedmé značky!«

Sedm provazců byla dostatečná hloubka s přibývajícím přílivem. Baterie na Saltholmu, sotva viditelné v oblaku kouře, se jevily jako hněd' v záplavě zeleně. Mladý Carlin na hlavní palubě přiděloval právě cíl dvanáctiliberním dělům na levoboku.

»Hloubka mezi šest a šest a půl!«

Ozval se ohlušující výbuch, když náhle vypálila levoboční baterie ze všech děl najednou. Nonsuch se nazvedla s trhnutím, způsobeným hromadným výstřelem, a právě v tom okamžiku zazněl hlas muže s olovnicí.

»Šest a půl!«

»Kormidlo vlevo,« nařídil Bush. »Pozor, levobočná děla!«

Nonsuch se točila k obratu; pokud mohl Hornblower pozorovat, nebyla na ni vypálena v té době ani rána.

»U páté značky!«

To již musí téměř třít dnem o mělčinu. Nyní bylo jasně vidět baterie na Amageru — při zvýšené elevaci, způsobené nakloněním lodí, by jich měla pravoboční děla dosáhnout. Tentokrát vypálily obě boční salvy najednou. Rána, že ušní bubínky téměř praskaly, a přes palubu se přehnal horký a dráždivý kouř pravobočních děl.

»A pět a půl!«

To již bylo lepší. Bože, Harvey byla zasažena. Bombarda plující od Nonsuch na délku dvou kabelů, se v okamžiku změnila z bojové lodí v trosky. Výsoko ční hlavní stěžen člunu, nepoměrně velký k jeho rozměrům, byl ustřelen těsně nad palubou. Stožár, úpony a ohromné množství plátů visely přes kormový výbok. Také její krátký zadní stěh byl uražen a visel nyní z ohlávky. Raven, řídící se rozkazy, obeplula poškozenou loď, bezmocně čekající na pomoc Nonsuch, jež k ní zamířila.

»Zavraťte hlavní košové plachty,« vykřikl Bush.

»Připravte vrhací lano!« nařizoval Hurst.

»Pět a půl!« křičel měřič hloubky.

»Kormidlo do závětrí,« pravil Bush a pak uprostřed toho všeho shonu opět vypálila pravoboční salva. Děla byla zaměřena na baterie na Amageru. Celá paluba byla v mžiku zahalena kouřem a Nonsuch se při zpětném nárazu naklonila; její zvrácená kosovka nabrala vítr, a když se loď uklidnila, plula již pomaleji. Přiblížila se nyní k poškozené lodi tak, že Harvey plula téměř po jejím boku. Hornblower viděl, jak její kapitán Mound řídí ze svého stanoviště u paty zadního stěžně snahu posádky po zachránění lodi. Hornblower přiložil k ústům hlásnici.

»Odsekejte ty trosky, rychle!«

»Připravte se na zachycení lana,« křičel Hurst.

Vrhací lano bylo správně hozeno, dopadlo na zadní upínačky a sám Mound se ho ihned chopil. Hurst se již řítit dolů, aby dohlédl na správné odevzdání vlečného lana, ležícího na spodní palubě a připraveného k přetažení zadní střílnou. Otřásající rána zpředu naznačila, že alespoň jedna střela z Amageru zasáhla Nonsuch. Na Harvey zatím mužstvo zuřivě sekalo do spleti upínaček; skupina námořníků táhla třípalcové lano z Nonsuch, uvázané na vrhacím laně. Další rána zpředu; Hornblower se otočil a viděl, jak se několik úpon vytrhlo ze zbroje. Nonsuch zatím ležela přímo proti větru, takže ani levoboční ani pravoboční děla nemohla odpovědět. Avšak Carlin již zaměstnával dva střelce z dělové posádky, kteří sochory otáčeli dvě nejpřednější položená děla — bude dobře, zůstanou-li baterie pod palbou, aby se z jejich palby nestala pohodlná cvičná střelba jako na střelnici. Hornblower se otočil; zád' Nonsuch byla již téměř na zádi Harvey, ale jeden ze schopných důstojníků dal vystrčit ze zád'ové chodby dvě klády, aby loď od sebe odrazil. Nyní přecházelo z Nonsuch na poškozenou loď vlečné lano; Hornblower pozoroval, jak se ho mužstvo Harvey chopilo.

»Potáhneme vás zádí kupředu, pane Mound,« vykřikl Hornblower do hlásnice, přiložené k ústům. Jakmile byl tažný kabel přetažen, nebylo již mnoho času na rozmýšlení. Mound jen zamával na důkaz porozumění.

»Čtyři a tři čtvrtě!« ozval se muž s olovnicí; závětrí, do kterého se nyní obě lodi dostaly, je hnalo na saltholmské mělčiny.

Okamžitě po výkřiku měřiče hloubky se ozvaly dvě rány z děl, které Carlin zamířil na amagerské baterie a okamžitě po výbuchu zasvíštěly jim nad hlavou kule. Na hlavních a zadních košovkách se objevily dvě díry. Nepřítel se nyní snažil zničit Nonsuch.

»Mám vybočit, pane?« ozval se Bush po Hornblowerově boku.

Mound zatím obtočil konec tažného lana kolem zadního stožáru Harvey a pak jej vysunul tak vysoko, aby se loď dala táhnout s pokud možno nejmenším odporem. Zamával nyní rukama na znamení, že je vše v pořádku, a jeho lodníci se sekerami v rukou odsekávali poslední úpony hlavního stěžně.

»Ano, kapitáne.« Hornblower chvíli zaváhal, než poradil kapitánovi ve věci, která byla čistě jeho záležitostí. »Rozjed'te se pomalu, jinak přetrhnete lano nebo zlomíte zadní stožár Harvey. Napněte příďové plachty k pravoboku, a než přitáhnete hlavní košovku, pomalu ji nechte nabrat vítr.«

»Podle rozkazu, pane.«

Bush se nijak necítil pohoršen tím, že mu Hornblower radí, co má dělat; dobře si uvědomoval, že Hornblowerova rada je vždy cennější všeho zlata na světě.

»A kdybych to měl provést sám, nechal bych vlečné lano co možná nejkratší, táhl bych ji zádí vpřed, abych její pohyb úplně ovládl — to bude nejlepší způsob vleku pro Harvey.«

»Podle rozkazu, pane.«

Bush se otočil a začal vydávat rozkazy. Dal seřadit příďové plachty tak, že se loď odvrátila od větru, a Carlin okamžitě vystřelil ze svých děl. Nonsuch byla zahalena do dýmu a pekelného hřmění děl. Střely z Amageru ji dosud zasahovaly nebo létaly přes ni; v následujícím okamžiku poměrného ticha se ozval hlas měřiče hloubky.

»Čtyři a půl!«

Čím dříve se dostanou z těchto mělčin, tím lépe. Přední a zadní košová plachta se pomalu plnily větrem a příďové plachty již táhly. Vlečné lano se napínalo, a právě když se sluch zotavil ze zahřmění poslední salvy, zaslechli všichni zaskřípění, jak se lano napjalo. Až na palubě Nonsuch bylo slyšet skřípění hlavního stožáru Harvey. Za stálého hulákání kormidelníka Nonsuch se dala bombardá do pohybu. Dvoupalubová loď při prvním zátahu zakolísala. Nyní však již šlo vše lehce. Hornblower si pro sebe pochvalně přikývl — a zahlédl-li to Bush, nemohlo to konečně být nikomu na škodu.

»Muži k táhlům,« vykřikl Bush, přeměňuje tak Hornblowerovy myšlenky ve skutek. S přední a zadní košovou plachtou správně upravenými a dobře táhnoucími začala Nonsuch zvyšovat rychlost a bombardá ji následovala tak poslušně, jak se mohlo očekávat jen od lodi, nemající vlastní kormidlo na vyrovnávání. Pak se však ošklivě vychýlila ze směru na pravobok, než ji opět přitážení vlečného lana za velkého skřípění srovnalo. Při pohledu na to Hornblower potřásl hlavou a Bush zadržel rozkaz k přitážení hlavní košovky.

»Kormidlo na levobok, pane Mounde!« vykřikl Hornblower hlásnici. Přesunutí kormidla Harvey mohlo mít jakýs účinek — chování každé vlečené lodi byl individuální problém. Též rychlost se zvyšovala a to bude mít na Harvey jistě vliv, ať již dobrý či špatný.

»Hloubka pět!«

To bylo lepší. Také Harvey se nyní chovala lépe a vybočovala již jen nepatrně. Zvýšená rychlost nebo vyklonění kormidla mělo dobrý vliv.

»Dobře provedeno, kapitáne Bushi,« pravil Hornblower.

»Děkuji vám, pane,« odvětil okamžitě Bush a vydal rozkazy k přitážení hlavních košových plachet.

»Hloubka šest!«

Konečně se dostali ze saltholmských mělčin a Hornblower si náhle uvědomil, že děla již nějaký čas nepálila a že ani z Amageru se neožývala palba. Projeli tedy již průlivem a byli z dosahu baterií za cenu pouze jediného stožáru. Již nebylo třeba přibližovat se nepřátelským dělům. Falsterbo obeplují z dosahu Švédských baterií.

»Hloubka devět!«

Bush se podíval na svého komodora s výrazem obdivu, který Hornblower pozoroval na jeho obličejích již několikrát. A přece to vše bylo docela jednoduché. Každý by si přece uvědomil, že Nonsuch musí odtáhnout z dostřelu poškozené lodi, a jakmile tak bylo rozhodnuto, každý by měl dost rozumu, aby se při poškození lodi okamžitě chopil svých povinností s vrhacími a vlečnými lany a se vším, co bylo po ruce. Každý by přece poslal Nonsuch jako poslední, jednak aby na sebe přitáhla nejhorší nepřátelskou palbu, a jednak aby mohla co nejrychleji odtáhnout poškozené lodi. Tak by se přece rozhodl každý — a Hornblowera proto dráždilo, že se na něj Bush dívá s takovým obdivem.

»Vyšlete všem lodím signál, aby se postavily proti větru,« nařídil Hornblower. »Kapitáne Bushi, připravte se, prosím, na stažení vlečného lana. Než obeplujeme Falsterbo, musí dostat Harvey novou výstroj. Buďte tak laskav a vyšlete na její palubu skupinu mužů, aby tam pomohli s opravami.«

A s tím odešel do kabiny. Měl pro dnešek dost Bushe a celého světa. Byl unaven a vyčerpán. Později bude dostatek času, aby si sedl ke stolu a začal tu prokletou práci s — »Sire, mám čest vám podat hlášení o —«. A též bude třeba vypočítat všechny mrtvé a raněné.

KAPITOLA SEDMÁ

Čtyřiasedmdesátidělová loď Jeho britského Veličenstva, Nonsuch, plula na širém Baltu. Jela pod lehkými plachtami před neustávajícím západním větrem a za zádi ji sledovaly dvě bombardy, jako párek ošklivých kachňat, sledujících důstojnou matku. Daleko po pravoboku, právě na dohled, plula Lotus a stejně daleko po levoboku Roven. Za Roven byla Clam, kterou nebylo z paluby Nonsuch vidět. Tyto čtyři lodi tvořily řetěz, jímž bylo lze ovládnout úzký průliv Baltu od Švédska k Rujane, od jedné strany ke druhé. Dosud nebylo žádných zpráv; na jaře, při tání ledu, byla celá baltská námořní doprava vedena ven, ve směru k Anglii a Evropě; při stálém západním větru, který již tak dlouho převládal, se toho mnoho nedělo. Vzduch byl čerstvý a chladný, přestože svítilo slunce, a pod olověnou oblohou leželo stříbrošedé moře.

Hornblower se při koupeli pod palubní pumpou přímo zalykal a otřásal. Patnáct let sloužil v tropických a středomořských vodách; dával na sebe nesčetněkrát pumpovat vlažnou mořskou vodu, ale tato baltská voda, chlazená tajícím ledem Finského a Botnického proudu a sněhovou vodou Visly a Odry, jím přímo otřásala. A přece v ní bylo cosi osvěžujícího. Hornblower se groteskně kroutil pod silným proudem a zapomínal — jako vždy, když se koupal na palubě — na důstojnost komodora. Půl tuctu námořníků, pracujících v pohodlném tempu na opravě rozbité střílny pod dohledem lodního tesaře, na něho vrhlo zvědavé pohledy. Dva námořníci u čerpadla a Brown, stojící tu s ručníkem a koupacím pláštěm, zachovávali, jsouce Hornblowerovi stále na očích, vhodně vážný výraz.

Náhle se proud přestal hrnout na Hornblowerovo tělo a objevil se malý, hubený kadet, zdravící nahého komodora. Přestože chápal závažnost toho, že oslovuje tak velkého muže, vyvaloval oči nad počínáním důstojníka, o jehož činech se na lodi denně hovořilo.

»Co se děje?« otázal se Hornblower, stíraje se sebe vodu. Byl touto činností tak zaneprázdněn, že ani nemohl odpovědět na pozdrav.

»Posílá mne pan Montgomery, pane. Lotus signalizuje plachta na závětrné straně, pane.«

»Dobře.«

Hornblower vytrhl ručník z Brownovy ruky, avšak zpráva byla příliš závažná, než aby zbytečně plýtvat časem a důkladně se otřel. Vyběhl dosud nahý a mokřý chodbičkou a v patách mu běžel Brown s pláštěm. Když se Hornblower objevil na velitelské palubě, dotkl se důstojník ve službě na pozdrav čapky — bylo to jako ve staré pohádce; všichni naprosto ignorovali Hornblowerovu úplnou nahotu.

»Nový signál z Lotus, pane. Pozorovaná loď udělala obrát. Jede po levoboku a směřuje na východo-východo-sever.« Hornblower přiskočil ke kompasu; když kontroloval udaný směr, viděl, že z Lotus lze pozorovat pouze vrcholové plachty. Ať již loď patřila komukoliv, musí s ní navázat styk a získat zprávy. Pohlédl opět vzhůru a viděl, jak Bush, zapínající si dosud kabát, spěchá na palubu.

»Kapitáne Bushi, prosím, změňte směr o dvě čárky k pravoboku.«

»Podle rozkazu, pane.«

»Lotus opět signalizuje, pane. Pozorovaná loď je plnoplachetník, pravděpodobně britská obchodní loď.«

»Dobře. Kapitáne Bushi, napněte všechny plachty.«

Okamžitě se ozval po celé lodi pískot píšťal a čtyři sta mužů se hnalo vzhůru po provazových přičkách, aby uvolnili královské a napjali nástavní plachty. Hornblower pozoroval okem odborníka tuto činnost, provázenou bouří nadávek, vycházejících z úst důstojníka ve službě. Dosud neohrabaná posádka byla doháněna poddůstojníky k největšímu možnému vypětí, a sotva byly rozkazy splněny, ozvalo se ze stožárové hlavy:

»Plachta vpředu po pravoboku.«

»To musí být ta loď, kterou zpozorovala Lotus, pane,« pravil Bush. »Strážní koš, pozor! Co je to za loď?«

»Je to trojstěžník; pluje ostře na větru a rychle se k nám přibližuje. Pojedeme-li v tomto směru, setkáme se s ním.«

»Vztyčte vlajku, pane Hurste. Kdyby se byl chtěl dostat do zálivu, pane, byl by obrátil, i kdyby neviděl Lotus.«

»Ano,« odpověděl Hornblower.

S koše se ozval výkřik; jeho původcem byl jeden z poddůstojníků ve službě, chlapec, který dosud neovládl svůj měnicí se hlas a který se vyšplhal vzhůru s dalekohledem.

»Britská vlajka, pane.«

Vtom si Hornblower uvědomil, že je dosud celý mokřý a nahý; byl alespoň mokřý v těch místech, která nebyla vystavena větru a nemohla se vysušit. Začal si tyto koutky těla osušovat, ale byl za okamžik opět přerušen.

»Tu je!« vykřikl Bush; vrcholové plachty lodi se objevily na obzoru a byly nyní viditelné s paluby Nonsuch.

»Změňte směr, abychom se k ní přiblížili na doslech, prosím,« pravil Hornblower.

»Podle rozkazu, pane. Čárku na pravobok, kormidelníku. Stáhněte opět nástavní plachty, pane Hurste.«

Loď, ke které se přibližovali, plula stále týměž směrem; nebylo na ní nic podezřelého, ani to, že obrátila, když zpozorovala Lotus.

»Asi náklad stavebního dřeva z jižního Baltu, pane,« pravil Bush, pozoruje cizí loď dalekohledem. »Již lze pozorovat náklad na palubě.«

Jako většina lodí, jedoucích z Baltu, měla palubu vysoko naloženu dřívím, které se tyčilo kolem předprsní jako barikády.

»Kapitáne, dejte tajné znamení, určené pro obchodní lodi, prosím,« pravil Hornblower.

Pozoroval, jak je odpověď vytahována na vlajkovém lanku.

»A - T - číslovky - pět - sedm, pane,« četl Hurst, dívaje se dalekohledem. »To byla správná odpověď pro uplynulou zimu a loď ještě asi nedostala nový kód.«

»Signalizujte jí, aby zastavila,« nařídil Hornblower.

S přiměřeným zdržením, které bylo nutno očekávat u obchodní lodi, jejíž posádka nebyla zvyklá číst signály a byla velmi malá, loď zvrátila hlavní košovku a zastavila. Nonsuch se k ní rychle blížila.

»Vyvěšuji žlutou vlajku s Q, pane,« náhle oznámil Hurst. »To je vlajka, oznamující nakažlivou nemoc na palubě.«

»Dobře. Zastavte, prosím, pane Bushi.«

»Podle rozkazu, pane. Nemáte-li nic proti tomu, budu se od ní držet v návětrí.«

Nonsuch spustila košové plachty ke stožáru a natočila se, houpajíc se klidně na vlnkách na dostřel z pistole v návětrné straně. Hornblower uchopil hlásnici.

»Co je to za loď?«

»Maggie Jones z Londýna. Jsme jedenáct dní z Memelu.«

Kromě muže u kormidla bylo vidět na zvýšené palubě Maggie Jones pouze dvě další postavy. Jedna z nich, oblečená do bílých kalhot a modrého kabátce, byl zřejmě kapitán. Byl to on, jenž odpovídal hlásnici.

»Proč máte vyvěšenu žlutou vlajku?«

»Neštovice. Na palubě je sedm nemocných a dva mrtví. První onemocnění se událo před týdnem.«

»Proboha, neštovice!« zamumlal Bush. V duchu se mu před očima objevil hrozný obraz toho, co by neštovice dovedly udělat, kdyby byly přeneseny na jeho drahocennou Nonsuch, v jejímž prostoru bylo namačkáno devět set mužů.

»Proč jezdíte bez doprovodu?«

»V Memelu nebylo lze žádný sehnat. Shromážděště pro obchodní lodi bylo dvacátého čtvrtého u Langelandu. My nyní jedeme k Beltu.«

»Co máte za zprávy?« Během všech těch úvodních vět čekal Hornblower trpělivě na vyslovení této otázky.

»Ruské embargo je dosud v platnosti, my však jedeme na povolení.«

»Do Švédska?«

»Bůh ví, kam, pane. Říká se, že i Švédsko zostřílo své embargo.«

V tom okamžiku se ozval z podpalubí Maggie Jones zvláštní přidušený výkřik, sotva slyšitelný z paluby Nonsuch.

»Co to bylo za hluk?« zeptal se Hornblower.

Jeden z onemocnělých neštovicemi, pane. Je v deliriu. Říká se, že se příští týden sejde na konferenci ve Finsku car s Bernadottem.«

»Lze pozorovat náznaky, že by mezi Francií a Ruskem vypukla válka?«

»V Memelu jsem nic takového nezpozoroval.«

Pacient v deliriu musel mít prudké záchvaty, protože jeho výkřiky docházely stále k Hornblowerově sluchu na tak velkou vzdálenost a přes to, že byl proti větru. A nyní je Hornblower zaslechl znovu. Bylo možné, aby jediný člověk působil takový hluk? Hornblowerovi se spíše zdálo, že to byly výkřiky celé skupiny lidí. A náhle ucítil, jak se ho zmocňuje vlna podezření. Ta postava v bílých kalhotách na zvýšené palubě Maggie Jones byla v řeči příliš uhlazená, příliš profesionální. Námořní důstojník by snad dovedl hovořit o možnostech války a Baltu tak chladně jako tento chlapík, avšak kapitán obchodní lodi by do svých slov vložil více citu. A v předolodí vyluzovalo ten dušený hluk více lidí. Kapitán mohl klidně podat informaci o schůzce cara s Bernadottem jako vnadidlo, které mělo odvrátit Hornblowerovu pozornost od výkřiků z podpalubí. Něco tu nebylo v pořádku.

»Kapitáne Bushi,« pravil Hornblower, »vyšlete na loď člun s vyloďovací skupinou.«

»Pane!« protestoval ostře Bush. »Pane — na její palubě jsou neštovice — pane! Podle rozkazu, pane.«

Protesty mu odumřely na rtech při pohledu na výraz Hornblowerovy tváře. A pak, Bush si řekl, že Hornblower zná právě tak dobře hrozné následky toho, kdyby se neštovice rozšířily na palubě Nonsuch. Hornblower znal riziko, které podstupuje. A další pohled na Hornblowerovu tvář řekl Bushovi, že Hornblowerovo rozhodnutí nebylo utvořeno s lehkým srdcem.

Hornblower znovu přiložil k ústům hlásnici. »Posílám k vám člun,« vykřikl. Nebylo snadné rozpoznat na vzdálenost dvaceti yardů změnu v chování muže, kterého oslovoval, zejména když měl rozhled zacloněn hlásnicí, ale Hornblower cítil, že kapitán poněkud znervózněl. A než odpověděl, vznikla dobře pochytitelná přestávka.

»Jak si přejete, pane. Varoval jsem vás před neštovicemi. Mohl byste poslat lékaře s léky?«

Bylo to přesně to, co měl říci. Ale přece, před vyslovením odpovědi, nastala ta podezřelá přestávka, jako by byl kapitán náhle překvapen a jako by si v mysli vypracovával nejvhodnější odpověď. Bush naslouchal rozmluvě se zesmutnělým obličejem a doufal, že Hornblower změní své rozkazy. Nic takového se však nestalo. Na loďmistrův rozkaz byl kladkami vyzdvižen člun, vysunut z paluby a spuštěn na moře. Pak do něho mrzutě vskočili poddůstojník a posádka. Byli by šli s radostí na palubu ozbrojeného nepřítele, ale myšlenka na strašnou nemoc je zbavovala vši odvahy.

»Odrazte,« nařídil důstojník ve službě po konečném pohledu na Hornblowera. Člun si prorážel cestu vlnami k Maggie Jones a Hornblower náhle zpozoroval, jak kapitán odhazuje hlásnici na palubu a otáčí se na všechny strany, jako by hledal cestu k úniku.

»Zůstaňte stát nebo vás potopím,« vykřikl Hornblower a kapitán se s gestem bezmocnosti sklonil.

Člun se zatím zahákoval na hlavní zbroj Maggie Jones a poddůstojník rychle vedl vyloďovací skupinu na palubu. Nebylo ani známky po jakémkoliv odporu, avšak když námořníci přebíhali na zád, ozval se náhle výstřel z pistole a Hornblower viděl, jak se poddůstojník sklání nad kroutícím se tělem kapitána. V duchu si přísahal, že zastřelil-li poddůstojník kapitána, zničí ho, že ho postaví před válečný soud, že mu zláme vaz a že ho přinutí, aby si musil vyžebrať svůj denní chléb. Hornblowerova touha po zprávách, po faktech, po informacích byla tak silná, že myšlenka, že by mu mohl kapitán uniknout smrti ho přiváděla do stavu zoufalství.

»Proč jsem tam, k čertu, nešel sám?« ptal se neznámo koho. »Kapitáne Bushi, buďte tak laskav a dejte spustit můj člun.«

»Ale neštovice, pane...«

»Čert ať vezme neštovice. A na palubě té lodi stejně žádné nejsou.«

Vtom se ozval výkřik poddůstojníků.

»Nonsuch ahoj! Je to kořist. Byla včera ukořistěna francouzským privatýrem.«

»Kdo je kapitán, se kterým jsem mluvil?« dotazoval se Hornblower.

»Anglický renegát. Když jsme vnikli na palubu, zastřelil se.«

»Je mrtev?«

»Ještě ne, pane.«

»Pane Hurste,« nařídil Bush. »Odešlete na loď lékaře. Má jednu minutu na sehnání potřebných věcí. Chci, aby byl život renegáta zachráněn, abychom ho viděli, jak bude vypadat, až bude viset na ráhně.«

»Odešlete ho v mém člunu,« pravil Hornblower a pak pokračoval do hlásnice. »Pošlete mi zajatce a anglické lodní důstojníky.«

»Podle rozkazu, pane.«

»A teď se musím trochu obléci, proboha...« zamumlal Hornblower. Teprve nyní si uvědomil, že stojí na velitelské palubě již přes hodinu úplně nahý. A kdyby byl poslechl své první myšlenky, byl by přešel úplně nahý na palubu Maggie Jones.

Kapitán a jeho dva důstojníci byli přivedeni do Hornblowerovy kabiny, kde je s Bushem vyslyšel před mapou Baltu.

»Slyšeli jsme, že vám renegát říká pravdu, pane,« pravil kapitán. »Byli jsme včera právě deset dní z Memelu a směřovali jsme k Beltu, když na nás zaútočili — velká kořistná loď s plným oplachtěním, s deseti děly po každé straně a s plochou palubou. Jmenovala se Blanchfleur, nebo jak se to vyslovuje. Něco, co Žabáci nazývají korvetou. Plula pod francouzskou vlajkou. Když nás přemohli, dali nám na palubu svou posádku pod velením toho odrodilce — jmenuje se Clarke, pane — a když jste nás dostihli, myslím, že jsme směřovali ke Kielu. Zavřeli nás do ošetrovny. Bože, jak jsme tam řvali, v naději, že nás zaslechnete.«

»Slyšeli jsme vás,« pravil Bush.

»Co se dělo v Memelu, než jste vyjeli?« otázal se Hornblower.

Kapitánova tvář se stáhla do pošklebku; kdyby byl býval Francouz, byl by pokrčil rameny.

»Jako vždy. Ruské přístavy jsou pro nás stále uzavřeny, ale kdokoli chce obchodovat, dostane k tomu povolení, když o ně požádá. Je to totéž jako se Švédy na druhé straně.«

»A co válka mezi Bonapartem a Ruskem?«

Tentokrát si kapitán skutečně nevěděl rady a přece jen pokrčil rameny.

»Každý o ní mluví, ale neslyší se nic určitého. Vojáci jsou všude. Pustí-li se s nimi Bony skutečně do boje, budou připraveni, jako konečně Rusové vždy.«

»A myslíte, že se dá do boje?«

»Tuhle otázku byste měl zodpovědět vy mně, pane. Nevím. Ale to, co vám řekl Clarke, je pravda. Car a Bernadotte se brzy sejdou. Vy si snad dovedete představit, co to asi znamená. Ale obyčejnému muži, jako jsem já, to nic neříká. Vždyť těch schůzek, konferencí a kongresů bylo pořádáno v poslední době příliš mnoho.«

Tak tu to tedy bylo; Švédsko a Rusko byly dosud v podobné situaci. Byly podle jména nepřáteli Anglie a spojenci Bonapartovi, předstíraly, že vedou válku, že jsou v míru, se všemi napolovic válčily, napolovic byly neutrální a vůbec provozovaly podivnou politiku, která se v posledním čase stávala moderní. Bylo dosud pochybné, zda se Bonaparte odváží toho nesmírně důležitého a obtížného kroku — zda se pustí do války s Ruskem. Nikdo nemohl vidět do Bonapartových motivů. Člověk by byl řekl, že by udělal nejlépe, kdyby obrátil všechny své ohromné síly k zakončení války ve Španělsku a kdyby se pokusil zničit Anglii dříve, než se dá do podrobování východu; na druhé straně však rychlý a rozhodující úder na Rusko by ho osvobodil od nebezpečí mocného a pochybně přátelského národa v týle. Vždyť Bonaparte si podroboval země tak často; podřídil si všechny evropské národy — kromě Anglie — a nezdálo se pravděpodobné, že by Rusko dovedlo odolat prudkému, masovému útoku jeho sil. Po porážce Ruska by již neměl na celé evropské pevnině žádného nepřítele. Proti němu by stála pouze Anglie, naprosto osamocená. Ještě štěstí, že Anglie nepodporovala aktivně Finsko, když se dostalo do války s Ruskem. Tím se stalo případné spojení mezi Ruskem a Anglií mnohem snazším.

»A teď mi řekněte víc o té Blanchfleur,« pravil Hornblower, skláněje se nad mapou.

»Přepadla nás u Rujany, pane. Sasnice od nás zůstala osm mil na jihozápad. Víte, pane...«

Hornblower naslouchal výkladu se soustředěnou pozorností. Dvacetidělová korveta pod dobrým francouzským kapitánem byla na Baltu vážným nebezpečím. Nyní, kdy severský led začal tát a doprava se začínala hýbat, bude jeho

první povinností buď ji zajmout nebo zahnat do přístavu a tam ji zablokovat výjezd. Loď takové palebné síly by se mohla klidně pustit do boje i s některou z jeho šalup. Doufal, že se mu podaří vlákat ji do lěčky, protože bude příliš rychlá, než aby ji Nonsuch dohonila při normálním pronásledování. Posílala ukořistěné lodi do Kielu, kde byli vyloděni zajatci, proveden nábor nové francouzské posádky a pak byla zahájena riskantní plavba kolem Dánska k západu — Bonaparte potřeboval námořní zásoby, protože jeho válečné lodi byly stavěny v každém přístavu od Hamburku k Terstu.

»Děkuji vám, pánové,« pravil Hornblower. »Nebudu vás již déle zdržovat. Kapitáne Bushi, promluvíme si nyní se zajatci.«

Avšak od námořníků ukořistěné lodi se toho dozvěděli jen velmi málo, přestože je vyslýchali jednoho po druhém. Čtyři z nich byli Francouzi; jejich výslech vedl Hornblower sám a Bush jen s obdivem naslouchal. Bushovi se již podařilo zapomenout trochu té franštiny, které se s takovou námahou naučil za svého nedobrovolného pobytu ve Francii. Dva byli Dánové a dva Němci; byl zavolán Braun, aby dělal při výslechu tlumočníka. Všichni byli zkušený námořníci, a pokud mohl Hornblower posoudit, byli všichni donuceni k službě na Blanchfleur, aby nebyli naverbováni do Bonapartova námořnictva nebo armády. Francouzi odmítli sloužit v britském námořnictvu, i když je jinak očekávala dlouhá doba v britských věznicích. Avšak jakmile nabídl Braun službu v britském námořnictvu ostatním, všichni okamžitě přijali. Bush si mnul ruce radostí nad tím, že tak získal čtyři prvotřídní námořníky, kterými bude moci zaplnit stálé nedostatky v posádce lodi. Naučili se na Blanchfleur trochu francouzsky a jistě se na Nonsuch nebo na Lotus naučí i anglicky. To se jim jistě podaří při povzbuzování důtkami a při práci se zkušeným poddůstojníkem.

»Odvedte je a vezměte je do přísahy, pane Hurste,« nařídil Bush, znovu si mna ruce. »A nyní, pane, mohli bychom se podívat na toho prokletého, odrodilého Angličana?«

Clarke ležel na hlavní palubě Nonsuch, na kterou byl přenesen z člunu, a nad jeho nehybným tělem se dosud skláněl lékař. Snažil se ho ranami přivést k vědomí, ale podařilo se mu jen rozbít Clarkovu čelist. Na jeho modrém kabátě a bílých kalhotách schla krev a jeho hlava byla zabalena do obvazů. Ležel dosud na plachtě, pomocí které byl vyzdvížen na loď, a jeho tělo se chvělo v agónii. Hornblower se na něj podíval. Obličej, který pozoroval, bledý tak, že opálená místa vypadala jako zašpiněná, byl hubený, jemně řezaný a slabošský, se slabým nosem, vpadlými tvářemi a s téměř ženským, hnědým očima, nad nimiž se klenulo narudlé obočí. Také vlasy, které Hornblower zahlédl, byly narudlé a řidce rostlé. Hornblower se v duchu ptal, jaký sběh okolností ho asi přinutil k zrazení otčiny a k vstupu do Bonapartových jednotek. Strach před uvězněním — možná. Hornblower poznal na vlastní kůži ve Ferrolu a Rosas ve Francii, co to znamená být vězněm. Ale ten příliš jemný obličej nenaznačoval osobnost, která by se dovedla ničit při pomýšlení na vězení. Možná, že ho k tomu dohnala žena nebo možná, že ho k tomu přivedla. Možná, že je to zběh od námořnictva, který uprchl, aby se vyhnul potrestání — bylo by zajímavé podívat se, zda jsou jeho záda poskvřněna stopami po devíticásé kočce. Možná, že je to Ir, jeden z těch fanatiků, kteří ve své touze po poškození Anglie přehlíželi, že i to nejhorší, co Anglie udělala Irsku, by nebylo ničím ve srovnání s tím, co by mu udělal Bonaparte, kdyby je dostal do moci.

Ale ať se již mají věci jakkoliv, byl to schopný a chytrý člověk. Jakmile zpozoroval, že ho Lotus odřízla od přístupu k pevnině, dal se okamžitě rázně do směru, který mu skýtal jedinou možnost záchrany. Řídil Maggie Jones jako nevinátko k Nonsuch; též výmluva o neštovicích na palubě byla velmi chytrá a jeho konverzace hlásnicí se zdála zcela přirozená.

»Bude žít?« zeptal se Bush lékaře.

»Ne, pane. Má roztržštěnou spodní čelist, pane. Také dásně a jazyk jsou rozbity — a vůbec, celá krční oblast je na cáry. Též krvácení je nebezpečné — jinými slovy, je možné, že vykrváčí k smrti, ale nyní to již celkem na to nevypadá.

Myslím však, že nic na světě již nezastaví odumírání — jinými slovy sněť, pane, která bude v této krajině asi osudná.

Buď jak buď, zajde tento chlapík hladem a žízni, i když ho možná udržíme injekcemi nějakou dobu při životě.«

Bylo by poněkud kruté smát se v této chvíli snaze lékaře podat vysvětlení co možná nejsrozumitelnějším způsobem.

»Vypadá to tedy, jako by ho již nemohlo nic zachránit.«

Rozhodovali nyní o lidském životě.

»Musíme ho pověsit, pane, dřív než zemře,« pravil Bush, otáčeje se na Hornblowera. »Můžeme tu sestavit válečný soud...«

»Vždyť se nemůže bránit,« namítl Hornblower.

Bush zamával rukama v gestu, které bylo pro každého, kdo Bushe znal, dostatečně výmluvné.

»Jak se konečně může hájit? Máme přece všechny důkazy, které potřebujeme. Ty nám podali vězňové, nehledě ani k jasným faktům.«

»Možná, že by zvrátil naše důkazy, kdyby mohl mluvit,« pravil Hornblower. To bylo ovšem poněkud absurdní. O Clarkově vině nemohlo být ani vlásku pochyb — a když to nedokazovalo nic jiného, dokázal to jeho sebevražedný pokus; ale Hornblower si správně uvědomoval, že by nebyl schopen věšet muže, který by nebyl fyzicky schopen pronést svou obhajobu.

»Unikne nám mezi prsty, budeme-li čekat, pane.«

»Tak ho nechte uniknout.«

»Ale co příklad mužstvu, pane...«

»Ne, ne a ne,« rozohnil se Hornblower. »To by byl pěkný příklad, věšet umírajícího člověka — člověka, který by konečně ani nevěděl, co se s ním děje.«

Výraz Bushova obličeje byl krutý. Bush byl v zásadě vlídný člověk, dobrý bratr svým sestrám, dobrý syn své matce, a přece v něm nyní nabyl vrchu pud krutosti, touha po krvi. Ne, to nebylo správně vyjádřeno. Bush toužil po pomstě — po pomstě na odrodilci, který pozvedl zbraň proti jejich společné otčině.

»To by mužstvo naučilo, že se nevyplácí dezertovat, pane,« pravil opět Bush, snaže se dodat váhy svému návrhu.

Hornblower věděl — vždyť v tom měl dvacetiletou praxi — jak se každý britský kapitán bojí dezerce, a strávil snad polovinu dní časně zrůna uvažováním o tom, jak získat posádku a jak si ji udržet.

»Možná,« odpověděl, »ale velmi o tom pochybuji.«

Neviděl, co dobrého by tím mohlo povstat, ale dovedl si představit, jakou by mohlo způsobit škodu, kdyby bylo mužstvo přinuceno dívat se, jak bezmocný člověk, muž, který se neudrží ani na vlastních nohou, je věšen za krk a vytahován na ráhno.

Ale Bush stále toužil po krvi. Ačkoliv se již neodvážil nic namítnout, krutý výraz dosud ovládal jeho tvář a jeho rty se dosud pohybovaly v touze protestovat.

»Děkuji, kapitáne Bushi,« pravil Hornblower. »Již jsem se rozhodl.«

Bush ještě nevěděl a možná, že se nikdy nenaučí, že pouhá pomsta, bezdůvodná touha po odplatě, není zdravá a že se též nevyplácí.

KAPITOLA OSMÁ

Blanchfleur se pravděpodobně potulovala kolem ostrova Rujany. Mys Arcona pro ni bude nejvýnosnějším lovištěm — loďstvo plující Baltem z ruských a finských přístavů zde bude zastavovat a stane se snadnou kořistí, protože bude sevřeno mezi pevninou a dvěma provazci Adlergrundských mělčin. Blanchfleur nebude vědět o příjezdu britské eskadry a jejímu kapitánovi jistě vůbec nenapadne, že zajetí Maggie Jones prozradilo tak rychle její přítomnost v baltických vodách.

»Myslím, že je to vše naprosto jasné, pánové,« pravil Hornblower, dívaje se do obličejů podřízených kapitánů. Ozvalo se souhlasné zamručení. Vickery z Lotus a Cole z Raven se dívali na Hornblowera s radostnou otázkou v očích. Každý z nich doufal, že to bude jeho loď, jež bude vyslána, aby se střetla s Blanchfleur — úspěšná akce jedině lodi proti lodi téměř stejné síly by byla nejrychlejší cesta k povýšení z hodnosti velitele na kapitána. Vickery byl mladý a horlivý — byl to on, jenž velel člunům při odříznutí Sevres — a Cole byl již šedovlasý a stále ohnutý. Mound, kapitán Harvey, a Duncan, kapitán Moth, byli mladí poručíci; Freeman z kutru Clam, silák, s dlouhými, černými cikánskými vlasy byl jiného typu; u něho by bylo již méně překvapující, kdyby se stal kapitánem podloudnické lodi místo kapitánem lodi jeho Veličenstva. Byl to Duncan, jenž položil další otázku.

»Když dovolíte, pane, je švédské Pomořansko neutrální?«

»Páni ve Whitehallu by byli velmi rádi, kdyby mohli odpovědět na tuto otázku, pane Duncane,« pravil Hornblower s úsměvem. Chtěl se zdát navenek přísný a nadřazený, ale v kruhu těchto příjemných chlapců to bylo velmi těžké. Všichni se na něj usmáli. S podivným pocitem si Hornblower uvědomil, že si ho jeho podřízení již oblíbili. Pak si s vědomím viny řekl, že možná, kdyby o něm věděli plnou pravdu, neměli by ho tak rádi.

»Máte ještě další otázky, pánové? Nikoliv? Můžete se tedy vrátit na své lodi a zaujmout noční postavení.«

Když Hornblower vyšel za svítání na palubu, byla mořská hladina zacloněna tenkou clonou mlhy. Západní vítr ustával a studená voda, tekoucí z tajících ledovců Finského zálivu, zchlazovala teplý vzduch a srážela jeho vláhu do oblaků mlhy.

»Mohlo by být ještě více zamlženo, pane, ale již o mnoho ne,« zavrčel Bush. Přední stožár byl viditelný z velitelské paluby, avšak člen již nebylo lze pozorovat. Od severu vál pouze slabý vánek a Nonsuch, plující před ním, byla velmi tichá a klidná, na klidném moři se téměř ani nepohupovala a jen tu a tam bylo slyšet zachrastění kladek.

»Při šesti úderech jsem změřil hloubku hlubinnou olovnicí, pane,« oznamoval Montgomery. »Devadesát devět provazců. Šedé bláto. To by tak byla hloubka Argony.«

»Velmi dobře, pane Montgomery,« pravil Bush. Hornblower si byl téměř jist, že Bushovy laskavé způsoby při rozmluvě s podřízenými důstojníky byly okopírovány podle způsobů Hornblowerových, kterých užíval při jednání s Bushem, když byl ještě jeho prvním důstojníkem.

»Hledat si cestu pomocí olovnice,« pravil Bush znechuceně. »Vypadá to, jako bychom byli rybářská loď z doggerských písčín. A pamatujete si, pane, co říkali zajatci o Blanchfleur? Má na palubě lodivoda, který zná zdejší vody jako dlaň vlastní ruky.«

Potulování se v mlze mezi mělčinami nebylo právě druhem akce, pro kterou byla vystavena velká, dvoupalubová loď, zejména když Nonsuch měla v této kampani tak význačnou úlohu. Na této straně úžiny bylo jen několik málo lodí, které by se jí vyrovnaly silou; pod její ochranou mohla flotila křížovat, kdykoliv to bylo nutné. Dánové, Švédové, Rusové a Francouzi měli spousty malých plavidel, avšak kdykoliv se objevila Nonsuch, byla tato plavidla naprosto bezmocná.

»Odpusťte, že vás vyrušuji, pane,« pravil Montgomery. »Myslím, že jsem zaslechl palbu.«

Sluch všech se okamžitě soustředil do husté mlhy. Jediný hluk, který bylo možno slyšet, pocházel z lodí nebo ze sražené mlhy, kapající z lanov na palubu. A pak se ozvala vzdálená dutá rána.

»To je dělo, pane, nebo se nejmenuji Sylvanus Montgomery.«

»Ze zádi,« pravil Hornblower.

»Odpusťte, pane, ale myslím, že zvuk k nám dolehl z levoboční přidi.«

»Čert aby vzal tu mlhu,« zaklel Bush.

Kdyby byla Blanchfleur varována o přítomnosti britské eskadry, která ji pronásleduje, unikla by a zmizela by jako jehla v kupě sena. Hornblower pozdvihl nasliněný prst a podíval se na kompas.

»Severní vítr,« pravil, »možná, že severo-severo-východní.«

To bylo uspokojivé. K závěťi, které bylo pravděpodobnou cestou úniku, ležela na vzdálenost dvaceti mil Rujana a pobřeží Švédského Pomořanska. Neproklouzne-li Blanchfleur sítí, kterou na ni nastraží, bude uprostřed léčky.

»Začněte měřit hloubku, pane Montgomery,« nařídil Bush.

»Podle rozkazu, pane.«

»A další výstřel!« pravil Hornblower. »Ano, je to z levoboční přídi.«

Náhle zaslechl divoký výkřik z koše.

»Plachta! Plachta přímo před námi!«

V tom směru byla mlha o něco řidší. Snad na čtvrt míle bylo lze zahlédnout nejasný obrys lodí, plížící se mlhou.

»Plné oplachtění, plochá paluba,« pravil Bush. »To je určitě Blanchfleur!«

Zmizela právě tak rychle, jak se objevila, v husté cloně mlhy. »Ostře v pravobok,« vykřikl Bush. »Muži k táhlům!«

Hornblower stál u kompasu a měřil rychle směr. »Udržujte směr,« nařídil kormidelníkovi, »a jeďte stále vpřed.«

V tomto slabém vánku by kořistná loď s několika stěžni mohla vyvinout větší rychlost než neobratná, dvoupalubová loď. Jediné, več mohl Hornblower doufat, bylo udržet Nonsuch na návětrné straně francouzské lodí, aby jí mohl být odříznut útek, kdyby snad chtěla prorazit řetězem.

»Všichni muži na palubu,« nařídil Bush. »Poklusem na místa.« Zarachotily bubny a mužstvo rychle zaujímalo svá pohotovostní stanoviště.

»Vysuňte děla,« pokračoval Bush. »Jediná zdařilá salva a loď bude naše.«

Tři sta tun kovu bylo vysouváno a podvozky jen hřměly. Kolem každého děla se shromáždila horlivá posádka. I koudel již byla zapálena a silně dýmala.

»Strážní koš, pozor! Buďte bdělý!« vykřikl Bush a pak dodal tišeji k Hornblowerovi: »Mohla by rychle zacouvat a zmizet nám.«

Vždy tu byla možnost, že muž ve strážním koši je nad mlhovou clonou — pozorovatel na Nonsuch by tak mohl zpozorovat vrcholky stožárů Blanchfleur, i když s paluby nebylo nic vidět.

Po několik minut nebylo slyšet nic než výkřiky měřiče hloubky; Nonsuch se klidně pohybovala na mírných vlnkách, ale v mlze bylo lze jen těžko určit, zda se dostává dostatečně rychle kupředu.

»U dvacáté značky,« vykřikl měřič hloubky.

Dříve než zaslechl poslední slovo, Hornblower s Bushem se na sebe starostlivě podívali; dosud naslouchali výkřikům muže s olovníci pouze povědomě a jejich mysl je ani nezaznamenávala. »U dvacáté ...« znamenalo, že pod lodí není více než dvacet provazců vody.

»Blížíme se k mělčině, pane,« poznamenal Bush.

Muž na pozorovatelně opět vykřikl.

»Plachta na závětrné straně, pane.«

Bush s Hornblowerem skočili k brlení, avšak v husté mlze nebylo vidět zcela nic.

»Strážní koš, pozor! Co vidíte?«

»Nyní nic, pane. Jen jsem zahlédl královské plachty lodí. Dvě — tři čárky za levoboční přídi.«

»Jaký je její směr?«

»Jako náš, pane. Nyní opět zmizela.«

»Pustíme se do ní, pane?« zeptal se Bush.

»Ještě ne,« odpověděl Hornblower.

»Levoboční děla; k palbě připravit!« nařídil Bush.

I salva na větší vzdálenost by mohla zničit jeden nebo dva stožáry pronásledované lodí, čímž by byl její další útek znemožněn.

»Nařídte, aby palba nebyla zahájena bez rozkazu,« pravil Hornblower. »Mohla by to být Lotus.«

»Proboha, to je možné,« vykřikl Bush.

Lotus byla po levoboku Nonsuch v řetězu, jedoucím ve směru k Rujane. Někdo bezpochyby vypálil — musila to být Lotus, a pustila-li se do pronásledování Blanchfleur, byla by pravděpodobně právě v místech, kde byly zahlédnuty královské plachty. A právě královské plachty dvou mlhou obklopených šalup s plným oplachtěním si byly tak podobné, že by oklamaly zrak i zkušeného námovníka.

»Vítr zesiluje, pane,« poznamenal Hurst.

»Skutečně,« pravil Bush. »Dej Bůh, aby odvál tu prokletou mlhu.«

Nonsuch se již viditelně nakláněla v stále silícím větru. Odopředu doléhala radostná hudba vln, narážejících na příď lodí.

»U osmnácté značky,« vykřikl muž s olovníci.

A pak vykřiklo dvacet hlasů najednou.

»Tam je. Plachta po levoboku! To je Lotus.«

Na této straně již mlha prořídla a tam již byla Lotus pod plnými plachtami asi na tři kablové délky.

»Zeptejte se jí, kde je pronásledovaná loď,« vyšťekl Bush.

»Plachta naposled viděna vpředu!« četl spojovací poddůstojník s dalekohledem u očí.

»To nám není nic platné,« zabručel Bush.

V ovzduší zůstávalo ještě dostatek mlhy, aby zakrývala celý okruh obzoru. Avšak ve vzduchu již bylo vidět slaboučké sluneční světlo a dokonce i bledé slunce — stříbrné, místo zlatého — po východní straně.

»Tam je,« vykřikl muž v koši. »Je na levoboku a je vidět jen plachty. Trup je pod obzorem!«

»Unikla nám! Bože!« vykřikl Hurst. »Musila stočit kormidlo, jakmile nás spatřila.«

Blanchfleur byla vzdálena dobrých šest mil a s paluby Nonsuch plující před větrem pod plnými plachtami, byly viditelné pouze královské plachty. Na stožár Lotus vyběhla sada vlajek a výstřel z děla upozornil na důležitost zprávy.

»Také ji zpozorovali,« poznamenal Bush.

»Otočte loď, kapitáne Bushi, prosím. Signalizujte, Všichni pronásledovat!«

Nonsuch se otočila do druhého směru za hlučných nadávek důstojníků, spílajících mužům pro jejich pomalost. Též

Lotus provedla obrat a její příď směřovala přímo na Blanchfleur. S pomořanským pobřežím vpředu, Nonsuch po návětrné straně a Lotus a Roven po druhé byla Blanchfleur v pasti.

»Raven již s ní musí být na stejné výšce, pane,« pravil Bush, mna si ruce. »A bombardy se k nám jistě brzy přidají — kam se jen mohly ztratit v té mlze.«

»U čtrnácté značky!« vykřikl muž s olovnici.

Hornblower pozoroval muže v kobylici, jak roztáčí olovnici silou zkušeného člověka, jak ji hází daleko dopředu, jak čte hloubku, když loď přejela přes svislou značku, a jak znovu vytahuje olovnici a připravuje ji k novému vrhu. Byla to namáhavá práce. Kruté cvičení bez jediné přestávky. A k tomu ještě musil být muž s olovnici promočen do kůže, když vytahoval z vody sto stop dlouhý provaz. Hornblower znal život v podpalubí příliš dobře a věděl, že měřiči hloubky se sotva dostane příležitosti k usušení šatů; vzpomněl si, jak dělal měřiče hloubky na Pellewově Indefatigable oně hrozné noci, kdy zničili Droits de l'homme v Biskajském zálivu. Té noci promrzl na kost, jeho prsty byly již tak omrzlé, že sotva mohl rozpoznávat rozdíl mezi jednotlivými značkami — bílým kalikem, kůží s otvorem uprostřed a jinými. Velmi pravděpodobně by už dnes nedovedl vytáhnout olovnici, i kdyby se o to pokusil, a byl si zcela jist, že již zapomněl sled měřičských značek.

Doufal, že v Bushovi bude dost lidskosti a zdravého rozumu, a že se postará, aby měřiči hloubky byli po určitém čase vyměňováni a aby jim byla dána možnost usušit si šaty; v této věci však sám nesměl zasahovat. Bush byl osobně odpověden za vnitřní chod služby na lodi a plným právem by mohl zamítnout jakékoliv vměšování; i v koruně komodorově byly tu a tam trny.

»U desáté značky,« vykřikl měřič hloubky.

»Raven je v dohledu za nepřitelem, pane,« oznamoval kadet. »Snaží se mu odříznout ústup.«

»Velmi dobře,« pravil Hornblower.

»Také Rujana je již v dohledu, pane,« oznamoval Bush. »Tamhle je Stubbenkammer, nebo jak se to jmenuje — ten bílý útes.«

Hornblower se rozhlédl dalekohledem po obzoru; osud Blanchfleur byl zpečetěn, neuteče-li se ovšem do ochrany vod švédského Pomořanska. Toto se zřejmě snažila provést. Bush před sebou rozložil mapu a měřil směr na vzdálený bílý útes Stubbenkammer.

Hornblower studoval mapu, přehlédl vzdálené lodi a znovu se podíval do mapy. Stralsund byla pevnost — v poslední době již zažila několik obléhání. Dostane-li se tam Blanchfleur, bude v bezpečí, ovšem za předpokladu, že Švédové budou považovat za moudré chránit ji. Avšak zbytek pobřeží byly samé mělčiny a písčiny. V několika zálivech bylo dostatek vody, aby v nich mohly zakotvit lodi. Přístupy do zálivů však byly chráněny na mapě vyznačenými bateriemi. Dalo by se něco podniknout, kdyby se Blanchfleur uchýlila do jednoho ze zálivů — měla pravděpodobně dostatečně malý ponor — ale uteče-li se do ochrany Stralsundu, bude situace britské eskadry beznadějná.

»Signalizujte Lotus,« pravil Hornblower. »Změňte směr tak, abyste odřízli nepříteli přístup do Stralsundu.«

Během nekonečné války zmizela z moře veškerá zařízení, sloužící k bezpečné navigaci. Až ke Stralsundu nebylo vidět ani jediné bójky, která by vytyčovala hluboký, splavný kanál — Bodden, jak jej nazývala mapa. Vickery na Lotus bude musit hezky čile pracovat s olovnici, aby se do něho dostal.

»U sedmé značky!« ozval se znovu měřič hloubky. Již nyní byla Nonsuch v nebezpečných mělčinách; na Bushově obličejích se objevil starostlivý výraz.

»Prosím, kapitáne, zkráťte plachty.«

Nebylo ani špetky naděje, že by Nonsuch předjela Blanchfleur, a najede-li již na dno, bude lépe, narazí-li na ně v menší rychlosti.

»Nepřítel nabírá vítr, pane,« oznamoval Hurst.

Skutečně; jasně se vzdal pokusu dosáhnout Stralsundu. Stalo se tak díky Vickerymu, jenž se neohroženě proplétal mělčinami, aby mu odřízl přístup k pevnosti.

»Raven se s ní bude moci utkat, udrží-li se ještě delší dobu na svém směru!« pravil Bush nadšeně.

»Nepřítel jde do obratu!« pravil Hurst.

»Hloubka pět a půl,« oznamoval muž s olovnici.

Bushe se zmocnily takové obavy, že se kousal do rtů; jeho drahocenná loď se dostávala do objetí mělčin na závětrném pobřeží a nyní měla pod dnem pouze třiatřicet stop vody.

»Zastavte, kapitáne Bushi,« nařídil Hornblower. Nemělo smyslu, aby se pouštěli dál dokud nezjistí, co vlastně Blanchfleur zamýšlí.

Nonsuch se přitočila a od levoboční příď se mírně pohupovala na vlnkách. Slunce příjemně hrálo.

»Co se stalo s Raven?«

Přední košový stěžeň šalupy s lanovím, plachtou a vůbec vším se ulomil a visel v hrozné spleti mezi příďovými plachtami.

»Najela na mělčinu, pane,« pravil Hurst s dalekohledem u oka.

Prudkost, s jakou najela na písek, jí úplně urazila košový stěžeň.

»Má o osm stop menší ponor než my, pane,« pravil Bush, avšak Hornblowerova pozornost již byla opět upřena na Blanchfleur. Hledala si zřejmě cestu kanálem do ochrany Hiddensoe. Na mapě byl jediný zápis, označený lakonicky 2 1/2. Patnáct stop vody a dělostřelecká baterie v průčelí dlouhého poloostrova. Blanchfleur by se mohla považovat v bezpečí, kdyby ji byli Švédové ochotni bránit. Na obzoru po návětrné straně zpozoroval Hornblower podivné vrcholové plachty bombard, po bloudění v mlze zahlédli Mound a Duncan Nonsuch, když byli na cestě ke shromáždění u mysu Arcona.

»Kapitáne Bushi, prosím, pošlete Raven na pomoc čluny,« pravil Hornblower.

»Podle rozkazu, pane.«

Vylodění tažného člunu a kutru z jejich kolébek na moře bylo věcí, k níž bylo třeba několika set mužů. Píšťaly zapištěly a loďmistra hůl zahrozila mužům, kteří se opozdili. Zaskřípaly kladky, stovky bosých nohou přeběhly palubu a i masivní trup Nonsuch se naklonil přenesením tak velké váhy. Hornblower se znovu chopil teleskopu.

Blanchfleur si našla podivné kotviště. Ležela mezi hlavním ostrovem Rujanou a dlouhým, úzkým pásem Hiddensoe; Hiddensoe byl spíše písčina než ostrov, byl spleť písčin, vynořujících se ze žlutavých mělčin. Stožáry Blanchfleur bylo jasně vidět proti pozadí nízkých, blátivých útesů Rujany. Pouze její trup byl schován za dunami Hiddensoe, který před ní ležel jako dlouhý, klikatý nárazník. Na jednom konci Hiddensoe byla baterie — Hornblower pozoroval siluetu děl, černajících se proti zeleným, trávou porostlým opevněním — která kryla jediný přístup. Na druhém konci dokazovaly neustále se třítící vlny, že zde není místo ani pro průjezd tažného člunu lodi. Eskadře se podařilo odříznout kořistné lodi ústup do Stralsundu, avšak zdálo se, že je právě tak bezpečná v místě, kde byla nyní, obklopeném mělčinami a chráněném dělostřeleckou pobřežní baterií. Bude-li učiněn pokus útoku, bude musit být proveden lodními čluny, které by musily veslovat na otevřeném moři, proplout úzkým kanálem přímo pod hlavními děly baterie a konečně znovu projet s ukořistěnou lodí zpět pod týmiž hlavními a přes neznámé mělčiny. Nebyl to nijak svůdný úkol; Hornblower by mohl vylodit námořní pěchotu před Hiddensoe a pokusit se o odstranění baterie přímým útokem; takový pokus by však byl příliš nebezpečný, neboť by jim riskoval krvavé odražení. Útočná akce by na volném moři ztratila prvek překvapení. Kromě toho posádka baterie se asi skládá ze Švédů a Hornblower nechtěl prolít švédskou krev — Švédsko bylo dosud jen papírovým nepřítelem a každá útočná akce by mohla mít za následek, že se ze Švédů stanou skuteční nepřátelé. Hornblower si dobře pamatoval jednotlivé články instrukcí, které se týkaly zejména tohoto bodu.

Jakoby ozvěnou na jeho myšlenky přiběhl spojovací kadet s novou zprávou.

»Signál z Lotus, pane.«

Hornblower si přečetl zprávu, napsanou hrubým tiskacím písmem na tabulce.

»Ze Stralsundu vyjždějí lodi s bílými vlajkami parlamentářů. Dovolil jsem jim průjezd.«

»Potvrďte příjem,« pravil Hornblower.

Co to k čertu znamenalo? Jednu bílou vlajku mohl celkem očekávat, ale Vickery oznamoval nejméně dvě. Obrátil teleskop na místo, kde Vickery velmi rozumně zakotvil Lotus; přímo mezi Blanchfleur a Stralsundem. Viděl jednu — dvě — tři malé plachetnice, směřující přímo k Nonsuch. Objevily právě Lotus. Všechny měly podivné, typicky baltské oplachtění, jako holandské lodi s nádechem jiného stylu — zakulacené přídě, bočné plouhy a velké vratiráhnové plachty na hlavním stožáru. V ostré jízdě na větru, s vodou do běla roztříštěnou pod příděmi a s deštěm mořské vody, narázejícím na jejich plachty, pluly zřejmě jak mohly nejrychleji, jako o závod.

"Co se to, proboha, děje?" otázal se Bush, pozorující čluny dalekohledem.

Mohla by to být léčka k získání času. Hornblower znovu pohlédl na stožáry Blanchfleur, tyčící se z písčin. Měla svinuty všechny plachty a stála na kotvě.

»Bílá nad modrou a žlutou, pane,« pravil Bush, dosud pozorující blížící se čluny. »Pod bílou vlajkou je vlajka se švédskými barvami, pane.«

Hornblower obrátil svůj teleskop na vedoucí člun a potvrdil Bushovo pozorování.

»Další, pane...« Bush se omluvně usmál vlastní naivností, »...vím, že je to divné, ale pod bílou vlajkou je britská vlajka.«

To bylo těžko uvěřitelné; a člověk se snadno zmýlil při odhadování vlajek na tak vzdáleném člunu. Avšak i Hornblower viděl ve svém teleskopu totéž.

»Co byste řekl vlajce na druhém člunu, pane Hurste?«

»Britská vlajka pod bílou, pane,« pravil Hurst bez rozmyšlení.

Třetí člun byl daleko vzadu a jeho barvu ještě nebylo lze přesně rozeznat.

»Myslím, že to jsou francouzské barvy, pane,« pravil Hurst, avšak vedoucí člun se již velmi rychle přibližoval.

V sedátku byl vytažen na palubu vysoký a důstojný pán, přidržující si stále svůj třírohý klobouk. Byl oblečen do modrého kabátu se zlatými knoflíky a epoletami. Urovnal si kord do správné polohy, pak sňal klobouk — byl třírohý s bílým perem a švédskou kokardou — přiložil jej k prsům a hluboce se uklonil.

»Baron Basse,« pravil.

Hornblower se uklonil.

»Kapitán sir Horatio Hornblower, komodor, velící této eskadře.«

Basse měl těžkou bradu, velký orlí nos a chladné šedé oči; a bylo zcela jasno, že se jen dohadoval, co to asi Hornblower pravil.

»Vy bojovat?« zeptal se lámanou angličtinou.

»Pronásleduji privatýra, plujícího pod francouzskou vlajkou,« pravil Hornblower a pak, když si uvědomil, jak těžko mu bude porozuměno, zejména když bude musit vybírat výrazy s diplomatickou opatrností, otočil se a zvolal: »Kde je Braun?«

Tlumočník předstoupil a krátce vysvětlil svůj úkol ve švédštině. Hornblower pozoroval hru pohledů, které si oba cizinci vyměnili. Byli to zřejmě dva největší političtí nepřátelé, kteří se setkali zde, na poměrně neutrální půdě britské válečné lodi. Basse vytáhl z náprsní kapsy dopis a podal jej Braunovi, ten ho jen přehlédl a odevzdal Hornblowerovi.

»Je to dopis od generálního guvernéra švédského Pomoranska,« vysvětloval, »ve kterém guvernér říká, že tento pán, baron Basse, má jeho plnou důvěru.«

»Rozumím,« pravil Hornblower.

»Říká,« vysvětloval Braun, »že by rád věděl, co hodláte učinit.«

»Řekněte mu,« pravil Hornblower, »že to záleží na tom, co udělají Švédové. Zeptejte se ho, je-li Švédsko neutrální.«

Odpověď zřejmě nebyla jednoduché »ano« nebo »ne«. Basse podával dlouhé vysvětlení.

»Říká, že si Švédsko jen přeje být s celým světem v míru,« pravil Braun.

»Řekněte mu, že to ovšem znamená neutralitu a neutrálové mají nejen výhody, ale i závazky. Tam je na příklad válečná loď pod francouzskou vlajkou. Musí být varována, že její přítomnost ve švédských vodách může být trpěna pouze omezenou dobu, a já musím být informován, jak dlouhá bude ta doba.«

Když Braun přeložil Hornblowerovy požadavky, objevily se na tváři Basseho velké rozpaky. Když dával Hornblowerovi odpověď, pomáhal si gesty.

»Říká, že nemůže porušit zákony mezinárodního přátelství,« pravil Braun.

»Řekněte, že to právě dělá. Té lodi nesmí být povoleno užívat švédského přístavu jako operační základny. Musí být varována, že musí přístav opustit, a neuposlechne-li, musí být převzata a na její palubu postavena stráž, aby bylo zajištěno, že neunikne.«

Když Braun překládal Hornblowerův výklad, Basse viditelně zalomil rukama, avšak jeho odpověď byla umlčena příchodem Bushe.

»Francouzský parlamentářský člun je u nás, pane. Mohu dovolit, aby z něho někdo vstoupil na palubu?«

»Ale ano,« pravil Hornblower nevrle.

Na schůdcích se objevila postava muže, mnohem menšího, než byl Basse, zato však ještě vyzdobenějšího. Přes jeho modrý kabát se pnula rudá hedvábná stuha Čestné legie a její hvězda se blyštěla na jeho prsou. Také on sňal klobouk a pousmál se při hluboké úklone.

»Hrabě Josef Dumoulin,« pravil francouzsky, »generální konsul švédského Pomořanska v zastoupení Jeho císařského a královského Veličenstva Napoleona, císaře Francouzů, krále italského, ochránce Rýnské konfederace a prostředníka Švýcarské republiky.«

»Kapitán Hornblower,« pravil Hornblower. Byl náhle velmi opatrný, protože jeho vláda nikdy neuznávala zvukné tituly, které ze sebe právě Dumoulin vychrlil. V očích krále Jiřího a jeho ministrů byl Napoleon, císař francouzský, osobně pouze generálem Bonapartem a úředně předsedou francouzské vlády. Již mnoho britských důstojníků doplatilo na to, že vlastnoručně podepsali doklady — na příklad úmluvy o výměně zajatců — na kterých byla jen náhodná zmínka o impériu.

»Je tu někdo, kdo rozumí francouzsky?« zeptal se Dumoulin zdvořile. »Velmi lituji své neschopnosti vyjadřovat se anglicky.«

»Můžete mluvit přímo se mnou, pane,« pravil Hornblower, »a byl bych velmi rád, kdybyste mi mohl vysvětlit důvod své přítomnosti na této lodi.«

»Mluvíte obdivuhodně francouzsky, pane,« pravil Dumoulin. »Ale ovšem, již si vzpomínám. Vy jste kapitán Hornblower, který uprchl před rokem tak senzačním způsobem. Je zvláštním potěšením setkat se s gentlemanem takové pověsti.«

Opět se uklonil. Hornblowera se zmocnil pocit zvláštní sebevědomé radosti, když zjistil, že se jeho pověst rozšířila i do tohoto zapadlého koutu Baltu, ale současně ho slova Francouze rozzlobila, protože neměla nic společného s důležitou věcí, kterou projednávali.

»Děkuji,« pravil, »ale dosud čekám na vysvětlení, proč jsem poctěn vaší návštěvou.«

»Jsem zde, abych podpořil prohlášení pana barona o válečném postavení švédského Pomořanska.«

Braun slova přeložil a Bassovy rozpaky viditelně vzrostly.

»Dojel k nám člun s anglickou vlajkou, pane,« přerušil je Bush.

Muž, který vstoupil na palubu, byl nesmírně tlustý a byl oblečen do jednoduchého černého civilního oděvu.

»Hauptmann,« pravil a uklonil se až po pás. Mluvil anglicky s těžkým německým přízvukem. »Konsulární zástupce Jeho britské Výsosti ve Stralsundu.«

»Co pro vás mohu udělat, pane Hauptmanne?« pravil Hornblower snaže se, aby nevyhlížel příliš překvapeně.

»Přišel jsem,« pravil Hauptmann — řekl ve skutečnosti »bzižel zem« — »abych vám pomohl osvětlit situaci zde ve švédském Pomořansku.«

»Nevím, proč byste mi ji měl osvětlovat,« pravil Hornblower. »Je-li Švédsko neutrální, musí být privatýr buď donucen opustit pomořanské vody, nebo převzat. Je-li Švédsko ve válce, mám volnou ruku učinit cokoli budu považovat za nutné.«

Rozhlédl se po svých posluchačích. Braun začal překládat jeho slova do švédštiny.

»Co jste to řekl, kapitáne?« zeptal se Dumoulin.

Hornblower se zoufale pustil do francouzského překladu a nad Nonsuch se rozprostřela kletba Babylonu. Všichni se snažili mluvit najednou; překlad se mísil s rozčilenými výtkami. Basse se jasně snažil získat si obě strany; chtěl, aby jak Francie, tak Anglie uvěřily, že Švédsko je přátelské. Dumoulin chtěl zajistit, aby Blanchfleur mohla pokračovat v pustošení britského loďstva. Hornblower se podíval na Hauptmanna.

»Pojďte se mnou na chvíličku stranou, prosím,« pravil Hauptmann. Položil tlustou ruku na odtahující se Hornblowerovo ramě a vedl ho přes velitelskou palubu z doslechu.

»Jste mladý člověk,« pravil Hauptmann, »a znám vás, námořní důstojníky. Jste všichni paličáci. Musíte se řídit mou radou. Nedělejte nic ve spěchu, pane. Zdejší mezinárodní situace je napjatá, velmi napjatá. Špatný tah by mohl mít za následek katastrofu. Urážka Švédska by mohla znamenat válku, skutečnou válku místo předstírané. Musíte být velmi opatrný, než něco učiníte.«

»Jsem vždy opatrný,« vyštěkl Hornblower, »ale očekáváte snad, že dovolím, aby se tu privatýr choval jako někde v Brestu nebo Toulonu?«

Přiblížil se k nim Braun.

»Baron Basse mne požádal, abych vám řekl, pane, že Bonaparte má na hranicích Pomořanska dvě stě tisíc mužů. Řekl, abych vám vyřídil, že člověk nesmí urazit pána tak ohromné armády.«

»To jen potvrzuje, co jsem vám říkal, kapitáne,« pravil Hauptmann.

A již za nimi přicházeli Dumoulin a Basse — nikdo nechtěl připustit, aby jeho kolega zůstal s britským kapitánem na okamžik o samotě. Hornblowerovi přišel na pomoc jeho taktický instinkt; nejlepší obranou je prudký místní útok.

Obrátil se na Hauptmanna.

»Mohu se vás otázat, pane, jak to, že Jeho Veličenstvo udržuje konsulárního zástupce v přístavě, jehož neutralita je pochybná?«

»Je to nutné, protože je stále třeba vydávat povolení k obchodu.«

»Jste akreditován u švédské vlády Jeho britským Veličenstvem?«

»Ne, pane. Jsem akreditován Jeho bavorským Veličenstvem.«

»Jeho bavorským Veličenstvem?«

»Jsem poddaný Jeho bavorského Veličenstva.«

»Jež je náhodou ve válce s Jeho britským Veličenstvem,« řekl Hornblower suše. Celá ta spleť baltské politiky s nesmyslným nepřátelstvím a neutralitou byla zauzlena k nerozpletení. Hornblower naslouchal prosbám a hádkám, až to již nemohl vydržet; jeho netrpělivost rostla úměrně s rostoucí úzkostí hostí.

»Prozatím si nemohu učinit žádné závěry, pánové,« pravil Hornblower. »Musím mít čas, abych si rozvážil informace, které jsem od vás získal. Barone Basse, myslím, že jako zástupce generálního guvernéra máte právo při odchodu z lodi na pozdravnou salvu sedmnácti výstřelů.«

Když úředníci odcházeli z paluby, odrážely se právě pozdravy od žlutozelené hladiny. Sedmáct výstřelů pro barona Basse. Jedenáct pro Dumoulina, generálního konsula. Hauptmann, jako pouhý konsulární agent, byl pozdraven pouze pěti výstřely, což byla nejmenší salva, uvedená v námořních předpisech. Když Hauptmann scházel do člunu, Hornblower se postavil a zdřivil a pak se opět vrátil k činům.

»Vyvěste signál, aby kapitáni Moth, Harvey a Clam přišli na palubu,« nařídil okamžitě.

Obě bombardy a kutr nyní byly blízko, takže zpráva mohla být lehce odevzdána; zbývaly ještě tři hodiny denního světla a tam, nad písčítými nánosy dosud vykukovaly stožáry francouzského privatýra, jako by chtěly Hornblowera mučit.

KAPITOLA DEVÁTÁ

Hornblower se přehoupl přes bok Harvey, kde již stál v pozoru poručík Mound se dvěma pomocníky národního, pískajícími na píšťaly, aby ho přivítali. Po výstřelu z děla, ozvavšího se neočekávaně asi yard od něho, úlekem téměř povyskočil. Jakmile komodor přenesl svou velitelskou vlajku z jedné lodi na druhou (ta již vlála na vysokém stožáru Harvey) nastal správný okamžik k dalšímu pozdravu, který byl vypálen z jednoho šestiliberního děla na zádi Harvey.

»Přestaňte s tou hloupostí,« pravil Hornblower.

A pak ho náhle přepadl pocit viny. Veřejně zde prohlásil oblíbenou námořní ceremonii za hloupost — a právě tak nesmyslně označil poctu, která by ho měla potěšit, protože to bylo teprve po druhé, kdy se mu jí dostávalo. Disciplína tím však zřejmě neutrpěla, i když se mladý Mound ze široka usmíval, když dával povel k zastavení palby.

»Vyrovnějte a kupředu, pane Mounde,« pravil Hornblower.

Když se plachty Harvey začaly naplňovat a bombardá se pohnula šikmo k pobřeží s Moth v patách, Hornblower se kolem sebe rozhlédl. Byla to pro něj nová zkušenost. Za dvacet let služby na moři ještě nikdy neviděl bombardu v akci. Nad ním se tyčil ohromný hlavní stožár (posádka nahradila velmi dobře stožár, ustřelený v Soundu), který musil množstvím plachet nahradit přední stožár, který bombardá nemá. Zadní stožár, posunutý hodně dozadu, byl úměrnější k malé lodi. Mohutný přední stěh, nutný k zajištění hlavního stožáru, byl železný řetěz podivně se vyjímající mezi konopným lanovím. Bombardá měla podivný, předsunutý pás — to byl absurdní, avšak jediný způsob, jak popsat její stavbu, a tam, po obou stranách její středorysky, byly dva ohromné moždíře, které odůvodňovaly její podivnou stavbu. Hornblower věděl, že byly uloženy na pevné mase dubového dřeva proti páteřníku; pod dohledem dělovodova zástupce vykládali čtyři muži ohromné, třináctipalcové střely, kterých bylo užíváno při střelbě z moždířů. Jiný poddůstojník se svou skupinkou přetáhl lano z pravoboční střílny, a když je muži donesli kupředu, připevnil je ke kotvě, visící na řetězu. To byla »vzpruha«. Hornblower dával často připevňovat vzpruhu k lanu při cvičení navíjení a svinování, avšak nikdy jí ještě nepoužil v akci. Těsně vedle něho v levoboční hlavní zbroji byl muž, měřící hloubku. Hornblower si v duchu pomyslil, že devět desetin času, který strávil na Baltu, byla olovnice v činnosti, což bude asi platit i o zbytku této plavby.

»A tři a půl!« vykřikl měřič hloubky. Tyto bombardy měly ponor méně než devět stop.

Za nimi se Roven připravovala odrazit od mělčiny, na kterou najela. Hornblower viděl, jak se černé lano odráží od vody. Posádka již téměř úplně odklidila trosky zničeného předního košového stěžně. Clam vykukovala za ní; Hornblower se v duchu ptal, zda její cikánsky vyhlížející kapitán plně pochopil složité instrukce, které mu dal.

Vedle Hornblowera stál Mound, řídící loď. Byl zde jediným důstojníkem. Hlídky drželi kadet a dva loďmistři pomocníci, kteří nyní stáli s rozkročenýma nohama na zádi lodi a sextanty měřili úhel, sevřený stožáry Blanchfleur. Hornblower cítil, že na lodi panuje stále veselá nálada, což se konečně dalo očekávat, když kapitán byl starý pouze dvacet let. Na takových malých lodích bývala disciplína vždy poněkud volnější — Hornblower často naslouchal rozzlobeným kapitánům, stěžujícím si na tento nedostatek.

»Dvě a tři čtvrti,« oznamoval muž u olovnice.

Sedmáct stop vody.

»Jsme již na dostřel, pane,« pravil Mound.

»Ty vaše moždíře jsou přesnější při palbě na kratší než největší vzdálenost, že?«

»Ano, pane. A já bych měl též raději trochu volného místa, abychom mohli po případě změnit kotviště.«

»A nechte si dostatek místa na pohyb. Tyhle mělčiny vůbec neznáme.«

»Podle rozkazu, pane.«

Mound se rozhlédl, aby posledním pohledem ohodnotil taktickou situaci. U stožárů Blanchfleur, nad dunami, kde zakotvila daleko v laguně, stála na konci písčiny baterie. Clam zaujala posici na místě mimo dostřel baterie, odkud mohla přehlédnout celou lagunu. Lotus čekala u vchodu do laguny, aby odřízla ústup, kdyby se nějakým zázrakem Blanchfleur podařilo dostat se do větru a znovu se pokusit o vjezd do Stralsundu. Mound dával neustále ruce ke kapsám u kalhot, ale pak vždy rychle upustil od úmyslu vsunout je dovnitř, protože si vzpomněl, že vedle něho stojí komodor — podivný pohyb a Mound ho opakoval každých několik vteřin.

»Človče, proboha, vstřete si ruce do kapes a necukejte se mi tu,« pravil Hornblower.

»Podle rozkazu, pane,« pravil Mound poněkud udiven. Zasunul vděčně ruce do kapes a shrbil ramena do pohodlné polohy. Znovu se rozhlédl kolem a pak zvolal na kadeta, stojícího vpředu u kotvy.

»Pane Jonesi, spusťte kotvu.«

Kotevní lano krátce zarachotilo a posádka bombardy se hnala vzhůru k plachtám.

Harvey se pomalu otáčela, až se dostala proti větru a směřovala přímo na neviditelnou Blanchfleur. Hornblower viděl, že Moth leží téměř na úrovni své sesterské lodi.

Mound přikročil k zahájení palby s klamným postojem lhostejnosti. Několikrát změnil směr, aby se přesvědčil, že kotva pevně drží. Na jeho rozkaz pak jeden z námořníků přivázal bílý hadřík ke »vzpruze«, kde ležela na palubě a odkud se zvedala ke kotevnímu rumpálu. Mound zalovil v kapsách a vytáhl kousek křídý, jímž nakreslil na palubu u hadříku tabulku.

»Pane Jonesi,« nařídil, »otočte rumpálem.«

Čtyři muži u rumpálu jím lehce otočili. Vzpruha byla natáčena a bílý hadřík se sunul po palubě. Vzpruha probíhala zadní střílnou a byla připevněna ke kotvě daleko vpředu. Když za ni bylo zataženo, stočila záď lodi tak, že ležela v určitém úhlu k větru. Velikost úhlu byla zhruba naznačena pohybem bílého hadříku na tabulce, namalované na palubě.

»Pokračujte, pane Jonesi,« pravil Mound a bral si hrubý směr na stožáry Blanchfleur. Muži se opřeli do rumpálových tyčí a rumpál zaklapl.

»Dost!« vykřikl Mound a muži ustali.

»Ještě jednu otočku,« pravil Mound míře nyní přesně na hlavní stěžeň Blanchfleur.

Klap! ozval se rumpál a muži se opřeli do jeho tyčí.

»Ještě jednou!«

Klap!

»Myslím, že nyní jsme správně zaměřeni, pane,« pravil Mound. Harvey nyní mířil přímo na Blanchfleur. »Lano a kotva se mohou ovšem trochu uchýlit, ale bude docela snadné udržovat přesný směr popouštěním nebo přitahováním vzpruhy.«

»Rozumím,« pravil Hornblower.

Byl již obeznáměn s teorií bombard, nadcházející ukázka ho nesmírně zajímala a byl již předem celý rozrušen. Od té doby, kdy se v zoufalém okamžiku snažil zasáhnout malý člun na velkou vzdálenost šestiliberním dělem z Witch of Endor, si Hornblower uvědomoval, že námořní dělostřelba je jednou z věcí, které by měly být zlepšeny. Dosud záleželo vše na náhodě, buď jste zasáhl nebo jste minul. Moždířová střelba z bombard byla nejkrajnějším zlepšením dělostřelby; umožnila zvětšenou přesnost, i když to byla vlastně jen odrůda dělostřelby. Vysoký úhel výstřelu, nízká počáteční rychlost střely a odstranění rušivého prvku nerovnosti v dělové hlavni umožnily dopad střely do cíle s úžasnou přesností.

»Když dovolíte, pane,« pravil Mound, »půjdu kupředu. Nejraději si odřezávám zápalnice sám.«

»Půjdu s vámi,« pravil Hornblower.

Dva moždíře byly jako dvě ohromné panenky v očích bombardy.

»Jedenáct set metrů,« pravil Mound. »Zkusíme to s librou a třemi čtvrtinami prachu, pane Jonesi.«

»Podle rozkazu, pane.«

Prach byl zabalen v balíčcích po libře, půllibře a čtvrtině libry.

Kadet rozbalil jeden balíček každého druhu, vysypal jejich obsah do pravobočního moždíře a natlačil jej dovnitř ohromným plstěným nabíjákem. Mound držel v ruce měrku a díval se na oblohu se soustředěným výrazem. Pak se sklonil k jednomu z velkých nábojů a nůžkami ustříhl velmi opatrně zápalnici.

»Jedna a jedenáct šestnáctin, pane,« pravil omluvně. »Ani nevím, proč jsem se tak rozhodl. Zápalnice hoří různými rychlostmi, podle počasí, a zdá se mi, že určená míra bude nejvýhodnější. Nechceme ovšem, aby střela vybuchla ve vzduchu, ale když je zápalnice příliš dlouhá, může se stát, že ji některý ze Žabáků zničí dříve, než uvede náboj k výbuchu.«

»Přirozeně,« pravil Hornblower.

Velká střela byla zdvižena a vložena do ústí hlavně. O několik palců doleji se vývrt hlavně moždíře náhle úžil a objevil se kruhový výstupek, na nějž byl pevně posazen kroužek kolem střely. Vrchol třináctipalcové střely byl přesně na úrovni ústí hlavně.

»Vytáhněte dvoucípou vlajku,« zvolal Mound zvýšeným hlasem, aby se rozkaz donesl až k uším poddůstojníka v koši, jenž pozoroval, jak na provedení rozkaz budou reagovat ostatní lodí.

Hornblower se obrátil a podíval se teleskopem na Clam, kotvící v mělčinách několik mil odtud. Tento signálový kód byl

sjednán za jeho osobní spolupráce a proto si Hornblower přál, aby práce s ním probíhala bezvadně. Signály se lehce popletou. Na vrcholku Clam se objevila rudá dvojčipá vlajka.

»Signál potvrzen, pane,« vykřikl muž v koši.

Mound uchopil doutnající koudel a přidržel ji u zápalnice. Za okamžik se zápalnice vzňala a začala prskat.

»Jedna, dvě, tři, čtyři, pět,« počítal pomalu Mound a zápalnice hořela dál. Zřejmě si nechával pět vteřin pro případ, že by zápalnice zhasla a musela být znovu zapálena.

Pak přiložil koudel k malému otvoru ve spodu moždíře a střela vylétla za velkého rachotu. Hornblower stál přímo za moždířem, a proto viděl, jak se střela vznáší vzhůru. Její dráha byla označena jiskrami hořící zápalnice. Letěla vzhůru, stále výš a výše, a když dostoupila vrcholu a začala padat dolů, zmizela z dohledu. Čekali a čekali, ale nic se nestalo.

»Vedle,« pravil Mound. »Stáhněte rudou dvojčipou vlajku.«

»Clam vyvěsila bílou vlajku, pane,« hlásil muž v koši.

»To znamená „příliš velká vzdálenost“,« pravil Mound. »Tentokrát půl druhé libry prachu, pane Jonesi.«

Moth vyvěsila dvě rudé dvoucípé vlajky a na odpověď vyvěsila Clam též dvě. Hornblower předvídal možnost zmatku a rozhodl, že signály, vztahující se na Moth, mají být vždy zdvojnásobeny. Tím se zamezí možnosti, že by Harvey dělala opravy na chyby Moth a obráceně. Moždíř Moth zahřměl a výbuch se odrazil od hladiny. Z Harvey nebylo vidět letící střelu.

»Dvojčitá žlutá vlajka z Clam, pane.«

»To znamená, že střela Moth byla krátká,« pravil Mound. »Vývěste naši rudou vlajku.«

Moždíř opět zahřměl, jiskry zápalnice stoupaly opět rychle k obloze a pak zmizely a opět se nic víc nestalo.

»Clam vyvěsila bílou vlajku, pane.«

»Zase dlouhá?« pravil poněkud zaraženě Mound. »Doufám, že tam nemají šilhavé oči.«

Moth opět vystřelila a byla odměněna dvojitou bílou vlajkou Clam. Tato střela byla dlouhá a první krátká. Moth by měla nyní najít cíl již velmi lehce. Mound si překontroloval směr cíle.

»Dosud míříme přímo na ni,« bručel. »Pane Jonesi, uberte z té půl druhé libry čtvrt libry.«

Hornblower se pokoušel představit si, co asi v tomto okamžiku dělá kapitán Blanchfleur na své straně písčiny. Až do okamžiku, kdy bombardy zahájily palbu, se velmi pravděpodobně cítil naprosto bezpečně a asi si představoval, že ho neohroží nic, než přímý útok na baterii. Avšak nyní musí hezky těsně kolem něho vybuchovat střely a on sám nebyl schopen odpovídat nebo se jakkoliv aktivně bránit. Bude těžké dostat se nyní do pohybu; zakotvil příliš daleko v dlouhé a úzké laguně. Nedaleko byl sice výjezd, avšak byla to taková mělčina, že by tudy neprojel ani skif — jak konečně dokazovaly nárazové vlny — a s větrem, jaký právě vál, bylo nemožné, aby se pokusil přejet průplav a dostat se opět blíže k baterii. Musí asi litovat, že než zakotvil, dojel tak daleko do zátvrtí. Učinil tak asi proto, aby se lépe zajistil před útokem, kterým by byl odříznut. Pomocí člunů nebo tažením mohl však dostat svou loď pomalu k baterii, tak blízko, že by její děla byla schopna udržovat bombardy z dostřelu.

»Rudá dvoucípá vlajka na vrcholku, pane,« oznamoval rozčileně muž v koši.

To znamenalo, že střela byla sice krátká, ale dopadla již těsně u cíle.

»Přidejte špetku, pane Jonesi,« pravil Mound.

Moždíř Moth znovu zahřměl a tentokrát bylo vidět, jak střela vybuchla, zřejmě přímo nad košem Blanchfleur. Viděli velký oblak kouře a vítr k nim donesl slabý ohlas exploze. Mound nedůvěřivě zavrtěl hlavou. Buď Duncan neodstříhl správně zápalnici, nebo shořela rychleji než obvykle. Dvě modré vlajky na vrcholku Clam naznačovaly, že dopad střely z Moth nebyl pozorován — signálový systém pracoval dosud správně. Pak se opět Mound sehnul a přitiskl doutnající koudel k zápalnici a k otvoru na spodu moždíře. Moždíř vybuchl. Jakýsi balistický vrtoch poslal kousek hořící koudele přes Hornblowerovu hlavu. Hornblower se sklonil, zahalen celý kouřem, a když opět vzhlédl vzhůru, zachytil zrakem jiskry zápalnice vysoko proti obloze v době, kdy střela dostoupila vrcholu své dráhy a pak opět zmizela v prudkém letu dolů. Hornblower, Mound, Jones a celá posádka moždíře čekali s napětím, kde skončí střela svou dráhu. A pak zahlédli nad okrajem pískové duny obláček bílého kouře a okamžitě k nim dorazil zvuk vzdáleného výbuchu.

»Myslím, že jsme ji zasáhli, pane!« řekl Mound neklidněji, jak dovedl.

»Černá vlajka na vrcholku Clam, pane,« vykřikl muž v koši.

To znamenalo zásah. Třináctipalcová střela, prorážející si tak ohromnou vzdálenost vzduchem, se zřítíla na palubu Blanchfleur a vybuchla. Hornblower si nedovedl představit, jakou škodu tam mohla napáchat.

»Oba moždíře najednou,« vykřikl Mound a odložil masku klidu. »A pohněte sebou, muži.«

Dvě bílé vlajky, objevivší se na vrcholku Clam znamenaly, že další střela z Moth dopadla blízko cíle, ale že byla dlouhá. A pak zahřmely oba moždíře Harveye — malá bombardy zakolísala, když se prudkým zpětným nárazem sklonila před. A na Clam se objevila černá vlajka.

»Další zásah!« vykřikl Mound.

Košové stěžně Blanchfleur, viditelné nad dunami, se začaly náhle oddělovat. Loď se začala otáčet — její zoufalá posádka se ji snažila odtáhnout kanálem.

»Dej Bůh, abychom ji zničili, než nám unikne!« pravil Mound. »Proč, k čerta, Moth nepálí?«

Hornblower ho ostře pozoroval. Pokušení, aby pálił ze svých moždířů jakmile budou nabity, aniž čekal až vypálí Moth, bylo příliš silné, ale kdyby mu byl podlehl, bylo by to znamenalo pro pozorovatele na Clam zmatek a možná i ztrátu vší kontroly. Konečně Moth vypálila a dvě černé vlajky na košovém stěžni Clam oznámily, že se i jí podařil zásah. Ale Blanchfleur se nyní již otočila; Hornblower zjistil nepatrný pohyb jejích košových stěžňů proti obrysu dun. Byl to jen malý pohyb, nejvýš yard nebo dva. Mound vypálil ze svých dvou moždířů, a ještě když byly střely ve vzduchu, skočili muži k rumpálu a vrhli se na tyče. Klap — klap! Dvakrát sklouzlo raménko do západky. Mužstvo tak natáhlo vzpruhu a pootočilo bombardou, aby byly její moždíře zaměřeny stále přímo na cíl. V tom okamžiku zmizel přední košový stěžně

Blanchfleur z dohledu. Bylo již vidět pouze hlavní a zadní.

»Další zásah!« vykřikl Hornblower. Slova z něho vylétla jako korkový náboj ze špuntovky. Byl rozčilen jako malý chlapec. Zjistil, že vlastně stále poskakuje po palubě. Přední stožár zmizel; snažil se představit si hroznou spoušť, kterou musí střely z moždířů způsobit, když dopadají na chatrné, dřevěné paluby. A nad vrcholky dun se objevil oblak kouře. Byl větší, než kdyby byl způsoben výbuchem střely, a také tmavší. Privatýr pravděpodobně hořel. Zadní a hlavní stožáry byly opět srovnány a Blanchfleur se kolébala přes kanál. Byla již zřejmě neovladatelná. Buď střela zasáhla vlečné lano, nebo zničila tažné čluny, jež ji vlekly.

Moth znovu vypálila. A dvě rudé dvojčipé vlajky oznámily, že střely padly v blízkosti cíle, že však byly krátké.

Blanchfleur se již musila hodně uchýlit z původní polohy. Mound to zpozoroval a zvýšil prachovou nálož moždířů.

Ano, to byl kouř. Vycházel bezpochyby z Blanchfleur, Privatýr již jistě hoří. A podle její polohy — opět se zastavila — Hornblower viděl, že se košové stěžeň již nepohybují — musila narazit na písčinu. Mound znovu vypálil a zase se čekalo. A již se nakláněl zadní košový stěžeň. Pomalu se naklonil a pak zmizel celý zadní stožár. Kromě stále houstnoucího kouře již nebylo vidět zcela nic. Mound se podíval na Hornblowera a žádal nové rozkazy.

»Raději pokračujte v palbě!« pravil Hornblower. I kdyby se na privatýrovi již posádka za živa pekla, bylo jeho povinností přesvědčit se, že Blanchfleur byla úplně zničena. Moždíře znovu zahřměly a střely opět ubíhaly vzhůru, plných deset vteřin, než se obrátily k prudkému pádu. Clam signalizovala »blízko, ale dlouhá«. Znovu vystřelila Moth a Clam jí oznámila zásah. Hornblower v duchu viděl posádku Blanchfleur, která se mezi dopadajícími střelami a plameny snaží zachránit svou hořící loď, zbavenou stožárů a vězíci na písčině. Tato představa trvala jen okamžik, protože jakmile byl zpozorován signál Clam, Mound se znovu sklonil, aby odpálil oba moždíře. Ale zápalnice ještě ani nezačaly hořet, když se ozval hromový výbuch, a Mound se narovnal. Hornblower rychle přiložil teleskop k oku; nad pískovými dunami se objevil ohromný mrak kouře, mezi nímž Hornblower pozoroval létající předměty — těla nebo trosky lodí, vyhozené do vzduchu prudkým výbuchem. Buď oheň nebo poslední střely Moth zasáhly arsenál Blanchfleur.

»Signalizujte Clam, pane Mound,« pravil Hornblower. »Jak se vám jeví nepřítel?«

Čekali na odpověď.

»Nepřítel úplně zničen, pane,« četl spojovací poddůstojník a celá posádka radostně vykřikla.

»Velmi dobře, pane Mounde. Myslím, že se nám podaří opustit tyto mělčiny ještě před setměním. Vyvěste znamení k odjezdu, prosím, s čísly Clam a Lotus.«

Tohle severské sluneční počasí bylo velmi klamné. Slunce sice svítilo, nevydávalo však zcela žádné teplo. Hornblower se otřásl — stál bez pohybu několik hodin na palubě Harvey a měl si vzít kabát. A přece, chladno nebylo správným vysvětlením Hornblowerova zachvění a komodor si to dobře uvědomil. Rozčilení a zájem odumřely a nyní tu stál zachmuřen a roztrpčen. Zničit loď, která se nemohla bránit ani pálit na útočníky, to byl brutální a chladnokrevný čin. Bude se o něm dobře číst ve zprávách a námořní důstojníci si budou vyprávět o novém Hornblowerově úspěchu — o zničení velkého francouzského privatýra, téměř již v rukou Švédů a Francouzů mezi nesčetnými písčinami. A jen Hornblower bude vědět o tomto neslavném pocitu.

KAPITOLA DESÁTÁ

Bush si utřel ústa do ubrousku se svou obvykle přehnanou pozorností k dobrým způsobům.

»Co myslíte, že řeknou Švédové, pane?« otázal se odvážně. Tato odpovědnost neležela na něm a věděl již ze zkušenosti, že Hornblower nemá rád, když se Bush stará o něco, do čeho mu vlastně vůbec nic není.

»Mohou říkat, co chtějí,« pravil Hornblower, »ale ať již řeknou cokoli, nic již nedá Blanchfleur dohromady.«

Byla to tak srdečná odpověď v přirovnání k tomu, co se dalo od Hornblowera čekat, že se Bush zamyslel, co asi způsobilo v Hornblowerovi takovou změnu — zda byla jeho mírnost způsobena úspěchem, uznáním zásluh a povýšením, nebo svatbou. Také Hornblower se v duchu zaměstnával zodpovědním téže otázky a říkal si, že odpověď musí být přičtena neustále přibývajícím letům. Na okamžik se poddal své obvyklé, nelítostné sebekritice, téměř chorobně intenzivní. Věděl, že si již zcela zvykl na stále vypadávající a řidnoucí vlasy a na to, že se mu na spáncích objevují šediny — když po prvé při kartáčování vlasů zahlédl růžovou pokožku, byl nesmírně roztrpčen, ale nyní tomu již uvykl. Pak vzhlédl a přešel pohledem dvojitou řadu mladých obličejů u stolu a jeho srdce pookřálo. Vtom si náhle uvědomil, že začíná mít rád jak mladé, tak staré lidi — a že ztrácí — říkal si opatrně, že jen dočasně — svou kdysi obvyklou a ostrou touhu být stále sám a v duchu se mučit.

Pozvedl sklenku.

»Pronesu připítek, pánové,« pravil, »třem důstojníkům, jejichž velká poctivost v konání povinností a profesionální schopnost umožnily zničení nebezpečného nepřitele.«

Bush, Montgomery a dva kadeti zdvihli své sklenky a pili s nadšením, avšak Mound, Duncan a Freeman měli sklopeny oči s britskou skromností. Překvapený Mound se začervenal jako děvčátko a zavrtěl se na židli.

»Měl byste odpovědět, pane Mounde,« pravil Montgomery. »Jste služebně nejstarší.«

»Byla to práce komodora,« řekl Mound, s očima dosud upřenými na ubrus. »To jsme neudělali my. To vše provedl komodor.«

»Správně,« souhlasil Freeman, potřásaje svými cikánskými kudrnami.

Je právě čas ke změně předmětu hovoru, pomyslel si Hornblower. Cítil, že po vzájemném gratulování nastane v hovoru nepřijemná mezera.

»Zapívejte nám, pane Freeman,« Všichni jsme se již dověděli, jak umíte zpívat, a rádi bychom si vás poslechli.«

Hornblower neprozradil, že se dověděl o Freemanových pěveckých schopnostech od jednoho z mladších lordů admirality a neprozradil též, že zpěv pro něj nic neznamená. Jiní lidé měli stále podivnou touhu naslouchat hudbě a bylo

dobře uspokojit jejich nepochopitelné vrtochy.

Freeman začal zpívat a v jeho hlase nebylo nic rozpačitého; jednoduše zvedl bradu, otevřel ústa a zpíval:

Když jsem se po prvé díval do očí Chloe,

Letní obloha a safírové moře...

Tahle hudba je podivná věc. Freeman tu zřejmě prováděl zajímavou a obtížnou věc; ostatní měli z jeho zpěvu radost (Hornblower na ně vrhl kradmý pohled), ale pro Hornblowera jen kvičel a tu a tam zabručel různým způsobem, natahoval slova do zcela libovolné délky — a jaká nesmyslná slova. Snad již po tisíci v životě se Hornblower vzdal snahy po představě, co vlastně ta hudba je a co v ní jiní lidé vidí. Řekl si, co si vždy říkal, že totiž pro něho takový pokus představy je totéž, jako by se slepý pokoušel představit si barvu.

Chloe je má jééééediná láska!

Freeman dokončil píseň a všichni tloukli na stůl v srdečném nadšení.

»Velmi hezká píseň a velmi dobře zazpívána,« pravil Hornblower.

Montgomery se snažil zachytit Hornblowerův pohled.

»Odpusťte, pane,« pravil. »Mám druhou hlídku.«

To dostačilo, aby byl večírek skončen. Tři poručíci se musili vrátit na své lodi, Bush se chtěl přesvědčit, zda je na palubě vše v pořádku, a dva kadeti, se správným oceněním své nedůležitosti rychle vyslovili díky za pohostinství a odešli. To byl správný večírek, myslil si Hornblower, dívaje se, jak jeho hosté odcházejí. Dobré jídlo, příjemná debata a rychlé ukončení. Vkročil do zádové chodby a opatrně se sklonil, aby nenarazil na nízké klenutí nad hlavou, šest hodin večer a dosud jasný den; slunce ještě nezapadlo a svítilo na chodbu zezadu. Malý proužek pod ním prozrazoval, kde na obzoru leží Bornholm.

Kutr, jehož hlavní plachta nabrala vítr a napjala se jako prkno, právě odrazil a otočil se s přitáženými plachtami na větru na zádi. Na sedátkách vzadu seděli tři poručíci, vracející se na své lodi. Vál opět severozápadní vítr. Mladí muži se navzájem popichovali, avšak jakmile jeden z nich zpozoroval na zádové chodbě komodora, ztrnuli okamžitě do pozoru. Hornblower se sám pro sebe smál, že si tak oblíbil tyto chlapce, a pak vkročil do kabiny, aby je zbavil nepřijemného pocitu, že je pozoruje. Tam na něj již čekal Braun.

»Pročetl jsem noviny, pane,« pravil. Lotus narazila toho odpoledne na pruský rybářský člun a propustila ho po zabavení úlovku a časopisů.

»Něco nového?«

»Tohle je Königsherger Hartunsche Zeifung, pane, vydávaný ovšem za francouzské cenzury. Titulní stránka je věnována schůzce v Drážďanech. Bonaparte se tam sešel se sedmi králi a jedenadvaceti princí.«

»Se sedmi králi?«

»S králem holandským, neapolským, bavorským, württenberským, westfálským, saským a pruským, pane,« četl Braun.

»S velkovévody z...«

»Ty už mi nemusíte jmenovat,« pravil Hornblower. Podíval se na potrhané stránky a zjistil, že se jako obvykle dívá, jaký je němčina barbarský jazyk. Bonaparte se jasně snažil někoho postrašit. Nemohla to být Anglie, která bez reptání stála proti Bonapartovi po plných dvanáct let. Mohli to být jeho vlastní poddaní, ta ohromná masa západní Evropy, kterou si podrobil. Ale Bonaparte se zřejmě snažil postrašit jedinou osobu — ruského cara. Bylo zde plno důvodů, proč by se Rusko mohlo stát nepokojným při pozorování činu svého souseda, a tato nádherná demonstrace Bonapartovy moci byla pravděpodobně provedena proto, aby postrašila Rusko a donutila je k poddání se Bonapartovi.

»Stojí tam něco o pohybech vojsk?« zeptal se Hornblower.

»Ano, pane. Byl jsem překvapen otevřeností, s jakou se o nich zmiňují. Císařská garda je v Drážďanech. Je zde zmínka o prvním, druhém,« Braun obrátil stránku, »a devátém armádním sboru. Jsou všechny v Prusku — s velitelstvím v Gdaňsku — a ve Varšavě.«

»Devět armádních sborů,« říkal si Hornblower. »To je, myslím, asi tři sta tisíc mužů.«

Na hranicích Bonapartova impéria a Ruska se zřejmě shromažďovala ohromná masa mužů. Bonaparte bude mít pod svým velením jistě i armády pruské a rakouské. Půl miliónu mužů — šest set tisíc mužů — člověk si nedovedl takové množství ani představit. Zde, ve východní Evropě se shromažďovala ohromná masa lidstva. Neudělá-li na Rusko dojem ani tato pohrůžka, bude těžko uvěřit, že by kterákoliv země mohla odolat náporu takového množství mužů. Osud Ruska se zdál zpečetěn. Žádný kontinentální národ se dosud nepostavil Bonapartovi s úspěchem na odpor, ačkoliv každý pocítil hrůzu jeho útočné síly. Jen Anglie mu dovedla vzdorovat a též Španělsko dosud bojovalo, ačkoliv Bonapartovy armády vyplenily každou vesničku a každé údolíčko nešťastné země.

Do Hornblowerovy mysli se opět vkradly pochyby. Neviděl, jakých výhod by mohl Napoleon dosáhnout podrobením Ruska, přihlíželo-li se k nepoměrně velkým obětím, které jistě vzniknou, a vůbec, přihlíželo-li se jen k malému riziku, se kterým musil počítat. Bonaparte by měl být schopen najít pro své muže i pro své peníze mnohem výnosnější zaměstnání. Pravděpodobně nebude válka. Rusko se podrobí a Anglie bude stát proti Evropě, v níž každý čtvereční metr bude v rukou tyрана. A přece. ..

»Toto je Varšavská gazeta, pane,« pokračoval Braun. »Je to z francouzského hlediska poněkud více úřední list, i když je psán v polštině. Zde je dlouhý článek o Rusku. Mluví se v něm o kozáckém nebezpečí, jež hrozí Evropě. Alexander je v něm popisován jako »barbarský vládce barbarského národa« a »nástupce Džingischána«. Petrohrad je prý střediskem, odkud se má anarchie rozšířit do celé Evropy, nebezpečím světovému míru a staví prý se nepřátelsky k dobru, které francouzský lid rozšířil po celém světě.«

»A to musí být uveřejňováno s Bonapartovým souhlasem,« říkal si Hornblower. Braun však byl dosud hluboko zahloubán do článku.

»Zločinný uchvatitel Finska,« četl Braun více méně pro sebe. Zvedl své zelené oči od novin a náhle se v nich objevilo

tolik nenávisti, že to Hornblowera překvapilo. Připomenulo mu to, že by byl skoro zapomněl, že ruským zabezpečením Finska se stal Braun žebračkem bez haléře v kapse. Braun se dal do služeb Anglie, učinil tak však v době, kdy Rusko bylo neoficiálním anglickým nepřítelem. Hornblower si udělal v duchu poznámku, že bude moudřejší nesvěřovat Braunovi tajné věci, týkající se Ruska. Rusko nikdy neobnoví svobodu Finska z vlastní vůle a byla tu vždy možnost, že tak učiní Bonaparte — ten by mohl obnovit něco, čemu by sám říkal finská nezávislost, ať už by to mělo praktickou cenu či ne. Dosud byli lidé, kteří se dali klamat Bonapartovými sliby, přes jeho skutečnou činnost, zakládající se na podvodu, nedodržení slovu, surovosti a zlodějství.

Braun bude musit být pečlivě pozorován, pomyslí si Hornblower — a to bude další věc, kterou bude musit nosit pořád v hlavě, jako kdyby už neměl dost starostí nebo jako kdyby na jeho bedrech neleželo již dostatek odpovědnosti. Mohl s Bushem žertovat o Švédech a Rusech, avšak zmocňoval se ho podivný pocit úzkosti. Švédové by mohli být rozhořčeni zničením Blanchfleur v pomořanských vodách. To by mohl být poslední hřebík do rakve; právě v tento okamžik by mohl Bernadotte sjednávat srdečné spojenectví s Bonapartem a vypovědět válku Anglii. Vyhledka na francouzské nepřátelství, posílené nyní švédským, by mohla zničit ruskou rozhodnost. A tak by se mohla Anglie ocitnout, vlivem Hornblowerovy akce, sama proti celému, po zuby ozbrojenému světu. To by byl hezký výsledek jeho prvního samostatného velení. Ti proklati Barbařini bratři by se pak na něj jen ušklíbli jako na něco méněcenného. Hornblower se oťrásl, jako by se sebe chtěl setřást toto hrůzné pomyšlení, a pak zjistil, že se Braun ze svého ošklivého snu ještě neprobudil. Nenávist v jeho očích, intenzita jejího výrazu byly překvapující. A pak někdo zaklepal na dveře kabiny a Braun, jako by se probudil, vzal na sebe svou obvyklou tvářnost pozorné úcty.

»Vstupte,« vykřikl Hornblower.

Byl to jeden z kadetů ve službě.

»Pan Montgomery mě posílá s touto zprávou z Roven, pane.«

Předložil Hornblowerovi tabulku se zprávou, načmáranou velkým písmem spojovacím důstojníkem.

»Potkali jsme švédskou loď, která chce mluvit s komodorem.«

»Přijdu na palubu,« pravil Hornblower. »Požádejte kapitána, aby byl tak laskav a přišel také.«

»Kapitán je na palubě, pane.«

»Velmi dobře.«

Bush, Montgomery a půl tuctu jiných důstojníků měli teleskopy namířeny na košové plachty Roven, plující daleko na levém křídle eskadry. Dosud zbývala hodina denního světla.

»Kapitáne Bushi « pravil Hornblower, »budte tak laskav, dejte stočit kormidlo a dojeďte k Raven.«

»Podle rozkazu, pane.«

»A signalizujte eskadře, prosím, aby zaujala noční postavení.«

»Podle rozkazu, pane.«

Nonsuch se obrátila, jakmile zachytila vítr, a hlídka přitahovala pravoboční táhla.

»Právě za Roven je jiná loď, pane,« pravil Montgomery. »Vypadá jako briga. Podle tvaru košových plachet je to švédská loď, pane. Jedna z těch baltských obchodních lodí, které lze vidět na Leith Roads.«

»Děkuji,« pravil Hornblower.

Nebude trvat dlouho a dozví se, co mu Švédská loď přináší za noviny. Mohlo by to být — a pravděpodobně to asi také bude — něco velmi nepřijemného. Určitě to vloží na jeho bedra nový náklad odpovědnosti, i když to nebude znamenat přímou pohromu. Hornblower začal závidět Montgomerymu jeho jednoduché povinnosti důstojníka ve službě, který nemá na starosti nic jiného než poslouchat rozkazy, být stále informován o stavu počasí, a k tomu má ještě jeden požehnaný závazek, přenechávat všechna rozhodnutí svému nadřízenému. Když se Nonsuch s brigou navzájem přibližovaly, stál Hornblower klidně na velitelské palubě, s rukama sepjatýma za zády. Nejdříve se objevily velké plachty brigy a pak se přes obzor přehoupl i její trup. Na západě byla obloha pokryta nachovou clonou, avšak když se briga dostala do větru, nezačalo se ještě stmívat.

»Kapitáne Bushi,« pravil Hornblower, »prosím, zastavte. Spouštějí na vodu člun.«

Nechtěl projevit vulgární zvědavost tím, že by se upřeně díval na člun, když byl spouštěn na hladinu a nepodíval se do něho, ani když přirazil k lodi. Kráčet klidně sem a tam po velitelské palubě za krásné večerní pohody a díval se do všech směrů kromě toho, kde byl švédský člun. Zbytek důstojníků a mužstva si cosi šeptal, pozoroval člun a přemýšlel, co jim asi nese nového. Přes všechnu svou zdánlivou lhotejnost se Hornblower obrátil ke vchodu do lodi právě v okamžiku, když do něho vstupovali návštěvníci. Nejdříve zahlédl třírohý klobouk s bílým perem, který se mu zdál povědomý, a pak se pod kloboukem objevil těžký obličej a povznesená postava barona Basse. Baron sňal klobouk, položil si jej na prsa a poklonil se jako již jednou předtím.

»Váš služebník, pane,« pravil Hornblower, ztrnule zdravě. Hornblowera se zmocnila nejistota, protože ačkoliv se na Basse velmi dobře pamatoval a dovedl ho popsat do všech podrobností, nemohl si vzpomenout na jeho jméno. Obrátil se na kadeta ve službě. »Pošlete pro pana Brauna.«

Švédský gentleman něco říkal, ale Hornblower si ani nedovedl představit, co to může být.

»Prosím, pane?« řekl Hornblower tázavě a Basse opakoval, co řekl, avšak opět bez úspěchu. Začal znova a pomaleji, ale pak přestal, když viděl, že se od něho Hornblower odvrátil a díval se ke vstupním schůdkům. Hornblower dělal co mohl, aby byl zdvořilý, ale zahlédl ve vchodu kožíšinou čáku, a to pro něj bylo příliš zajímavé, než aby odolal a neupřel zrak na vchod. Velká kožená čáka s rudým perem, štetinatý rudý knír, šarlatový kabát, červený opasek, zmatek zlatých šňůr, modré kalhoty s červeným pruhem, vysoké boty a kord, jehož zlatá rukojeť se podivně leskla v ustupujícím světle. To byla určitě gardová uniforma. Nositel uniformy byl na příslušníka gardového pluku podprůměrné výšky, ale znal skutečně bezvadně, jak se chovat při takových příležitostech. Když vstoupil na palubu, zdravil rukou velitelskou palubu a pak šel na svých krátkých nohou vpřed a sklápěl před Hornblowerem podpatky ve šviháckém gardovém

pozdravu.

»Dobrý večer, pane,« pravil. »Jste kapitán sir Horatio Hornblower?«

»Ano,« odpověděl Hornblower.

»Dovolte, abych se představil. Jsem plukovník lord Wychwood prvního gardového pluku.«

»Dobrý večer,« odpověděl Hornblower chladně. Jako komodor byl rozhodně služebně starší než plukovník a mohl si dovolit být chladným a čekat na vývoj událostí. Předpokládal, že brzy uslyší vysvětlení náhlého příchodu plukovníka gardového pluku ve slavnostní uniformě uprostřed Baltského moře.

»Mám pro vás depeše,« pravil lord Wychwood a hledal v náprsní kapse kabátu, »od našeho vyslance ve Stockholmu, pane.«

»Pojďme do mé kabiny, pane,« řekl Hornblower. Vrhл přitom pohled na Basse.

»Slyšel jsem, že jste se již seznámil s baronem Bassem. I on má pro vás depeše.«

»Pak bude pan baron tak laskav a odejde s námi. Když budete, pánové, tak laskaví a dovolíte, abych šel první, ukáži vám cestu.« Braun slavnostně přeložil slova Hornblowerova a ten již vedl malý průvod dolů. Braun rychle přinesl lampy do tmavé kabiny a opatřil i židle; Wychwood se do své posadil s opatrností, jakou vyžadovaly jeho těsné šponovky.

»Víte už, co učinil Bony?« začal.

»Neslyšel jsem dosud nic.«

»V okamžiku, kdy dostal zprávu o tom, co jste provedl u Stralsundu, poslal do Pomořanska padesát tisíc mužů své armády.«

»Skutečně?«

»Jednali svým obvyklým způsobem. Velel jim Vandamme. Začal tím, že uvalil na obec Stralsund pokutu sto tisíc franků za to, že ho nepřivítala vyzváněním zvonů. Přerušil bohoslužby v kostele svatého Ducha, aby se zmocnil schránky s kostelními penězi. Zajal generálního guvernéra a vsadil ho do žaláře. Jednotky se mu vymkly z ruky, protože se posádka v Rujane pokusila o odpor. Po celé Rujane pak nastalo loupení, vraždění a znásilňování. Baron Basse unikl v rybářském člunu. Všichni ostatní úředníci a vojáci byli zajati.«

»Tak Bony je nyní ve válce se Švédskem?«

Wychwood pokrčil rameny; na Baltu každý krčil rameny, když měl vyřknout přímé prohlášení o míru a válce.

»O tom vám může říci tuhle baron,« pravil Wychwood. Obrátili se na barona a ten zahájil zdoluhavý výklad ve švédštině. Braun, stojící u přepážky, překládal.

»Říká, že otázka války a míru může být zodpověděna pouze korunním princem, Jeho královskou Výsostí Karlem Janem, kdysi známým pod jménem maršál Bernadotte. Jeho královská Výsost není toho času ve Švédsku. Je na návštěvě cara v Rusku.«

»Myslím, že se toho též týkají tři depeše, které jsem vám přinesl,« pravil Wychwood. Vytáhl velkou plátěnou obálku s množstvím pečeti a odevzdal ji Hornblowerovi, jenž ji otevřel a četl.

VYSLANECTVÍ JEHO BRITSKÉHO VELIČENSTVA

VE STOCKHOLMU

20. května 1812.

Vážený pane!

Doručitel tohoto listu, plukovník lord Wychwood od prvního gardového pluku Vás bude informovat o zdejší politické situaci. Lze očekávat, že Bonapartova invaze do švédského Pomořanska bude mít za následek vyhlášení války švédskou vládou. Je proto nutné, aby švédským úředníkům, kteří se chtějí dostat do styku s Jeho královskou Výsostí, byla poskytována veškerá pomoc. Jste proto žádán a je Vám nařízeno, abyste doprovodil nebo dovezl takové úředníky do Ruska. Dále se Vám nařizuje, abyste využil této příležitosti a umožnil lordu Wychwoodovi navázat styk s ruskou vládou, aby tak mohl ujistit Jeho císařské Veličenstvo cara plnou podporou pozemních a námořních sil Jeho Veličenstva v případě války mezi Jeho císařskou Výsostí a francouzskou vládou. Využijete dále veškerých příležitostí, které se Vám naskytou, k utužení přátelských styků mezi Jeho Výsostí a Jeho císařskou Výsostí.

Váš oddaný sluha

H. L. Merry, vyslanec Jeho britské Výsosti

u dvora ve Stockholmu.

KAPITÁN SIR HORATIO HORNBLOWER K. B., komodor, velící britské eskadře na Baltu.

Hornblower přečetl dvakrát velmi pozorně rozkazy. Musilo být vykonáno důležité rozhodnutí. Merry neměl žádné právo dávat mu rozkazy, zejména je nesměl dávat stručným »nařizuje se vám«, což byla oblíbená výsada jeho námořních nadřízených. Vyslanec byl důležitý úředník — pro námořního důstojníka v cizích vodách nejdůležitější úředník po lordech z admirality. Měl by však žádat pouze o radu a nevydávat rozkazy. Kdyby se Hornblower řídil Merryovými rozkazy a věc se nezdařila, nebylo by to pro admiraltu žádnou výmluvou. Avšak na druhé straně Hornblower si byl příliš dobře vědom, že kdyby se podle Merryova dopisu neřídil, byly by odeslány do Londýna ostré protesty.

Hornblower si pro sebe zopakoval rozkazy admirality. Dávaly mu velkou volnost v tom, jak se má chovat k severským mocnostem. Merryův dopis ho nezbavil ani špetky odpovědnosti. Mohl dovolit Wychwoodovi a Bassovi, aby pokračovali v cestě na švédské brze nebo je mohl odvézt sám. Základní otázkou bylo, zda zprávy o posledním Bonapartově útočném činu mají být přineseny britskou eskadrou či ne. Doručitelé špatných zpráv byli vždy nepopulární — člověk musil pamatovat i na takovou směšnou, ale přitom důležitou maličkost. Oba vládcové by mohli být popuzeni při vzpomínce, že všetečné britské námořnictvo přináší každému neštěstí. Avšak na druhé straně, přítomnost britské eskadry daleko na Baltu, u samých bran Petrohradu, by mohla sloužit za připomínku o velikosti anglické moci. Kdyby se Rusko nebo Švédsko poddalo Bonapartovi, znamenalo by to tentokrát válku, skutečnou

válku s Anglií, protože Bonaparte by se s ničím jiným nespokojil. Pohled na britské košové plachty na obzoru, vědomí, že válka by znamenala okamžitou blokádu, okamžité zajetí lodí, která by se odvážila z přístavu, stále rozrušování pobřeží, to vše by mohlo být dobrou podporou při jejich rozhodování. Bonaparte byl sice na jejich hranicích, avšak Anglie byla již u dveří. Hornblower se rozhodl.

»Pánové,« pravil. »Myslím, že je mou povinností dopravit vás do Ruska touto eskadrou. Budete-li ochotni přijmout, mohu vám nabídnout pohostinství na této lodi.«

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

Wychwood byl bystrý a zkušený muž světa, přestože byl šlechtic, příslušník gardového pluku, přes svůj malý, rudý knírek, směšná očka a nesmyslný vzhled v uniformě. Ve stáří třiceti pěti let navštívil již přes dvě třetiny evropských dvorů, byl zasvěcen do jejich intrik, znal jejich slabé i silné stránky, vojenskou moc, se kterou mohly disponovat, jejich předsudky a tradice. Seděl nyní na Hornblowerovo pozvání v komodorově kabině a eskadra si zatím razila v ostrém západním větru cestu vlnami vzhůru po Baltu. Basse ležel ve své kabině a měl mořskou nemoc, takže nebyli stále přiváděni do rozpaků jeho přítomností. Také tváře Wychwooda byly poněkud pobledlé a jeho gesta tu a tam naznačovala, že se uvnitř necítí právě nejlépe; mužně se však ovládal.

»Bonyova slabá stránka,« pravil, »záleží v tom, že si myslí, že veškerá opozice na světě může být potlačena mocí. Často má pravdu; člověku stačí, aby si zopakoval jeho dosavadní kariéru, a dá mu za pravdu. Někdy se však mylí. Lidé budou raději bojovat — budou raději mřít — než aby byli stále otroky jeho vůle.«

»To dokázalo Španělsko,« pravil Hornblower.

»Ano. Ale s Ruskem to může být něco jiného. Rusku je car mnohem více, než je Španělsku Bourbon. Rozhodne-li se Alexander podrobit se Bonapartovým vyhrůžkám, poddá se i celé Rusko. A Alexander již spolkl dostatečné množství urážek.«

»Spolkl i jiné věci, kromě urážek,« pravil Hornblower suše.

»Myslíte Finsko? To je ovšem naprostá pravda. A všechny ostatní baltské provincie, Litevsko, Kursko a jiné. Vy však chápete mnohem lépe než já, že to má ohromný význam pro bezpečnost Petrohradu — já bych mu to mohl těžko vyčítat. U nás doma vzbudil jeho útok na Finsko mnoho rozličných citů. Doufám, že na ně bude zapomenuto, až se Rusko stane naším spojencem.«

»A je možnost, že se tak stane?«

»Bůhví. Bude-li si Alexander jist švédským spojenectvím, mohl by se pustit do boje. A to zase záleží na tom, zda je Bernadotte ochoten nechat si vzít Pomořansko.«

»Bonaparte tu udělal špatný krok,« poznamenal Hornblower.

»Ovšem. Britská vlajka je pro něj právě takové dráždivo, jako pro býka rudá barva. Stačí mu ji ukázat a dá se do útoku. Způsob, jakým jste mu zničil tu loď — jak se jmenovala? — Blanchfleur — přímo před nosem, ho přivedl do zuřivosti. A dají-li se Švédové pro něco do války, bude to právě poslední Bonapartův čin.«

»Doufejme, že tak učiní,« řekl Hornblower uklidněn.

Věděl, že udělal velmi odvážnou věc tím, že zničil Blanchfleur; kdyby po tomto činu následující politické události byly nepříznivé, mohl by být pohnán k odpovědnosti. Jeho jediným ospravedlněním byl konečný úspěch. Opatrnější muž by se byl držel zpět a byl by se spokojil tím, že má privatýra pod stálým pozorováním. To by ovšem mělo za následek, že by privatýr proklouzl první mlhavou nocí, aby obnovil řádění mezi britskou lodní dopravou; avšak za mlhu nemohl být nikdo odpovědný. A kdyby se Švédsko stalo skutečným nepřítelem, celá Anglie by volala po hlavě důstojníka, který to zavinil. Ale ať se již stalo cokoli, Hornblower cítil, že věc vyřešil nejlépe důkazem, že Anglie má moc udeřit a že se jí nebojí použít. V celé historii bylo jen málo případů, kdy se bázlivost osvědčila.

Přivázeli do Petrohradu též jiné zprávy. Wellington přešel ve Španělsku do ofenzívy; dvěma zoufalými údery vyčistil svůj úsek fronty útokem na Ciudad Rodrigo a Badajoz a nyní byl připraven k úderu do srdce poloostrova. Vědomí, že velká část Bonapartových armád je zasazena v boji na jihu, by mohlo dodat odvahy rozhodujícím činitelům na severu. Hornblowerův švagr se stal nyní hrabětem — a dalším vítězstvím by získal titul vévody. Barbara na něj bude hrdá a to bylo pro Hornblowera dalším důvodem k obavám o vlastní úspěch. Barbara je bude jistě srovnávat. Ale pochopila by. Věděla by, jak vysoké byly cíle, za které bojoval na Baltu — právě tak vysoké, jako cíle jejího bratra ve Španělsku; jistě by pochopila, jaké morální odvahy bylo třeba k tomu druhu rozhodnutí, jež její manžel učinil. Jistě by byla umírněná. A v tom okamžiku si Hornblower řekl, že nechce, aby byla Barbara umírněná vůči němu. Tato myšlenka ho pobouřila, donutila ho k tomu, že se Wychwoodovi omluvil, vyběhl na palubu pod šedou oblohou do hrozného lijáku a začal se procházet po velitelské palubě. Ostatní důstojníci se na něj tázavě dívali a udržovali se od něho ve vzdálenosti. V celé eskadře nebylo člověka, který by nebyl slyšel, že se jenom blázen mohl připlést Hornblowerovi do cesty, když se procházel takto vzrušeně po velitelské palubě.

I ke konci května vál zde na Baltu prudký, docela studený vítr; eskadra se prudce pohupovala na vysokých vlnách pod olověnou oblohou a razila si cestu na sever k Finskému proudu, směrem k Rusku, kde se nyní rozhodovalo o osudu světa. Noc byla sotva temnější než den, zde na šedesátém stupni severní šířky, zejména když se obloha vyjasnila. Když projížděli kolem Hochlandu, bylo slunce sotva ukryto za obzorem a měsíc zářil studeně za šedého rozednávání. Když dojeli na dohled k Lavansaari, zastavili, aby se dostali do Kronštatu po rozednění.

Braun byl na palubě neobvykle časně. Stál opřen o zábradlí, vlastně se přímo přes ně přehýbal; šedá pevnina na obzoru k severu byla jeho rodná země, Finsko, země jezer a lesů, kterou si car podrobil a odkud byl Braun vyhnán jako exulant bez naděje na návrat. Hornblower si povšiml malomyslnosti jeho pohledu a pocítil s ním soucit, i když byl již

rozčilen v očekávání, jakého přijetí se jim dostane. Bush vstoupil hlučně na palubu ve vši nádheře epolet, s kordem u pasu a vrhal ostré pohledy po celé palubě i do plachtoví, aby se ujistil, že celá loď je schopna úspěšné prohlídky ne právě přátelskou mocností.

»Kapitáne Bushi,« pravil Hornblower, »bud'te tak laskav a vybočte na Kronštat.«

»Podle rozkazu, pane.«

Hornblower by se byl rád otázel, zda jsou všechny přípravy k pozdravům řádně nacvičeny, avšak pak toho nechal. Ve věcech lodní služby se mohl na Bushe úplně spolehnout a musil být velmi opatrný, aby se nevměšoval do chodu služby na lodi. Byl rád, že až dosud nikdy nezapomněl používat při vydávání rozkazů Bushovi zdvořilé formy žádosti, vždyť Bush s ním byl vlastně v hodnosti rovnocenný. »Bud'te tak laskav« a »prosím« se však dosud dostávaly Hornblowerovi velmi těžko před rty.

Obrátil se a zamířil teleskop dozadu na eskadru. Lodi se zařazovaly a zaujímal postavení v pořadí: dvě šalupy, pak dvě bombardy a nakonec kutr.

»Všeobecný signál,« vyštěkl Hornblower. »Udržujte lépe postavení.«

Chtěl, aby jeho eskadra proplula obtížným průplavem v přesném pořadí jako korálky na niti. Koutkem oka zpozoroval, že na palubu vstoupili Wychwood s Bassem a nevěšmal si jich.

»Opakujte signál znovu s číslem Harvey,« zavřel.

Harvey se poněkud vychýlila ze směru; mladý Mound si bude musit dát větší pozor na svého kormidelníka, nebo se dostane do nepříjemností. Po pravoboku, kde se od pobřeží u Oranienbaumu táhly široké rozlehlé písčiny, byly rozsety bójky, které označovaly krajní meze kanálu, stáječícího se sem a tam v nepředvídatelných zákratech. Kdyby měl jednou projet tímto průplavem jako nepřítel, měl by jistě těžkou hlavu. Tam, na levoboční přídi se již objevila opevnění Kronštatu. Zákrut v průplavu postavil Nonsuch přímo proti nim, takže kdyby začala děla v opevnění pálit, měla by Nonsuch stále pod palbou. Pak se průplav znovu stočil, pak se znovu srovnal, takže všechny lodi musely projet přímo pod kronštatckými děly. V teleskopu Hornblower zpozoroval, že nad šedými stěnami pevnosti vlaje modrobílá vlajka carského Ruska.

»Signalizujte: „Zakotvit!“ nařídil Hornblower spojovacímu kadetovi a pak vrhl na Bushe významný pohled a ten jen přikývl. Vše bylo připraveno. Loď se dosud kradla kupředu, stále blíží a blíže dělům.

»Spust'te kotvy,« nařídil Hornblower a signální vlajka pro »zakotvit« byla v tom okamžiku stažena, čímž nabyl rozkaz okamžité platnosti. Šest kabelů zařinčelo průvlastky pro kotevní řetěz. Na šesti lodích se tisíc mužů vyřítlo vzhůru, a když se lodi přitáčely ke kotevním řetězům, zmizely plachty jako zázrakem.

»Docela slušné,« řekl si Hornblower v duchu a s úsměvem si uvědomil, že žádný rozkaz nemohl být proveden k jeho úplné spokojenosti. Vpředu začalo zdravící dělo vysílat své pozdravy a projevy úcty ruské vlajce. Hornblower zahlédl na pevnosti obláček dýmu; za okamžik mu byla k uším donesena první rána ruského pozdravu. Jedenáct děl; rozeznali jeho velitelskou vlajku a věděli, jaké počty patří komodorovi. A již přijížděl člun s lékařem, aby tu učinil prohlídku; lékař byl muž s hustým, černým plnovousem a mluvil lánanou francouzštinou. Jeho návštěva byla dobrou příležitostí přesvědčit se o Braunových schopnostech v ruském jazyce; Braun lehce přeložil Hornblowerovo prohlášení, že na palubě není nakažlivých chorob. Všichni příslušníci posádky byli poněkud rozčileni touto návštěvou Ruska a nahrnuli se k boku lodi, aby se podívali dolů na posádku ruského člunu, jehož přední muž zahákoval plavidlo do zbroje. Avšak posádka se nijak nelišila od posádky jiného člunu — téměř tentýž druh barevných košil, roztrhaných kalhot a bosých nohou, a ovládala člun docela slušně. Bush odehnal posádku Nonsuch od boku; byl hrozně rozčilen jejich nesmyslnou zvědavostí a hlukem, který nadělali.

»Kecají jako stádo opic,« pravil rozhořčeně prvnímu poručíku. »Nadělají více křiku než strom plný kavek. Co si ti Rusové o nás pomyslí? Zaměstnejte ty lidi, ať mají stále co dělat a nelelkují.«

Za tohoto stavu pochybné neutrality by bylo nejlépe, kdyby byl první styk s pobřežím navázán Bassem. Konečně, vždyť eskadra přijela do Kronštatu, aby ho dopravila se zprávami švédskému korunnímu princovi. Hornblower dal spustit na vodu svou bárku a odeslal v ní Basse na pobřeží. Bárka se vrátila bez barona, ale také bez jakýchkoliv dalších zpráv. Basse vystoupil v přístavišti a bárka se přesně podle Hornblowerových rozkazů okamžitě vrátila. Kromě pozdravu z pevnosti a lékařovy návštěvy si ruské císařství naprosto nevěšmalo existence britské eskadry.

»Co si myslí, že jsme za lidi?« vrčel Bush, jako obvykle celý nervózní nečinností. Bush věděl právě tak dobře jako Hornblower, že se ve věcech diplomacie nesmí projevovat příliš horlivosti, nemohl se však přinutit, aby se zdál navenek tak klidný jako Hornblower. Vrhla významný pohled na Hornblowerovu slavnostní uniformu, na stužku a hvězdu bathského řádu. Hornblower byl zřejmě připraven každým okamžikem pro jakoukoliv oficiální příležitost, která by se mohla naskytnout. Bush si v duchu přál, aby se Hornblower vydal na pevninu, navštívil místního guvernéra a vyzkoušel situaci, avšak Hornblower byl umíněný. Čekal na pozvání. Anglie dovedla dosud vzdorovat evropské bouři bez ruského spojení a příští styky by byly zjednodušeny, kdyby Rusové učinili první krok k navázání přátelství — ovšem za předpokladu, že si budou přát je navázat. Jeho eskadra tu byla jen proto, že přivezla Basse se zprávami Bernadottovi; chopí-li se ruská vláda příležitosti jeho přítomnosti k navázání styků, dobře. Jinak si bude musit vypracovat jiný plán.

»Od okamžiku, kdy Basse vstoupil na ruskou půdu, je semafor stále v činnosti,« oznamoval Bush s teleskopem u oka. Tři štíhlé, černé paže semaforu na vrcholu pevnosti se neustále pohybovaly sem a tam a dávaly zprávy další stanici, položené výše v zálivu. Jinak nebylo vidět skoro nic. Přes nízko položenou pevninu ostrova bylo lze zahlédnout několik stožárů, označujících doky válečného námořnictva. V témže směru se pohybovaly na kotvě dvě nebo tři obchodní lodi a několik rybářských barek provozovalo svou živnost.

»Tamhle jede člun!« pravil náhle Montgomery.

Pěkná pinasa vyjela ze směru, ve kterém ležely doky, a dala se na cestu přímo přes průplav téměř v opačném směru než

stála Nonsuch.

»Ruská carská vlajka,« pravil Bush. »Vidí někdo, kdo je na palubě?«

Avšak pinasa byla příliš daleko, než aby mohly být teleskopem zjištěny podrobnosti.

»Myslím, že jsem zahlédl zlaté šňůry,« pravil Carlin pochybně.

»To nám je moc platné,« odpověděl Bush. »I slepý by se mohl dohadnout, že na pinase ruského námořnictva v Kronštatě budou zlaté šňůry.«

Pinasa se vzdálila a plula širokým průplavem tak daleko, až se její bílá plachta jevila z paluby Nonsuch jako bílá tečka.

»Kapitáne Bushi, prosím, zavolejte mne, kdyby se něco dělo,« nařídil Hornblower.

Odebral se dolů do své kabiny. Brown mu pomohl svléci těžký kabát slavnostní uniformy s epoletami, a jakmile zůstal Hornblower opět sám, začal hledat po kabině. Otevřel kazetu s pistolemi od Barbary, přečetl si lístek s věnováním — poslední slova, která od ní dostal — a opět kazetu uzavřel. Vyšel na záďovou chodbu a vrátil se opět do kabiny. Když si uvědomil, že je rozčilen, rozzlobilo ho to. Vyňal z knihovničky cestopis arcibiskupa Coxey a usadil se, aby se vážně zahloubil do arcibiskupových nesmírně únavných poznámek o stavu Ruska, aby se lépe informoval o severských mocnostech. Ale arcibiskupova slova mu zněla naprosto nesmyslně; vybral si proto tenoučký svazek »Childe Harolda« od Byrona.

»Bombast a nabubřelost,« řekl si v duchu, listuje stránkami.

Uslyšel šest úderů; dosud nebylo více než jedenáct hodin dopoledne a rozhodně nemohl obědovat dříve než ve dvě.

Povstal se židle, uložil se na lůžko, zavřel oči, zařal ruce do pěstí a snažil se přinutit ke spánku. Rozhodně nemohl znovu vyjít na palubu a dát se tam na svou obvyklou procházku, jak by si byl přál — to by bylo veřejným doznáním, že je rozčilen a nervózní. Minuty se táhly jako celá věčnost; uvědomoval si, že se v celém životě necítil tak svázaný a nešťastný.

Zaznělo osm úderů a Hornblower slyšel, jak se střídají hlídky. Uplynula celá věčnost, než zaslechl kroky na schůdcích a někdo zaklepal na dveře. Hornblower se rozložil na lůžku do téměř lenošné polohy,

»Vstupte,« vykřikl a zamrkal na kadeta, jako by se byl právě probudil ze zdravého spánku.

»Přijíždí k nám člun, pane,« hlásil kadet.

»Přijdu na palubu,« pravil Hornblower. »Dejte zavolat mého člunovoda.«

Brown mu pomohl do kabátu, a když se dostal na palubu, byl člun ještě dosti daleko.

»Táž pinasa, kterou jsme již jednou viděli, pane,« oznamoval Hurst.

Pinasa se dostala do větru a skasala hlavní plachtu, zatímco muž na přídi cosi rusky vykřikl.

»Kde je pan Braun?« zeptal se Hornblower.

Vykřik byl opakován a Braun přeložil.

»Prosí o dovolení, pane, aby se na nás mohl zahákovat. Říká, že má pro vás zprávu.«

»Řekněte mu, ať k nám přirazí,« pravil Hornblower. Tato závislost na tlumočnickovi ho nesmírně zlobila.

Posádka člunu vyhlížela příjemně, byla oblečena do jakési uniformy z bílých kalhot a modrých košil a na záďovém sedátku, připraven právě k výstupu, byl důstojník ve vojenské uniformě, přepásaný přes prsa po husarském způsobu. Husar došel těžce k boku, rozhlédl se a pozdravil masu zlatých šňůr, jež ho očekávala. Pak odevzdal Hornblowerovi dopis, který podával další vysvětlení.

»Od Jeho císařské Výsosti cara,« přeložil Braun s pohnutím v hlase.

Hornblower vyňal dopis, psaný francouzsky...

M. LE CHEF D'ESCADRE LE CAPITAINE

SIR HORNBLOWER,

VAISSEAU BRITANNIQUE NONSUCH.

Ať již byl carův tajemník jakkoliv kompetentní v ostatních věcech, rozhodně nebyl právě silný v britských titulech a vůbec v psané angličtině. Dopis byl psán francouzsky, což bylo Hornblowerovi velmi milé, protože si jej mohl přečíst bez Brownovy pomoci.

císařský palác peterhof

vrchní úřad císařského dvora.

30. května 1812.

Vážený pane!

Bylo mi nařízeno Jeho císařským Veličenstvem, carem všech Rusů, abych Vám vyjádřil radost Jeho císařského Veličenstva nad tím, že jste přijel do vod Jeho císařského Veličenstva. Jeho císařské Veličenstvo a Jeho královská Výsost, princ švédský Vás zvou k večeři, v doprovodu Vašeho štábu, konané v tomto paláci dnes ve čtyři hodiny. Jeho Excellence, ministr námořnictva, Vám dal k dispozici člun, který Vás a Vaš doprovod odveze přímo do přístaviště, a důstojník, který Vám odevzdal tento dopis, Vám bude sloužit jako průvodce. Přijměte, pane, ujištění mé nejvyšší úcty.

Kočubej, vrchní maršál dvora.

»Jsem pozván na večeři s carem a Bernadottem,« řekl Hornblower Bushovi; podal mu dopis a Bush se naň moudře podíval, jako by dovedl francouzsky.

»Půjdete, pane?«

»Ano.«

Sotva by bylo taktií zahájit styky s ruskými a švédskými úřady odmítnutím císařského a královského pozvání.

Hornblower se náhle rozhlédl a viděl, že polovina lodních důstojníků mu visí přímo na rtech. Tato veřejná diskuse o

jeho vlastních věcech nebyla právě důstojná a velmi ubírala na tajemství, které by mělo obklopovat komodora. Hornblower cítil, že se prohřešil na svých zvyklostech.

»Nemá z vás nikdo na práci nic jiného než zírat na mne?« vykřikl. »Bude-li třeba, najdu pěkný stožár i pro staršího důstojníka.«

Všichni začínali mizet v posvátné hrůze a každý dělal co mohl, aby se vyhnul komodorově pohledu. To byl žádoucí výsledek. A pak si Hornblower povšiml, že husar drží v ruce ještě jeden dopis. Převzal ho a přelétl zrakem nadpis.

»Plukovníku, to je pro vás,« pravil a dal dopis Wychwoodovi, než se obrátil na Bushe. »Car a Bernadotte jsou v Peterhofu — palác je vyznačen na mapě na oranienbaumském pobřeží. Vy ovšem převezmete velení za mé nepřítomnosti.«

Na Bushově obličeji se objevil složitý výraz; Hornblower věděl, že si vzpomíná na jiné příležitosti, kdy mu odevzdal velení, aby vydráždil bláznivého tyрана na pobřeží Střední Ameriky, nebo aby se zúčastnil hrůzyplného dobrodružství na pobřeží Francie.

»Podle rozkazu, pane,« pravil Bush.

»Musím si s sebou vzít svůj štáb,« pravil Hornblower. »Co myslíte, kdo by stál o to povečeřet s carem?«

S Bushem, jenž byl stejné hodnosti, si mohl zažertovat — zejména po jeho nynějším povýšení na dočasného komodora.

»Budete potřebovat Brauna, pane?«

»Myslím, že ano.«

Večeře s carem bude pamětihodnou událostí pro každého z mladších důstojníků. Bude to něco, s čím se bude moci chlubit po celý zbytek svého života. Dobrá služba bude tím způsobem odměněna. A současně některý z budoucích admirálů získá neocenitelnou zkušenost.

»Vezmu s sebou Hursta,« rozhodl Hornblower. První poručík lodi sice v sobě neměl prázdné admirálské prvky, ale disciplína požadovala, aby se zúčastnil. »A mladého Mounda, když pro něj pošlete. A jednoho kadeta. Koho byste navrhl?«

»Sommers je z nich nejchytřejší, pane.«

»Ten tlustý? Velmi dobře. Vezmu ho s sebou. Byl jste též pozván, plukovníku?«

»Ano, pane,« odpověděl Wychwood.

»Musíme tam být ve čtyři hodiny. Jak dlouho nám bude trvat cesta?«

Podíval se na husara, který mu nerozuměl, a pak se ohlédl po Braunovi, jenž mezi tím opustil palubu, což Hornblowera rozzlobilo. Když se Hornblower rozkřikl na okukující dav důstojníků, nemyslel, aby odešel též Braun. Bylo Braunovi a jeho podřízené póze podobno, že vzal slova svého nadřízeného doslovně. Hornblower rozzlobeně nařídil, aby se Braun ihned vrátil na palubu, a pak se vztekal, dokud se Braun nedostavil. Avšak když přišel, nebyly jeho služby nic platny, protože když byla Hornblowerova otázka přetlumočena husarovi, ten jen vzhlédl k obloze, pokrčil rameny a teprve pak vysvětlil — Braun jeho odpověď přeložil — že cesta může trvat dvě hodiny, ale možná také čtyři. Jako voják nemohl husar odhadnout čas, potřebný k cestě člunem.

»Aby to čert vzal, nesmíme se zpozdit ke královské večeři,« zaklel Hornblower. »Vyjedeme za půl hodiny.«

Hornblower se dostavil na bok lodi přesně v určený čas a zjistil, že ho ostatní již očekávají. Mladý Sommers s tlustými tvářemi, pokrytými červení, zaviněnou příliš těsným nákrčníkem, Hurst a Mound, zřejmě se cítící nesví ve slavnostních uniformách a Braun též v uniformě.

»Nasedněte,« nařídil Hornblower.

Mladý Sommers vstoupil první podle starého zvyku, že nejmladší vstupuje vždy první do člunu, a následoval ho Braun. Když Braun přecházel přes okraj člunu, zvedl ruku, čímž povytáhl vzhůru svůj kabát i s vestou. V tom kratičkém okamžiku se mu něco zablesklo za pasem. Něco černého — a Hornblowerův zrak byl na ten předmět právě upřen.

Musila to být pažbička pistole. Hlaveň byla zastrčena za pás kalhot kolem boků, kde byl výčnělek nejméně nápadný.

Měl ovšem i svůj kord. Hornblower se v duchu divil, proč by si měl s sebou brát pistoli. Ale mezitím již za Braunem sestoupili Mound a Hurst a Wychwood ve svém šarlatovém plášti a kožíšinové čáce se právě skláněl k člunu. Husar měl jít jako další, aby komodor sestoupil jako poslední, avšak chtěl z neznalosti zvyků a nesprávně chápané zdvořilosti sestoupit jako poslední a stále se klaněl a dělal místo komodorovi.

»Až po vás, pane,« pravil Hornblower jeho na angličtinu hluchým uším.

Hornblower si musil dupnout, aby donutil tvrdohlavého vojáka sestoupit napřed a pak se za pískání píšťal podnárodních a ztrnulého zdravení lodních důstojníků přehoupal do člunu. Vpředu byla malá kabina, kde se připojil k Wychwoodovi a Hurstovi. Mound, mladší důstojníci a husar zůstali diskrétně na zádi. Člunovod vykřikl jakýsi podivný rozkaz, člun odrazil, lugrová plachta byla napjata a dali se na cestu k oranienbaumskému pobřeží.

Ze svého místa Hornblower viděl, jak Braun sedí ztrnule na záďovém sedátku. Zřejmě se obával, že bude na pobřeží zajat jako ještě nedávný rebel, a přál si, aby s sebou měl prostředek k sebeobraně. Avšak ani Rusové by se neodvážili vložit ruku na anglického důstojníka v britské uniformě. Byla to pažbička velkého revolveru. A byla černá. Hornblower se náhle nepokojně zavrtěl na sedadle, zkřížil nohy a opět je narovnal. Pažbička, kterou zpozoroval za Braunovým pasem, byla pažbička jedné z pistolí, které mu věnovala Barbara. Zapamatoval si její tvar příliš dobře, než aby se mohl mýlit.

Přítomnost zloděje na palubě byla vždy nepříjemná a skličující; krádež byla tak snadná a podezření se mohlo velmi rychle rozšířit na mnoho osob; avšak v tomto případě tomu tak nebylo. Stejně by však bylo nepříjemné obvinít Brauna ze zločinu a potrestat ho za něj. V Anglii vyrobená pistole s vrtanou hlavní a kapslemi — velmi pravděpodobně první podobná věc v celém Rusku — by mohla být prodána u ruského dvora za nesmírnou cenu. Braun mohl klidně očekávat, že za ni dostane nejméně dvě až tři sta guineí. A přes všechny tyto myšlenky nepovažoval Hornblower

Brauna za schopného takové krádeže.

Člunovod náhle vykřikl nový povel a pinasa šla do obratu na druhý úsek. Když prováděla obrat, musila být lugrová plachta spuštěna a znovu vytažena a Hornblower pozoroval celý úkon s profesionální zvědavostí. Ruští námořníci byli zruční a schopní, to se však dalo očekávat od posádky pinasy, která byla přidělena přímo admiraltě. Nonsuch byla již daleko vzadu a její trup již nebylo vidět. Těsně u boku člunu se objevila bóje a rychle zmizela vzadu. Rychlost jejího ústupu dokazovala, jakou rychlostí si rází pinasa cestu vlnami.

»Jedeme nyní k jihozápadu, pane,« upozorňoval Hurst. »Opustili jsme kanál.«

Vystoupil z malé kabiny a podíval se kupředu.

»Země přímo před námi, pane,« oznamoval, »ale ani známky po nějakém paláci.«

»Neznám Peterhof,« poznamenal Wychwood. Byl jsem v Carském Sele a ve starém Zimním paláci jako subalterní důstojník s Wilsonovým štábem před Tylží. Peterhof je jedním z menších paláců; myslím, že ho zvolili k této schůzce, aby se k ní mohl Bernadotte dostavit přímo po moři.«

Bylo docela zbytečné debatovat o tom, jaký bude výsledek událostí toho večera, a přece pokušení bylo tak silné.

Minuty rychle plynuly, až člunovod vykřikl nový povel. Lugrová plachta byla svinuta a v blízkosti pinasy se objevilo přístaviště, ke kterému se přitočila. Byla vyhozena lana a pinasa přistála u širokého schodiště, vedoucího do vody z vrcholku přístavní hráze. Tentokrát nebylo zdvořilosti ruského důstojníka použito nesprávně. První z člunu a poslední do člunu, podle služebního stáří, takový byl zákon námořnictva; Hornblower se sklonil, vyšel z malé kabiny, vykročil ke schodům a začal po nich stoupat. Rychle se ještě přesvědčil, zda má třírohý klobouk správně nasazen a zda mu kord visí po boku podle předpisů. Když dosáhl vrcholu, vykřikl kdosi povel; stála tu čestná stráž dvaceti vojáků, granátníků v kožíšinových čáčkách a modrých kabátcích. Při vzdávání pocty přeložili ruku přes prsa způsobem, který se zdál člověku, zvyklému na pozdrav královské námořní pěchoty, jaksi opačný. A přece, uniformy a postoj se mu zdály podivně povědomé; Hornblower se rozpomněl, že mu připomínají dřevěné vojáky, se kterými si hrával malý Richard — krabici s německými vojáky, propašovanou kontinentální blokádou a darovanou Barbaře jedním z jejích diplomatických přátel. Ruská armáda byla organizována po německém vzoru a německé uniformy byly do Ruska zavedeny Petrem III. Hornblower odpověděl na pozdrav důstojníka stráže a stál v pozoru tak dlouho, až ho dohonil zbytek jeho průvodu; husar něco rychle říkal rusky Braunovi.

»Čekají na nás kočáry, pane,« oznámil Braun.

Hornblower je viděl na konci přístaviště, dva velké, otevřené kočáry, do nichž byli zapřaženi nádherní koně; na sedadle kočího seděli napudrovaní kočí v parukách a rudých kabátcích — nebyl to ani šarlat britské armády nebo britské královské livreje, nýbrž měkčí, jahodová červeň. U hlav koní a u dveří stáli sluhové podobně oblečení.

»Vyšší důstojníci mají jet v prvním kočáře,« vysvětloval Braun.

Hornblower se vytáhl do kočáru a za ním vstoupil Wychwood a Hurst; husar je následoval s omluvným úsměvem a posadil se zády ke koním. Dvířka se zavřela. Jeden sluha se vyhoupl na sedátko vedle kočího, druhý naskočil dozadu a koně se dali do pohybu. Cesta se točila ohromným parkem a projížděli střídavě kolem lánů pokrytých zelenou trávou a řadami stromů; tu a tam vystřikovaly fontány prameny vody k obloze a mramorové najády se tyčily u mramorových bazénů. Náhlé zátočiny cesty otvíraly krásné vyhlídky na terasovitě uspořádané trávníky. Byly tu dlouhé řady mramorových schodišť, nádherné malé mramorové pavilónky, avšak u každého záhybu, u každé fontány, u každého pavilónu stály též strážé, dávající »k poctě zbraň«, když je míjely kočáry.

»V posledních třech generacích byl každý car zavražděn,« poznamenal Wychwood. »Jen ženy zmirají v postelích. A Alexander se proto zabezpečuje.«

Kočár se opět ostře obrátil a vyjel na široké, vydlážděné prostranství. Na druhé straně Hornblower sotva zahlédl palác, rozsáhlou rokokovou budovu z růžového a šedého kamene s kupolí na každé straně, a již kočár zastavil před vchodem za dalšího zdravení stráží. Sluha s bílou parukou otevřel dvířka. S několika zdvořilými slovy v ruštině vedl husar skupinku ke schodišti z růžového mramoru a do velkého přijímacího pokoje. Smečka služebnictva je obklopila, aby je zbavila lodních pláštěů. Hornblower nezapomněl dát si svůj třírohý klobouk pod paždí a ostatní následovali jeho příkladu. Zasouvací dveře se otevřely a všichni k nim vykročili, aby byli přivítáni důstojně vyhlízejícím úředníkem, jehož kabát byl téže červené císařské barvy, pokud ji bylo vidět množstvím zlatého opasování. Měl na hlavě paruku a v ruce držel ebenovou hůlku se zlatým konečkem.

»Kočubej,« představil se slušnou francouzštinou. »Vrchní maršál paláce. Komodor Hornblower? Lord Wychwood?« Uklonili se mu a Hornblower představil ostatní. Zpozoroval, že vrchní maršál přehlédl pátravým pohledem všechny uniformy, aby se ujistil, že dále do paláce nepronikne nic, co by nebylo hodno carského paláce. Pak se znovu obrátil na Hornblowera a Wychwooda.

»Jeho Excellence ministr námořnictva by se cítil poctěn, kdyby mu komodor Hornblower věnoval čas ke krátké rozmluvě.«

»Jsem k službám Jeho Excelenci,« pravil Hornblower, »jsem tu však na pozvání Jeho císařského Veličenstva.«

»Je to od vás skutečně milé, pane. Ale je dostatek času, než se Jeho císařské Veličenstvo objeví. A Jeho Excellence, ministr zahraničních věcí by se cítil poctěn, kdyby mu mohl lord Wychwood věnovat pozornost na několik minut.«

»Jsem k službám Jeho Excelenci,« pravil Wychwood. Na muže jeho zkušeností mluvil francouzsky velmi slabě.

»Děkuji vám,« pravil Kočubej.

Otočil se a na jeho povel se přiblížili další tři důstojníci dvora. Měli na sobě méně zlata než Kočubej a podle zlatých klíčů, vyšitých na jejich klopách Hornblower poznal, že to jsou komoři. Následovalo další představování a další poklony.

»A nyní, buďte tak laskav, pane a následujte mne...,« řekl Kočubej Hornblowerovi.

Dva komoři si vzali na starost nižší důstojníky, jeden se ujal Wychwooda a Kočubej odváděl Hornblowera. Hornblower

se podíval naposled na svou skupinku. I netečný Hurst, i zdánlivě pomalý Mound vypadali trochu poděšeně, když viděli, jak je v císařském paláci opouští jejich kapitán. Připomínali Hornblowerovi děti, svěřené rodiči neznámé vychovatelce. Avšak výraz Braunovy tváře byl jiný. Jeho zelené oči hořely rozčilením a v jeho rysech bylo znát napětí. Vrhá kolem sebe pohledy jako člověk, který se rozhodl k nečekané akci. Hornblower byl náhle zaplaven vlnou obav; při rozčilení, které ho doprovázelo prvními kroky na ruské půdě, zapomněl na Brauna, na ukradenou pistol a vůbec na vše. Potřeboval čas k myšlení, ale Kočubej ho hnál kupředu a nedával mu ani vteřinku pokoj. Kráčeli nádhernou místností — Hornblower si jen matně povšíml nábytku, obrazů a soch — a pak prošli dvěma, jež jim byly otevřeny dvěma sloužícími, kterých se tu zdály být celé stovky. Chodba byla široká a vzdušná, spíše jako obrazová galerie než chodba, ale Kočubej jí prošel jen několik kroků. Náhle se zastavil u nenápadných dveří, k nimž přistoupili další dva sloužící, jakmile zaslechli jeho kroky. Dveře vedly přímo na točité schodiště; asi v polovině schodiště byly další dveře, tentokrát hlídané čtyřmi silnými vojáky v růžových uniformách s vysokými botami a širokými podkasanými kalhotami, v nichž Hornblower poznal první živé kozáky, jež kdy v životě spatřil. I když se přitiskli ke zdi, aby udělali místo, zaplňovali ještě téměř celé schodiště. Hornblower se musil mezi nimi protlačit. Kočubej zaklepal na dveře, okamžitě je otevřel a týmž okamžikem vtáhl Hornblowera dovnitř s gestem, jako kdyby se účastnili spiknutí.

»Sir Hornblower,« oznámil, když zavřel dveře. Velký muž v neurčité námořní uniformě s epoletami a řadami řádů přes prsa musel být ministr námořnictví; srdečně vykročil vpřed a zahájil rozhovoru francouzsky, omlouvaje se zdvořile, že nemluví anglicky. Ale v odvráceném rohu místnosti byla další postava, štíhlá a vysoká, v krásné, světle modré uniformě. Byl to muž tak krásný, že vyhlízel, jako by patřil do jiného světa. Bledost jeho tváře, zdůrazněná krátkými, černými licousy, byla spíše nezvyklá než nezdravá. Ani se nehýbal a seděl ztrnule v tmavém koutě místnosti. Konečky jeho prstů byly opřeny o nízký stůl před ním a žádný z ruských úředníků se ani nezmínil o jeho přítomnosti. Hornblower však věděl, že je to car; rychle přemýšleje uvědomil si, že když i carovi úředníci předstírají, že car není přítomen, nesmí se prozradit ani on. Díval se proto stále na ministra námořnictví.

»Doufám,« pravil ministr, »že se těšíte dobrému zdraví.«

»Děkuji vám,« odpověděl Hornblower. »Těším se skutečně výtečnému zdraví.«

»A vaše eskadra?«

»I ta je v naprostém pořádku, Vaše Excellence.«

»Nedostává se jí něčeho?«

Hornblower se musil opět rychle zamyslet. Na jedné straně chtěl vypadat naprosto nezávisle, avšak na druhé straně se ozyval hlas, že budou mít brzy nedostatek vody. Každý velící důstojník, ať lodi či eskadry, měl vždy na mysli životně důležitou potřebu obnovit loďní zásoby pitné vody. A ministr námořnictva si je toho jistě vědom.

»Dříví a voda, jako obvykle,« pravil Hornblower, »nám dělají největší těžkosti.«

»Zeptám se, zda bude možné odeslat zítra ráno vaši eskadru loď s vodou,« pravil ministr.

»Děkuji vám, Vaše Excellence,« poděkoval Hornblower a v duchu si říkal, co za to budou chtít na něm.

»Byl jste informován, pane,« pravil ministr, měně předmět rozhovoru tak náhle, že to Hornblower mohl připsat jediné tomu, že car naslouchá konverzaci, »o Bonapartově okupaci švédského Pomořanska?«

»Ano, Vaše Excellence.«

»A jaký je váš názor na tento čin?«

Hornblower se poněkud opozdil s odpovědí, protože si třídil myšlenky a vyhledával vhodné francouzské fráze.

»Je to typický bonapartismus,« pravil konečně. »Trpí neutralitu slabších mocností jen tak dlouho, dokud mu z ní plyne užitek. Jakmile však zjistí, že z toho nic nemá, pošle kupředu zrádně své armády, v jejichž patách kráčí všechen ten bonapartský mor, teror, hlad a bída. Vězení, popravčí čety a tajná policie! Bankéři a obchodníci jsou okrádáni o veškerý majetek. Muži jsou odváděni do jeho armády a ženy — celý svět ví, co se stává se ženami.«

»Ale nevěříte, že jeho cílem bylo pouhé loupení?«

»Ne, Vaše Excellence — i když loupení je vždy užitečné pro Bonapartovy rozhárané finance. Napadl Pomořansko v okamžiku, kdy zjistil, že příjezdem mé eskadry přestalo být užitečnou neutrální základnou pro jeho privatýry.«

V tom okamžiku dostal Hornblower nápad; výraz jeho tváře se asi změnil, protože když se odmlčel, ministr ho povzbudil se zřejmým zájmem.

»Monsieur chtěl říci...?«,

»Bonaparte má nyní pod kontrolou celé baltské pobřeží až k hranicím území Jeho císařského Veličenstva. To by pro něj bylo velmi výhodné v jednom určitém případě, Vaše Excellence. Kdyby se totiž rozhodl provést útok na Rusko.«

Hornblower vložil do těchto slov svůj veškerý řečnický důraz a ministr přikývl. Hornblower se neodvážil, i když si to tolik přál, podívat se na cara, aby viděl, jaký účinek na něj měla jeho slova.

»Bonaparte by nikdy nemohl považovat své komunikace za bezpečné, dokud bude na Baltu britská flotila a dokud bude Pomořansko švédské. Bylo by příliš dobrou základnou pro útok do jeho týlu mou eskadou. Nyní toto nebezpečí odstranil — může poslat armádu proti Petrohradu, kdyby se rozhodl napadnout Rusko, aniž se musí obávat, že bude odříznuta. Je to další nebezpečí pro území Jeho císařského Veličenstva.«

»A za jak vážné považujete nebezpečí, hrozící Rusku, pane?«

»Bonapartovy hrozby jsou vždy nebezpečné. Vždyť znáte jeho metody, Vaše Excellence. Požadavek o koncese, a když jsou koncese dány, následují nové požadavky, z nichž každý více oslabující než předešlý, až je předmět jeho zájmu tak slabý, že není schopen odporu nebo že je alespoň tak zesláblý, že by se každý ozbrojený odpor stal osudným. Nezůstane stát, dokud nebudou jeho všechny požadavky splněny; a jeho požadavky nejsou o nic nižší než opanování celého světa tak, aby každý stát k němu byl vázán.«

»Monsieur je velmi výmluvný.«

»Jsem výmluvný, protože mluvím od srdce, Vaše Excellence. Devatenáct let, od svého dětství, sloužím své zemi proti

obludné moci, jež zaelonila Evropu.«

»A s jakými výsledky bojovala vaše země?«

»Má země je dosud svobodná. To ve světové historii platí. A dnes to platí ještě více. Anglie všechny úderý vrací. Portugalsko a Sicílie jsou též svobodny, díky Anglii. Její armády bojují ve Španělsku právě nyní, kdy tu mluvím, Vaše Excellence. Bonaparte bude brzy proti nim bránit samé hranice svého vysněného impéria. Nalezli jsme slabé místo jeho ohromné stavby; vnikáme do něho, do jeho samých základů a brzy se celá ta nesmírná masa promění v hromadu trosek.«

V této malé místnosti musilo být velmi teplo; Hornblower cítil, že se ve své těžké uniformě potí.

»A zde na Baltu?«

»I sem Anglie vnikla. Ani jediná z Bonapartových lodí se ode dneška nehne bez mého dovolení. Anglie je připravena s plnou podporou. Je ochotna obětovat peníze i zbraně, aby pomohla kterékoliv moci v odporu proti tyranovi. Bonaparte je obklíčován z jihu, západu i severu. Zbývá mu jedině východ. To je místo, na které udeří, a právě tam se mu musí lidé postavit na odpor.«

Všechna tato slova byla vlastně adresována hezkému, bledému, mladému muži, sedícímu ve tmavém koutě místnosti. Ministr námořnictví měl ve věcech mezinárodní politiky mnohem menší zájmy než jeho pán. Jiní králové riskovali ve válce jednu nebo dvě provincie, riskovali svou pověst a snad důstojnost, avšak ruský car, nejmocnější a nejautokratičtější ze všech, riskoval život a v tomto tvrzení nebylo nic přehnaného. Na jediné carovo slovo mohl být šlechtic poslán na Sibiř. Další slovo mohlo vehnout půl milionu lidí do války; ale kdyby se jeden z činů nepodařil, zaplatil by car vlastním životem. Vojenská porážka nebo chvilková ztráta nadvlády nad dvořany či strážemi a car byl odsouzen, nejdříve k ztrátě trůnu a pak k nevyhnutelnému zavraždění. Takový byl osud jeho otce, jeho děda a jeho praděda. Kdyby bojoval a prohrál, kdyby nebojoval a ztratil svou pověst, byl by pro něj připraven hedvábný šátek k zardoušení nebo by se octlo mezi jeho žebry deset kordů.

Zlaté hodiny, zavěšené na stěně, začaly tlouci stříbrnými zvuky.

»Hodina odbila, vidíte, Vaše Excellence,« pravil Hornblower. Třásl se rozčilením, které ho úplně ovládlo. Cítil se slabý a prázdný.

»Ano, skutečně, hodina udeřila,« odpověděl ministr. Zřejmě se vši moci snažil, aby se nepodíval na cara. »A pokud se týče hodin, nesmím lituji, že mi připomínají, že vás nesmím již déle zdržovat. Jinak byste se opozdil u císařské recepcce. Jeho Excellence vrchní maršál vás odvede do tauridského sálu.«

Hornblower se uklonil a též se snažil, aby jeho oči nezabloudily k carovi, a snažil se vyjít z místnosti, aby se neotočil zády k carovi a též aby jeho snaha nebyla příliš zřejmá. Protlačili se kolem kozáků na schodech, vedoucích opět do přízemí.

»Tudy, prosím, pane.«

KAPITOLA DVANÁCTÁ

Sloužící otevřeli další ohromné dveře; vstoupili do rozlehlé místnosti, jejíž vysoký strop vybíhal vysoko nad jejich hlavami do klenby. Stěny byly jedna masa mramoru a zlata, a místnost byla naplněna spoustou lidí, muži v uniformách ve všech barvách duhy, ženami ve dvorních šatech s pery a vlečkami. Řády a šperky odrážely světlo nesčetných svíček.

Skupina mužů a žen, hlučně se smějící a vtipkující francouzsky se rozevřela, aby přijala do svého středu vrchního maršála a Hornblowera.

»Mám čest představit vám...,« začal maršál. Bylo to zdlouhavé představování. Hraběnka Ta a baronka Ona a vévodkyně Odněkud, krásné ženy, některé s vyzývavými očima, jiné nesmělé. Hornblower se klaněl a klaněl a hvězda bathského řádu mu narazila na prsa, kdykoliv se opět narovnal.

»U oběda budete společníkem hraběnky Kateřiny, kapitáne,« pravil maršál a Hornblower se znovu uklonil.

»Bude mi velkou ctí,« odpověděl.

Hraběnka byla nejvzývavější a nejkrásnější ze všech; pod klenutým obočím se černaly něžné oči a přece rozžhavené ohněm temperamentu. Její obličej byl nádherně oválný a plet' barvy růžových lístků. Nad hlubokou dekoltáží jejího dvorního úboru se bělalo nádherné, sněhobílé poprsí.

»Jako ctěný cizinec,« pokračoval vrchní maršál, »budete sedět přímo za vyslanci a ministry. Před vámi bude perský vyslanec, Jeho Excellence chán Gorza.«

Maršál ukázal na muže s turbanem posázeným diamanty; bylo velké štěstí, že právě on byl jednou z nejlépe rozpoznatelných postav davu a že bude stačit, když ho bude Hornblower následovat. Každý ve skupince se díval nyní s ještě větším zájmem na anglického kapitána, jemuž byla prokázána taková pocta; hraběnka po něm jen zamilovaně pošilhávala, ale vrchní maršál přerušil tyto pohledy dalším představováním. Pánové opláceli Hornblowerovi poklony.

»Jeho císařské Veličenstvo,« pravil vrchní maršál, zaplňuje mezeru v konverzaci po skončeném představování, »bude oblečeno do uniformy gardy Simonovského.«

Hornblowerův pohled zachytil Wychwooda, který byl se svou kožešinovou čákou pod pažím a Bassem po boku představován jiné skupině. Vyměnili si pozdravy jednoduchým pokývnutím hlavy a Hornblower se poněkud roztržitě vrátil ke konverzaci vlastní skupiny. Hraběnka se ho ptala na jeho loď a Hornblower se jí snažil vyprávět o Nonsuch. U vzdálených dveří se tvořila dvojí řada vojáku, vysokých mladých mužů v náprsních krunýřích, lesknoucích se jako stříbrné — bylo to pravděpodobně stříbro — se stříbrnými helmami s bílými pery.

»Rytířská garda,« vysvětlila hraběnka. »Samí mladí muži šlechtického původu, kteří byli povoláni ke gardové službě pro své atletické postavy.«

Dívala se na ně se zřejmým nadšením. Řadili se proti stěně asi dva nebo tři yardy od sebe, a jakmile došel každý na místo, zůstal stát nehnutě jako stříbrná socha. Dav se pomalu pohnul a nechal prostředek místnosti uvolněn. Hornblower si vzpomněl, kde je asi zbytek jeho důstojníků; podíval se kolem a uvědomil si, že na galerii v prvním poschodí, táhnoucí se kolem tří čtvrtin ohromné místnosti, je další uniformovaný dav. To bude asi místo, odkud méně důležití lidé smějí pozorovat činy velikanů. Viděl, že se Mound a Hurst opírají o zábradlí. Za nimi byl mladý Sommers. Měl svůj klobouk v ruce a pracně, pomocí rukou, rozmloval se třemi dívkami, které se vzájemně držely a vesele smály. Sám Bůh ví, jakým jazykem se Sommers snažil vyjadřovat, ale zřejmě byl děvčatům příjemný.

Hornblower měl obavy o Brauna; dosud však byl opanován reakcí na svůj velký proslov a štěbetání kolem něho a odvážné pohledy hraběnky znemožnily jakékoliv přemýšlení. Hornblower se musel přinutit, aby udržel Braunův případ na mysli. Pistol za Braunovým pasem — hrozná a soustředěná nenávist Braunova pohledu — tahle galerie. Dovedl by složit všechny části hádanky lehce dohromady, jen kdyby ho nechali na okamžik o samotě.

»Švédský princ vstoupí do sálu společně s Jeho císařským Veličenstvem,« pravila hraběnka.

Švédský princ! Bernadotte, zakladatel nové dynastie, muž, jenž zničil Gustava, pro něhož Braun riskoval své jmění i život. Alexander si podrobil Finsko. Bernadotte mu je přepustil. Dva muži, jež Braun nejvíce nenáviděl, byli pravděpodobně Bernadotte a Alexander. A Braun byl ozbrojen dvouhlavňovou pistolí s vrtanými hlavněmi a kapslemi, zbrání, která nikdy neselhala a která přesně nesla na padesát yardů. Hornblower klouzl zrakem po galerii. Tam byl, na zadním konci a stál nepozorovaně mezi dvěma pilíři. Něco se musí okamžitě stát. Vrchní maršál hovořil přátelsky se dvěma dvořany. Hornblower se na něj otočil, nechal hraběnku stát a hrubě přerušil rozhovor jedinou výmluvou, na kterou si vzpomněl.

»Nemožné!« pravil maršál, dívaje se na hodiny. »Jeho císařské Veličenstvo a Jeho královská Výsost vstoupí za tři a půl minuty.«

»Lituji,« pravil Hornblower. »Velice lituji, ale musím — je to naprosto nezbytné — je to nutné —«

Hornblower téměř tančil rozčilením a jeho gestikulace ještě zesílila důvod, který právě udal. Vrchní maršál rozvažoval, co bude vhodnější, zda přerušení dvorního ceremoniálu nebo urážka někoho, kdo by mohl mít u cara slovo, jak naznačila nedávná rozmluva.

»Vyjděte tedy těmhle dveřmi, pane,« pravil znechuceně, »a prosím vás, pane, vraťte se, aniž na sebe upoutáte pozornost.«

Hornblower se pustil do běhu, proplétal se rychle, avšak nepozorovaně skupinkami lidí ke dveřím; proklouzl jimi a zoufale se rozhlédl. Široké schodiště nalevo musí vést ke galerii. Uchopil rukojeť svého kordu, aby přes něj neupadl, a běžel vzhůru, bera dva schody najednou. Jeden nebo dva sloužící, které minul, na něj sotva pohlédli. Galerie byla přeplněna, ale šaty nebyly již tak nádherné a ani uniformy tak krásné. Hornblower spěchal kupředu na místo, kde zahlédl Brauna; dělal dlouhé kroky a snažil se, aby vypadal jako klidně se procházející člověk. Zhlédl ho Mound — Hornblower nemohl ztrácet čas mluvením a ani se neodvážil promluvit. Vložil však do svého pohledu největší důraz a doufal, že ho bude Mound následovat. Zaslechl, jak jsou dole otevírány dveře a tím okamžikem též ztlchl každický šepot. Hlučný, hrubý hlas oznamoval: »L'Empereur! L'Impératrice! Le Prince Royal de Suède!«

Braun tu stál mezi dvěma pilíři a díval se dolů. Jeho ruka ležela na pase; vytahoval pistoli. Byl pouze jediný způsob, jak ho tiše zastavit v jeho počínání. Hornblower vytasil kord — kord se zlatou rukojetí za sto guineí, dar Vlasteneckého fondu, s ostřím jako břitva — a sekl po zápěstí ruky, v níž Braun třímal pistoli. Poškozením šlach se prsty bezcitně otevřely a pistole těžce dopadla na hluboký koberec na zemi. Braun se překvapeně otočil, zíral nejprve na krev, prýstící mu ze zápěstí, a pak se podíval Hornblowerovi do očí. Hornblower namířil špičku ostří na jeho prsa; mohl ruku posunout kupředu a okamžitě ho usmrtit. Každý rys jeho tváře musel dosvědčovat, že tak učiní, bude-li toho třeba, protože Braun ze sebe nevydal ani zvuk a ani se nepohnul. Kdosi se objevil u Hornblowerova ramene. Díky Bohu, byl to Mound.

»Dejte na něj pozor,« zašeptal Hornblower. »Zavažte mu to zápěstí. Nějak ho odtud dostaňte.«

Podíval se přes zábradlí. Ohromnými dveřmi naproti dole vcházela do sálu malá královská skupinka. Alexander ve světle modré uniformě; vysoký, silný muž s velkým nosem — to musil být Bernadotte; řada žen — dvě s korunkami, to musily být carevna a carova matka, a pak ostatní. Braun by byl měl velmi jednoduchou a lehkou stěelbu. Po celé rozlehlé místnosti se všichni klaněli, muži hluboce a ženy dělaly dvorní úklony. Když se Hornblower díval, všichni se náhle vztyčili; závoje i uniformy byly jako tříštící se květinová vlna. Hornblower odtrhl pohled od této podívané, vsunul kord do pochvy, sebral pistoli se země a zastrčil si ji za pás. Mound, jehož věčná nonšalance se náhle změnila v rychlé, kočkovité pohyby, držel paže kolem Brauna, který se o něj opíral. Hornblower vytáhl kapesník a vložil jej do Moundovy ruky, na víc mu však nezbylo času. Obrátil se a spěchal galerií zpět. Nižší dvořané, stojící na galerii, se vztyčili ze svých úklonů, začali se rozhlížet kolem a pokračovali v přerušených debatách. Ještě štěstí, že v kritickém okamžiku neměli sluch a zrak pro nic jiného, než pro královskou společnost. Hurst a Sommers chtěli právě pokračovat v rozmluvě s mladými ženami, když se Hornblowerovi podařilo zachytit jejich pohledy.

»Jděte ihned k Moundovi,« nařídil. »Potřebuje vaši pomoc.«

Pak opět sestoupil ze schodů, našel vchod do sálu a prošel kolem sloužícího, stojícího zde na stráži. Jediným pohledem našel skupinku, od které odběhl, rychle k ní došel a znovu zaujal své místo po boku hraběnky. Královská skupinka kráčela v kruhu kolem místnosti a proslovovala obvyklé konvenční poznámky k významným jednotlivcům, takže již během několika minut stála u Hornblowera. Vrchní maršál ho představil a Hornblower, jehož hlava se dosud točila od právě uplynulého rozčilení, takže se mu zdálo, že je to vše zlý sen, se uklonil každé korunované hlavě zvlášť a pak Bernadottovi.

»Je mi ctí setkat se s komodorem Hornblowerem,« pravil Alexander příjemně. »Všichni jsme již slyšeli o jeho úspěších.«

»Vaše Veličenstvo je příliš laskavo,« odpověděl Hornblower.

A pak se dala opět královská skupinka do pohybu a Hornblower se opět setkal s hraběčným pohledem. Skutečnost, že k němu car promluvil osobně několik slov, zřejmě potvrdila její podezření, že Hornblower je muž velkého vlivu a v jejich očích se objevil obdivující výraz.

»Zůstanete v Rusku dlouho?« zeptala se.

V době reakce bylo jen velmi těžké, aby se v mysli soustředil na cokoliv. Přál si jen usednout a v klidu odpočívat.

Povzbudil svůj mozek, aby přišel včas se zdvořilou odpovědí, a když ho muži společnosti začali zasypávat otázkami o britském námořnictvu a o námořních věcech všeobecně, snažil se rozumně odpovídat, ale bylo to beznadějně.

Sloužící vsouvali do místnosti dlouhé bufetové stoly, blyštící se zlatem a stříbrem. Hornblower se donutil pozorovat vše, aby se nedopustil žádného porušení pravidel. Na jedné straně zaujala místa královská skupinka. Carevna a car seděli na pohovkách a princové a princezny na židlích a všichni musili dávat pozor, aby se dívali do tohoto směru, aby se nedopustili hrozného zločinu tím, že by se obrátili ke královské skupince zády. Lidé si začínali brát z bufetu jídlo, a ať se Hornblower snažil jakkoliv, nemohl tu rozeznat nějaké pořadí. Ale tam již stál perský vyslanec, žvýkáje cosi ze zlatého talíře a Hornblower byl tak plně oprávněn vydat se do stejného směru. Ale přesto to byla nejpodivnější večeře, jaké se kdy zúčastnil. Všichni, kromě královské rodiny, stáli; její příslušníci nejdli zcela nic.

»Mohu vám nabídnout své rámě, hraběnko?« pravil, když se jejich skupinka začala trousit k bufetu.

Příslušníci dvora již zřejmě dlouhou praxí ovládli umění jíst ve stoje s kloboukem pod pažím, avšak pro Hornblowera to nebylo snadné. Neustále se kývající kord hrozil, že mu podrazí nohy, a ta ďábelská pistole za pasem ho nepříjemně tlačila do boku. Sluhové, obsluhující u bufetu, neznali ani slova francouzsky a tak musela k Hornblowerově záchraně přispěchat hraběnka.

»To je kaviár,« vysvětlovala mu, »a toto je vodka, nápoj lidu. Myslím však, že sám poznáte, jak nádherně se k sobě hodí tyto lahůdky.«

A hraběnka měla pravdu. Ta šedivá, tak nevzhledně vyhlížející hmota byla nesmírně chutná. Hornblower usrl opatrně vodu a ve svém nynějším napjatém stavu sotva pozoroval sílu likéru; ale nebylo pochyby o tom, že vodka a kaviár k sobě skutečně patří. V útrokách ucítil teplo, vzbuzené alkoholem, a vtom si uvědomil, že má příšerný hlad. Bufet byl pokryt jídly všeho druhu, z nichž některá byla uchovávána teplá v zahřátých nádobách a jiná studená; za pomoci hraběnky je Hornblower téměř všechny ochutnal. Bylo tu jídlo, zřejmě z dušených hub, kterým byl nadšen, řízky, uzené ryby, nerozpoznatelný salát, různé druhy sýrů, vejce jak teplá, tak studená, a druh vepřové pečeně. Byly tu i jiné likéry a Hornblower jedl a pil a jeho nálada se postupně lepšila. Účastnil se stále konverzace a byl stále vděčnější hraběnce. Byl to sice podivný způsob večeření, ale Hornblower si říkal, že ještě nikdy nejedl tak chutná jídla. Hlava se mu začala točit přílišným pitím likéru. Znal tento starý signál, varující ho před nebezpečím, ačkoliv tentokrát ho nezlobil tolik jako jindy. Zarazil se včas uprostřed hlučného smíchu, aby nebyl příliš nevázaný. Smích, hovor a ostrá světla; byl to jeden z nejhezčích večírků, jakých se kdy zúčastnil — cítil, jako by to byl někdo jiný, kdo před hodinou zranil kordem Braunovo zápěstí. Hornblower položil svůj krásný porcelánový talíř na bufet mezi zlaté mísy a utřel si ústa jedním z hedvábných ubrousků, ležících opodál. Byl příjemně najeden s hezkým pocitem, že se najedl právě dost a že také právě dost pil; očekával, že brzy bude přinesena káva a právě šálek horké kávy byl tím, co potřeboval k úplné vnitřní spokojenosti.

»Najedl jsem se skutečně dobře,« pravil hraběnce.

Na obličeji hraběnky se objevil udivený výraz. Její klenuté obočí se ještě více zdvihlo, otevřela ústa, jako by chtěla něco říci, avšak pak je opět beze slova zavřela. Smlála se, byla udivena a znepokojena v téže okamžiku. Pak chtěla opět začít mluvit, ale byla zastavena slavnostním otevíráním dalších dveří, za nimiž se objevilo dalších dvacet až třicet lokajů a vytvořilo průchod, vedoucí do jiné místnosti. Hornblower si povšiml, že královská skupinka povstala ze svých židlí, že se seřadila do průvodu, a pak se rozhostilo naprosté ticho, které Hornblowerovi naznačilo, že nadešel další slavnostní okamžik. Párky se pohybovaly po místnosti jako páry jockeyů, vyhledávající si před závodem nejvhodnější místo. Hraběnka položila ruku na jeho paži a slabě ji stiskla, jako by ho chtěla vést. Proboha, za královskou skupinkou se tvořil průvod. A tam již šel perský vyslanec, držící v podpaždí smějící se dívku. Hornblower měl právě čas, aby podal rámě své společnosti a připojil se s ní k průvodu. Když se za ně připojily další tři nebo čtyři páry, dal se celý průvod do pohybu a čím více šel kupředu, tím se prodlužovala jeho zád'. Hornblowerův zrak byl stále upřen na perského vyslance, kráječícího před ním. Prošli kolem řady lokajů a vstoupili do další místnosti.

Průvod se zde dělil. Jeden pár šel vždy vpravo a druhý vlevo, jako na venkovském plese; perský vyslanec šel doleva a Hornblower byl připraven dát se vpravo, aniž si všiml gesta vrchního maršála, jenž tu stál a ukazoval každému, kdo měl pochyby, kam má jít. Byla to další ohromná místnost, osvětlená, jak se zdálo, stovkami broušených lustrů, visících se stropu, a po celé délce sálu se prostíral ohromný stůl — Hornblowerově zvýšené fantasii se zdál míle dlouhý — pokrytý zlatými a krystalovými pláty a ozdobený květinami. Stůl byl tvaru T s velmi malou horní, horizontální částí; královská skupinka již zasedla do čela. Za každou židli po celé délce ohromného stolu stál komorník v bílé paruce. Nyní začalo Hornblowerovi svítat, že teprve bude podávána večeře. Jídlo a pití, podávané v první místnosti, bylo jen jako zvláštní úvod. Hornblower byl ochoten vysmát se sám sobě za své přímo idiotské neporozumění stavu věcí, avšak současně v duchu zoufale naříkal, že v tomto stavu přejedení bude ještě muset sníst velmi bohatou carskou večeři. Kromě královské skupinky stáli všichni muži u svých židlí a čekali, až si dámy sednou. Naproti Hornblowerovi se perský vyslanec nahýbal vlídně k mladé ženě, kterou sem doprovázel, při čemž pero jeho turbanu souhlasně kývalo a diamant házel odlesk na všechny strany. Poslední dáma se posadila a pak si sedli muži — ne tak přesně najednou, jako když námořní pěchota vzdává zbraní čest, ale téměř tak. Celou místností se okamžitě rozezvučel hluk hovoru a současně kdosi vstrčil Hornblowerovi přímo pod nos zlatý polévkový talíř a byla mu nabídnuta zlatá polévková mísa, plná růžové polévky, aby se obsloužil sám. Nepřemohl se a podíval se dolů po stole; všichni dostali polévku v téže okamžiku — u stolu musily čekat nejméně dvě stovky sloužících.

»To je pan de Narbonne, francouzský vyslanec,« pravila hraběnka, ukazujíc mu očima mladého muže, sedícího naproti o dvě místa výše než perský vyslanec. »Vrchní maršál vás ovšem vzájemně nepředstavil. A tamhle je rakouský vyslanec, a tamhle saský vyslanec a dánský vyslanec, všichni vaši úřední nepřátelé. Španělský vyslanec zde zastupuje Josefa Bonaparta, nikoliv španělskou partyzánskou vládu, kterou vy uznáváte, a tak jste nemohl být představen ani jemu. Nemyslím, že v celém sále je jediný člověk, kromě nás Rusů, komu byste mohl být představen.« Před Hornblowerem stálo chladné, chutné, žluté víno ve vysoké skleničce, z níž nyní Hornblower usrl. »Podle mé dnešní zkušenosti,« pravil, »jsou Rusové jedni z nejpříjemnějších lidí na světě a ruské ženy nejpříjemnější a nejkrásnější.«

Hraběnka vrhla na Hornblowera vřelý pohled svýma ohnivýma očima a Hornblowerovi se zdálo, jako by mu roztával mozek v hlavě. Zlatý polévkový talíř byl odstraněn a nahrazen dalším zlatým talířem. Do jiné sklenice, postavené před něj, bylo nalito nové víno — šampaňské. Šumělo právě tak příjemně, jako jeho myšlenky, jsoucí pod vlivem alkoholu. Sluha k němu promluvil cosi rusky; zřejmě ho pobízel, aby si vybral, a hraběnka vyřešila tento problém, aniž se zeptala Hornblowera.

»Protože tohle je vaše první návštěva v Rusku,« vysvětlila, »byla jsem si jista, že jste ještě nikdy neokusil našeho volžského pstruha.«

Mluvíc, vybírala si právě jednoho ze zlaté mísy; Hornblowerovi přidělený sluha přinesl další zlatou mísu.

»Zlaté nádobí vyhlíží velmi hezky,« pravila hraběnka smutně, »ale na neštěstí v něm jídlo rychle stydne. Ve svém domě nikdy nepoužívám zlatých servisů, kromě příležitostí, kdy hostím Jeho císařské Veličenstvo. Protože se tak děje ve většině domů, pochybuji, že by Jeho císařské Veličenstvo kdy dostalo najíst teplého jídla.«

»Máte velmi laskavé srdce, madame,« pravil Hornblower.

»Ano,« odpověděla hraběnka významně.

Hornblowerova hlava se znovu zatočila; šampaňské, tak chladné a tak příjemné, dělalo jeho hlavě dobře a tak je ziznivě pil. Po pstruhu byli podáváni dva pěkní, tlustí, do zlatova opečení ptáci na topinkách; přímo se v ústech rozplývali; po šampaňském bylo nalito jakési nové víno. Pak následovala zvěřina a po ní druh pečeně, z níž příjemně čpěla vůně česneku; bylo to asi skopové; hostina pokračovala servírováním růžové zmrzliny; byla to celkem třetí nebo čtvrtá zmrzlina, kterou Hornblower v životě jedl.

»Cizinecká rozmařilost,« řekl si v duchu Hornblower, ale jídlo mu chutnalo a neměl celkem žádných námitek proti cizí kuchyni. Snad si řekl »cizinecká rozmařilost« proto, že by to byl řekl Bush, kdyby tu byl večerel. Nebo snad proto, že byl již mírně opilý — Hornblowerova přísná sebekritika mu přinesla tento poznatek a byl jím tak poděšen, jako když v noci jdoucí člověk narazí na pevný předmět. Nesmí se opít, když tu reprezentuje svou zemi, a byl by blázen, aby se opil uprostřed nebezpečí, jež ho obklopovalo se všech stran. Přivedl osobně do tohoto paláce vraha, a kdyby se tato skutečnost dostala nějakým způsobem na veřejnost, zejména kdyby se car dozvěděl, že vrah byl ozbrojen Hornblowerovou pistolí s vrtanou hlavní, byl by v nebezpečné situaci. Hornblower ještě více vystřízlivěl, když si vzpomněl, že úplně zapomněl na své mladší důstojníky — opustil je a nechal jim na starosti, jak se zbavit zraněného vraha. Co s ním udělali, bylo nad jeho představivost.

Hraběnka, sedící vedle něho, mu tiskla pod stolem nohu. Slabé, jakoby elektrické vlnění, proběhlo jeho tělem a jasnost jeho mysli se znovu zamlžila. Usmál se na ni, jak nejlépe dovedl. Dlouze se na něj podívala zpod přivřených víček a pak se obrátila, aby pronesla poznámku ke svému sousedu po druhé straně; bylo to taktní upozornění, aby Hornblower věnoval trochu pozornosti baronce, na kterou sotva promluvil jediné slovo. Hornblower se s horečnou rychlostí dal do hovoru a generál v cizí dragounské uniformě, sedící po druhé straně baronky, se hned připojil s dotazem na admirála Keatse, se kterým se seznámil v roce 1807. Hornblower se po chvíli opět obrátil k hraběnce.

»Zajímáte se o obrazy?« zeptala se ho.

»Ovšem,« odvětil Hornblower zdvořile.

»V tomto paláci je překrásná obrazová galerie. Již jste ji viděl?«

»Ještě jsem neměl to potěšení.«

»Až večer královská skupina odejde, mohla bych vám ji ukázat. Nebudete-li se ovšem chtít přidat raději k hráčům karet.«

»Skutečně bych se raději podíval na obrazy,« pravil Hornblower. Jeho smích zazněl poněkud příliš hlasitě i pro jeho vlastní uši.

»Tak tedy až královská společnost odejde, přijdete ke dveřím na druhé straně místnosti a já vás povedu.«

»To od vás bude nesmírně laskavé, madame.«

V čele stolu se pronášely přípitky — na první přípitek musili všichni vstát, protože se pilo na zdraví švédského prince. Pak byla konverzace přerušována dalšími přípitky, vyhlašovanými obřím úředníkem s hlasem obra — Stenton s tělem Herkula, pravil si v duchu Hornblower, potěšen klasickým přirovnáním —, jenž stál za carovou židlí. Mezi přípitky se ozývala hudba; nikoliv hudba orchestrální, nýbrž sborová. Zpíval nikým nedoprovázený mužský sbor, složený zdánlivě ze stovek hlasů, naplňujících celý sál. Hornblower mu naslouchal s mírným, ale stále vzrůstajícím rozhořčením člověka, nemajícího hudební sluch. Oddechl si, když hudba přestala a všichni znovu vstali, když královská skupina opustila místnost dveřmi u čela stolu. Jakmile se dveře uzavřely, odešly i ženy, uváděné k protějším dveřím madame Kočubejovou.

»A bientoť,« usmála se hraběnka při odchodu.

Muži se začali shromažďovat ve skupinkách kolem stolu a sloužící přispěchali s kávou a osvěžujícími nápoji;

Wychwood, s kožíšninou čáčkou pod pažďím, si razil cestu k Hornblowerovi. Jeho obličej byl ještě červenější než obvykle a pokud to bylo možné, čnely jeho oči z obličeje ještě více než normálně.

»Švédové budou bojovat, učiní-li tak i Rusko,« pravil Wychwood šeptem. »Mám to přímo od Basse, jenž byl celý den

s Bernadottem.«

Pak pokračoval v cestě a Hornblower slyšel, jak si cvičí svou podivuhodnou franštinu na uniformované skupině, stojící blíže k čelu stolu. V místnosti bylo nesnesitelné horko, jež zřejmě působily nesčetné svíčky, osvětlující místnost. Část mužů se pomalu začala vykrádat dveřmi, jimiž odešly již ženy. Hornblower vypil kávu a povstal, zvedaje znovu svůj třírohý klobouk s kolenou do podpaždí. Místnost, do které vstoupil, musila být protějškem síně, ve které byla královská recepce. Byla přibližně stejných rozměrů a její strop též vybíhal do klenby. Hornblower si vzpomněl na dvě kupole, jež zahlédl, když jejich kočár zastavil u paláce. Místnost byla poseta židlemi, pohovkami a stolky, kolem nichž již skupiny marnotratníků hrály karty. Na odvrácené straně pokoje zahlédl Hornblower hraběnku, sedící na pohovce, s vlečkou rozloženou kolem sebe a s šálkem kávy v ruce. Hovořila s jinou ženou. Každý rys hraběnčina postoje prozrazoval dívčí nevinnost.

Podle počtu lidí, kteří se tu již shromáždili, vysvítalo, že tato místnost slouží pro dostaveníčka celého dvora. Stovkám lidí, kteří se na královskou recepci dívali zřejmě z galerie, bylo po méně slavnostní večeři dovoleno sestoupit a smísit se s davem vznešených. K Hornblowerovi spěchal mladý Mound, jehož štíhlé, klátící se tělo připomínalo komodorovi tělo hříběte.

»Máme ho v postranní místnosti nahoře, pane,« oznamoval. »Omdlel velkou ztrátou krve. Musili jsme mu dát obvaz na paži, abychom zastavili krvácení. Obvázali jsme ho polovinou Sommersovy košile a Sommers a pan Hurst ho hlídají.«

»Dozvěděl se o tom někdo?«

»Ne, pane. Podařilo se nám vtáhnout ho do té místnosti, aniž nás někdo viděl. Vylil jsem mu na kabát sklenku likéru, takže si podle vůně každý, kdo by ho viděl, řekne, že je opilý.«

Jak Hornblower již dříve vycítil, byl Mound v době potřeby velmi schopným mužem.

»Velmi dobře.«

»Čím dříve ho odtud dostaneme, pane, tím lépe,« pravil Mound s nejistotou, jaká se dala očekávat od podřízeného důstojníka, navrhujícího něco svému nadřízenému.

»Máte pravdu,« odpověděl Hornblower, »ovšem...«

Hornblower musil opět velmi rychle všechno rozvážit. Bude sotva možné opustit palác okamžitě po večeři. Nebylo by to zdvořilé. A tam již byla hraběnka, zřejmě je pozorující. Kdyby odešli nyní, okamžitě po rozmluvě — a kdyby tím Hornblower porušil slib daný hraběnce — jistě by je podezírala z něčeho nečestného a kromě toho by byla přirozeně rozzlobena zlobou odmítnuté ženy. Jednoduše — okamžitě odejít nemohli.

»Budeme zde musít zůstat ještě nejméně hodinu,« pravil. »Dvorní zvyklosti to vyžadují. Vraťte se a držte na tu dobu pevnost ve svých rukou.«

»Podle rozkazu, pane.«

V tom okamžiku se Mound včas zarazil a nepostavil se do pozoru, jak byl po léta zvyklý při pronesení posledních slov. Byl to jen další důkaz jeho bystré hlavy. Pokývl hlavou a odešel, jako by nemluvili o ničem důležitějším než o počasí. A pak se Hornblower vydal pomalu k hraběnce.

Usmála se mu na uvítanou.

»Princezno,« pravila. »Ještě jste se nesetkala s komodorem Hornblowerem? Princezna de Soll.«

Hornblower se uklonil; princezna byla starší žena a na jejím obličeji zůstalo ještě mnoho z toho, co kdysi musilo být skutečnou krásou.

»Komodor mne poprosil, zda bych ho neprovedla obrazovou galerií,« pokračovala hraběnka. »Nechtěla byste jít s námi, princezno?«

»Ne, děkuji,« odpověděla princezna. »Obávám se, že jsem na obrazové galerii již příliš stará. Ale jděte, děti, beze mne.«

»Nerada bych vás tu nechala o samotě,« protestovala hraběnka.

»I při mém věku se mohu pochlubit, že jsem ještě nikdy nezůstala o samotě, hraběnko. Příjemně se pobavte.«

Hornblower se opět uklonil, hraběnka mu podala rámě a pomalu odcházeli. Sluha u dveří ustoupil, aby jim udělal místo, a hraběnka stiskla Hornblowerovi významně ruku.

»Italské obrazy Cinque Cento jsou ve vzdálené galerii,« pravila hraběnka, když se dostali do široké chodby. »Chtěl byste vidět raději nejdříve něco modernějšího?«

»Jak si přejete, madame,« odpověděl Hornblower.

Jakmile vyšli ze slavnostní části paláce, dostali se do spleti úzkých chodbiček, nesčetných schodišť a nesčetných vchodů. Hornblowerovi to připomínalo králičí doupě. Místnost, do které ho hraběnka vedla, byla v prvním poschodí. Když vešli do přepychového přijímacího pokoje, zmizela ospalá komorná, zřejmě očekávající hraběnčin návrat, do vedlejší místnosti. A za pět minut ho hraběnka zavolala do zadní, útulné místnůstky.

KAPITOLA TRINÁCTÁ

Hornblower se s povzdechem obrátil na svém lůžku; ačkoliv se pohnul s velkou opatrností, přivodil obrat znovu bolest v Hornblowerových spáncích. Byl blázen, že tak mnoho pil — tento druh bolení hlavy snad již neměl plných šest let. Ale těžko by se tomu byl člověk vyhnul, jako by se byl vyhnul těžko čemukoliv; jakmile se dostal do víru společnosti a událostí, nevěděl, co by mohl dělat jiného. Pokusil se zavolat na Browna — ale voláním mu rozbolela hlava ještě více a jeho hlas zněl chraptivě. Slyšel, jak hlídka u dveří dává rozkaz dál a s velkou námahou se posadil, vytáhl nohy z postele a dal je na zem. Brown ho nesmí vidět tak bezmocného.

Když Brown vešel, nařídil mu Hornblower: »Přineste mi kávu.«

»Podle rozkazu, pane.«

Hornblower stále ještě seděl na okraji svého lůžka. Nad hlavou slyšel rozzuřený hlas Hursta, pronikající až sem. Zřejmě

křičel na některého z provinivších se kadetů.

»Vy jste mi pěkný budižkničemu,« křičel Hurst. »Podívejte se na to zábradlí. Tomu říkáte vyleštěné? Kde máte, chlape, oči? Co dělalo vaše družstvo minulou hodinu? Bože, co se stane s námořnictvem, když se důstojníky mají stát takovíhle hlupáci, kteří by si nedovedli sami ani pořádně vyčistit nos! A vy si říkáte královský důstojník? Jste spíš jako zimní den, malý, tmavý a špinavý!«

Hornblower se chopil kávy, kterou mu Brown přinesl.

»Pozdravte ode mne pana Hursta,« zachraptěl, »a vyřídte mu, aby laskavě nedělal nad mou hlavou tolik rámusu.«

»Podle rozkazu, pane.«

Prvním Hornblowerovým zadostiučiněním bylo toho dne, když uslyšel, jak Hurst okamžitě přestal se svou přednáškou.

Hornblower hned uskrával vřící kávu s větším uspokojením. Nijak ho nepřekvapovalo, že má Hurst dnes špatnou náladu. Minulá noc pro něj musila být nepříjemná; Hornblower se upamatoval, jak Hurst a Mound nesou bezvědomého a lihovinou páchnoucího Brauna do kočáru, stojícího u vchodu do paláce. Hurst byl naprosto střízlivý, ale duševní napětí při hlídání tajného vraha v carském paláci bylo zřejmě příliš mnoho na jeho nervy.

Koupel pod palubním čerpadlem obnovila do jisté míry klid Hornblowerovy duše. Navlekl na sebe čisté prádlo a vyšel vzhůru na palubu, kde se mu jako první připlel do cesty Wychwood, se zamlženými očima a zřejmě s ještě větším bolením hlavy než to, jež postihlo Hornblowera. Avšak chladný vzduch ruského rána byl povzbuzující a osvěžující. Také pohled na normální běh ranních lodních prací, na řady mužů, drhnoucích paluby, na vodu, stékající přes palubu, byl uklidňující a posilující.

»Přijíždí k nám loď, pane,« oznamoval kadet důstojníku ve službě. Byla to táž pinasa, jež je včera dopravovala na pevninu a přivezla námořního důstojníka s dopisem, psaným francouzsky.

Jeho Excellence ministr carského námořnictva skládá poklonu komodorovi siru Hornblowerovi. Jeho Excellence nařídila, aby v jedenáct hodin ráno přirazil k Nonsuch člun s vodou.

Významný šlechtic, M. le Comte du Nord projevil přání, aby mohl zhlédnout jednu z lodí Jeho britské Výsosti. Jeho Excellence, využívajíc pohostinnosti sira Hornblowera, navštíví Nonsuch v deset hodin v doprovodu Comte du Nord. Hornblower ukázal dopis Wychwoodovi, který potvrdil jeho podezření.

»To je Alexander,« pravil. »Používal titulu Comte du Nord, když jako carevič cestoval po Evropě. Přijede inkognito, aby nebylo třeba vzdávat královské pocty.«

»Ano,« prohodil Hornblower suše a byl poněkud zaražen, že mu tento voják radí víc, než by žádán. »Ale carský ministr námořnictva se rovná hodností prvnímu lordu admirality. To bude znamenat devatenáct děl a všechny ty ostatní pocty. Kadet ve službě! Vyřídte pozdrav kapitánovi a že ho prosím, aby byl tak laskav a dostavil se na palubu.« Když Bush vyslechl zprávy, tiše zahvízdl a okamžitě se rozhlédl, přeběhl pohledem po palubách a lanoví, zda je loď připravena na carskou návštěvu.

»Ale jak máme přebírat vodu,« zeptal se nejistě, »a být současně plně v pořádku a připraveni na carovu návštěvu, pane? Co si o nás pomyslí? Ledaže bychom poslali vodu nejdříve flotile.«

»Car je rozumný člověk,« pravil Hornblower krátce. »Ukažme mu mužstvo při práci. Nepozná ani, jaký je rozdíl mezi zadním stěhem a členovou čnělkou, ale určitě pozná dobré lidi při práci. Začněte s nabíráním vody, dokud bude ještě na palubě.«

»A co jídlo?« zeptal se Bush. »Budeme mu muset něco nabídnout, pane.«

Při pohledu na jeho rozrušení se Hornblower usmál,

»Ano, něco mu nabídneme.«

Pro Hornblowerův temperament bylo typické, že čím více potíží před sebou viděli jiní, tím se stával veselejší; jedinou osobností, která mohla Hornblowera skličit, byl opět jen Hornblower. Bolení hlavy již úplně přestalo a Hornblower se již usmíval při pomýšlení na dopolední shon. S chutí se nasnídal, znovu si oblékl slavnostní uniformu, a když vyšel na palubu, našel tu Bushe, hledajícího závady po celé lodi. Posádka byla oblečena do bílých uniforem, schůdky do ubikací vyleštěny a provazové zábradlí bílé jako sníh, námořní pěchota svátečně vybledlá a stočená vysutá lůžka byla připevněna na lodním pažení v přesných řadách. Až když hlídku mající kadet oznámil, že se k lodi blíží kutr, pocítil Hornblower záchvěv nervozity. Téměř zatajil dech při pomýšlení, že příští hodiny budou mít rozhodující vliv na historii světa do budoucích let.

Lodí se začaly ozývat výkřiky podnárodních, lodní posádka se seřadila do útvarů, důstojníci s epoletami a kordy stáli v popředí a Hornblower to vše přehlížel od zábradlí velitelské paluby. Při přehlídce se britští námořníci nemohli rovnat pruským gardám co do přesnosti a jednotnosti, a kdyby to do nich někdo chtěl vtlouci, vyrazil by tím z nich ty nejlepší vlastnosti, které činí tyto muže tak cennými. Avšak každý rozumný člověk, přehlížející řadu inteligentních a sebevědomých tváří, musil být uchvácen.

»Obsadte ráhna!« nařídil Bush.

Další zapištění píšťal a mužstvo se vyhrnulo do lanoví v urovnaném, vzhůru se šplhajícím proudu. Nezpomalovali rychlost, zavěsili se zády dolů na košový průvlek, pak se ruku za rukou šplhali po čnělkových upínačkách jako prvotřídní gymnasté. Vyběhli na konce ráhen jako provazolezci a každý zaujal své místo ve šlapnicích, jakmile k nim doběhl.

Hornblower je pozoroval a v jeho prsou háraly různorodé pocity. Především to byl chvilkový pocit odporu, že tito jeho muži, smetánka námořnictva, se tu musí ukazovat jako cvičení medvědi, aby ukojili zvědavost monarchy. Avšak když bylo obsazení ráhen provedeno, když byl každý muž na svém místě, jako by zázračný vítr vyhrnul do vzduchu kupu spadlého listí a nechal je tam viset v přesném vzorku, naprosto symetrickém, bylo jeho znechucení nahrazeno uměleckým zadostiučiněním. Doufal, že přihlížející Alexander bude tak chytrý, aby si uvědomil, že se člověk mohl spolehnout, že tito muži jsou schopni předvést totéž za jakýchkoliv okolností, v tmavé noci, za prudkého větru, i na

rozbouřeném moři, kdy čelen bodá vzhůru k neviditelné obloze a když se špičky ráhen naklánějí k neviditelné, rozbouřené hladině.

Národní, dívající se jedním okem přes pravoboční zábradlí, pokývl téměř neviditelně hlavou. Vstupním žebříčkem přicházel malý průvod důstojníků. Podnáložní přiložili k ústům píšťaly. Vedoucí bubeník námořní pěchoty, stojící v pozoru, luskl prsty, přitaženými u švu kalhot, a šest bubnů se ozvalo hřimavým tušem.

»K počtě zbraň,« vykřikl kapitán Norman a padesát mušket s nasazenými bodáky opustilo padesát šarlatových ramen a spustilo se vertikálně před padesát řad blyštících se knoflíků. Kordy tří důstojníků námořní pěchoty opsaly nádherný oblouk vojenského pozdravu.

Alexander, následovaný dvěma pobočníky, vyšel na palubu společně s ministrem námořnictva, kterému vlastně patřily všechny tyto počty. Vztáhl ruku k okraji svého klobouku, píšťaly umlkly a bubny skončily svůj čtvrtý tuš; vpředu vystřelilo první dělo na pozdrav a píšťaly a bubny námořní pěchoty vybuchly v »Dubová srdce«. Hornblower vykročil vpřed a zdravil.

»Dobré jitro, komodore,« pravil ministr námořnictva. »Dovolte, abych vám představil Comte du Nord.«

Hornblower znovu pozdravil a jeho obličej byl tak bezvýrazný, jak ho jen mohl udržet, i když se musil držet, aby se neusmál Alexandrově vášni chodit inkognito na návštěvy.

»Dobré jitro, komodore,« pravil Alexander. S úžasem si Hornblower uvědomil, že Alexander mluví jakous takous angličtinou. »Doufám, že vás naše krátká návštěva nevyrušuje.«

»To se nedá srovnat se ctí, jakou byla počtěna tato loď, pane,« odpověděl Hornblower a v duchu se ptal sám sebe, zda je vhodné říkat carovi inkognito »pane«. Zřejmě to však stačilo.

»Můžete představit své důstojníky,« řekl Alexander.

Hornblower předváděl jednoho po druhém. Pozdravili, trochu strojeně se uklonili, právě tak, jak se dalo čekat od mladých důstojníků, představovaných caru všech Rusů, jenž tu byl dokonce na zapřenou.

»Myslím, že můžete nyní dát rozkaz k přípravě lodi na nabírání vody, kapitáne,« pravil Hornblower Bushovi a pak se obrátil zpět k Alexandrovi. »Chtěl byste si prohlédnout loď, pane?«

»Ovšem, že bych chtěl,« odpověděl Alexander.

Postál na velitelské palubě, aby viděl začátek příprav. Muži se řítily dolů. Alexander pozoroval ve slunečním světle s obdivem, jak půl tuctu sjíždí dolů po zadních bočních stezích a zadních spouštích košových plachet a jak přistávají vedle něho na velitelské palubě. Za pobídek poddůstojníků spěchali muži sem a tam, aby plnili dané rozkazy. Byla to činnost ne nepodobná pobouření v mraveništi, byla však mnohem ucelenější a účelnější. Průvlaky byly vymyty, čerpadla připravena, kladky připevněny ke koncům ráhen a nárazníky přehozeny přes levobok. Alexander se obdivoval, jak se půl roty námořní pěchoty řadí do útvaru a jak odchází dunivým krokem.

»To jsou vojáci i námořníci, pane,« vysvětloval Hornblower, veda společnost dolů.

Alexander byl člověk velmi vysoký, o palec nebo dva vyšší než Hornblower, a musel se hodně sklonit pod stropními trámy nižší paluby. Díval se kolem sebe krátkozrakýma očima. Hornblower ho vzal s sebou po druhé palubě, jejíž výška nebyla větší než pět stop a šest palců. Ukázal mu ubikace kadetů a důstojnickou jídelnu se všemi těmi nepříjemnými podrobnostmi denního námořnického života. Zavolal skupinu námořníků, dal jim rozbalit a zavěsit provazová visutá lůžka a pak předvedl názornou ukázkou, jak vypadá paluba, přeplněná lůžky, kládicemi se jedno k druhému a s muži napěchovanými do jedné masy. Úsměvy na tvářích mužů, kteří předváděli ukázkou, byly Alexandrovi dostatečným důkazem pravdivosti Hornblowerových tvrzení a též vysoké úrovně mužstva.

Podívali se lodním jícenem dolů, jak pracovní skupina otevírá sudy a připravuje nádrže k naplnění, a vtom je přepadl náraz zápachu z vnitřku lodi — zkažená voda v nádržích, sýr a lidský pach, vše smíseno v jednotlivý puch.

»Předpokládám, že jste již dlouhou dobu ve službě, komodore?« pravil Alexander.

»Devatenáct let, pane,« odpověděl Hornblower.

»A jak dlouho jste strávil na moři?«

»Šestnáct let, pane. Devět měsíců jsem byl v zajetí ve Španělsku a šest měsíců ve Francii.«

»Znám příběh vašeho útěku z Francie. Prošel jste mnohým nebezpečím, abyste se vrátil k tomuto životu.«

Alexandrovo vysoké čelo se udiveně pokrčilo nad skutečností, že člověk mohl strávit šestnáct let svého života za těchto podmínek a ještě být duševně i tělesně zdravý.

»Jak dlouho jste již v nynější hodnosti?«

»V hodnosti komodora pouze šest měsíců, pane. Mám však devět kapitánských let.«

»A předtím?«

»Byl jsem šest let poručíkem a čtyři roky kadetem.«

»Čtyři roky? To jste žil celé čtyři roky v místě podobném ubikaci kadetů, kterou jste mi právě ukázal?«

»Nebyla tak pohodlná, jako ta, kterou jste viděl, pane. Byl jsem téměř celý ten čas na fregatě pod sirem Edwardem Pellewem. Na bitevní lodi je mnohem více místa než na fregatě, pane.«

Hornblower pozoroval bedlivě Alexandra a viděl, že na něho udělal velký dojem. Dovedl si představit, jakým směrem se ubírají jeho myšlenky. Car ani nebyl tak překvapen špatnými životními podmínkami na palubě lodi — znal-li životní podmínky svých poddaných, jistě si byl vědom, že žili ještě za mnohem horších — jako skutečností, že se právě za těchto podmínek rodí schopní důstojníci.

»Předpokládám, že je to nezbytné,« povzdechl si Alexander a odhalil tak na okamžik lidskou a citovou stránku své povahy, která se zřejmě celkem shodovala s tím, co se o ní říkalo.

Než se dostali zpět na palubu, stál již člun s vodou podél Nonsuch. Někteří lodníci se spustili do člunu a smísili se tu s Rusy, aby jim pomohli. Pracovní skupiny vesele čerpaly vodu čerpadly a dlouhé, hadovité hadice se každým pohybem pumpy naplňovaly. Vpředu byly na paluby vytahovány svazky palivového dříví.

»Díky vaší štědrosti, pane,« pravil Hornblower, »budeme se moci udržet na moři po plné čtyři měsíce, aniž budeme musít zastavit v přístavu.«

Oběd byl podáván v Hornblowerově kabině. Ke stolu zasedlo osm mužů, Hornblower, Bush, dva nejstarší poručíci a čtyři Rusové. Bush se přímo potil nervozitou při pohledu na nehostinný stůl. V posledním okamžiku odvedl Hornblowera stranou a snažně ho prosil, aby změnil svůj úmysl a kromě obvyklé lodní stravy dal podávat i některé ze svých lahůdek. Bush se nemohl zbavit dojmu, že je nutné, aby se tu car dobře najedl. Mladší důstojník, který by při návštěvě admirála dal svým hostům normální lodní dávku hovězího masa, ztratil by veškerou naději na povýšení v budoucnosti. A Bush si stále představoval, že hostí admirála.

Car se podíval se zájmem na otlučenou, cínovou misku, kterou Brown postavil před Hornblowera.

»Hrachová polévka, pane,« vysvětloval Hornblower. »Jedna z největších námořnických lahůdek.«

Carlin začal ze zvyku klepat svým sucharem o stůl, když si uvědomil co dělá, rychle přestal a pak, s vědomím viny, začal klepat znovu. Zapamatoval si rozkaz, vydaný Hornblowerem, že se každý musí chovat tak, jako kdyby na lodi nebyla žádná návštěva; Hornblower upozornil, že kdo na tento rozkaz zapomene, bude potrestán, a Carlin věděl, že Hornblower nevyhrožoval, aniž byl rozhodnut provést to, co slíbil učinit. Alexander se podíval na Carlina a pak na Bushe vedle sebe.

»Pan Carlin vyklepává moučné červy, pane,« vysvětloval Bush, téměř překonán studem. »Když mímě sušenkou zaklepáte, vylezou dobrovolně, asi takhle, pane.«

»Velmi zajímavé,« pravil Alexander, avšak sucharů se ani nedotkl. Jeden z jeho pobočníků opakoval pokus, podíval se pak na stůl na bílé, tlusté moučné červy s vysunutými černými hlavičkami a vybuchl, pravděpodobně do bouře ruských nadávek — byla to téměř první slova, jež pronesl od doby, kdy vkročil na loď.

Po tomto neblahém zahájení ochutnali cizinci opatrně polévku. Avšak v britském námořnictvu, jak již Hornblower podotkl, byla hrachová polévka nejoblíbenějším jídlem; pobočník, který klel na moučné červy, ji po ochutnání hlučně pochválil, rychle snědl svůj talíř a dostal nový. Další chod se skládal pouze z výběru tří jídel, vařeného slaného hovězího žebra, vařeného hovězího jazyka a slaného vepřového a k masu bylo podáváno kyselé zeli. Alexander si prohlédl všechna tři jídla a pak si moudře vybral jazyk. Na Hornblowerův návrh si ministr námořnictví a oba pobočníci dali od každého jídla trochu a Hornblower s Bushem a Hurstem pro ně maso nakrájeli na tenké plátky. Kdysi mlčelivý, nyní však velmi hovorný pobočník se jal žvýkat solené hovězí s pravou ruskou chutí, zjistil však, že je to dlouhá a tvrdá práce.

Nyní Brown podával rum.

»Krev námořnictva, pane,« pravil Hornblower, když si Alexander prohlížel poněkud dále svou sklenku. »Dovolte, pánové, abych pronesl přípitek, se kterým budeme jistě všichni srdečně souhlasit. Ať žije car všech Rusů! Vive l'Empereur!«

Všichni, kromě Alexandra povstali, aby připili, a sotva opět dosedli na své židle, byl již Alexander na nohou.

»Ať žije král Velké Británie.«

Pak zahlaholila znovu pobočnickova francouzština, jenž se snažil vysvětlit, jak velkým dojmem na něj působí námořnický rum, který dnes pil po prvé v životě. Nakonec dal nejjasnější důkaz obliby, kterou u něho rum získal, tím, že vypil svou sklenku a hned ji přidržel před Brownem, aby mu nalil ještě jednu. Když byl uklizen stůl, byl tu Alexander s novým přípitkem.

»Na zdraví komodora sira Horatia Hornblowera a britského královského loďstva.«

Když byl přípitek dopit, rozhlédl se Hornblower kolem a zjistil, že se od něho očekává odpověď.

»Námořnictvo,« pravil, »ochráncé svobod světa. Nikdy neklamající přítel a neodpouštějící nepřítel. Když se evropský tyran rozhlédne kolem sebe, aby poctivým či nepoctivým způsobem rozmnožil svá dominia, je to námořnictvo, které nachází ve svých slépějích. Je to námořnictvo, jež tyrana pomalu, ale jistě rdousí. Je to opět námořnictvo, které ho pronásleduje na každém kroku, které ničí jeho impérium a které ho nakonec dožene do zkázy. Tyran se může chlubit nepřerušovanými vítězstvími na souši, musí však přiznávat neustálé porážky na moři. Díky činnosti námořnictva je tyran po každém vítězství slabší než kdy předtím a je nucen, jako Sisypus, dále valit svůj balvan k nedosažitelnému vrcholku. A jednoho dne ho jeho balvan rozdrtí. Nechť je to raději dříve než později.«

Hornblower skončil svou řeč mezi tichým šepotem svých spolustolovníků. Jeho nálada opět stoupla. Tato neočekávaná příležitost k pronesení řeči ho trochu překvapila, avšak hned, když po prvé slyšel o možné návštěvě cara, doufal, že se mu dostane příležitosti, aby ho znovu upozornil na pomoc, kterou by mohl získat spojenectvím s Británií. Alexander byl mladý a dalo se na něj působit. Bylo nutno apelovat na jeho city i rozum. Hornblower se pokradmu podíval na cara, aby zjistil, zda dosáhl svého cíle; Alexander seděl zahloubán a jeho oči byly upřeny na stůl. Pozvedl je, aby se setkal s očima Hornblowerovými, usmál se a Hornblower pocítil, že se ho zmocňuje vlna radosti nad tím, že se jeho plán vydařil. Podal jasné vysvětlení za jasným cílem; ukázal Alexandrovi pravdivě, jak námořnictvo žije, spí a pracuje. Car nemohl zavřít oči nad slávou britského námořnictva a Hornblowerova jemná intuice mu prozradila, že tvrdost námořnického života bude ostře působit na carovy city. Bylo těžko vysvětlit, jak na ně bude působit, avšak Hornblower si byl svou věcí jist. Alexander bude pohnut k tomu, aby pomohl mužům, kteří získávali slávu za takových obětí, a bude si současně přát, aby tihle bojovníci bojovali po jeho boku.

Alexander se pohnul k odchodu. Pobočník do sebe rychle vlil pátou sklenku rumu, která na něj společně s předešlými působila tak, že když vycházeli na velitelskou palubu, objal Bushe kolem ramen a za cinkotu dlouhé řady medailí a řádů, které na jeho prsou vydávaly zvuk ne nepodobný zvuku na sebe narážejících hrnců, mu srdečně poklepal po zádech. Bush, jsa si vědom, že jsou na něj upřeny oči celé lodní posádky, se snažil uvolnit se z obětí, ale bezvýsledně. Byl celý červený a vyštěkl vztekle rozkaz k obsazení ráhen. Když Alexander sestupoval po žebříku do člunu a pobočník ho musil následovat, nesmírně se Bushovi ulehčilo.

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ

Východního větru se musilo využít. Nonsuch s flotilou plula zpět Finským zálivem a využívala všech plachet. Komodor se procházel po velitelské palubě a přemítal v duchu o všech problémech, které musí řešit každý velitel. Problém pitné vody byl vyřešen; o ten se nebude musit starat nejméně dva měsíce a bude-li to nutné, i čtyři. Pouhá skutečnost, že si naplnil své nádrže pitnou vodou, byla dobrým ospravedlněním jeho jednání s petrohradským dvorem, kdyby snad Downing Street nebo Whitehall proti tomu něco namítaly — Hornblower si v duchu opakoval znění zprávy, ve které kladl právě tak velký důraz na doplnění pitnou vodou, jako na výhodu, že sjednal styk s ruskou vládou. Celkem se mu nedalo nic vytýkat. Ale...

Hornblower se obrátil a podíval se na eskadru.

»Signalizujte Lotus,« nařídil. »Proč jste vybočili?«

Vlajky vzlétly vzhůru po spouštích a Hornblower pozoroval, jak šalupa rychle opravuje své postavení.

»Lotus potvrdil signál, pane,« hlásil kadet.

»Signalizujte: „Proč neodpovídáte na mou otázku?“« pravil přísně Hornblower.

Trvalo několik vteřin, než se objevila odpověď.

»Lotus hlásí: „Nepozornost důstojníka ve službě“, pane.«

»Potvrďte,« nařídil Hornblower.

Vzbudil tam jistě poplach; Vickery bude rozzloben veřejným pokáráním a důstojník ve službě, který je zavinil, již jistě v tomto okamžiku lituje své nepozornosti. Hornblower tím nic nezkažil, naopak, jistě se tím zvýší pozornost mužů.

Hornblower si však naprosto správně uvědomoval, že výtku poslal jen proto, aby odložil přemýšlení o další nepříjemné věci, kterou musil rozhodnout. V duchu si říkal, kolik asi takových pokárání bylo uštědřeno — sám jich obdržel jako mladý důstojník několik — jen proto, aby si rozpačití admirálové na chvíli odpočinuli od nepříjemných myšlenek. Sám nyní musil rozřešit problém, co s Braunem.

Nízké finské pobřeží bylo právě vidět k severu; na dolní palubě cvičil právě Carlin čtu děl. Muži právě cvičili vyjždění a nabíjení. S větrem téměř přesně v zádech a s napjatými nástavními plachtami razila si Nonsuch cestu vodou docela slušnou rychlostí — kdyby se moře mělo ještě více rozbouřit, musila by zkrátit plachty, aby jí bombardy stačily v rychlosti. Na přídi cvičil podnáložní jednoho z mužů v práci s kasalnicí přední košovky, která byla k tomu účelu příliš silná. Hornblower již chtěl zasáhnout do vnitřního chodu služby na lodi, na štěstí ho však předešel jeden z lodních poručíků. Znalost některých jeho koníčků a přání přešla zřejmě z Bushe i na mladší důstojníky. Hornblower pozoroval, jak se trojice dává opět do své obvyklé práce, a pak již neměl výmluvy.

Jednoduše musil rozřešit Braunův problém. Braun se pokusil spáchat vraždu a podle anglických zákonů a válečných předpisů měl zemřít. Protože však byl důstojníkem, bylo by k odsouzení na smrt třeba soudu, složeného z pěti výkonných kapitánů. A pět by jich Hornblower nenašel ani stovky mil odsud. U eskadry byli pouze Hornblower a Bush, neboť Vickery a Cole byli jen veliteli. V takovém případě měl být Braun vězněn tak dlouho, dokud se nesejde příslušný soud, aby ho odsoudil, pokud — a zde měl Hornblower volnou ruku — řádný chod služby, bezpečnost lodi nebo bezpečí Anglie nevyžadovaly okamžitého zákroku. V podobném případě měl právo svolat soud složený z důstojníků, kteří byli právě po ruce, odsoudit ho a pověsit na místě. Důkazů bylo dostatek. Jen jeho a Moundovo svědectví by postálo, aby byl Braun pověšen ne jednou, ale desetkrát.

Avšak nutnost takové akce zde nebyla; Braun ležel na ošetřovně s pravou rukou poraněnou tak, že jí již nikdy nebude moci používat. Byl ztrátou krve napůl mrtev a rozhodně nevyvolá vzpouru mužstva, nezapálí loď, ani nebude svádět důstojníky od vykonávání jejich povinností. Avšak na spodní palubě již asi nyní kolují divoké zprávy. Hornblower si nedovedl představit, jak si asi mužstvo vysvětluje, že Braun byl přinesen z carského paláce těžce zraněn. Není pochyby o tom, že vzniknou pověsti, jež dříve nebo později dojdou sluchu Bonapartových agentů, a Hornblower znal Bonapartovy metody příliš dobře, než aby pochyboval o tom, že jich co nejvíce využije k zasetí sváru mezi své nepřátele. Alexander by nikdy neodpustil zemi, která zavinila, že unikl jen o vlásek zločinné ruce vraha. Kdyby se o věci dozvěděly anglické úřady, nastalo by všeobecné rozčilení, jehož obětí by nebyl nikdo jiný než Hornblower.

Hornblower si vzpomněl na hlášení, uzamčené v jeho stole a nadepsané »Nejvyšší tajné a důvěrné«, ve kterém popsal, jak se vše zběhlo. Dovedl si představit, že by toho hlášení bylo u válečného soudu použito jako důkazu proti němu a uvědomoval si, jaké závěry by si z hlášení vyvodili kapitánové, kteří by byli jeho soudci.

Na okamžik si Hornblower řekl, zda by nebylo nejlepší celou věc zamlčet, nepodávat o ní hlášení, ale pak tuto myšlenku odložil stranou jako neproveditelnou. Někdo by to jistě prozradil. Na druhé straně byla v jeho rozkazech doložka, aby co možná nejvíce využil Braunových zkušeností; to by ho mohlo krýt a kromě toho tato doložka dokazovala, že Braun měl přátele na nadřazených úřadech, kteří by se zajímali nejen o jeho ochranu, ale také o svou a kteří si jistě nepřáli, aby z věci vznikl skandál. Bylo to vše příliš složité.

»Pane Montgomery,« pravil Hornblower nazlobeně, »jaký směr to udržují vaši kormidelníci? Nařídte jim, aby kormidlovali pečlivěji, nebo od vás budu chtít vysvětlení.«

»Podle rozkazu, pane,« odpověděl Montgomery.

Konečně splnil svou část úkolu k zavlčení Ruska do boje s Bonapartem — poslední zprávy, které obdržel od Wychwooda před odjezdem z Kronštatu zněly v tom smyslu, že Alexander odeslal na poslední Bonapartovy požadavky zamítavou odpověď. Kdyby z toho vznikla válka, byly by hlavní Bonapartovy síly toho léta zaměstnány na východě, což by dalo Wellingtonovi příležitost udeřit na jihu. Avšak jaké byly možnosti, že Rusko snese nápor, vyvinutý na ně Bonapartem? Každý rok z posledního tuctu let oslavoval Bonaparte velké vítězství; jeden národ po druhém se hroutil po několikátých denních bojích. Příští zimu by se mohlo stát, že Rusko bude poraženo a že bude právě

tak podrobeno, jako Rakousko a Prusko. A Downing Street, zírající na nepřátelské Rusko, bude s lítostí vzpomínat na jeho předcházející neutralitu, zejména proto, že by Bonaparte jistě využil případného úspěchu v Rusku k porážení Švédska. Pak by byla celá Evropa, od severního cípu až po Dardanely, sjednocena proti Anglii. Anglie by byla vypuzena ze svého malého předmostí ve Španělsku a musila by se rozhodnout buď pokračovat v boji, ve kterém nebylo naděje na úspěch, nebo podepsat ještě nebezpečnější mír s tyranem, jehož pomstychtivost nebylo lze uklidnit. V takovém případě by se nic nepříčilo ve prospěch mužů, který přispěl ke katastrofě tím, že pomohl přivést Rusko do války.

Bush přišel na palubu. Montgomery, mající dnes službu, pro něj zřejmě poslal. Přečetl si palubní záznam, který Montgomery zatím napsal na tabulku, a zkontroloval směrovou tabulku. Pak se odkulhal na pravobok velitelské paluby a pozdravil Hornblowera.

»Reval — švédské mapy ho nazývají Talin, pane — leží podle mého odhadu dvacet pět mil na jihovýchod, pane. Země po levoboku je severní cíp ostrova Naissaar, nebo jak se to vyslovuje.«

»Děkuji vám, kapitáne Bushi.«

Hornblower pocítil chuť, vylít si svou špatnou náladu dokonce i na Bushovi. Dovedl si jasně představit, jak by byl Bush dotčen a jaký bolestný výraz by se octl na jeho tváři, kdyby pronesl sarkastickou poznámku o jeho zásadně špatné výslovnosti cizích jmen. Bush byl vždy snadným cílem špiček a byl i cílem dobrým, protože se žádané následky hned objevovaly. Hornblower bojoval s pokušením a Bush zatím před ním stál a čekal na rozkazy. Bylo docela příjemné nechat ho takto čekat; Hornblower podezíral, že se v Bushově hlavě již zrodila otázka, co za čertovinu si na něj opět jeho komodor vymyslí. A pak v návalu reakce se Hornblower v duchu zastyděl. Bylo již dost na tom, že neznámý důstojník Vickeryho má nyní starosti, protože jeho komodor nechtěl přemýšlet o tom, co udělat s Braunem. A bylo by mnohem horší, kdyby věrný a schopný Bush měl z téhož důvodu trpět duševní mukou.

»Buďte tak laskav, kapitáne Bushi, a zamiřte ke Královci.«

»Podle rozkazu, pane.«

Reakce šla tak daleko, že Hornblower začal vykládat motivy, jež ho dovedly k tomuto rozhodnutí.

»Gdaňsk a Královec ve Východním Prusku jsou Bonapartovými operačními základnami. Armáda, kterou shromáždil v Polsku, je zásobována z těchto měst řekou a průplavem — Vislou, Pregelem a Memelem. Uvidíme, podaří-li se nám zarazit klín mezi Bonapartova kola.«

»Podle rozkazu, pane.«

»Dnes ráno provede celá eskadra cvičení.«

»Podle rozkazu, pane.«

Bush přímo zářil nad neobvyklou mnohmluvností svého šéfa. Jako zástupce velitele byl oprávněn žádat, aby mu komodor sděloval své plány. Konečně, vždyť zbloudilá kulka, zlomený stožár nebo nemoc mu mohly dopomoci k velení nad celou eskadrou. Avšak zůstával vděčný za všechny odpadky informací, které se mu Hornblower odhodlal hodit.

Když se Bush s navigačním důstojníkem rozhodli na směru plavby, otočila se Nonsuch na levoboční úsek. Naklonila se pod pyramidou plachet, napjaté lanová na návětrné straně ostře zahvízdala ve větru a Hornblower přesel z pravoboku na levobok, návětrnou stranu, jak mu dovoľovalo jeho právo. Otočil se na zbytek eskadry; jedna loď po druhé přitahovala ostře plachty a dala se do brázdy, kterou za sebou zanechávala vedoucí loď. Nejdříve Lotus, pak Roven, Month a Harvey. Clam s nimi nebyla — zůstala v Kronštatu, aby přivezla Wychwooda s novými zprávami — avšak pět lodí stačilo k provedení manévru.

»Přineste mi signálovou knihu,« nařídil Hornblower.

Vlajky vyběhly vzhůru po spouštích, každá zpráva jako řetěz černých kuliček na šňůře, dokud se ovšem kuličky nerozvinuly. Avšak na druhých lodích již řetěz pozorovaly bystré oči teleskopy, četly zprávu ještě před rozvinutím vlajek a svědomití důstojníci dávali vytahovat odpovědi bez okamžiku zdržení. Eskadra se postupně plavila, jela ve směru v jediném zástupu a opět se dostávala do větru. Lodi svinovaly plachty podle příkladu vedoucí lodi — každá poslala do plachtovní všechno volné mužstvo, aby jakmile Hornblower oznámil svůj rozkaz, mohly být svinuty a pak opět rozvinuty velké nebo košové plachty. Skasali košové plachty, skasali je dvojité a opět je vytřásl. Lodi zastavovaly, spouštěly na hladinu čluny, obsazené ozbrojenými vyloďovacími skupinkami a opět vytahovaly čluny zpět. Když byly opět na směru, otevřely střílny, vyvezly děla, znovu je zajistily, pak je opět vyvezly a znovu zajistily. Na vlajkové spoušti Nonsuch se objevil nový signál s číslem Raven.

»Komodor kapitánovi. Proč jste neposlechl mého rozkazu?«

Hornblowerův teleskop odhalil, že Raven nezajistila plně svá děla. Střílny nebyly zaklínovány, aby se při vydání rozkazu mohly lehčeji otevřít. Hornblower však zpozoroval, jak se střílny mírně pootevřely, když se loď naklonila na stranu. Kromě toho podle poměrně chabé činnosti posádek děl zjistil, že na lodi nejsou uklizeny tažné kladky, což dávalo posádce pět vteřin náskoku před ostatními loděmi. Nebylo od Cole právě nejchytřejší, že na Hornblowerovi zkoušel tak starý trik a ještě tak snadno rozpoznatelný. Bylo správné ohlásit poklesek Raven zbytku eskadry. Jedním z nejdůležitějších účelů cvičení bylo zostrit pozornost kapitánů. Podařilo-li se jim oklamat komodora, bylo to v pořádku, protože bylo pravděpodobné, že by se jim podařilo oklamat i Francouze, kdyby na něj náhle narazili.

Raven rychle zajistila střílny a tažné kladky. Aby je naučil, čekal Hornblower přesně do okamžiku, kdy byl jeho rozkaz vykonán a pak znovu vydal rozkaz k vytažení děl. Na tento rozkaz nebyla nyní Raven připravena — Hornblower si dovedl představit, jak její důstojníci spílají — a tak Raven trvalo o plných sedm vteřin déle, než se na jejích spouštích objevil signál »rozkaz proveden«. Nebylo třeba se touto otázkou dále zabývat — všichni na Raven si dobře uvědomili, co se stalo, a další výtky by mohla podlomit Colovu autoritu u posádky.

Celá posádka měla toho rána plné ruce práce, a když si Hornblower vzpomněl na dobu, kdy byl sám kadetem, dovedl si

představit, jak si všichni oddechli, když vydal rozkaz k seřazení a dal mužstvu možnost k naobědvání. Pozoroval, jak se mužstvo Nonsuch řadí k rozdělování dávky lihovin; nadšení a bavící se muži, každý s dřevěnou miskou v ruce; stráž u sudu s rumem, na němž se skvěl nápis: »Na zdraví krále, Bůh mu žehnej«. Montgomery a dva poddůstojníci přihlíželi. Hornblower viděl, jak jeden muž přistoupil k sudu a byl rozhořčeně odehnán; zřejmě to byl provinilec, který byl odsouzen ke ztrátě své dávky a jenž se ji přesto snažil dostat. Na některé lodi by mu takový pokus vynesl dvanáct ran devíticásou kočkou, ale soudě podle Montgomeryho gesta, nebude to mít jiný následek, než další ztrátu dávky rumu, trestní čerpání, nebo snad mytí latrín.

Každému zírala z očí živost a vysoká morálka. Hornblower se mohl na tyto lidi spolehnout, že budou bojovat, a když bude třeba, pustí se i do zoufalého boje. A což bylo stejně důležité, mohl se na ně spolehnout, že vydrží dlouhé, odporné dny potulování po moři, že lehce snesou jednotvárný život na řadové lodi, aniž vznikne více stížností, než se dá očekávat. Závody v troubení na trubku — divadelní představení — něco takového bude třeba uspořádat co nejdříve, pokud se ovšem nedostanou do akce, která by mužstvo zaměstnala. S tím rozhodnutím se obrátil a odešel dolů do své kabiny. Dnešního rána se mu podařilo zbavit se starostí o to, co má provést s Braunem, kdyby se uzdravil ze svých ran. Vždyť může konečně ještě zemřít.

Kromě toho musil ještě prostudovat mapy Svěží zátoky a přístupů ke Královci a musí vypracovat plány na útok proti Bonapartovým komunikacím v sousedství. Kdyby tento docela slušný vítr potrval, měl by jen tři dny, za kterých by musil vymyslet způsob útoku. Dal si mapy rozložit na stůl a pak nad nimi přemýšlel a nazlobeně požádal, aby mu byly do tmavé kajuty přineseny lampy, jež by umožnily, aby si přečetl drobné nápisy, roztroušené po mapách. Studium hloubek bylo velmi složité, neboť měl tři různé mapy — švédskou, v níž byla hloubka vyznačena ve švédských stopách, novou francouzskou mapu s hloubkami v metrech a jenom hrubou mapku anglickou v provazcích. Srovnávání rozličných měr bylo velmi obtížné a nakonec i zbytečné, neboť míry spolu nesouhlasily.

Avšak nutnost úderu v těchto místech byla jasná. V Polsku a Východním Prusku, kde nebylo cest, mohly být Bonapartovy armády zásobovány stravou, zbraněmi a střelivem pouze po vodě. Jeho hlavní předsunutou základnou byl Gdaňsk, odkud byly zásobovány armády ve středním Polsku po řece Visle. Avšak silné armády ve Východním Prusku a východním Polsku byly závislé na jiných říčních systémech, od Královce až po Elbing na Svěží zátocě. Tato Svěží zátoka, dlouhá, úzká laguna, téměř od Baltu oddělená dlouhou písčinou, bude zřejmě střediskem vodní dopravy z Elbingu do Královce. Byla padesát mil dlouhá a tucet mil široká, mělčina — nejvýš tři nebo čtyři provazce hluboká — s úzkým vjezdem, chráněným děly v pevnosti Pilavy. Z francouzského hlediska byla Svěží zátoka naprosto bezpečnou cestou pro zásobovací lodi, neohrožovanou ani bouřemi, ani Angličany. Gdaňsk byl ovšem po celé délce baltského pobřeží nejlepším cílem pro úder, avšak Gdaňsk byl v bezpečí. Ležel několik mil od moře na Visle a byl po zuby opevněn. Trvalo-li Bonapartovi a jednomu stu tisíců mužů tři měsíce, než Gdaňsku dobyli, nedosáhl by pravděpodobně proti němu Hornblower s několika sty námořními pěšáky zcela nic. Gdaňsk byl pro Hornblowera nepřístupný. A z týchž důvodů byl nepřístupný i Královec a Elbing. Avšak byly to komunikace mezi těmito místy, jež chtěl Hornblower zničit; ano, stačilo zničit komunikace, nic jiného. I vítr byl dobrý — Říman by se na to díval jako na dobré znamení.

KAPITOLA PATNÁCTÁ

Byla ideální noc pro průzkum vjezdu do Svěží zátoky. Slunce právě kleslo za obzor a bylo zataženo, takže letní obloha neodrážela na zem mnoho světla. Vanula silná bríza — šalupa, kterou Hornblower právě opustil, podkasala jednoduše své košovky již za časného večera. Silná bríza a vlnící se moře znamenaly mnohem menší pravděpodobnost, že by strážní čluny — strážní čluny, obsazené pěchotou — držely přísnou hlídku nad vjezdem, který Hornblower hodlal prozkoumat.

Současně však trpěl Hornblower velkou osobní nevolností, zaviněnou rozvlněným mořem. Kutr, na jehož záďovém sedátku seděl, se neustále houpal a kymácel, stavěl se nejprve na před, pak na zád a byl téměř neustále kryt nepřerušovanou clonou vodní tříště, takže dva muži musili stále čerpat z lodi vodu. Kapky vody si bez rozpaků stále nalézaly cestu stehy jeho lodní pláštěnky, takže Hornblowerovi bylo zima a byl celý mokrý. Zima a stále prudké kymácení lodi zaměřily jeho myšlenky na mořskou nemoc. Hornblowerovo tělo pocíťovalo velké nepohodlí a začal se mu zvedat žaludek. Ve tmě neviděl po svém boku Vickeryho, stojícího u kormidlové páky, ani Browna, starajícího se o otěže, a myšlenka, že si ti dva jeho stav neuvědomují, mu byla jen chabým potěšením. Na rozdíl od mnoha obětí mořské nemoci, se kterými se setkal, nedovedl, jak si s hořkostí říkal, snášet mořskou nemoc bez pocitu méněcennosti. A pak, podlehnuv své obvyklé ostré sebekritice, si řekl, že by ho nijak nepřekvapilo, kdyby již nikdy sebedůvěry nenabyl.

Změnil své postavení na zádi kutru a těsněji se zahlídl do pláštěnky. Němci a Francouzi, střežící Pilavu, neměli dosud ani ponětí, že je v jejich blízkosti britská eskadra; doplul sem teprve před necelou hodinou s oběma šalupami a nechal Nonsuch a obě bombardy za obzorem. Měkkosrdcí velící důstojník v Královci si jistě dobře rozmyslí, než dá rozkaz, aby strážní člun vesloval za takové bouřlivé noci nahoru a dolů kolem vjezdu do přístavu. A i kdyby již byl takový rozkaz vydán, bylo pravděpodobné, že se poddůstojník, velící člunu, bude snažit vyhnout povinnosti, zejména proto, že mezi Francouzi, kteří si obsadili vyšší místa, a Němci na místech nižších jistě nebylo velké lásky.

Pozorovatel na přídi varovně vykřikl a Vickery strhl kormidlo, čímž dostal kutr těsněji k větru. Loď se vyhoupla na vlně, a když opět dosedla dolů, objevil se těsně u boku tmavý předmět, sotva viditelný ve tmě a rozptýlené hladině.

»Lano, pane,« hlásil Vickery. »A tam, přesně před námi, je plovoucí závoř.«

Na rozbouřeném povrchu moře přímo vpředu se houpalo cosi černého.

»Zavezte mne k závoři,« nařídil Hornblower. Vickery obrátil do větru, na jeho příkaz byla spuštěna lugrová plachta a kutr se octl u závoř. Vítr nevál přesně po její délce, takže loď měla po straně, na které ležela závoř, malé závětrí. Na

odvrácené straně se o závoru tříštily vlny s divokým hukotem, avšak na úzkém proužku této strany závory byla hladina klidná, i když byla pokryta pěnou, od níž se odrážela ta trocha světla, která se sem dostala z tmavé oblohy. Muži na přidi se zahákovali na lano právě tam, kde bylo připojeno k závoře.

Hornblower sňal pláštěnku, dal se na pospas vodní tříšti, pak se přikrčil ke skoku a skočil na závoru. Když na ni dosedl, právě se o ni rozbila vlna, promočila ho na kůži, a musil se zoufale držet zuby nehty, aby nebyl se závory smeten. Seděl na ohromném kmeni, plujícím na hladině, z něhož jen malíčká část čněla nad povrch. Francie se mohla spolehnout na dodávky země, jež měla nejlepší dřevo v Evropě, jež měla též k použití jednoduchou vodní dopravu, a bylo proto zcela pochopitelné, že si vybrali nejtěžší kmeny, aby chránily vjezd do přístavu. Hornblower se sunul po všech čtyřech po délce kmene a zoufale vyrovnával jeho houpání a kymáčení. Člověk, zvyklý na práci nahoře v lanoví, nebo dejme tomu Vickery, by šel jistě vzpřímeně, ale Hornblower se chtěl vlastními smysly přesvědčit o závoře, nechtěl se spokojit jen zprávou z druhé ruky. Když dosáhl lana, zjistil, že je to nejsilnější lano, jaké kdy viděl — bylo silné nejméně třicet palců; nejsilnější lano na Nonsuch bylo silné sotva devatenáct palců. Ledová voda ho již promočila na kůži, ale Hornblower hmatal dále zvědavými prsty po kmeni, až našel, co očekával, že totiž jedno z řetězových lan spojuje kmen s druhým. Byl to dvoupalcový řetěz s únosností kolem sta tun, těsně připoutaný ke kmeni, a dalším ohmatáváním našel druhý. Pod hladinou byly jistě další, což znamenalo, že klády jsou k sobě upoutány nejméně čtyřmi až pěti řetězy. I řadová loď, jedoucí před větrem v plné rychlosti, by závorou sotva prorazila. Jediný následek takového pokusu by byl, že by se pod hladinou těžce poškodila. Dívaje se vodní tříští, zahlédl Hornblower další kmen a jeho lano; mezera činila pouze asi deset stop. Vítr, vanoucí téměř po délce závory, stlačil ji tak daleko do zátvrtí, jak jen lana dovolovala, takže závora s lany činila mírně ohnutý oblouk a lana byla napjata k prasknutí.

Hornblower se po kmeni odplížil na své původní místo, pokrčil se a skočil na člun. Ve tmě a při nepravidelném pohybu závory a člunu na rozbouraném moři bylo velmi těžké zvolit si pravý okamžik ke skoku, a tak Hornblower nečekaně dopadl na předprseň a jedna noha zůstala ve vodě. Vickery ho vtáhl do člunu, aniž věnoval jakoukoliv pozornost jeho důstojnosti.

»Nechte ji odplout do zátvrtí,« nařídil Hornblower. »Chci, aby byla změřena hloubka a zjištěna jakost dna u každého kmene.«

Vickery ovládal člun velmi dobře. Když odrazili, udržoval jeho příď k větru a pomocí dvou vesel přešli kolem každého lana v době, kdy byl člun unášen do zátvrtí. Brown stál uprostřed člunu, při neobvyklých výkyvech lodi musil neustále udržovat rovnováhu a pomocí zvláštní, třicet stop dlouhé tyče zjišťoval jakost dna. V tomto větru bylo třeba k obsluze tyče silného chlapíka, ale bylo-li jí správně použito, pracovalo se s ní rychleji a mnohem tišeji než s ruční olovní. Čtyři provazce — tři a půl — čtyři — závora byla položena přes vjezd, jak se dalo konečně očekávat. Na návětrné straně nebyla vzdálena od pilavského pobřeží více než dvě stě yardů — délku kabelu — a Hornblower, dívající se upřeně do noci, podezíral, že od pobřeží je vedena další závora, přesahující závoru původní. Tím byla ovšem donucena každá loď, chtějící vstoupit do přístavu, udělat obrat. To znamenalo, že každá loď, která by se pokusila vjet do přístavu s nepřátelskými úmysly, by byla zcela jistě potopena nebo zapálena těžkými děly Pilavy.

Konečně dosáhli návětrné strany závory. Odtud se táhl pruh klidné vody až k písčíně — kose, má-li být použito toho podivného názvu — která dělila po délce dvaceti mil zátoku od Baltského moře. Tento pruh musil být široký asi čtvrt míle, pro navigaci však byl zcela nepotřebný. Braunova tyč zaznamenala při několikerém zjišťování hloubky deset stop a pak se dno náhle zvedalo, takže hloubka nečinila víc než šest stop.

Vickery položil náhle ruku na Hornblowerovu paži a ukázal k pevnině. Objevila se tam ještě tmavější skvrna — strážní člun, prolétající se mělčinami, aby se ujal hlídkování kolem závory.

»Vysuňte vesla,« nařídil Hornblower. »Rychle na moře.«

Vesla byla obalena hadry, aby se zdusil hluk, který vyluzovala u havlinek. Muži se pustili do veslování a kutr se plížil na moře, zatím co strážní člun pokračoval ve směru své plavby. Když od sebe byly oba čluny na dostatečnou vzdálenost, aby nebylo vidět plachtu, vydal Hornblower rozkaz, aby byla napjata lugrová plachta, a člun začal ujíždět zpět k Lotus. Hornblower se jen třásl ve svých promočených šatech a styděl se při pomýšlení, že by si Vickery mohl být vědom, že se jeho komodor třese jen proto, že na sobě má mokrý kabát, z čehož by si žádný řádný námořník nic nedělal. Bylo k vzteku, i když se to dalo očekávat, že se první pokus nalézt v té tmě Lotus setká s neúspěchem. Kutr musil udělat obrat a dostat se do větru na druhý úsek, než konečně zahlédl ve tmě obrysy lodi. Když se z její paluby ozvalo zvolání, přiložil Brown k ústům hlásnici.

»Komodor!« vykřikl, Vickery vplul s kutrem do zátvrtí Lotus, a když se člun přimkl k lodi, vyšplhal se Hornblower na šalupu její nižší stranou. Na velitelské palubě ho Vickery požádal o rozkazy.

»Zastavte a podejte hlášení, pane Vickery,« pravil Hornblower. »Zajistěte, aby nás Roven následovala. Za svítání musíme být z dohledu z pevniny.«

V malé Vickeryho kabině, za svlékání vlhkých šatů, při čemž kolem něho Brown neustále poskakoval, snažil se Hornblower přinutit svůj otupělý mozek k vyřešení problému, který se nyní naskytl. Brown mu podal ručník a Hornblower se jím třel, aby přivedl své zkrchlé údy k životu. Vickery zaklepal a vstoupil. Jakmile se přesvědčil, že jeho loď pluje správným směrem, přišel dolů, aby se ujistil, že jeho komodor má vše, čeho si přeje. Když se Hornblower otřel nohy, vzpřimil se a prudce narazil hlavou na palubní trámy; kabina této malé šalupy byla vysoká sotva pět stop. Hornblower zaklel.

»Pod světlíkem je o stopu více místa, pane,« řekl Vickery diplomaticky.

Světlík byl vysoký tři krát dvě stopy, a když stál Hornblower přímo pod ním, mohl se právě vzpřimit, ale i tak se jeho vlasy třely o světlík. Z háku, připevněného v palubních trámech, visela vedle světlíku lampa. Neopatrným pohybem zavadil Hornblower ramenem o lampu, takže mu na lopatku začal kapat teplý, páchnoucí olej. Hornblower znovu zaklel.

»Dám vám přinést horkou kávu, pane,« pravil Vickery.

Když byla káva přinesena, Hornblower zjistil, že takovýto druh již nepil léta — odvar spáleného chleba s nepatrnou vůní kávy — ale aspoň ho to zahřálo. Hornblower jej vypil, podal šálek Brownovi a pak uchopil suchou košili, ležící na závěru dvanáctiliberního děla po jeho boku a navlékl si ji.

»Máte další rozkazy, pane?« zeptal se Vickery.

»Ne,« odpověděl Hornblower těžce. Vystrčil hlavu kupředu, aby se ujistil, že opět nenarazí na trám. Snažil se odstranit ze svého hlasu zklamání a špatnou náladu, ale měl dojem, že se mu to nepodařilo. Zlobilo ho, že bude musit připustit, že na úspěšný útok na Svěží zátoku není ani pomyšlení, a přece chytrost, zdravý rozum a rozvaha takové rozhodnutí přímo diktovaly. Závoru nebylo lze prorazit a s loděmi, které měl pod svým velením, ji nemohl ani obeplout. S hořkostí si vzpomněl na zbytečná slova, která pronesl k Bushovi, o žádoucnosti útoku na toto území z moře. Potřeboval-li kdy za vyučenou, aby držel jazyk za zuby, nyní se mu jí dostalo. Celá flotila očekávala akci; bude ji musit zklamat a odplout, aniž co udělá. V budoucnosti uzamkne ústa na dva zámky a svůj nehodný jazyk na tři závory, neboť kdyby byl nemluvil s Bushem tak lehkomyšlně, byl by si ušetřil nyníjší nepříjemnosti. Protože to nezakázal, je přirozené, že Bush bude hovořit s ostatními důstojníky o plánech do budoucnosti a tím u nich vzbudí neoprávněnou naději — všichni očekávají, že odvážný Hornblower, na jehož vrub se přičítá tolik hrdinných kousků, provede v budoucnosti velké věci. Celý nešťastný prošel Hornblower znovu fakty. Na konci závory bylo dostatek vody, aby tudy mohly projet čluny flotily. Mohl by tam poslat tři nebo čtyři čluny, ozbrojené čtyřliberními děly, přimontovanými v předích, se sto padesáti muži. Nebylo pochyb o tom, že by v noci mohli závoru obeplout, a protože by každého v laguně překvapili, mohli by utvořit v pobřežní dopravě velký zmatek. Velmi pravděpodobně by se jim podařilo zničit tisíce tun lodního prostoru. Avšak nikdy by se již odtamtud nedostali. Východ by byl strážěn příliš opatrně; dělostřelecké baterie by byly ve střehu dnem i nocí, kolem závory by se to hemžilo strážními čluny; a konečně i dělové čluny, obsazené dostatečným počtem pěšáků, by mohly zničit celou malou flotilu. Jeho eskadra si nemůže dovolit ztrátu sto padesáti vycvičených námořníků — plné desetiny celkové posádky — a kdyby poslal menší jednotku, nepořídila by vůbec nic, a zbytečně by tak plýtvat mužstvem.

Ne; žádné množství zničených pobřežních lodí by nestálo za ztrátou sto padesáti námořníků. S touto myšlenkou se musí rozloučit. A jako symbol takového rozhodnutí si začal natahovat suché kalhoty, které mu obstaral Vickery. A pak, když již měl jednu nohu v nohavici a druhou ještě venku, ho náhle napadla myšlenka; zastavil se a stál tu v košili, s levou nohou obnaženou a pravou zakrytou jen od kotníku ke kolenu.

»Pane Vickery,« pravil, »rozložte, prosím, znovu ty mapy.«

»Podle rozkazu, pane,« odpověděl Vickery.

Náhle bylo lze vycítit z jeho hlasu horlivost a rozčilení. Odrážely se v něm city, které bylo možno pozorovat i v Hornblowerově hlasu — Hornblower si toho však ani nevšiml, a když si zapínal přezku, posílil ještě své rozhodnutí být opatrnější v hovorech, protože musil znovu nabýt pověsti mlčelivého hrdiny. Zíral dolů na mapy, jež před ním Vickery rozprostřel — věděl, že Vickery pečlivě studuje jeho obličej, a proto si dával záležet na tom, aby výrazem tváře neprozradil, k jakému došel výsledku. Když se konečně rozhodl, pravil nejhostejnějším tónem »děkuji« a pak, rozpomenuv se na svou frázi, která ho k ničemu nezavazovala, odkašlal si.

»Ha-hmm,« pravil bezvýrazně a spokojen s účinkem, opakoval se, při čemž svou frázi ještě protáhl na »Haaaaa-hmm.« Podiv, zračící se ve Vickeryho tváři, byl pro něj velkým uspokojením.

Když následujícího jitra, opět ve své kabině na Nonsuch, prozradil shromážděným kapitánům svůj plán, dostalo se mu zadostiučinění při pozorování jejich obličejů. Všichni toužili po velení, a byli celým svým srdcem ochotni riskovat život a svobodu v akci, která se na první pohled zdála nesmyslná. Oba velitelé toužili po možnosti k povýšení na kapitána; a poručíci doufali, že by se mohli stát veliteli.

»Akci povede pan Vickery,« pravil Hornblower a dostalo se mu další příležitosti pozorovat hru citů v tvářích svých posluchačů. Ale protože v tomto případě měli všichni přítomní právo vědět, proč byli tentokrát opominuti, podal několik slov vysvětlení.

»Oba kapitáni bombard jsou nenahraditelní; nemáme další dva poručíky, kteří by dovedli využít těch pekelných strojů tak dobře jako oni. Nemusím vám vysvětlovat, proč je nenahraditelný kapitán Bush. Pan Vickery byl s mnou, když jsem jel na průzkum vjezdu, a proto ví o situaci více než pan Cole, který je druhým možným velitelem akce.«

Tím, že uklidnil Coleovy city tímto způsobem, nedopustil se Hornblower žádného přestupku; nic by se nepodařilo tím, kdyby dal najevo, že by Coleovi nesvěřil samostatné velení — chudák starý Cole, šedovlasý a shrbený, téměř příliš starý pro tuto práci, ještě stále doufá v možnost povýšení na kapitána. Hornblower měl nepříjemný pocit, že Cole jeho výmluvu prohlédl, a musil se uspokojit všední myšlenkou, že žádná válka nemůže být vybojována, aniž se dotkne něčích citů. A tak začal Hornblower rychle projednávat další bod.

»Když máme rozřešen tento problém, pánové, vítal bych váš názor na to, kdo by měl jet s panem Vickerym jako subalterní důstojník. Nejdříve pan Vickery, protože se ho to nejvíce týká.«

Když byly vyřešeny i tyto drobnosti, bylo nutno připravit pro expedici čtyři čluny — člun a kutr z Nonsuch a kutry z Lotus a Roven. Čtyřliberní dělo na příď člunu a po tříliberních dělech do přídi kutru; jídlo, vodu, stělivu a výbušniny na zapálení kořisti.

Členové posádky, kteří byli určeni pro výpravu, byli prohlédnuti. K přehlídce přišli námořníci s pistolemi a sečnými zbraněmi a námořní pěchota s mušketami a bodáky. V posledních hodinách dne se Vickery znovu objevil na palubě Nonsuch, aby tu obdržel konečné potvrzení o místě shromáždění.

»Mnoho štěstí,« pravil Hornblower.

»Děkuji, pane,« odpověděl Vickery.

Podíval se zpřímá do Hornblowerových očí.

»Musím vám za tolik děkovat, pane,« dodal.

»Neděkujte mně, poděkujte sobě,« odpověděl stroze Hornblower.

Pobuřovalo ho vědomí, že se mu děkuje za to, že riskuje život mladého Vickeryho. V duchu si již vypočítal, že kdyby se byl oženil jako kadet, mohl být otcem syna Vickeryova stáří.

Když nadešla noc, postavila se eskadra směrem k pevnině. Vítr se dosud stácel k severu, a i když nebylo tak zamračeno jako minulé noci, bylo pravděpodobné, že se člunům podaří projet, aniž budou zpozorováni. Právě když zaslechl dva údery ke střední hlídce, Hornblower pozoroval jak odjíždějí, a když viděl, jak mizejí v šedi, odešel. Nyní bude muset čekat. Samého ho zajímalo, když opět zjistil, že by byl skutečně raději, kdyby se mohl zúčastnit akce, že by raději riskoval život, zdraví a svobodu tam na Svěží zátoce, než aby byl v bezpečí na moři, kde neměl na práci nic jiného, než očekávat výsledky. Díval se na sebe jako na zbabělce; hrozil se pohledu na mučení a myšlenka na smrt se mu protivila jen o něco málo méně, takže pro něj bylo zvláště zajímavé, že jsou ještě věci, které nenávidí víc než nebezpečí. Když uplynul dostatek času, aby čluny objevily závoru — nebo aby padly do rukou nepřítele — odebral se Hornblower dolů, aby si na chvíli do svítání odpočinul, mohl však spánek jen předstírat. Mohl se jedině přinutit zůstat na lůžku a čistě pevnou vůlí zabránit, aby sebou stále neházel a aby se stále nepřevracel. Velmi se mu ulevilo, když začala obloha blednout a mohl si vyjít na zvýšenou palubu, vrhnout se pod palubní čerpadlo, odejít na velitelskou palubu, vypít tu kávu a dívat se přitom chvíli co chvíli přes pravobok (loď stála na levobočním úseku), kde ležela Pilava a vjezd do zátoky.

Rychle postupující denní světlo umožnilo Hornblowerovi pohled teleskopem. Na dostřel z děla ležela žlutá a zelená pevnina, na níž stála Pilava. Její dvojitou kostelní věž bylo zcela jasně vidět. Objevila se i linie závor, ležící přes vjezd, označená tříšticími se vlnami a občasným zábleskem tmavého dřeva. Ty tmavé skvrny nad okrajem vody musí být baterie, postavené k obraně vjezdu. Na druhé straně ležela dlouhá čára kosy, žlutozelená řada písčín, vztyčující se a klesající v různých výškách tak daleko, kam jen oko dohlédlo, a i dále. Avšak za vjezdem nebylo vidět zcela nic, nic, kromě sedé vody, potřísněné tu a tam bělobou v místech, kde se z laguny nořily písčiny. Protější břeh zátoky byl příliš daleko, než by jej bylo vidět z paluby.

»Kapitáne Bushi,« nařídil Hornblower. »Budte tak laskav a pošlete na stožárovou hlavu důstojníka s dobrým zrakem a teleskopem.«

»Podle rozkazu, pane.«

Hornblower pozoroval mladého poručíka, jak se šplhá vzhůru po lanoví. Pohyboval se skutečně rychle, neboť cítil, že ho pozoruje jeho komodor. Když se přehoupnul na košové upínačky, visel na okamžik hlavou dolů a pak, ruku za rukou se šplhal po čnělkových upínačkách. Hornblower věděl, že by to při své dnešní tělesné kondici nedokázal, aniž by si odpočinul na chvíli na hlavním koši. Věděl též, že jeho oči již nejsou tak dobré, jako bývaly — rozhodně se nevyrovnejí očím poručíka. Pozoroval poručíka, jak se usadil na hlavě čnělky, seřídil dalekohled a rozhlédl se po obzoru.

Hornblower čekal netrpělivě na zprávu. Když to již nemohl déle vydržet, uchopil hlásnici.

»Strážní koš, pozor! Co vidíte u pobřeží?«

»Nic, pane. Je příliš zamlženo a není dobře vidět. Nevidím však žádné plachty, pane.«

Možná, že se jim posádka města již vysmívala. Možná, že čluny padly přímo do jejich rukou a posádka se nyní baví tím, že pozoruje, jak eskadra zahajuje nekonečné vyčívání na ztracené lodi a námořníky. Pak si Hornblower řekl, že nesmí být pesimistou. Snažil se představit si shon u městských dělostřeleckých baterií, když se na moři objevila za svítání britská eskadra, ležící právě z dosahu děl. Představoval si, jak začaly bubnovat a trubky troubit na poplach a jak se vyřítily vojenské jednotky z ubikací, aby chránily město před případným vyloděním. To se musí dít právě v tomto okamžiku. Posádka i francouzský guvernér ještě jistě neví, že se do jejich ovčince vloudili vlci, že posádka britských člunů pronikla do vod zátoky, ve kterých se neobjevil nepřítel od dob, kdy se před pěti lety zmocnili Francouzi Gdaňsku. Hornblower se snažil uklidnit sám sebe myšlenkou na další zmatek, který se vyvine, jakmile bude zjištěn nepřítel; spojky se tryskem rozjedou po okolí s varováním, budou varovány i dělové čluny, pobřežní lodě a čluny se budou chtít skrýt do bezpečí nejbližší baterie — pokud bude baterií dostatek; Hornblower by se byl vsadil, že rozhodne nejsou žádné mezi Elbingem a Královcem, protože jich tam nebylo dosud třeba.

»Strážní koš! Nevidíte nic na pevnině?«

»Ne, pane — ano, pane. Z města vyjíždějí dělové čluny.«

Ty viděl Hornblower sám; byla to skupina malých, dvoustěžňových lodí, opatřená hlavními rozpěrovými plachtami, obvyklými u malých baltských plavidel, vyjíždějící z Elbingu. Podobaly se poněkud norfolckým rybářským člunům. Každá z nich zřejmě měla v přídi namontováno jedno velké dělo, pravděpodobně čtyřnadvacetiliberní. Zakotvily v pravidelných odstupech na mělčině, zřejmě jako další ochrana závor v případě přímého útoku. Čtyři z nich se posunuly ještě dále a zakotvily, aby chránily mělčiny mezi závorou a kosou. Nebylo to totéž, jako uzamknout vrata do stáje, když byl již kůň ukraden, řekl si Hornblower; uzamkly vrata, aby zamezily zloději dostat se ven, pokud již ovšem věděli (což bylo nejvyšší nepravděpodobné), že je uvnitř zloděj. Mlha se pomalu ztrácela; obloha již byla téměř čistě modrá a objevilo se i slunce.

»Paluba, pozor! Odpusťte, pane. Přímě před námi v zálivu je vidět obláček kouře. Nic jiného nevidím, pane, je to však černý kouř a mohl by pocházet z hořící lodi.«

Bush, odhadující zkracující se vzdálenost mezi lodí a závorou, dal rozkaz k přitažení a k odjezdu kousek dál na moře. Obě šalupy se řídily podle pohybu Nonsuch. Hornblower si říkal, zda mladému Moundovi příliš nevěřil, když mu svěřil obě bombardy. Mound měl příštího rána důležitý úkol na shromaždišti. Nyní byl s Moth a Harvey z dohledu za obzorem. Posádka Elbingu viděla dosud pouze tři britské lodě a nevěděla o existenci bombard. To bylo v pořádku — pokud ovšem Mound provede řádně svůj úkol. Nebo by se mohl spustit prudký vítr, nebo změna směru větru by mohla zvládnout moře tak, že by nebylo možno provést plán, který měl Hornblower na mysli. Musil se donutit k odpočinku, aby vypadal klidný. Povolil si procházku na palubě, avšak zpomalil své rychlé, nervózní kroky do normální procházky.

»Paluba, pozor! Vidím u pevniny opět kouř, pane. Vidím dva kouřové oblaky, jako by hořely dvě lodi.«
Bush právě vydal rozkazy k zvrácení hlavní košovky, a když se loď opět zastavila, přišel k Hornblowerovi.
»Vypadá to, jako by Vickery něco lapil, že, pane,« pravil s širokým úsměvem.
»Doufejme,« odpověděl Hornblower.
Ve výrazu Bushovy tváře nebylo ani známky po obavách. Jeho zvrásčelý obličej prozrazoval jen velké zadostiučinění nad tím, že Vickery řadí mezi pobřežní dopravou. Jeho naprostá důvěra Hornblowera z počátku uklidňovala, pak si však vzpomněl, že Bush nebere ohled na okolnosti. Bush věděl, že tento útok plánoval Hornblower, a to mu stačilo. V takovém případě si nedovedl představit možnost neúspěchu, což Hornblowera nesmírně zlobilo.
»Paluba, pozor! Dvě malé plachty plují přes záliv ostře na větru do města. Nejsm si ještě jist, pane, ale myslím, že ten druhý je náš kutr.«
»Ano, je to náš kutr, pane,« ozval se druhý hlas. Zrak každého námovníka na palubě se nyní upíral k pozorovateli v koši.
»To asi bude Montgomery, pane,« pravil Bush. Zasadil si konec dřevěné nohy do upevňovacího kruhu poslední karonády, takže mohl bez námahy stát na houpající se palubě.
»Už ji chytil, pane!« vykřikl hlas se stožáru. »Náš kutr ji chytil!«
»Tak to je zase jeden kousek vepřového, který Bonaparte nesní!« poznamenal Bush.
Velké ničení pobřežního dopravního loďstva v zátocě by bylo jakousi kompenzací za ztrátu sto padesáti prvotřídních námoníků. Avšak kdyby nebylo zcela jasných důkazů, Jejich Lordstva z admirality by se o tom dala jen velmi těžko přesvědčit.
»Paluba, pozor! Čluny se nyní od sebe rozjíždějí. Náš kutr teď jede před větrem. Druhý člun má hlavní plachtu svinutou, pane. Vypadá to, jako by...«
Hlášení poručíka bylo uprostřed přerušeno.
»A už je po ní!« vykřikl další hlas a v témže okamžiku se ozval z lanová radostný výkřik.
»Vybuchla!« vykřikl poručík, zapomínaje v rozrušení přidat při oslovení komodora slůvko »pane«. »A už je tam sloup kouře, vysoký jako hora. Myslím, že ho uvidíte i s paluby.«
Ano, viděli jej — kouřový sloup s hlavičkou jako hříbek, černý a těžký, stoupal nad obzor. Trvalo dosti dlouho, než jej vítr rozehnal do cárů a než pak zmizel úplně.
»Proboha, to nebylo vepřové!« poznamenal Bush, tluče si radostí pravou pěstí do levé dlaně. »To byl prach! Plná bárka prachu! Bože, padesát tun prachu!«
»Strážní koš, pozor! Co je s kutrem?«
»Je v pořádku, pane. Nezdá se, že by jej výbuch poškodil. Jsou z něho odsud vidět již jen plachty, trup je za obzorem, pane.«
»Dej Bože, ať se pustí za jinou,« pravil Bush.
Zničení bárky s prachem bylo nejjasnějším důkazem, že Bonaparte používá pro dopravu vojenských zásob pobřežních cest. Hornblower cítil, že se mu něco podařilo, i kdyby se tím nedal "Whitehall plně přesvědčit, a zjistil, že se radostně směje. Potlačil smích, jakmile si jej uvědomil, protože jeho důstojnost požadovala, aby se nedal pohnout ani úspěchem ani nejistotou.
»Teď již jen zbývá dostat Vickeryho s mužstvem dnes v noci ze zálivu, pane,« pravil Bush.
»Ano, to je vše,« řekl Hornblower tak chladně, jak to jen dovedl.
Výbuch bárky s prachem byl jediným přímým důkazem, kterého se toho dne dostalo Nonsuch o úspěchu v zátocě, i když pozorovatelé několikrát nejistě hlásili kouř na obzoru. Když se přiblížil večer, objevil se další řetěz dělových člunů, zřejmě z Královce a zaujal stanoviště podél závoje. Na chvíli bylo lze zahlédnout i kolonu vojska. I z paluby bylo jasné vidět horizontální řady modrých kabátů a bílých kalhot, krácejících posílit obranu Pilavy. Kdyby se Britové pokusili o útok, bude vjezd do zátoky zřejmě velmi ostře bráněn.
Večer přišel Hornblower na palubu ze své kabiny, kde předstíral požití večere, a opět se kolem sebe rozhlédl, ačkoliv v kabině byly jeho smysly tak zbystřeny, že mu tento pohled neřekl nic, co již nevěděl. Ubývajícím dnem vítr slábl. Slunce již téměř zapadalo, ale světlo bude ještě nejméně několik hodin.
»Kapitáne Bushi, buďte tak laskav a pošlete své nejlepší dělostřelce-mířiče na spodní palubu k pravobočním dělům.«
»Podle rozkazu, pane.«
»Uvolněte děla a vysuňte je, prosím. A pak bych vám byl vděčen, kdybyste dojel s lodí na dostřel k bateriím. Chci na nás přilákat jejich palbu.«
»Podle rozkazu, pane.«
Po celé lodi se ozvaly píšťaly. Národní se svými pomocníky vykřikoval rozkazy a muži zaujímali svá místa. Když byla těžká čtyřřadvacetiliberní děla na spodní palubě vysouvána vpřed, chvěla se celá loď jako při zemětřesení.
»Prosím, přesvědčte se, zda dělovodi znají své cíle,« nařídil Hornblower.
Věděl, jak byl rozhled ze spodní paluby omezen, když se člověk mohl dívat pouze střílnou, jen asi yard nad hladinou a nechtěl, aby nepřítel zpozoroval, že útok, který nyní provádí, je jen fingovaný. Muži u táhel hlavní košovky běželi po palubě, přehodili velkou plachtu a Nonsuch se opět dostala do větru a nabírala rychlost.
»Trochu na levobok,« pravil Bush kormidelníkovi. »Nenechte ji odpaďnout. Přidržte ji na tomto směru! Zachovejte směr!«
»Zachovám směr, pane,« opakoval kormidelník a pak učiněným akrobatickým kouskem přehodil žvanec tabáku zpod tváře do úst a za okamžik plivl přesně do dřevěného plivátka, stojícího u kormidelního kola, aniž, byť jen na vteřinku, odpoutal svou pozornost od lemu hlavní košovky a kompasu.
Nonsuch se stále pomalu sunula ke vjezdu a k bateriím. Bylo to ošklivé, když se musili přibližovat, aby po nich bylo

stříleno. Nedaleko baterií se objevil oblak kouře, naznačující přítomnost ohně. Možná, že stoupal z posádkové kuchyně, mohl to však být i kouř z pecí, ve kterých se žhavily střely. Bush si byl vědom, že v akci proti bateriím musí s takovou možností počítat, a nepotřeboval žádného varování. Každý volný člen posádky stál s kbelíky na hašení a každé čerpadlo a každá hadice ležela připravena k zásahu. Nyní odhadoval vzdálenost.

»Ještě o něco blíže, prosím, kapitáne Bushi,« pravil Hornblower, aby ho popohnal k činnosti, protože Hornblowerovi bylo jasno, že byli dosud mimo dostřel. Na povrchu zvlněného moře se objevila fontána vody, asi dva provazce od pravoboční přídě.

»Ještě zdaleka nejsme na dostřel, kapitáne Bushi,« pravil Hornblower.

V napjatém tichu se loď začala znovu přibližovat. U pravoboku náhle vystříkl celý houf fontán. Byl tak blízko, že něco vody, vyhozené na loď vrtochem větru, stříklo Bushovi do tváře.

»Aby to čert vzal,« zabručel Bush, otíraje si oči.

Baterie, kterou pozorovali, se přece nemohla dostat salvou tak blízko k lodi. A kromě toho se kolem ní neobjevil kouř. Hornblower se podíval teleskopem kolem a náhle těžce polkl. Výstřel vyšel ze zcela jiné baterie, postavené poněkud víc vlevo, o jejíž existenci Hornblower do tohoto okamžiku neměl ani ponětí. Valy kolem ní byly zřejmě dobře porostlé trávou, jež baterii na dálku kryla. Avšak prozradila se příliš brzo. Kdyby byl tamní velící důstojník o něco trpělivější a počkal ještě deset minut, dostala by se Nonsuch do velmi nepříjemné situace.

»To stačí, kapitáne Bushi,« pravil Hornblower.

»Stočte naplno kormidlo,« nařídil Bush kormidelníkovi a pak zvýšil hlas. »Závětrná táhla!«

Nonsuch provedla obrat, otočila děla pravoboční salvy proti bateriím a ostře na větru se k nim blížila již mnohem pomaleji. Hornblower označil přesné postavení nově objevené baterie kadetu na stráži a pak ho poslal, aby donesl tuto informaci co nejrychleji dolů k dělům.

»Udržovat se na větru!« zavrčel Bush na kormidelníka.

»Udržovat se na větru, pane,« opakoval kormidelník.

Na okamžik se opět začaly zvedat z mořské hladiny proudy vody a hlasitý hvizd letících kulí napadl jejich sluch. Bylo zajímavé, že loď nebyla dosud zasažena. Bylo to zajímavé až do okamžiku, kdy Hornblower pohlédl vzhůru a zpozoroval v zadní košovce dvě elipsovitě díry. Jak si Hornblower vypočítal podle kouře, objevivšího se nad pevninou, střílelo na ně nejméně dvacet těžkých děl, takže střelba byla skutečně silná. Pečlivě si poznamenal umístění jednotlivých baterií — člověk nikdy neví, kdy se mu to bude opět hodit.

»Kapitáne Bushi, prosím, zahajte palbu,« nařídil Hornblower a sotva opustila poslední slova zdvořilé věty Hornblowerova ústa, zvedl Bush hlásnici a co možná nejhlasitěji opakoval rozkaz. Dělostřelecký poddůstojník, stojící u hlavního sestupu, dal zprávu na spodní palubu. Nastala krátká přestávka, kterou Hornblower zaznamenal s velkým uspokojením, protože dokazovala, že si dělovodi dávají záležet na zamíření na cíl a že pouze netrhnou spouštěcím lanem, když je vydán rozkaz k palbě. Pak se ozval hromový výbuch; loď se otřásla, vylétl kouř a byl ihned odnesen do závětrí. V teleskopu Hornblower viděl, jak se kolem zamaskované baterie zdvihl mrak pisku. Sedmnáct čtyřnadvacetiliberních děl znovu vyjelo a paluba se pod Hornblowerovými nohama znovu zachvěla pod nárazy dělových podvozků.

»Děkuji vám, kapitáne Bushi,« pravil Hornblower. »Nyní můžete provést obrat.«

Bush se na něj chvíli nejistě díval. Jeho bojovná krev byla již zpěněna, takže se musil rozmyslit, než se začal zabývat novým rozkazem.

»Podle rozkazu, pane,« Bush zvedl hlásnici. »Palbu zastavit! Připravte se k obratu!«

Rozkaz byl dán dál dělům a hluk okamžitě ustal, takže Bushovo »ostře do závětrí« ke kormidelníku znělo zbytečně hlasitě.

»Přehodte hlavní plachtu!« vykřikl Bush.

Když Nonsuch prováděla vznešeně obrat, vyzdvihly se z povrchu mořské hladiny další skupinky výstřiků, tentokrát seskupených mnohem těsněji než při prvním výstřelu. Kdyby Nonsuch byla neprovedla náhlý obrat, byla by bývala pravděpodobně zasažena. Hornblower již mohl být znetvořenou mrtvolou, ležící na velitelské palubě.

Nonsuch se dostávala do větru a zadní plachty se začaly plnit.

»Přehodte plachtu,« vykřikl Bush. Když muži doběhli na záď se závětrnými táhly, začaly se přední plachty naplňovat a Nonsuch se usadila na novém úseku.

»Máte další rozkazy, pane?« zeptal se Bush.

»To prozatím postačí.«

Loď plula ostře při větru po pravobočním úseku, rychle se vzdalovala od pevniny a blížila se k místu, kde na ni čekaly obě šalupy a nabíraly zatím vítr. Lidé na pevnině se asi radují, že odrazili prudký útok. Některý žvanivý dělostřelec se již jistě zapíráhl, že viděl vlastníma očima, jak byli britští útočníci zasaženi a poškozeni. Nyní asi věří, že v jejich okolí dojde k dalším zoufalým útokům.

»Kadet!« pravil Hornblower.

Po spouštích Nonsuch vzlétl vzhůru svazek barevných praporek. Pro spojovacího kadeta bylo jistě dobrým cvičením pokusit se o sestavení zprávy s co možná nejmenším počtem vlajek: »Večerní zvon zvoní hrany našemu poslednímu společnému dni.« Kadet pak četl pomocí teleskopu odpověď Roven.

Všechny ty další nesčetné signály, vysílané mezi bitevní lodí a šalupami, byly jistě pozorovány z pobřeží a vzbudily tam najisto potřebný zájem. Hornblower vyslal další zprávu s číslem Lotus — »Těžko si oráč razí cestu ztvrdlou půdou« — ale dostal udivenou odpověď »zprávě neporozuměno«. Purvis, první poručík na Lotus, který lodi nyní velel, nebyl zřejmě příliš bystrý, nebo lépe řečeno nebyl příliš sčtělý. Co si asi myslí o všech těch zprávách, Hornblower si nedovedl dobře představit. Tato myšlenka vzbudila na jeho tváři úsměv.

»Zrušte signál,« nařídil, »a nahraďte ho ‚Hlaste okamžitě počet rusovlasých ženatých mužů na palubě‘.« Hornblower čekal, až dojde odpověď; byl by si tentokrát přál, aby Purvis nebyl přesný a stručný a aby jeho odpověď obsahovala trochu vtipu místo stručné odpovědi »Pět«. A pak se vrátil k vážné práci.

»Signalizujte oběma šalupám,« nařídil. »Zaútočte na závoru vyzývacím způsobem, ale vyhněte se boji.«

Ve slábnoucím světle pozoroval, jak se obě lodi přibližují k závoře, jako by chtěly útočit. Točily se, najely do větru a opět se nechaly unášet do závětrí. Dvakrát zpozoroval Hornblower obláčky kouře a zaslechl dutou ránu čtyřadvacetiliberního děla, odrážející se od hladiny, když dělové čluny zkoušely vzdálenost. A pak, dokud bylo ještě dost světla k přečtení signálu, dal vytáhnout zprávu: »Přerušte akci po půl hodině.« Udělal vše, co bylo v jeho silách, aby přilákal pozornost nepřítele k tomuto cípu zálivu, kde byl též jediný možný výjezd. Posádka města by si již měla být naprosto jista tím, že se nepřátelské čluny pokusí vyjet touto cestou. Posádka jistě očekávala náhlý průjezd při prvních znacích svítání, spojený s útokem velkých lodí vně zálivu. Udělal, co mohl, a nyní nezbývalo nic jiného, než si jít lehnout a přečkat zbytek noci pokud možno ve spánku.

To bylo přirozeně nemožné, neboť byly v sázce životy sto padesáti námořníků a jeho vlastní pověst. Když Hornblower ležel na lůžku již půl hodiny, začal si přát, aby byl vyzval tři mladé důstojníky ke hře whistu, jež se mohla protáhnout až do svítání. Pohrával si s myšlenkou, že vstane a učiní tak ještě nyní, ale pak se rozhodl, že to neučiní, protože by se jinak každý dověděl, že se Hornblower snažil usnout a že se mu to nepodařilo. Mohl se tedy jen stoicky obracet na lůžku a zůstat v něm, dokud ho svítání neosvobodí.

Když vstoupil na palubu, činila drobná mlha baltského jitra nejasné obrysy viditelných předmětů ještě nejasnějšími. Byly tu všechny předpoklady pro hezký den s mírným větrem, poněkud se stáječícím. Bush již byl na palubě — to Hornblower věděl ještě dříve než sám vstal, protože slyšel, jak Bushova dřevěná noha dopadá dunivě na palubu nad jeho hlavou. Při prvním pohledu na Bushe si Hornblower přál, aby jeho obličej neprozrazoval tentýž výraz bezesné noci a úzkosti. Na Hornblowera to mělo alespoň ten vliv, že se ještě více uzavřel, aby neprojevil nic ze své úzkosti.

Odpověděl na Bushův pozdrav.

»Doufám, pane, že je Vickery v pořádku,« pravil Bush.

Již pouhá skutečnost, že se Bush, po tak dlouhé službě u Hornblowera, odvažuje svého nadřízeného tak časně ráno oslovit, byla nejlepším důkazem Bushovy úzkosti.

»Zajisté,« pravil Hornblower. »Myslím, že by se Vickery dostal ze všeho.«

To bylo prohlášení, učiněné se vši upřímností. A když je Hornblower vyřkl, napadlo ho — říkal si to již často předtím — že starosti a obavy nebyly vlastně v žádném spojení se skutečnými fakty případu. Učinil vše, co bylo v jeho silách. Upamatoval se na podrobné studium map na opatrné pozorování barometru a na svou úzkostnou snahu předpovědět počasí, jež se též setkala s úspěchem. Kdyby se měl vsadit, vsadil by se, že je Vickery v bezpečí a docela klidně by i vsadil v poměru tři ku jedné. To ho však nechránilo před úzkostí. Chránil ho jedině pohled na Bushovu nervozitu.

»Tenhle vítr nenadělal příliš velký příboj, pane,« pravil Bush.

»Ovšemže ne.«

Tato věc mu přišla na mysl během noci alespoň padesátkrát a nyní se snažil vypadat, jako by to nebylo vícekrát než jednou. Mlha nyní prořídla natolik, že již bylo vidět pevninu; dělové čluny dosud stály podél závoře a Hornblower viděl, jak jeden opozdílý dělový člun vesluje na stanoviště.

»Bombardy dostávají dobrý vítr, pane,« pravil Bush. »Měly by mít již Vickeryho na palubě a být na cestě k nám.«

»Ano.«

Bush se zvědavě podíval vzhůru, aby se ujistil, že pozorovatelé jsou na svých místech a že jsou bdělí. Mound měl vzít na palubu Vickeryho a jeho muže asi dvanáct mil odtud u kose, dlouhého písečného pásu, který dělil Balt od zátoky. Vickery měl přistát za tmy na kose, opustit čluny, přejít písčinu a setkat se s Moundem asi hodinu před svítáním. Bombardy s nízkým ponorem byly mezi mělčinami bezpečny, takže mohly vyslat své čluny, aby naložily Vickeryho. Vickeryho čtyři lodní čluny budou ztraceny, to však byla velmi nízká cena za škody, které napáchal mezi pobřežní dopravou, a Hornblower doufal, že pomocí odvrácení pozornosti nepřítele na akci u Pilavy a tím, že nepříteli jistě ani nenapadlo, že by Vickery mohl opustit své čluny, nenarazí Vickery na kose na nepřátelský odpor. A i kdyby narazil, kosa byla dlouhá padesát mil a Vickery se svými sto padesáti odhodlanými muži si mohl být jist, že prorazí řídký řetěz stráží nebo celníků.

Avšak šlo-li vše tak hladce, musí se bombardy objevit každou chvíli. Několik příštích minut bude rozhodujících.

»Se včerejším větrem jsme nemohli slyšet palbu v zálivu, pane,« pravil Bush. »Možná, že tam narazili na nepřátelskou ozbrojenou loď.«

»Ano, to se mohlo stát,« odpověděl Hornblower.

»Plachta na obzoru,« vykřikl muž v koši. »Dvě plachty na levobočním směru! Jsou to bombardy, pane.«

Možná, že se vracely, protože nemohly naložit Vickeryho, ale nebylo pravděpodobné, že by se v tom případě vracely tak brzy. Bushovy obavy tím byly odstraněny a na jeho obličej se objevil široký úsměv.

»Myslím, kapitáne,« pravil Hornblower, »že byste mohl stočit kormidlo a jet jim naproti.«

Nesrovnávalo by se s komodorskou důstojností, aby byl vyvěšován signál dotazu, když se lodě přibližovaly na dohled a stejně by se musilo čekat, než někdo na Harvey rozezná teleskopem ještě velmi vzdálené vlajky. Ale Nonsuch jela rychlostí dobrých pěti uzlů a voda narážela s radostným šploucháním na její příď. I Harvey jela stejnou rychlostí, takže bude trvat jen několik minut déle, než se Hornblower dozví zprávu, na kterou netrpělivě čekal.

»Harvey signalizuje, pane,« hlásil kadet. Přehlédl vlajky a rychle se podíval do kódu. »Námořníci na palubě, pane.«

»Velmi dobře. Signalizujte: ‚Komodor kapitánovi. Přijďte na palubu s panem Vickerym a podejte hlášení.‘«

Čekání již netrvalo tak dlouho. Jakmile se lodi přiblížily, zastavily se, gig z Harvey byl spuštěn na hladinu a klouzal k Nonsuch. Na palubu Nonsuch vstoupil unavený Vickery s Moundem po boku; jeho obličej byl šedý a pod očima se

mu černaly kroužky, jako nově utržené jizvy, které dokazovaly, že Vickery nespál již tři noci za sebou. Jakmile došli do kabiny, Hornblower ho vyzval, aby si sedl, a Vickery klesl vděčně do židle.

»Tak co je nového?« začal Hornblower. »Vyslechnu nejdříve vás, pane Vickery.«

»Podařilo se nám to, pane.« Vickery vytáhl z kapsy kus papíru, na němž si zřejmě dělal poznámky. »Cestou kolem závory v noci 15. jsme nenarazili na žádné potíže. Nepřítele jsme vůbec neviděli. Při svítání dne 16. byli jsme u delty řeky, na níž je Královec. Tam jsme zajali a zničili pobřežní loď Fried Rich z Elbingu, asi o dvou stech tunách, se sedmi muži posádky, s nákladem žita a živých vepřů. Zapálili jsme ji a poslali posádku na břeh v jejich člunu. Pak jsme chytili Blitzer též z Elbingu, asi o dvou stech tunách, naloženou obilím. Také tu jsme zapálili. Pak Charlotte z Gdaňska. Byla to plno-plachetní loď, čtyři sta tun, dvacet pět členů posádky, naložená nákladem vojenského materiálu — stany, nosítka, podkovy a asi deset tisíc kusů pěchotních zbraní. Zapálili jsme ji. Pak Ritter Horyse, bárka s prachem, asi sedmdesát tun. Vyhodili jsme ji do povětří.«

»Myslím, že to jsme viděli,« pravil Hornblower. »Udělal to kutr z Nonsuch.«

»Ano, pane. To vše se událo na této straně zálivu. Pak jsme se pustili k západu. Dostihli jsme Weece Ross z Kolbergu o dvou stech tunách. Měla na palubě čtyři šestiliberní děla a postavila se na odpor. Montgomery se však na ni dostal přes příď a posádka složila zbraně. Z našich byli dva muži zraněni. Zapálili jsme ji. Pak ...«

»Kolik to činí dohromady?«

»Jedna loď, pane. Jedenáct pobřežních člunů. Dvacet čtyři bárky. Vše zničeno.«

»Výtečně,« pravil Hornblower. »A co potom?«

»Zatím se úplně setmělo, pane. Zakotvil jsem do půlnoci na severní straně zálivu. Pak jsme přeběhli písčinu. Narazili jsme tam na dva vojáky a zajali jsme je. Přejít písčiny byl velmi snadný, pane. Zapálili jsme modré světlo a navázali jsme styk s Harveym. Začala nás brát na palubu asi ve dvě hodiny ráno a já jsem byl na palubě o třetí, když právě začalo svítat. Než jsem se nalodil, vrátil jsem se k našim člunům a zapálil jsem je, pane.«

»Ještě lépe.«

Nepříteli se nedostalo ani toho malého odškodnění, že by za hrozné ničení, které Vickery způsobil v zálivu, ukořistil čtyři lodní čluny. Hornblower se obrátil na Mounda.

»Nemám nic zvláštního, pane. Tamní vody jsou bez jakýchkoliv pochyb velmi mělké. Neměl jsem však cestou ke shromaždišti žádné potíže. Když jsme nalodili jednotku pana Vickeryho, dotkli jsme se dna, pane. Měli jsme na palubě téměř o sto mužů více než normálně a musili jsme mít větší ponor nejméně o stopu, pane. Ale dostali jsme se z toho docela dobře. Nařídil jsem mužům, aby běhali ze strany na stranu, aby se keč rozhoupala, pak jsme se všichni vrhli na záď a loď se odrazila.«

»Rozumím.«

Hornblower se díval na bezvýrazný Moundův obličej a v duchu se usmál jeho zdánlivě netečným způsobem. Najít ve tmě cestu mezi mělčinami ke shromaždišti byl jistě obdivuhodný výkon. Hornblower dovedl ocenit, co k tomu bylo třeba profesionálních vědomostí, ale nebylo v tradici, aby stále upozorňoval na obtíže, které byly s podnikem spojeny. Méně spolehlivý důstojník by se jistě snažil zapřít skutečnost, že se loď jednou dotkla dna. Moundovi muselo být připsáno k dobru, že tak neučinil.

A pak, snaže se potlačit co nejvíce okázalost, která se jevila v tónu vyčermených slov, Hornblower pravil: »Upozorním admirálitu na vaše chování, pánové. Považuji je za výtečné. A budu od vás obou ovšem požadovat okamžité písemné hlášení.«

»Podle rozkazu, pane.«

Nyní když byl komodorem, cítil Hornblower více sympatie ke starším důstojníkům, kteří k němu mluvivali povzneseně; sám nyní mluvil povzneseně, protože to byl jediný způsob, jak zakrýt skutečnost, že se o ně za jejich nepřítomnosti bál.

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ

Hornblower večeřel sám. Měl Gibbona před sebou na stole bezpečně opřené o hliněnou nádobku na sýr a nohy pohodlně nataženy pod stolem. Dnes si výjimečně popřál půl láhve vína a vařenou rybí paštiku, do které se chtěl právě zakousnout, a jež voněla velmi příjemně. Dnešek byl jedním z těch dnů, kdy se zdálo, že na světě není špatnosti, a Hornblower se mohl poddat rytmu lodi, aniž musil myslet na něco jiného. Jídlo a víno byly báječné. Zakrojil do rybí paštiky lžící právě v okamžiku, když se ozvalo zaklepání a do kabiny vstoupil kadet.

»Clam je v dohledu na návětrné straně, pane,« hlásil.

»Velmi dobře.«

Hornblower pokračoval v přenášení paštiky z mísy na talířek, a když si ji rozložil na talířku, aby trochu vychladla, začala jeho mysl pracovat. Clam jistě nese zprávy. Byla ponechána v Petrohradě právě jen proto, aby tam čekala na zprávy. Buď se Alexander vzdal, což by ho jedině mohlo zachránit od války, nebo možná, že to bude ještě něco jiného, ale paštika začínala chladnout. Pustil se do ní právě v okamžiku, kdy kadet znovu zaklepal na dveře.

»Clam signalizuje: ‚Máme zprávy pro komodora, pane.‘«

»Jak je od nás daleko?«

»Je celá na dohled po návětrné straně, pane. Jedeme k ní.«

»Signalizuje: ‚Komodor Clamu. Odešlete depeše na palubu nejrychleji, jak můžete.‘«

»Podle rozkazu, pane.«

V tom, že Clam přinášela depeše, nebylo nic překvapujícího. Bylo by překvapující, kdyby je nepřinášela. Hornblower zjistil, že do sebe hází paštiku stále rychleji a rychleji, jako by měl depeši dostat tím rychleji, čím rychleji bude jíst.

Zastavil se, usrkl vína, ale ani jídlo, ani víno ho už nezajímalo. Vstoupil Brown a přinesl mu sýr, Hornblower jej bez zájmu sežvýkal a řekl si, že dobře povečeřel. Podle hluku, který zaslechl nad hlavou na palubě, usoudil, že u lodi přistál člun, a zaklepání na dveře, k němuž došlo o okamžik později, ohlásilo příchod lorda Wychwooda. Hornblower povstal, nabídl mu židli, pak ho vyzval, aby povečeřel, převzal do plátna obalenou depeši a podepsal na ni potvrzenku. Na okamžik se posadil a položil depeši na koleno.

»Nu,« pravil Wychwood, »tak máme válku.«

Hornblower si ani nedovolil zeptat se »válku s kým«. Raději čekal.

»Alexander to provedl, vlastně, udělal to Bony. Bonaparte překročil před deseti dny řeku Němen s patnácti armádními sbory. Nepředcházelo tomu ovšem žádné vyhlášení války. Válka byla neodvratná tím okamžikem, kdy Alexander odeslal před měsícem odpověď Bonapartovi — den předtím, než jste nás opustil. Nyní uvidíme.«

»Kdo vyhraje?«

Wychwood pokrčil rameny.

»Nedovedu si představit, že by mohl být Bonaparte poražen. A podle toho, co jsem se doslechl, ruská armáda se nezdála minulého roku ve Finsku nejlepší, přes svou reorganizaci. A Bony má půl milionu lidí, kteří nyní táhnou na Moskvu.«

Půl milionu mužů; největší armáda na světě od dob, kdy Xerxes překročil Hellespont.

»Ale aspoň bude Bony letos v létě zaměstnán zde,« pokračoval Wychwood. »Příští rok uvidíme — možná, že bude mít tak velké ztráty, že to jeho poddaní již nesnesou.«

»Doufejme,« pravil Hornblower.

Vytáhl kapesní nůž a rozřízl obálku.

BRITSKÉ VYSLANECTVÍ

PETROHRAD

24. června 1812.

Sire!

Doručitel tohoto dopisu, plukovník lord Wychwood, Vás bude informovat o stavu věcí v této zemi a o stavu války, který existuje mezi Jeho carským Veličenstvem a Bonapartem. Učiníte jistě vše, co bude ve Vaší moci, abyste poskytli pomoc našemu novému spojenci. Byl jsem informován, že zatímco hlavní voj Bonapartových armád táhne na Moskvu, velmi značná jeho část, složená pravděpodobně z pruských armádních sborů a francouzských corps d'armée, pod vedením maršála Macdonalda, vévody z Tarentu, a čítající celkem 60.000 mužů, má postupovat po severní cestě k Petrohradu. Je nutné, aby této armádě bylo zabráněno dosažení cíle, a na žádost ruského generálního štábu vás musím upozornit na možnost, že by Vaše eskadra mohla pomoci u Rigy, které musí Francouzi dobýt dříve, než budou moci pokračovat v cestě na Petrohrad. Přijměte k žádosti ruského generálního štábu mou radu, a prosím, pomozte Rize, pokud se to nepříčí Vaším původním rozkazům.

Vzhledem k právům, která mi byla dána k vykonávání funkce, musím Vás informovat, že pokládám za nutné v zájmu národní bezpečnosti, aby kutr Clam, nyní pod Vaším velením, dopravil do Anglie co možná nejrychleji zprávu o vypuknutí války. Věřím a doufám, že proti tomu nebudete mít námitek.

Podpisuji se v plné účtě

CATHCART,

zplnomocněný ministr a zvláštní vyslanec Jeho britského Veličenstva u Jeho carského Veličenstva.

»Cathcart je muž na svém místě,« vysvětloval "Wychwood, pozoruje, že Hornblower dokončil čtení. »Jako voják i jako diplomat má cenu dvou Merryů ze Stockholmu. Jsem rád, že ho Wellesley poslal za hranice.«

Tato depeše byla rozhodně lépe stylizována než ta, kterou Hornblower dostal naposled, a Cathcart si též nepřisvojoval právo dávat rozkazy komodorovi.

»Pojedete v Clam do Anglie,« pravil Hornblower. »Musím vás požádat, abyste posečkal, než doplním své hlášení admirality.«

»Přirozeně,« odpověděl Wychwood.

»Bude to hotovo za několik minut,« podotkl Hornblower. »Kapitán Bush se o vás zatím postará. Máme zde jistě mnoho dopisů, které čekají na odeslání do Anglie. Pošlu v Clam do Anglie též svého tlumočníka a dám vám všechny doklady, týkající se jeho případu.«

Když byl opět v kabině sám, Hornblower otevřel svůj stůl a vyňal z něho pero a inkoust. K jeho úřednímu hlášení nebylo celkem co dodávat. Přečetl si poslední slova: »Prosím, aby Vaše Lordstva věnovala pozornost chování a profesionálním schopnostem velitele Williama Vickeryho a poručíka Percivala Mounda.« A pak začal nový odstavec.

»Chápu se příležitosti odjezdu Clam do Anglie, abych vám poslal tento dopis. Na doporučení Jeho Excelence lorda Cathcarta odjedu okamžitě se zbytkem své eskadry, abych poskytl veškerou možnou podporu ruským silám v Rize.«

Na okamžik pomýšlel zakončit dopis nějakou konvenční frází, jako: »Věřím, že se tato akce setká se souhlasem Jejich Lordstev,« ale pak tuto myšlenku zamítl. Neznamenalo to zcela nic a bylo to pouhým plýtváním slovy. Namočil znovu pero a napsal pouze »Podpisuji se v plné účtě, Váš oddaný služebník Horatio Hornblower, kapitán a komodor.« Uzavřel obálku a pak zavolal na Browna. Zatímco napsal adresu — Jeho Blahorodí pan Edward Nepean, tajemník lordů, zplnomocněnců admirality — Brown mu přinesl svíčku a pečetní vosk, Hornblower dopis zapečetil a odložil jej stranou. Pak vyňal další arch papíru a začal psát.

Lod' Jeho Veličenstva Nonsuch, na Baltu.

Má drahá ženo!

Kutr čeká, abych dokončil svou korespondenci s Anglií, a mám čas napsat pouze těchto několik řádek, abych je přidal k ostatním dopisům, jež čekají na příležitost k odeslání. Jsem zdravý a průběh mého velení je uspokojivý. Právě jsem obdržel radostnou zprávu o vypuknutí války mezi Ruskem a Bonapartem. Doufám, že se ukáže, že tento čin byl Bonapartovou největší chybou, mohu však předvídat jen dlouhou válku a není velké naděje, že bych se k Tobě, drahá, vrátil dříve, než zamrznou přístavy, což znemožní další operace.

Doufám z plna srdce, že jsi zdravá a šťastná a že namáhavá londýnská sezóna ti nedělala potíže. Rád vzpomínám na čistý smallbridgský vzduch, který jistě obnoví na Tvých tvářích zdravou červeň, takže módní a společenské vrtochy neuškodí Tvému zdraví a duševní pohodě.

Doufám též, že se Richard k Tobě chová s poslušností, kterou jsi očekávala, a že jeho zuby pokračovaly v zdravém růstu bez potíží. Měl bych velkou radost, kdyby byl již tak stár, aby mi mohl sám napsat, zejména, kdyby mi poslal další zprávy o Tobě. Jen z dopisu od Tebe bych měl větší radost. Doufám, že brzy dostanu dopisy z Anglie a že se budu radovat z toho, že Ti nic nechybí.

Až opět uvidíš svého bratra lorda Wellesleye, prosím, vyříd' mu mé pozdravy. Tobě patří veškerá má láska.

Tvůj milující manžel

Horatio.

Wychwood převzal dopisy, jež mu dal Hornblower, a napsal na ně na Bushově stole a Bushovým perem potvrzení. Pak podal Hornblowerovi ruku.

»Sbohem, pane,« pravil a na chvíli zaváhal. Pak spěšně dodal: »Bůh sám ví, jak tahle válka skončí. Myslím, že Rusové budou poraženi. Ale vy jste udělal více než kdokoliv jiný, abyste přivedl Rusy do války. Vykonali jste plně svou povinnost.«

»Děkuji vám,« pravil Hornblower.

Byl v rozechvěné a nestálé náladě. Stál na velitelské palubě Nonsuch a jeho vlajka byla skloněna na pozdrav odjíždějící Clam. Pozoroval, jak kutr odjíždí směrem k Anglii. Pozoroval loď, až mu zmizela z dohledu. Nonsuch zatím otočila kormidlo a dala se směrem k Rize. Kdo ví, co za dobrodružství je tam očekává. Věděl docela dobře, proč je v takové náladě. Stýskalo se mu po domově. Jako vždy, když psal domů, byl stržen bouří citového rozechvění a poslední Wychwoodova slova jeho rozechvění jen zvětšila. Připomněla mu hroznou odpovědnost, ležící na jeho bedrech. Na budoucnost světa a jeho rodné země mají vliv jeho činy. Kdyby ruské dobrodružství skončilo porážkou a katastrofou, každý by se snažil přenést vinu na jeho bedra. Byl by odsuzován jako krátkozraký a neschopný člověk. Dokonce pocítil, že závidí Braunovi, který byl nyní na cestě do Londýna. Byl zatčen, bude pravděpodobně odsouzen, možná k smrti provazem. Hornblower si teskně vzpomněl na své drobné starosti ve Smallbridge; usmál se sám pro sebe, když si vzpomněl na svou největší starost, když měl přijmout slavnostní deputaci vesničky. Vzpomněl si na Barbařiny sympatie, na svou radost, když poprvé poznal, že ho Richard miluje, a na to, jak se těšil z jeho společnosti. Zde se musil spokojit s Bushovou slepou oddaností a s nejistým obdivem mladých důstojníků.

Když si opět uvědomil skutečnost, vzpomněl si, s jak příjemným rozčilením přijal rozkazy k návratu do činné služby, na to, jak s lehkým srdcem opouštěl své dítě, a na pocit — nemělo smysl si to zapírat — osvobození, s nímž se loučil se svou ženou. Vyhledka, že bude opět svým pánem, že nebude musit brát ohledy na Barbařina přání, že nebude rušen Richardovými zuby, se mu tenkrát zdála překrásná. A zde si stěžoval na odpovědnost, když právě odpovědnost byla cenou, kterou vykupoval svou nezávislost; neodpovědnost byla něčím, co nemohlo spolužít s nezávislostí.

To vše bylo hezké a logické, avšak nemohlo to popřít skutečnost, že si přál být doma. V podvědomí si dovedl tak živě představit dotyk Barbařiny ruky na své, že byl nesmírně zklaman, když si musil říci, že to je jen obrazotvornost. Chtěl mít opět na kolenou Richarda, otrásajícího se smíchem při senzačním vtipu, záležícím v tom, že ho štípl do nosu. A rozhodně nechtěl ohrozit svou pověst, svou svobodu a svůj život ve společných operacích s Rusy v tom Bohem zapomenutém koutku světa u Rigy. Ale pak si uvědomil — najednou se v něm probudil zájem — že bude lépe, když půjde do své kajuty a přečte si znovu plavební předpisy pro Rigu. Také podrobné studium mapy zálivu u Rigy bude nutné.

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ

Léto se dostavilo do severní části Evropy jako obvykle velmi rychle. V Pilavě bylo minulého týdne ještě cítit ve vzduchu něco typicky zimního. Dnes, kdy se objevila na obzoru Riga, bylo již plné léto. Nesnesitelné horko by se bylo spíš hodilo na rovník, nebýt ve vzduchu cosi osvěžujícího, co se v tropech nevyskytovalo. Zlaté slunce žhlo z bezoblačné oblohy, ve vzduchu však bylo ještě hodně mlhy, takže vzdálený obzor byl dosud nejasný. Vála mírná bríza o rychlosti asi dvou uzlů z jihozápadu, která dodávala Nonsuch právě dostatek větru k sotva dostatečné kormidelní rychlosti při všech plachtách napjatých a s nástavními plachtami po obou stranách královských plachet. Eskadra jela, jak nejrychleji mohla. Lotus, z níž byly vidět jen stožáry, plula po pravoboční přídi, Raven těsně vzadu a obě bombardy se vlekly daleko vzadu. Za těchto povětrnostních podmínek byla ovladatelnější i neobratná Nonsuch.

Byl naprostý klid. Vpředu opravovala skupina námořníků pod dohledem lodního plachtaře hlavní plachtu. Na boku tahala další skupinka po palubě »medvěda« — velký kus plachtoviny, zatížený pískem, kterým se paluba čistila lépe než pískovcem. Na velitelské palubě měl navigační důstojník školu o navigaci. Jeho podřízení a kadeti kolem něho stáli v půlkruhu se sextanty v rukou. Hornblower došel tak blízko, že slyšel, jak jeden kadet, chlapec, jehož hlas dosud mutoval, pisklavým hláskem odpovídá na otázku, kterou mu navigační důstojník náhle položil.

»Paralaxa předmětu se měří obloukem vertikálního kruhu, zachyceného mezi čarou, prodlouženou ze středu země a čarou. ... a čarou... a čarou ...«

Kadet si najednou uvědomil komodorovu přítomnost. Hlas se mu začal třást a pomalu se odmlčel. Dosud citoval Norieho »Stručný nástin navigace« přesně doslova. Byl to mladý Gerard, synovec podporučíka na Sutherland, kterého vzal Bush na svou loď kvůli jeho strýci, který dosud trpěl ve francouzském vězení. Obličej navigačního důstojníka se sevřel do netrpělivého úšklebku.

»Tak pokračujte, pokračujte, pane Gerarde,« pravil.

V Hornblowerově mysli se náhle objevil obraz mladého Gerarda, jak leží přehnut přes závěr děla a jak ho tenká hůlka učí nutnosti znát Norieho »Stručný nástin« nazpaměť. Litoval chlapce a rychle se vložil do školení.

»Mezi čarou, prodlouženou ze středu země,« pravil přes Gerardovo rameno, »a čarou vedenou od oka pozorovatele na střed předmětu. Je to správně, pane Toothe, že?«

»Zcela správně, pane,« odpověděl navigační důstojník.

»Myslím, že to pan Gerard také věděl. Že, mladíku?«

»A-ano, pane.«

»Myslí jsem si to. Byl jsem právě tak stár jako vy, když jsem se učil téže poučce.«

Hornblower pokračoval ve své procházce a doufal, že zachránil hubenou Gerardovu záď od trestu. Náhlý spěch spojovacího kadeta a rychlé uchopení tabulky a písátka mu naznačilo, že někdo z eskadry signalizuje, a o dvě minuty později ho již pozdravil kadet se zprávou v ruce.

»Lotus komodorovi. Země na obzoru k jihu.«

To bude mys Pitraga, jižní předměstí vjezdu do zálivu u města Rigy.

»Odpovězte ‚Zastavte a čekejte na komodora‘,« pravil Hornblower.

Kdyby nebylo tak mlhavo, měl by být právě na dohled z koše k severu ostrov Osel. Právě přejížděli práh k novému dobrodružství. Přimo před nimi, asi sedmdesát mil, ležela na odvráceném konci zálivu Riga, pravděpodobně již nyní napadaná Bonapartovými armádami. S tímto nesmírně slabým větrem by trvalo několik dní, než by se tam dostal. Skutečnost, že opět vstupují do ruských vod, neměla na klidný život na palubě ani nejmenší vliv. Vše postupovalo jako dříve, avšak Hornblower cítil, že mnoho mužů, kteří nyní vstupují do Řížského zálivu, se odtud nikdy nedostane, dostane-li se odtud vůbec někdo. I s tímto přímo palčivým sluncem nad hlavou a pod blankytnou oblohou cítil Hornblower náhlé přeběhnutí mrazu po zádech a nemohl se zbavit stísněného pocitu. Konečně i on sám — jak by bylo divné, kdyby jeho mrtvé tělo mělo být pohřbeno právě v Rusku.

Kdosi — Rusové, Švédové nebo Finové — vyznačil bójkami kanál, plazící se mezi zrádnými mělčinami zálivu Finského. Eskadra musila na noc zastavit, avšak slabé zesílení a stočení větru jí umožnilo přejet do večera příštího dne celý záliv.

V poledne vzali na palubu lodivoda, vousatého chlapíka ve vysokých námořnických botách a těžkém kabátě i za tak parného počasí. Dokázal, že je Angličan jménem Carker, který neviděl svou rodnou zemi již čtyřicet let. Když na něj začal Hornblower vypalovat otázky o vývoji války, zamrkal na něj jako sova. Ano, viděl již několik francouzských a pruských jezdeckých hlídek, jak postupují směrem k Rize. Poslední zprávy z hlavního bojiště mluvily o zoufalém boji kolem Smolenska a každý očekával, že tam bude Bonaparte poražen. Měl dojem, že se Riga připravuje na obléhání — alespoň když ji včera opouštěl ve svém kutru, byly tam spousty vojáků a vydávala se provolání k obyvatelstvu, aby bojovalo do posledního muže; nikdo si však nedovedl představit, že by se Francouzi pokusili na tomto úseku o vážný útok.

Nakonec se od něho Hornblower netrpělivě odvrátil, protože ho považoval za typický příklad neinformovaného civilisty, který nemá o situaci přesných vědomostí a nedovede ji ani vážně zhodnotit. Litva v posledních třech generacích vůbec neviděla na svém území nepřítele a zapomněla i na tradice invazí. Hornblower neměl v úmyslu odjet se svou eskadrou na řeku Dvinu, byla-li tu sebemenší možnost, že mu bude odříznut ústup, a když se konečně objevilo nízké, zelené pobřeží, vzal do ruky teleskop a bedlivě je pozoroval. Téměř přímo za eskadrou se sklánělo slunce k obzoru v lůžku ohnivého mraku, ale dosud zbývaly dvě hodiny denního světla a Nonsuch se stále pomalu blížila k Rize. Bush přišel k Hornblowerovi a dotkl se na pozdrav klobouku.

»Odpusťte, pane, ale neslyšíte nic? Snad dělostřelbu?«

Hornblower zotřil pozornost.

»Proboha, skutečně, dělostřelba,« pravil.

Od vzdáleného pobřeží sem zaznívaly neurčité, slaboučké zvuky.

»Žabáci se tam dostali před námi, pane,« pravil Bush.

»Připravte se k zakotvení,« řekl Hornblower.

Nonsuch se plížila stále kupředu, plující k pevnině rychlostí tří až čtyř uzlů, voda kolem ní byla šedožlutá, promíšená blátem, zaneseným sem proudem velké řeky. Ústí Dviny bylo odtud vzdáleno pouze míli nebo dvě. Po jarních deštích a tání sněhu musí mít řeka velmi prudký proud. Bóje, označující mělčinu, umožnily Hornblowerovi zjistit přesné postavení. Dostávali se nyní na dostřel k nízkým, zeleným břehům. Po pravobochní přidi, jako by vystupoval z nažloutlé vody, stál kostel s věží cibulovitého tvaru, na jejímž vrcholu byl posazen kříž, od kterého se i na tak velkou vzdálenost jasně odrážela rudá záře západu. To musí být vesnice Daugavgriva, na levém břehu. Byla-li už v rukou Francouzů, byl by přístup k řece velmi nebezpečný, a postavil-li tam již nepřítel těžká děla, byl příjezd úplně znemožněn. Možná, že se tak již stalo.

»Kapitáne Bushi,« řekl Hornblower. »Buďte tak laskav a zakotvěte.«

Kotevní lano vyběhlo z kotevního průvlatu, a když se muži vyšplhali vzhůru a svinuli plachty, obrátila se Nonsuch k větru. Zbytek eskadry se přiblížil a připravil se též ke spuštění kotev právě v okamžiku, když Hornblower pocítil, že jednal poněkud ukvapeně, nebo alespoň litoval, že se snese noc, aniž bude moci navázat spojení s pobřežím,

»Spust'te můj člun,« nařídil. »Kapitáne Bushi, přejdu na Harvey. Za mé nepřítomnosti převezmete velení nad eskadrou.«

Když se Hornblower přehoupl přes nízký bok Harvey, stál tu již Mound, aby ho uvítal.

»Vybočte, pane Mounde. Přiblížíme se k pobřeží ve směru toho kostela. Přidělte olovnici dobrému měřiči hloubky.« Bombarda vytáhla kotvu, připravila se k odjezdu a začala se plížit kupředu klidnou hladinou. Dosud byl dostatek denního světla, protože zde, na padesátém sedmém stupni severní šířky a několik dní před slunovratem nebylo slunce příliš nízko pod obzorem.

»Měsíc vyjde za hodinu, pane,« pravil Mound, »ve třetí čtvrti.«

Byl krásný večer, chladný a osvěžující. Kolem přidi bombardy, klouzající po stříbřitém povrchu, se ozýval jen tichý šepot vody. Hornblower cítil, že zde bylo třeba ještě jen několika krásných žen a člověka, brnkajícího na kytaru, aby se z výpravy stal typický výlet na jachtě. Cosi na pobřeží upoutalo jeho pozornost a Hornblower rychle přiložil teleskop k oku právě v okamžiku, kdy totéž udělal Mound.

»Světla na pobřeží,« pravil Mound.

»To jsou táborové ohně,« odpověděl Hornblower.

V minulosti již viděl mnoho takových táborových ohňů — ohně el Supremovy armády ve Střední Americe, ohně vyloďovací jednotky u Rosas. V polotmě hořely rudou září v pravidelných řadách. Hornblower upřel teleskop na jiný směr a zachytil jinou skupinu světél. Mezi skupinami světél byl tmavý prostor, na který Hornblower upozornil Mounda.

»Myslím, že je to ‚země nikoho‘ mezi oběma armádami,« pravil. »Rusové asi drží vesnici jako předmostí na levém břehu řeky.«

»Nemohly by to být samé francouzské ohně, pane?« zeptal se Mound. »Nebo snad samé ruské?«

»Ne,« odpověděl Hornblower. »Vojáci nestaví stany, když mohou bydlet ve vesnici se střechou nad hlavou. Kdyby nebyly přítomny obě armády, spali by všichni vojáci na pohodlných vesnických postelích a ve stodolách.«

Nastala delší pomlčka, ve které Mound zřejmě stravoval Hornblowerovo poučení.

»Dva provazce, pane,« pravil pak Mound dlouze. »Když dovolíte, rád bych se ještě přiblížil.«

»Velmi dobře. Pokračujte v plavbě. Držte se tak blízko pobřeží, jak to uznáte za vhodné.«

Harvey se dostala na vítr a půl tuctu mužů přitahovalo rychle hlavní oštěže. Tam byl již měsíc, stoupající, kulatoučký a rudý nad zemí; proti němu se odrážela věž kostela. Z přední pozorovatelný se ozval ostrý výkřik.

»Člun vpředu! Přesně po levoboku, pane. Vesluje.«

»Chyťte ten člun, můžete-li, pane Mounde,« pravil Hornblower.

»Podle rozkazu, pane. Dvě čárky v pravobok! Spust'te člun. Posádka člunu, připravit!«

Viděli již nejasné obrysy člunu, plujícího nedaleko vpředu; mohli pozorovat i vodu, rozčerenou vesly. Hornblowerovi napadlo, že veslující mužové nemohou být příliš obratní, nebo ať již velel člunu kdokoli, nedovedl se rychle rozhodnout, chtěl-li uniknout zajetí. Chtěl-li se vyhnout zajetí, měl okamžitě zamířit na mělčinu; místo toho chtěl vesly překonat plachty — byl to beznadějný pokus, zejména při tomto slabém vánku. Trvalo několik minut, než se člun obrátil k pobřeží a za té doby se vzdálenost mezi oběma loděmi vel-mi zkrátila.

»Ostře do závětrí!« zařval Mound. »Spustit člun.«

Harvey se dostala do větru, a když ztratila něco rychlosti, byl spuštěn člun a jeho posádka naskákala dovnitř.

»Chci zajatce!« vykřikl Hornblower za vzdalujícím se člunem.

Pod nápořem zkušených veslařů člun velmi rychle doháněl nepřítele; viděli, jak se vzdálenost mezi oběma čluny krátí, až oba zmizely v přítí. Pak zpozorovali asi půl tuctu oranžově červených výstřelů z pistolí a za okamžik dolehl na jejich sluch i hlučný doprovod.

»Doufejme, že to nejsou Rusové, pane,« pravil Mound.

Tato možnost napadla i Hornblowerovi; byl nervózní a měl nepříjemný pocit, mluvil však naprosto pevně.

»Rusové by neutíkali. Nepočítali by s tím, že narazí na moři na Francouze.«

Brzy se v přítí objevily čluny, pomalu veslující.

»Dostali jsme je všechny, pane,« odpověděl hlas na Moundovu otázku.

Na palubu bylo dopraveno pět zajatců, z nichž jeden kvílel bolestí s prostřelenou rukou. Kdosi vytáhl lampu a posvítil na ně a Hornblower si oddechl, když zpozoroval, že hvězda, visící na prsou jednoho ze zajatců, je odznakem Čestné legie.

»Buďte tak laskav a řekněte mi své jméno a hodnost, pane,« pravil zdvořile Hornblower francouzsky.

»Jussey, chef de bataillon du corps de Génie des armées de l'Empereur.«

Major zákopníků; hezky důležitá kořist. Hornblower se uklonil, představil se a jeho mysl horečně pracovala na problému, jak přinutit majora, aby prozradil vše, co ví.

»Velice lituji, že jsem vás musil zajmout M. le chef de bataillon,« pravil. »Mrzí mne to obzvlášť nyní, při zahájení tak slibné kampaně. Avšak možná, že se mi podaří sjednat výměnu zajatců již v této počáteční fázi. Předpokládám, že M. le chef de bataillon má ve francouzské armádě přátele, kterým by chtěl oznámit, co se mu přihodilo. Při prvním vyjednávání se pokusím tak učinit.«

»Maršál vévoda z Tarentu se o tom jistě rád dozví,« pravil s ulehčením Jussey. »Jsem člen jeho štábu.«

Maršál vévoda z Tarentu byl Macdonald, místní francouzský vrchní velitel — syn skotského uprchlíka, který utekl po vzbouření mladého nástupce trůnu — takže bylo pravděpodobné, že Jussey byl vrchním velitelem zákopníků. Pro Hornblowera to znamenalo lepší úlovek, než v jaký doufal.

»Měl jste velkou smůlu, že jste upadl do našich rukou,« řekl Hornblower. »Nemohl jste předpokládat, že v zálivu bude britská eskadra.«

»To jsem skutečně nemohl. Byli jsme informováni o naprostém opaku. Tihle Litevci...«

Tak francouzský štáb tedy dostával informace od litevských zrádců; Hornblower si to mohl domyslet, ale bylo dobře mít jistotu.

»Samozřejmě, jsou nespolehliví,« pravil Hornblower, aby ho uklidnil. »Myslím, že se váš císař setkal dosud jen se slabým odporem.«

»Smolensk je náš a císař pochoduje na Moskvu. Naším cílem je obsadit Petrohrad.«

»Ale nebude překročení Dviny obtížné?«

Jussey pokrčil rameny.

»Nemyslím. Stačí odvážný útok přes ústí řeky, a jakmile bude ruské křídlo obchváčeno, Rusové ustoupí.«

Tak to tedy zde dělal Jussey; prováděl průzkum příhodného místa na ruské straně ústí řeky, na kterém by mohli Francouzi přistát.

»Byl by to odvážný čin, pane, hodný nejlepších tradic francouzské armády. Ale jistě máte dostatek plavidel k převezení svých jednotek.«

»Několik tuctů bárek. Zmocnili jsme se jich u Mitavy, dříve než je mohli Rusové zničit.«

Vtom se Jussey zarazil, zřejmě rozrušen, protože si uvědomoval, co vše prozradil.

»Rusové nebyli připraveni,« pravil Hornblower tónem naprostého souhlasu. »Váš prudký útok, který jim nedopřál času reorganizaci, je jistě nejlepším způsobem operace. Ale nyní mi musíte odpustit, pane. Musím se věnovat svým povinnostem.«

Ted' již nebyla možnost vymáčet z Jusseye o věci další informace. Ale prozradil aspoň důležitou zprávu, že se Francouzi zmocnili flotily bárek, které Rusové již neměli čas zničit, a že nyní plánovali přímý útok přes ústí řeky. Předstíráním naprostého nezájmu hodlal Hornblower dosáhnout toho, že by Jussey mohl za čas opět mluvit. Jussey se uklidnil a Hornblower se opět obrátil k Moundovi.

»Vrátíme se k eskadře.«

Mound vydal rozkazy, podle nichž se Harvey obrátila ostře do větru na pravoboční úsek — francouzští zajatci se rychle sehnuli, když se nad jejich hlavami přehnala hlavní plachta a námořníci by je byli málem porazili, když běželi k otěžím. Když Hornblower hovořil s Jusseyem, odřízli dva zajatci rukáv zraněného muže a obvázali mu paži. Nyní se všichni usadili stranou a Harvey se vracela na místo, kde kotvila Nonsuch.

KAPITOLA OSMNÁCTÁ

»Vesla,« pravil Brown a posádka bárky přestala veslovat. »Přistaňte přídí!«

Přední veslař uložil své veslo do člunu, chopil se lodního háku a Brown přistál s člunem těsně u břehu. Zvědavý sběh řížských občanů pozoroval celou operaci a udiveně zíral na Hornblowera, který vyběhl po kamenných schodech na úroveň cesty. Jeho nárameníky, hvězda a kord se blyštěly ve spalujících slunečních paprscích. Povšiml si, že se podél nábreží za řadou skladišť prostírá široké náměstí, obklopené středověkými kamennými budovami s vysokými kamennými střechami. Neměl však na podrobnější pozorování čas, neboť toto byla jeho první návštěva v Rize. Byla tu obvyklá čestná stráž, která Hornblowera pozdravila, po jejím boku stál obvyklý důstojník a vedle něho zavalitá postava guvernéra města, generála Essena.

»Vítáme vás do města, pane,« pravil Essen. Byl to baltský Němec, potomek rytířů, kteří si podrobili Litvu již před několika stoletími, a franština, kterou mluvil, měla v sobě cosi výbušného z franštiny, hovořené Alsasanem. Očekával ho otevřený kočár, do něhož byl zapražen pár temperamentních, neustále neklidných koní. Guvernér nechal Hornblowera vstoupit napřed a pak nastoupil sám.

»Nepojedeme daleko,« pravil, »ale použijeme této příležitosti k tomu, abychom se dali vidět lidu.«

Kočár se pohnul a ošklivě začal kodrcat po nerovném dláždění. Hornblower si musil dvakrát narovnat klobouk, který se mu otřesy posunul na stranu hlavy, a snažil se sedět rovně a tvářit se nevšímavě. Jeli totiž úzkými ulicemi, přeplněnými lidmi, kteří ho zvědavě pozorovali. Nebylo nic špatného na tom, že se obyvatelstvu dala příležitost podívat se na britského námořního důstojníka v slavnostní uniformě — jeho přítomnost byla znamením, že Riga nestála osamocena v této osudné hodině.

»Rytířský dům,« vysvětloval Essen, když kočár zastavil spřežení u krásné staré budovy, před níž stála řada stráží. Začala recepcí; důstojníci ve slavnostních uniformách, několik civilistů v černém a mnoho, mnoho žen v nádherných úborech. S několika přítomnými důstojníky se již Hornblower sešel toho jitra na konferenci v Dvina Maude; Essen začal představovat důležitější osobnosti společnosti.

»Jeho Excelence litevský guvernér,« představoval Essen, »a hraběnka ...«

»Již jsem měl potěšení setkat se s hraběnkou,« vmísil se do představování Hornblower.

»Komodor byl mým společníkem při večeři v Petrohradě,« vysvětlovala hraběnka.

Byla stále krásná a obdivuhodná; Hornblowerovi se zdálo, když tu tak stála s rukou na manželově paži, že její zrak již nevyjadřuje takovou vášnivost. Její manžel byl vysoký, kostnatý a postarší s tenkým knírkem, visícím z horního rtu, a krátkozrakýma očima, jimž ulehčoval monoklem. Hornblower se mu uklonil a snažil se chovat tak, jako by bylo toto setkání zcela normální. Bylo by směšné cítit při tomto setkání rozpaky, a přece je cítil a snažil se to zakrýt. Avšak litevský guvernér s orlím nosem se na něho díval s větším nezájmem než sama hraběnka. Většina z těch, kdož byli poté představeni Hornblowerovi, byla potěšena, že se setkali s anglickým námořním důstojníkem; avšak guvernér se nijak nesnažil zatajit skutečnost, že pro něj, přímého reprezentanta cara a obvyklého hosta v královských palácích, je tato venkovská recepcie nudná, nezajímavá a že čestný host není nikým zvlášť důležitým.

Hornblower se již naučil způsobu ruské slavnostní večeře. Věděl, že stoly s hors d'oeuvres jsou jen jakousi předeherou. Znovu okusil kaviár a vodu a tato příjemná kombinace chutí v něm vyvolala náhle spoustu vzpomínek. Aniž tomu byl

schopen zabránit, podíval se na hraběnkou a zachytil její pohled. Promlouvala právě s pultuctem vážných mužů v uniformách. Byl to jen okamžik, ale stačil. Její pohled mu říkal, že i ona je pronásledována týmiž vzpomínkami. Hornblowerova hlava se zatočila a komodor se ihned rozhodl, že toho večera již nebude víc pít. Otočil se a rychle se vnořil do konverzace s guvernérem.

»Vodka a kaviár se tak báječně doplňují,« pravil. »Jsou na stejné úrovni s jinými kombinacemi potravin, jež vynalezli průkopníci labužnictví. Vejce se slaninou, koroptev a burgundské, špenát a... a...«

Rychle se snažil vzpomenout na francouzský výraz slova »šunka« a guvernér jej doplnil, při čemž se mu jen zableskla malá očka uprostřed zarudlého obličejce.

»Vy jste labužník, pane?« zeptal se.

Zbytek času před večerí tak uběhl velmi klidně. Hornblower se musil snažit hovořit o jídle s někým, pro koho bylo jídlo zřejmě něčím nesmírně zajímavým. Hornblower musil použít obrazotvornosti, aby mohl popsat západoindické a středoamerické lahůdky; na štěstí se v posledních dnech své dovolené pohyboval se svou ženou mezi bohatými londýnskými kruhy a jedl ve vznešené společnosti, byl i v Mansion House, a tím dostal základní vědomosti, kterými nyní doplňoval svou obrazotvornost. Guvernér využil kampaní, kterých se zúčastnil, ke studiu jídla různých národů. Ve Vídni a v Praze se živil za slavkovské kampaně. Pil víno na Sedmi ostrovech; povznesl oči v extázi při vzpomínce na frutti di mare, které jedl v Livornu, když sloužil v Itálii pod Suvorovem. Bavorské pivo, švédská kořalka, gdaňské víno — to vše pil právě tak, jako jedl westfálskou šunku, italské beccafico a turecké rahat lakum. Naslouchal se zvýšenou pozorností, když Hornblower popisoval pečenou létající rybu a trinidadské pepřené jídlo, a jen s největší lítostí se odloučil od Hornblowera, aby zasedl na své místo v čele stolu. Ale ani tam nezapomněl upozorňovat Hornblowera na předkládaná jídla. Nahýbal se a mluvil k němu přes dvě dámy a litevského guvernéra, a když byla večeře skončena, omluvil se mu za to, že jídlo tak brzy vyvrcholilo. Hořce si stěžoval, že musil rychle zhltnout poslední sklenku brandy, protože se již téměř o hodinu opozdili. Již před hodinou měli být na slavnostním baletním představení, na které se nyní musili odebrat.

Guvernér vyšel těžce po kamenných schodech divadla. Ostruhy mu zvonily a kord, který tahal za sebou, vydával řinčivý zvuk. Na místa je vedli dva uvaděči a za Hornblowerem a Essenem kráčeli další členové lepší společnosti, hraběnka a její manžel a další dva úředníci se svými manželkami. Uvaděči otevřeli dveře lóže, na jejímž prahu se Hornblower zastavil a čekal, až vstoupí dámy.

»Komodor půjde první,« pravil Essen a Hornblower vstoupil dovnitř. Divadlo bylo silně osvětleno a parter i galerie byly přeplněny. Při Hornblowerově vstupu zahřměla salva bouřlivého potlesku, který ho ohlušil a tak překvapil, že stál na okamžik bez hnutí. Na štěstí mu instinkt napověděl, že se má nejdříve uklonit na jednu a pak na druhou stranu, jako by byl herec, jak si v duchu říkal. Pak mu někdo přistrčil zezadu židli a Hornblower se usadil se zbytkem společnosti. V hledišti začali ihned uvaděči zhasínat světla a orchestr zahájil předeheru. Zdvihla se opona, za níž se objevila lesní krajina, a balet začal.

»Živá osobička, tahle madame Nicolas,« pravil guvernér hlasitým šepetem. »Řekněte mi, líbí-li se vám. Přejete-li si, pošlu pro ni po představení.«

»Děkuji vám,« zašeptal Hornblower, pocítí uje nesmírné rozpaky. Hraběnka byla těsně po jeho druhé straně a byl si příliš vědom tepla z ní sálajícího, než aby mohl klidně sedět.

Hudba rychle pokračovala a balet se rozvíjel v úžasné nádheře v záři jevištních světel. Sukně vysoko poletovaly a nožky se jen míhaly. Nebylo by správné tvrdit, že hudba pro Hornblowera nic neznamenal. Její jednotvárný rytmus v něm při dlouhém, nuceném poslechu cosi vzbuzoval; její tóny, které jiní považovali za tak krásné, byly pro Hornblowerův sluch něčím podobným jako mučící španělská bota. Po pěti minutách poslechu byl ohlušen, ale nepohnut; po patnácti minutách se stal roztržitým; a hodina poslechu byla úplnou agónií. Za toho dlouhého mučení se snažil zůstat klidně sedět, i když si dobře uvědomoval, že by rád vyměnil své křeslo za velitelskou palubu lodi v nejprudší a nejbezradnější bitvě, jakou kdy kdo bojoval. Snažil se uzavřít svůj sluch neustálému a protivnému hluku, zapomenout na hudbu soustředěním vši své pozornosti na tanečnický, na madame Nicolas, která dělala piruety přes jeviště v záplavě průsvitné bělí, na ostatní, jak s prsty u brady, podírajíce loket druhou rukou, svůdně pobíhaly na špičkách po jevišti. Nebylo to však nic platné a jeho bídná nálada se zhoršovala minutu za minutou.

I hraběnka po jeho boku se vrtěla. Uvědomoval si, na co asi myslí. Literatura všech věků, od Ars Amatoria až k Les Liaisons Dangereuses mu říkala, jaký má hudba erotický účinek na ženskou mysl, a v náhlém záchvatu zloby začal nenávidět hraběnkou právě tak, jako nenáviděl hudbu. Jediný pohyb, který učinil, když tu odevzdaně seděl, snášeje muka zatracenců, záležel v tom, že odtáhl svou nohu z jejího dosahu. Cítil v kostech, že by se zakrátko pokusila dotknout se ho, a její muž s orlím nosem a monoklem tu seděl přímo za ním. Přestávka byla jen chabým odpočinkem; alespoň že přestala hrát hudba a mohl se postavit. Když se otevřely dveře, jimiž sem byl vpuštěn proud světla, zamrkal a pak se zdvořile klaněl, když mu guvernér představoval opozdivší se návštěvníky, kteří se chtěli poklonit britskému hostu. Ale za okamžik, jak se mu zdálo, byl donucen si opět sednout, orchestr začal své skřipání, jež Hornblowera přivádělo k šílenství, opona se vznesla a za ní se objevila nová scéna.

A pak přišlo cosi vzrušujícího. Hornblower si zprvu nebyl jist, zda slyšel správně. Přeslechl první zkusnou palbu, když se snažil obrnit proti poslechu hudby, když se však probudil z uzavření, ucítil mezi obklopujícími ho lidmi jakési napětí. Hřmění těžkého dělostřelectva bylo nyní lehkou rozeznatelné — dokonce se zdálo, jako by se divadlo lehce otřásl při každém zahřmění děla. Držel hlavu vzhůru, a jako by mimochodem vrhl pohled na guvernéra, sedícího vedle něho. Guvernér se však zdál plně zabrán do pozorování madame Nicolas. A přece byla palba tak prudká. Kdesi, nikoliv příliš daleko, rychle páčila těžká děla ve velkém počtu. Jeho první myšlenka patřila lodím, věděl však, že jsou v bezpečí, zakotveny u ústí řeky Dviny. Vál-li vítr dosud ve směru, v jakém vál, když vstoupil do divadla, mohl je Bush dostat z dosahu nebezpečí, ať se dělo cokoliv, i kdyby byla Riga vzata útokem.

Diváci si brali příklad z guvernéra, a protože Essen nedovolil, aby ho dělostřelba rušila při pozorování představení, každý se hrdinně snažil zůstat klidný. Avšak když se ozvaly na kamenné chodbě, vedoucí k lóži hlučné, rychlé kroky, doprovázené cinkotem ostruh, každý v lóži cítil, jak se mu napínají nervy. Kroky oznámily vstup důstojníka ve službě, který rychle cosi šeptal guvernérovi. Essen ho propustil několika slovy, a teprve když se důstojník vzdálil a uplynula dlouhá minuta, která se zdála plnou hodinou, naklonil se guvernéř k Hornblowerovi, aby mu sdělil nové zprávy. »Francouzi se snažili dobýt Daugavgrivu překvapujícím útokem,« vysvětloval. »Nemají ani nejmenší naděje na úspěch.«

Daugavgriva byla ta vesnička na levém břehu Dviny, sevřená mezi mořem a řekou, přirozený první cíl obléhající armády, jež se snažila odříznout město od možné pomoci z moře. Byl to téměř ostrov, jehož jednu stranu obepínal Rižský záliv, zadní stranu obtékala míli široká Dvina a zbytek byl obklopen močály a příkopy, a chráněn opevněními, která postavili venkované dokola na celé míle. Bylo pravděpodobné, že se Francouzi pokusí o útok na vesnici, protože případný útok by jim ušetřil týdny vyčerpávajícího obléhání a kromě toho dosud nebylo jisto, zda jsou Rusové schopni nebo ochotni klást účinný odpor. Zde se Macdonald setkal po prvé s vážným odporem od doby, kdy zahájil svůj postup Lotyšskem. Hlavní ruské armády byly na moskevské silnici u Smolensku. Hornblower si téhož dne ráno prohlédl opevnění vesnice. Zjistil, že opevnění jsou dobrá, a povšiml si velkého počtu ruských granátníků, kteří zde byli ubytováni. Nakonec si udělal úsudek, že místo je bezpečno proti každé akci, kromě systematického obléhání. A přece si přál, aby byl o bezpečnosti vesnice tak pevně přesvědčen jako guvernéř. Na druhé straně bylo uděláno vše, co bylo v lidských silách. Padne-li vesnička do rukou Francouzů, nu, padne a nestane se nic vážnějšího než ztráta předmostí. Bude-li útok odražen, nebude možno využít úspěchu, protože Macdonald měl k dispozici šedesát tisíc mužů a Rusové nejvýš patnáct tisíc. Bylo však jasno, že se Macdonald musí pokusit o překvapující útok na Daugavgrivu. Bude jistě zajímavé přemýšlet o tom, jaký bude jeho další krok, kdyby se útok nesetkal s úspěchem. Mohl by táhnout vzhůru po řece a pokusit se o přechod toku nad městem, avšak to by znamenalo vrhnout se do spleti močálů a do krajiny, kde není cest, a pokusit se o překročení řeky v místech, kde nebude mít k dispozici žádné čluny. Nebo by se mohl pokusit o provedení jiného plánu; mohl by použít člunů, ukořistěných u Mítavy, překročit řeku v jejím ústí, nechat Daugavgrivu v ruských rukou a donutit Rusy v Rize buď k otevřenému boji s vyloděnými silami, nebo k ústupu do Petrohradu, nebo konečně zůstat ve městě úplně uzavřeném. Bylo těžko rozhodnout, pro který z těchto plánů se Macdonald rozhodne. Buď jak buď,

Macdonald již poslal Jusseye na průzkum ústí řeky, a ačkoliv při tomto pokusu ztratil svého velitele zákopníků, mohl by být tímto plánem zlákan, protože jeho úspěšné provedení by mu umožnilo pokračovat okamžitě v pochodu na Petrohrad.

Hornblower se vrátil ke skutečnosti a s radostí zjistil, že v době, kdy se věnoval vojenským myšlenkám, uplynula velká část baletu. Nevěděl, jak dlouho jeho duševní nepřítomnost trvala, ale měl za to, že to bylo dost dlouho. Dělostřelba ustala. Buď se útok vydařil nebo úplně ztroskotal.

V tom okamžiku se otevřely dveře, v nichž se objevil další důstojník ve službě a pošeptal nejnovější zprávu guvernérovi do ucha.

»Útok byl odražen,« oznámil Essen Hornblowerovi. »Jagulev mi oznámil, že jeho mužstvo mělo nepatrné ztráty, zato že předpolí je poseto francouzskými a německými mrtvolami.«

To se v případě neúspěšného útoku dalo očekávat. Neúspěšný útok znamenal strašlivé ztráty. Macdonald zahrál vysoko; riskoval několik tisíc životů pro rychlé ukončení obléhání a prohrál, jeho armáda však bude neočekávaným neúspěchem spíše popuzena než zdeptána. Obranné síly budou musit každým okamžikem očekávat nový prudký útok. Hornblowerovi bylo nádherně, když si uvědomil, že se mu podařilo sedět tu přes další balet, aniž si ho povšiml. Nastala nová přestávka. Světlo zasvitlo do lóže a byla tu další možnost povstat a protáhnout si nohy. Bylo dokonce příjemné i pronést francouzsky několik zdvořilých banalit a naslouchat franštině s mnoha evropskými přízvuky. Když přestávka skončila, Hornblower si odevzdaně sedl a zabral se do sebe, aby přetrpěl další balet. Avšak sotva se opona vyhnula vzhůru, pocítil, že ho Essen ostře klepl do stehna, že povstal a ubíral se z lóže ven. Hornblower se chopil příležitosti a vydal se za ním.

»Můžeme se tam dojet podívat,« pravil Essen, jakmile se dveře lóže zavřely. »Nebylo by bývalo správné povstat a odejít v okamžiku, kdy bylo slyšet palbu. Ale nyní lidé nebudou vědět, že jsme divadlo spěšně opustili.«

U divadla čekala četa husarů na koních a dva podkoní stáli u hlav dvou přebývajících koní. Hornblower si uvědomil, že bude musit jet na koni ve své slavnostní uniformě. Nebylo to však již tak hrozné, jako to kdysi bývalo. Hornblower si s radostí vzpomněl na tucet nových hedvábných punčoch, uskladněných na palubě Nonsuch. Essen se vyšvihl na koně a Hornblower následoval jeho příkladu. Když se vydali klusem vpřed přes nerovné dláždění, měsíc nádherně osvětloval náměstí. Dva zákuty a mírný kopeček je přivedl k velkému plovoucímu mostu, klenoucím se přes Dvinu. Vozovka, upevněná na pontonech, zněla dutě pod podkovami koní. Na druhé straně řeky vedla cesta do prudkého vrchu. Na odvrácené straně byla půda rozryta a poseta příkopy a jezírky, kolem nichž hořelo nesčetné množství táborových ohňů. Zde Essen zastavil a vydal rozkaz, po jehož vyřízení odejel husar s polovinou doprovodu kupředu.

»Nijak netoužím po tom, abych byl zastřelen vlastními lidmi,« vysvětlil Essen. »Stráže budou jistě nervózní a jízda do vesnice, která právě odrazila útok, bude zrovna tak nebezpečná, jako bodákový útok na dělostřeleckou baterii.«

Hornblower byl příliš zaměstnán svými myšlenkami, než aby dovedl ocenit Essenovu bystrost. Jeho kord, hvězda se stuhou a třírohý klobouk jen zvyšovaly jeho obvyklé potíže s udržením se na koňském hřbetě. Poskakoval nehezky na sedle, potil se i v chladné noci a chápal se kteréhokoliv pevného předmětu ve svém okolí, kdykoliv mohl pustit jednou rukou otěže. Když pokračovali v jízdě, byli neustále zastavováni strážemi, ale přes Essenovu nepříjemnou předpověď na ně žádný nevystřelil. Konečně byli zastaveni dalším strážným v místě, kde se věž daugavgrivského kostela odrážela proti světlé obloze. Jakmile přestal hluk koňských kopyt, dopadajících na půdu, upoutal Hornblowerovu pozornost

jediný zvuk. Příšerné vytí, doplňované strašnými výkřiky. Celý sbor výkřiků a skřeků. Strážný je pustil dál a celá skupinka pokračovala v jízdě do vesnice a při jízdě se hrozný nárek vysvětlil; minuli totiž pochodněmi osvětlené pole, na němž byli ošetřováni ranění — Hornblower zahlédl nahé, kroutící se tělo, mocí udržované na stole, nad nímž se za svitu pochodní nakláněli lékaři. Připomínalo mu to obraz Inkvizice. Celé pole bylo poseto svíjejícími se a nařikajícími raněnými. A to bylo jen jedno shromaždiště raněných, jen malá část, v poměru ke stům zraněných na obou stranách. U vchodu do kostela seskočili z koní a Essen šel vpředu, odpovídaje na pozdravy granátníků, stojících stráž u dveří. V místnosti, do které vstoupili, tvořilo světlo svící zářivé jezero uprostřed obklopující ho tmy. U stolu seděla skupina důstojníků, pijících čaj ze samovaru, syčícího po jejich boku. Když guvernér vstoupil, všichni povstali a Essen zahájil představování.

»Generál Dibič, plukovník von Clausewitz — komodor sir Hornblower.«

Dibič byl Polák, Clausewitz Němec — pruský renegát, o kterém již Hornblower slyšel různé pověsti, inteligentní voják, který se rozhodl, že skutečné vlastenectví záleží v boji proti Bonapartovi, bez ohledu na to, na čí straně je jeho země. Podali hlášení francouzsky; nepřítel se pokusil za měsíčního světla o útok na vesnici bez jakékoliv přípravy a byl krvavě odražen. Byli vzati zajatci; nepřátelská jednotka obsadila domek, stojící o samotě, byla však při protiútoky odříznuta. Také u různých jednotek jsou ojedinelí zajatci, vzati na různých místech kolem vesnice.

»Byli již vyslechnuti, pane,« pravil Dibič. Hornblower cítil, že být zajatcem, vyslýchaným generálem Dibičem, byla velmi nepříjemná zkušenost.

»Jejich výpovědi byly velmi cenné, pane,« dodal Clausewitz a vytáhl několik stránek poznámek. Každý zajatec byl dotázán, ke kterému praporu patří, kolik má prapor mužů, z kolika praporů se skládá pluk, ke které brigádě, divizi a armádní skupině patří jeho pluk. Clausewitz si již nyní mohl udělat obrázek o celé organizaci francouzské části útočných sil a odhadnout poměrně přesně jejich počet.

»Známe již sílu pruských armádních skupin,« pravil Essen a nastal nepříjemný okamžik, nikdo se nechtěl setkat s Clausewitzovým pohledem, protože tuto informaci donesl on.

»Máme pouze půl hodiny před svítáním, pane,« pravil Dibič s větším taktem, než se dalo čekat od člověka jeho vzezření. »Chtěl byste vyjít po schodišti na věž a přesvědčit se sám?«

Když se vyšplhali vzhůru po úzkém kamenném schodišti kolem silných kostelních stěn, byla obloha opět jasnější. Octli se na ochozu, obklopujícím kostelní věž. Celá bažinatá krajina se otevřela jejich výhledu, příkopy a jezera a úzká reka Mitava. Razila si cestu přes vesnici, téměř přímo pod kostelem, aby se ztratila v zákrutu v místech, kde se mohutná Dvina vlévala do zálivu. Řada opevnění a obranných příkopů, postavených obleženou posádkou k obraně levého břehu Dviny, byla jasně vyznačena a za nimi bylo několik rozházených pevnůstek, jež byly jedinou prací, kterou tu až dosud provedly obléhající jednotky. Kouř z tisíce ohňů plnil ovzduší celé krajiny.

»Podle mého názoru, pane,« pravil Clausewitz uctivě, »rozhodne-li se nepřítel k provádění normálního obléhání, začne v těchto místech. Vybuduje si svůj první postupný zákop tam mezi řekou a lesem a začne se prokopávat k vesnici. Postaví si baterie tam na té šíji. Po třech týdnech se dá očekávat, že se dostane s bateriemi dopředu až k té vyvýšenince a začne s normálním útokem. Musí se mu podařit dobýt vesnice, než provede útok na město.«

»Snad,« pravil Essen.

Hornblower si nedovedl představit napoleonskou armádu šedesáti tisíc mužů, pochodujičích na Petrohrad, jak tráví tři týdny obléháním pouhého nepřátelského předmostí, aniž využije všech možných způsobů k rychlému pokračování v pochodu vpřed, jako například prudkého nočního útoku. Vypůjčil si od jednoho příslušníka štábu teleskop a trávil čas studováním spleti potůčků a bažin, táhnoucích se před ním. A pak přešel kolem bány na druhou stranu ochozu a pozoroval Rigu, schovanou s nesčetnými věžemi za mohutnou řekou. Daleko vzadu viděl stožáry své eskadry, jež kotvila na místě, kde se ústí řeky mísilo se zálivem. Lodi, jevící se jako body, nepatrné mezi obklopujícím okolím, a přece tak důležité v historii světa.

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ

Hornblower spal ve své kabině na Nonsuch, když byl vyhlášen poplach. I za spánku — snad se dá říci, že se občas probouzel, aniž si to uvědomoval — si v podvědomí zaznamenával změny v povětrnostních podmínkách. Když se plně probudil, byl si již nejasně vědom změn, jež se udály za noci. Jeho spící, nebo lépe řečeno polobdící mysl vycíťovala stáčení větru, který obrátil zakotvenou Nonsuch o celý půlkruh, a krátké, ostré údery dešťových kapek, jež se třísily o palubu. Plně se však probudil až na ostrý výkřik hlídky na palubě a za okamžik slyšel nad hlavou kroky kadeta ve službě, jenž k němu uháněl se zprávami. Když kadet zaklepal na dveře a vřítel se dovnitř, probral se již Hornblower plně ze spánku.

»Raketa z Roven, pane.«

»Velmi dobře,« pravil Hornblower, vysunul nohy zpod přikrývky a postavil je na podlahu.

Brown, ten dobrý sluha, již byl v kabině — Bůh ví, jak se dověděl, co se děje — s rozsvícenou lucernou, kterou zavěsil na trám, a s kalhotami a kabátem, aby si je mohl Hornblower přehodit přes noční košili. Hornblower se vyřítel do tmy paluby, při čemž vrazil do jiné spěchající postavy.

»Aby vás čert vzal!« zařvala postava, zřejmě Bushův hlas, a pak: »Odpusťte, pane.«

Celá loď již byla vzhůru. Třešticími pišťalami bylo mužstvo vyháněno ze svých sitěných lůžek a na hlavní palubě se brzy ozval dupot bosých nohou.

Montgomery, důstojník ve službě, stál u pravobočního brlení.

»Před dvěma minutami vystřelila Raven raketu, pane. Směr jižní k východu.«

»Vitr směřuje na západ k severu,« rozhodl Bush, pozoruje nepatrné světélko kompasnice.

Západní vítr a tmavá, bouřlivá noc. Přímě ideální podmínky pro Macdonalda, aby se pokusil o překročení řeky. Měl k dispozici dvacet velkých říčních pramic, do nichž mohl stísnit pět tisíc mužů a několik děl. Kdyby se mu podařilo překročit řeku s tak silnou jednotkou, bylo by ruské postavení vyvráceno. Na druhé straně, kdyby měl ztratit tak velký počet mužů a materiálu — pět tisíc mužů zabitých nebo zajatých — byl by to pro něj otřesný úder, kterým by byl donucen k vyčkávání, čímž by se dostalo Rusům dalšího času. Jedině opevněné postavení bylo nyní prostředkem k získání času. Hornblower si přál z plna srdce, aby bylo dovoleno francouzské jednotce vniknout hlavou hezky daleko do smyčky, než dal Cole na Raven znamení.

Výkřik z koše upoutal jeho pozornost.

»Dělostřelba v závětrí, pane!«

S paluby bylo vidět jen jehličku výstřelu, bodající do tmy daleko na západě, a pak další.

»To je příliš na západě,« pravil Hornblower Bushovi.

»Obávám se, že je to tak, pane.«

V téže směru, přímo na okraji mělčin, kotvila Raven. Její mělký ponor jí určil toto postavení. Vickery s Lotus bránil druhý břeh řeky a Nonsuch ležela dosud zakotvena zde, ve vyznačeném průjezdu zálivu. Všechny ozbrojené čluny eskadry hlídkovaly u ústí řeky — námořní kutr s tříliberním dělem by se byl vypořádal s nepřátelským člunem, i kdyby na něm měl nepřítel tři sta mužů. Ale podle směru, ve kterém se objevily výstřely, se dalo usuzovat, že Cole vyhlásil poplach předčasně. V závětrí se objevil další výstřel; vítr zabránil, aby výbuch slyšeli na palubě.

»Spusťte můj člun,« nařídil Hornblower. Cítil, že zde nemůže zůstat v naprosté nečinnosti.

Člun odrazil od Nonsuch a muži se opřeli do vesel, aby jej dostali do větru. Brown, stojící ve tmě po boku Hornblowerově, cítil komodorovu nedočkavost.

»Opřete se do toho, vy lenoši,« zařval na veslaře. Člun si razil cestu vpřed po zvlněné hladině a Brown stál na zádi s kormidlem v ruce.

»Další výstřel, pane. Právě před námi,« hlásil Hornblowerovi.

»Dobře.«

Následovala nesnesitelná čtvrt hodinka. Člun poskakoval a houpal se po malých, ale strmých vlnách, a muži veslovali ze všech sil. Kvílení moře a skřípání vesel byly jednotvárným doprovodem k Hornblowerovým myšlenkám.

»Nyní střílí celá skupina děl, pane,« hlásil Brown.

»Vidím je,« odpověděl Hornblower.

Tma byla přerušována výstřelem za výstřelem. Bylo zřejmo, že strážní lodi se shromáždily kolem jediné oběti.

»Tam je Raven, pane. Mám k ní zamířit?«

»Ne. Dejte se ve směru palby.«

Tmavá hmota šalupy ležela před nimi; Brown trochu natočil kormidlo, aby se dostal do směru, vedoucího na délku jednoho kabelu kolem šalupy a směřujícího k palbě. Přiblížili se k boku šalupy, když zableskl výšleh ohně, s její paluby zahřměl výstřel a kule přelétla těsně nad hlavami posádky člunu.

»Proboha!« vykřikl Brown. »Copak ti blázni nemají oči?«

Šalupa zřejmě stavěla přejíždějící ji člun, nedostala však na zvolání odpověď — výkřik byl odnesen větrem — a okamžitě zahájila palbu. Z Raven se ozval další výstřel a kdosi ve člunu vykřikl strachem. Palba z vlastní strany je vždy demoralizující.

»Obraťte k Raven,« nařídil Hornblower. »Zapalte modré světlo.«

Šalupa mohla vypálit v každém okamžiku plnou salvu, která by velmi pravděpodobně člun úplně zničila. Hornblower převzal kormidlo a Brown za hlasitého klení zápasil s křesadlem. Muž, veslující v jeho blízkosti podotkl něco, aby urychlil rozžetí světla.

»Držte hubu!« vykřikl Hornblower.

Vše bylo zvrácené a mužstvo člunu si to uvědomovalo. Brownovi se podařilo vykřesat silnou jiskru, jíž zapálil modré světlo a řádně je rozfoukal. Za okamžik se světlo tak rozžářilo, že osvětlovalo celý člun i okolní vodu a Hornblower se postavil tak, aby šalupa zpozorovala jeho postavu i uniformu. Bylo jen chabou odplatou pomyslet na zděšení na Raven, když si tam uvědomili, že pálili na vlastního komodora. Hornblower vystupoval po boku šalupy, ovládan zruřivostí. Cole ovšem čekal, aby ho přivítal.

»Tak co, pane Cole?«

»Odpusťte, pane, že jsem po vás pálil, ale neodpověděl jste na mé zvolání.«

»Napadlo vás, že v tomto větru jsem vás nemohl slyšet?«

»Ano, pane. Ale věděli jsme, že Francouzi jsou na moři. Čluny na ně pálily již před hodinou a polovina mého mužstva je ve člunech. Představte si, že bych byl napaden dvěma sty francouzských vojáků. Nemohl jsem to riskovat, pane.« Nemělo smyslu debatovat s tak prchlivým a nervózním člověkem, jako byl Cole.

»Vy jste vypálil poplašnou raketu?«

»Ano, pane. Musil jsem vás informovat, že čluny jsou na moři.«

»Učinil jste tak okamžitě, jak jste to zpozoroval?«

»Ano, pane. Ovšem, pane.«

»A nenapadlo vás, že jste vyhlásil poplach i u Francouzů?«

»Myslil jsem, že to právě chcete, pane.«

Hornblower se znechuceně odvrátil. Ten člověk ve svém rozčilení zapomněl na všechny rozkazy, které obdržel.

»Z návětrné strany se přibližuje člun, pane,« hlásil kdosi, jehož bílou košili bylo lze již pozorovat v nadcházejícím svítání. Cole rozčileně vyběhl a Hornblower šel za ním. Dohonil ho, když stál u brlení a díval se na člun.

»Člun ahoj!« vykřikl Cole hlásnicí.

»Podle rozkazu,« zaslechli s návětrné strany. To byla správná odpověď pro člun s důstojníky na palubě. Byl to kutr s napjatou lugrovou plachtou. Hornblower jej pozoroval, jak nemotorně svinuje plachtu a jak přiráží k lodi pomocí vesel. Viděl, že kutr je přeplněn muži.

»Vojáci!« vykřikl náhle Cole, ukazuje rozčileně ukazováčkem na Člun. »Muži k dělům! Rychle!«

Hornblower viděl francouzské uniformy; to musí být obrázek, se kterým si Cole pohrával celou noc. Ze člunu k nim dolehl uklidňující anglický hlas.

»Pozor! Jsme kutr z Lotus s vězni.«

Byl to beze vší pochyby hlas Purvise. Hornblower odešel k boku a podíval se dolů do člunu. Purvis stál na zádi a u vesel byli britští námořníci, avšak všechn ostatní prostor člunu byl zaplněn vojáky, sedícími tu v obavách a se zjevnou malomyslností ve tvářích. Přímou na přídi člunu, kolem děla, měli čtyři příslušníci námořní pěchoty v červených kabátech připraveny muškety k výstřelu. Tím byl Purvis připraven na možnost, že by se zajatci pokusili nabýt znovu svobody.

»Výved'te je nahoru,« nařídil Hornblower.

Šplhali se po boku lodě a na palubě byli přivítáni smějícími se námořníky. Otáčeli se kolem ve stále přibývajícím světle. Také Purvis se přehoupl přes bok a pozdravil Hornblowera.

»Myslím, že jsou to samí Holanďané, pane. Ne Žabáci. Zajali jsme je na člunu, který jsme ukořistili. Musili jsme na ně dlouho střílet — rozstříleli jsme pramice na třísky, s pomocí jiných člunů. Ty jedou za námi, pane, s dalšími zajatci.«

»Chytili jste pouze jednu pramici?«

»Ano, pane. Ostatní obrátily k vlastnímu břehu v okamžiku, kdy jejich posádky zahlédly raketu. Ale myslím, že máme dvě stě zajatců a jistě jsme zastřelili dalších sto.«

Jediná zajatá říční pramice se dvěma sty muži, když Hornblower doufal nejméně ve dvanáct pramic se třemi tisíci muži. Ale Purvis ve své neznalosti měl z kořisti nesmírnou radost.

»Tu je jeden z jejich důstojníků, pane.«

Hornblower se obrátil na muže v modrém kabátu, unaveně se šplhajícího po boku šalupy.

»Kdo jste, pane?« otázal se francouzsky; po okamžiku zaváhání důstojník odpověděl zdrženlivě v témže jazyku.

»Poručík von Bülow, jedenapadesátý pluk pěchoty.«

»Francouzské pěchoty?«

»Pěchoty pruského krále,« pravil důstojník hrdě s teutonskou výbušností na slově »Prusse«, jež naznačovala jeho znechucení nad tím, že byl považován za Francouze.

Tak Macdonald neriskoval v tomto velmi nebezpečném podniku francouzské životy. To se ovšem dalo čekat. Za posledních deset let válčil Bonaparte na účet svých spojenců.

»Postarám se o to, aby se vám dostalo občerstvení,« pravil zdvořile Hornblower. »Prosím, naříd'te svým mužům, aby si tu sedli k brlení.«

Důstojník vyšlekl rozkaz. Bylo příznačné, že na první část rozkazu, zvolání »achtung«, se zdemoralizovaní vojáci postavili do ztrnulého pozoru. Většina jich byla mokrá a otrhaná; zřejmě byli před zjetím ve vodě. Hornblower nařídil, aby byli nakrmeni; současně se vrátily ostatní čluny s další dávkou zajatců. Na úzké palubě Roven vyhlíželo dvě stě zajatců docela hezky; Cole dal vyvézt na palubu dvě přední děla a zamířil je na zajatce. U každého děla stál dělovod s rozžehnutými doutnáky a kartáčovou stělou, aby mohl okamžitě pálit. Námořníci, dosud se usmívající, přecházeli kolem jejich řad a podělovali je chlebem a pivem.

»Podívejte se, pane, jak jedí!« upozornil Purvis. »Podívejte se tamhle. Ten člověk drží suchar jako vlk kost. Proboha! Už je v něm. Zřejmě je pravda, co se říká, pane, že Bony nekrmí své vojáky.«

Císařská armáda si měla obstarat potravinové zásoby při pochodu z místních zdrojů; Macdonaldových šedesát tisíc mužů stálo nyní již přes dva týdny na jednom místě ve velmi řídké obydlené zemi. Musí mít již velký nedostatek. Každý den, o který bude prodlouženo obléhání Rigy, bude stát Bonaparta množství životů, a i když nebyl nikdy na životy svých poddaných příliš úzkostlivý, musí jednou nastat čas, kdy již nebude mít dost ani Prusů, ani Italů. Tím větší škoda, že nebyla vyhlazena celá divize, jež se snažila překročit řeku. Hornblower si říkal, že je to jeho chyba. Nemel svěřovat žádnou důležitější část operace starému zženštilému a nervóznímu Coleovi. Měl zůstat na palubě Raven sám. Ale člověk si nebyl nikdy jist, co je správné; druhá strana linie, kterou světil Vickerymu na Lotus, byla právě tak důležitá a bylo žádoucí, aby on, komodor, byl na Nonsuch uprostřed, aby mohl koordinovat práci obou křidel. Kdyby si byli Vickery s Colem vyměnili místa — jak se mělo stát — Vickerymu mohl Hornblower důvěřovat, že by léčku neuzavřel předčasně, ale byl by Cole schopen udržet ji zavřenu? Kdyby bylo na Coleovi, aby vylodovací jednotky odřízl, mohlo být nyní na druhém břehu Dviny pět tisíc Prusů. Hornblower cítil, že si přeje, aby byl věděl, kdy Macdonald učiní pokus k překročení toku. Ale právě tak si mohl přát, aby mu někdo přinesl modré z nebe.

»Pane Cole,« nařídil Hornblower. »Vyšlete Nonsuch signál: 'Komodor kapitánovi. Odjíždím do Rigy se zajatci.' Pak se mohou strážné čluny vrátit ke svým mateřským lodím. A vy, prosím, zvedněte kotvy. Pojedeme.«

KAPITOLA DVACÁTÁ

Hornblower stál opět na ochozu, obepínajícím báň daugavrižského kostela.

»Vidíte, co jsem vám říkal, pane,« pravil Clausewitz, ukazuje rukou.

Před ruskými opevněními se táhla dlouhá čára, hnědá proti obklopující zeleni, předprseň zákopu, který Francouzi vybudovali během noci. Macdonald musí být energický generál; vykonal tento velký kus práce, když současně odeslal Prusy na jejich riskantní pokus o překročení řeky, takže zatím co jeden pokus ztroskotal, přece Macdonald postoupil, využiv tmavé a deštivé noci k nepozorovanému vybudování tohoto zákopu.

»To je jejich první zákop, pane, a uprostřed něho se staví dělostřelecká baterie. A vidíte tamhle, pane? Tam stále pronikají kupředu.«

Hornblower se podíval teleskopem. Na místě, kde se zákop lámal, zpozoroval něco, co se podobalo stěně, vystavené z hromady dříví. Děla ruských opevnění, umístěných daleko pod ním, tuto stěnu ostřelovala. Viděl, jak vylétá hlína, když střely dopadaly kolem zákopu. Na konci dřevěné stěny stálo cosi podivného — vypadalo to jako štít na kolech. Právě předmět pozoroval, když viděl, jak se náhle pohnul vpřed a zanechal mezi sebou a dřevěnou stěnou kousek prázdného místa, v němž na nepatrný okamžik zahlédl dva muže v modrých uniformách. Byl to jen nepatrný okamžik, protože otvor byl okamžitě ucpán dalším svazkem dřeva. Nad novým svazkem viděl, jak se zdvíhají lopaty a opět okamžitě mizí; svazek dřeva byl zřejmě dutý, tvaru sudu, a jakmile byl ve správném postavení, začali jej muži, schovaní za ním, plnit hlínou, vykopanou zespodu. Hornblower si uvědomil, že se dívá na klasický příklad prosakování do nepřátelských postavení pomocí »hradebního koše« a »hatí«. Ten velký dřevěný koš byl »hradebním košem«, plněným nyní hlínou. Dále vzadu, pod ochranou řady naplněných košů, upevňovaly obléhající jednotky předprsně svých zákopů hatěmi, šestipalcovými svazky dřeva, a ještě dále stavěly za předprsní solidní opevnění z hlíny, vykopané ze zákopu. Když tak vše pozoroval, Hornblower zjistil, že štít byl posunut o další yard kupředu a do otvoru byl postaven další koš; Francouzi byli o tři stopy blíže opevněním, chránícím Daugavgrivu. Ne o celý yard, o něco méně, protože průkop nesměřoval přímo k cíli, nýbrž na jeho křídlo, aby nemohl být obchvácen. Brzy změni svůj směr a bude směřovat na druhé křídlo a bude se klikatě přibližovat k pevnosti, surově a bezohledně. Ze všech válečných operací bylo obléhání nejjistější, nepřišla-li obléhaným pomoc zvenčí.

»Vidíte tamhle, pane?« pravil náhle Clausewitz.

Zpod vysoké stěny se náhle objevila dlouhá řada koní, vyhlížejících jako mravenci, avšak bylo jasné vidět bílé kalhoty vedoucích je mužů, vynikající ve slunečním světle. Koně táhli dělo, a porovnali-li jste si jeho velikost s velikostí koní, byl to hezký kousek. Blížilo se k výkopu pro baterii uprostřed předního zákopu a kolem něho pobíhalo množství bílých teček. Vysoká předprseň předního zákopu znemožňovala pozorování ruským dělostřelcům a chránila celou akci před nepřátelskými kulemi. Hornblower věděl, že jakmile budou na místo pro baterii svezena všechna děla, budou pro ně vykopány v předprsní otvory — střílny —, kterými budou děla ostřelovat vesnici, umlčovat obrannou palbu nepřítele a udržovat pod palbou průlomky do nepřátelského postavení; zatím se průkopy rozšíří v široký zákop — druhou paralelu —, ze které, nebo bude-li třeba, ze třetí paralely, vyrazí útočníci k provedení průlomu.

»Do zítřka budou mít děla v postavení,« pravil Clausewitz. »A podívejte se! Tamhle přikládají k zákopu další koš.« Obléhací operace měly tytéž neodvratné následky, jako přibližování se hada k hypnotizovanému ptáku.

»Proč nezastaví vaše děla práce s koši?« zeptal se Hornblower.

»Snaží se o to, jak vidíte. Ale jediný koš není snadným cílem na takovou vzdálenost a kromě toho, pouze nejkrajnější koš je zranitelný. A než se průkop s košem dostane na snadný dostřel, budou jejich baterie umlčovat naše děla.« Za vysokou stěnou se objevilo další velké dělo a plížilo se k místu, připravenému pro baterii. Jeho předchůdce byl již umístěn do palebného postavení za předprsní.

»Nemohl byste přijet se svými loděmi, pane?« zeptal se Clausewitz. »Podívejte se, na jakou blízkost k moři jsou jejich zákopy. S vašimi velkými děly byste je mohl rozstřílet na kusy.«

Hornblower potřásl záporně hlavou; totéž napadlo již i jeho, protože dlouhý, blyštící se záliv, sahající hluboko do pevniny, byl velmi svůdný. Avšak byl hluboký méně než provazec, ale i Hornblowerovy bombardy s mělkým ponorem potřebovaly devět stop vody — jestliže byly úplně vyprázdněny a na palubách zůstal pouze materiál potřebný k akci, snížil se ponor na sedm stop. To však byla krajní mez.

»Učinil bych to, kdybych mohl,« pravil Hornblower, »ale za nynějších podmínek nevidím způsob, jak bych dostal svá děla na dostřel.«

Clausewitz se na něj chladně podíval a Hornblower poznal, že dobrá shoda mezi spojenci byla velmi křehkou věcí. Časněji toho rána byli Britové a Rusové nejlepšími přáteli; Essen a Clausewitz byli úplně zpti úspěšným odražením Macdonaldova pokusu překročit řeku a — jako nemyslicí mladí důstojníci eskadry — pokládali zničení půl praporu Prusů za vynikající úspěch. Neuvědomovali si, že Hornblower vypracoval mnohem dalekosáhlejší plán, který byl Coleovou nervozitou přiveden téměř úplně v niveč. Šlo-li vše dobře, byli spojenci nejlepšími přáteli, ale v opačném případě se jeden snažil svalit vinu na druhého. Nyní když se francouzské zákopy přibližovaly k Daugavgrivě, Hornblower se tázal, proč Francouzové nebyli zastaveni ruským dělostřelectvem, a Rusové se ptali, proč tak neučinila Hornblowerova děla.

Hornblower jim to vysvětlil, jak mohl nejlépe, avšak Clausewitz pokládal vysvětlení za výmluvu a totéž se dělo s Essenem, když se s ním Hornblower přišel rozloučit. Námořnictvu ovšem nenadělalo mnoho cti, když se předtím chlubilo, že pro ně není nic nemožné; když se toho odpoledne vrátil Hornblower na Nonsuch, byl rozrušený a vznětlivý, a když vstupoval na palubu své lodi, neměl pro Bushe, který ho přišel přivítat, ani slova. Když vstoupil do své kabiny, zdála se mu nehostinná a nepřijemná. Na lodi panoval ruch, neboť byl den udržovacích prací a oprav. Muži si zpívali při práci, takže Hornblower věděl, že kdyby si vyšel na velitelskou palubu, byla by nit jeho myšlenek neustále trhána. Pohrával si na chvíli s myšlenkou požádat Bushe, aby zrušil rozkaz k opravám a udržování a aby dal mužstvu tišší práci. Všichni by si uvědomili, že to komodor učinil proto, že se chce v tichosti procházet po velitelské palubě, a možná, že by to na ně udělalo dojem velké důležitosti, nebylo však možno, aby komodor jednal podle našeptávání náhlé myšlenky. Nemohl připravit posádku o sváteční zaměstnání a možná, že by přílišné vyvyšování mělo na jejich vztah k němu opačný účinek.

Místo toho vyšel tedy na zářovnou chodbičku a skloněn pod nízkou klenbou snažil se procházet se po délce dvanácti stop. Bylo skutečně škoda, že nemohl svá děla přiblížit na dostřel k obklíčovací práci. Na krátkou vzdálenost by jeho těžká děla udělala mezi francouzskými vojáky v zákopech hrozný zmatek. A za vysokou stěnou, odkud viděl, jak

jsou vytahována děla, musil být park a vozatajstvo francouzského dělostřelectva — několik kulí z lodních děl by tam způsobilo nepopsatelný zmatek. Kdyby jen mohl dostat bombardy blízko k pobřeží, bylo by již lehké pustit za stěnu pár kulí. Ale hloubka v zálivu byla pouze tři až čtyři stopy a nikde nebylo sedm stop vody. Celá věc byla neproveditelná a Hornblower si řekl, že čím dříve na ni zapomene, tím lépe. Aby změnil myšlenky, překročil přehrazení a vstoupil do jiné chodby a nahlédl zadním okénkem do Bushovy kabiny. Bush spal na svém lůžku. Ležel na zádech, s ústy otevřenými, rukama rozhozenýma po obou stranách a dřevěnou nohou opřenou o trám, Hornblower pocítil rozhořčení, že jeho kapitán může tak klidně spát, zatím co on má na bedrech tolik starostí. Byl by rád poslal pro Bushe, aby mu překazil spánek. Věděl však, že by to nikdy nedovedl udělat. Nikdy se nechtěl stát hrůzovládcem.

Vrátil se do své záďové chodby a jak tak při překračování přehrazení stál každou nohou na jiné chodbě, napadla ho myšlenka tak ohromující, že zůstal na okamžik stát s jednou nohou ve vzduchu. Pak nohu přehodil na druhou stranu přehradu, vešel do své kabiny a zavolal pro spojku.

»Vyřiďte, že prosím důstojníka ve službě, aby signalizoval Harvey, že se ke mně má okamžitě dostavit pan Mound.« Mound vstoupil do Hornblowerovy kabiny, mladý a nedočkavý, avšak dychtivý výraz tváře byl dobře kryt nonšalancí. Náhle, když ho Mound pozdravil, si Hornblower uvědomil, že Moundův zdánlivě nedbalý a bezstarostný způsob jednání je imitací Hornblowera. Komodor poznal, že pro tohoto mladého poručíka je jakýmsi hrdinou — více než to, velkým hrdinou — a tento důstojník mu vlastně činí největší poklonu tím, že ho imituje. V duchu se usmál a nabídl Moundovi židli; jakmile se však dostali do důležité rozpravy, Hornblower na to vše úplně zapomněl.

»Pane Mounde, všiml jste si postupu francouzských opevňovacích prací?«

»Ne, pane.«

»Tak se podívejte se mnou na tuto mapu. Mají vybudované zákopy zde, s baterií zde. Jejich křídlo a skladiště jsou zde za vysokou zdí. Kdyby se nám podařilo dostat bombardy do tohoto zálivu, mohli bychom je vyhnat z obou těchto důležitých postavení.«

»Je to mělčina, pane,« odpověděl Mound lítostně.

»Ano,« pravil Hornblower a neudržel se, aby neučinil dramatickou přestávku, než pronesl rozhodující slovo. »Ale pomocí odlehčovacích člunů bychom mohli snížit ponor.«

»Odlehčovací čluny,« vykřikl Mound, a když si vše v mysli vyobrazil, jeho obličej zazářil. »Proboha, pane, máte pravdu.«

Odlehčovací čluny jsou prostředky ke snížení ponoru lodi. Naložené čluny se pevně přiváží ke každé straně lodi, která má být zdvihána, jsou pak zbaveny nákladu a nadzvednou loď z vody. Moundova mysl se již zaměstnávala podrobnostmi.

»V Rize jsou odlehčovací čluny a pramice, pane. Rusové nám je jistě dají k dispozici. Budou zatěžkány dostatečně pískem, kdyby to však nestačilo, mohli bychom je naplnit vodou a potom ji vypumpovat. Se dvěma velkými odlehčovacími čluny bych mohl snížit ponor Harvey o pět stop — téměř bych ji mohl úplně vyzdvihnout z vody. Tyto odlehčovací čluny váží sotva dvě stě tun a nebudou mít ani dvě stopy ponoru.«

Mound byl nadšen, avšak při jeho výkladu Hornblower připadl na obtíž, na kterou dosud nemyslel.

»A jak budete kormidlovat?« zeptal se. »Budou neřiditelné.«

»Uděláme dunajské kormidlo, pane,« odpověděl okamžitě Mound. »Bude-li dostatečně veliké, můžeme s ním řídit cokoliv.«

»Dejte mi páku a pohnu světem,« citoval Hornblower.

»Správně, pane. A provrtám na odlehčovacích člunech otvory pro vesla. Vítr nás tak nebude moci snášet více než vor. Vydáte-li rozkaz, pane, mohu ihned začít s prací.«

Nadšení v Moundově hlase by bylo téměř lépe slušelo desetiletému chlapci než dvacetiletému muži. Jeho hraný klid úplně zmizel.

»Pošlu guvernérovi dopis,« pravil Hornblower, »a požádám ho o zapůjčení čtyř odlehčovacích člunů. Ne, pro všechny případy požádám o šest. Mějte připraveny plány do jedné hodiny. Z této lodi a ze šalup si můžete vybrat muže a materiál, který budete potřebovat.«

»Podle rozkazu, pane.«

Bylo třeba spěchat, protože téhož večera dolehly přes záliv k eskadře výbuchy z hlavní těžkých děl; nebyly to již pisklavé zvuky polního dělostřelectva, na které si již zvykli, nýbrž hluboké výstřely těžkého dělostřelectva. Nepřítel zastřeloval první dělo, jež bylo nyní v předsunutém postavení v zákopu na místě, určeném pro baterii. A následujícího jitra, právě když Hornblower přišel na palubu, zazněl na pevnině hromový výbuch, oznamující první nepřátelskou salvu. Ozvěna ani ještě neumlkla, když zazněla druhá a pak další, ještě hřmotnější a to pokračovalo do nekonečna až se ovzduší bez přestání chvělo jako při nevídané bouři, kdy sluch čeká na kýžený odpočinek, kterého se mu stále nedostává. Pozorovatel v koši hlásil, že pozoruje dlouhý oblak kouře, nesený větrem od nepřátelské baterie dále do vnitrozemí.

»Spust'te můj člun,« nařídil Hornblower.

Na místě, jež bylo na Nonsuch vyhrazeno pro čluny, ležela již celá sbírka člunů celé eskadry, po vrch naplněná materiálem, vneseným z obou bombard. Člun tančil po hladině za jasného svítání, raže si cestu k místu, kde byly zakotveny obě bombardy. Po obou jejich bocích byly připraveny odlehčovací čluny. Duncan, kapitán Moth, projížděl na malém člunku kolem celé skupiny. Když se k němu přiblížil člun, dotkl se klobouku na pozdrav.

»Dobré jitro, pane,« pravil a okamžitě se vrátil k práci, pozvednuv ke rtům hlásnici. »Přilíš u přidi. Přitáhněte přední lano!«

Hornblowerův člun odjel k Harvey a komodor vyskočil z člunu na odlehčovací člun po pravoboku bombardy — nebyl to nijak vynikající skok, neboť člun byl plně naložen — aby nezdržoval důstojníky a mužstvo zbytečným vzdáváním

cti. Mound stál na své malé velitelské palubě a zkoušel nohou napětí silného lana — bylo z Nonsuch —, jež bylo otočeno kolem jeho lodi a dvakrát kolem obou odlehčovacích člunů, jednou na přídi a jednou na zádi.

»Pokračujte, levobok!« vykřikl.

Na každém z odlehčovacích člunů pracovala samostatná pracovní skupina, složená z mužů, opatřených lopatami, narychlo vyrobenými ze dřeva. Na Moundův rozkaz začali muži na levobočním člunu rychle vyházet písek přes bok do moře. Slabý vítr zanášel písečný mrak na záď. Mound znovu vyzkoušel napětí.

»Pravobok, pokračovat,« vykřikl opět, a když si uvědomil, že se přiblížil Hornblower, vztyčil se a pozdravil.

»Dobré jitro, pane Mounde,« pozdravil Hornblower.

»Dobré jitro, pane. Tuhle část práce musíme provádět krok za krokem, pane. Má bombardarda je již tak lehká, že by se převálila na bok, kdyby jí to lana dovolila.«

»Chápu, pane Mounde.«

»Rusové nám poslali odlehčovací čluny velmi rychle, pane.«

»Divíte se?« odpověděl Hornblower. »Slyšíte tu francouzskou baterii?«

Mound na chvíli naslouchal a pravděpodobně si výbuchů povšiml až nyní. Byl tak hluboce zabrán do své práce, že nemohl palbě věnovat ani minutu. Byl neoholen a na jeho obličeji bylo znát známky únavy, neboť nepřestal pracovat od doby, kdy si ho Hornblower minulého odpoledne zavolał. Mezi tou dobou byly bombardy vyprázdněny od přebytečného materiálu, přivezena silná lana, za tmy přejaty odlehčovací čluny a zakotveny podél bombardy a pak celá ta masa přetažena pomocí rumpálu silnými lany, jež byla napjata.

»Odpusťte, pane,« pravil Mound a vyběhl kupředu, aby se přesvědčil o vypětí předního lana.

Vyházením pisku, jež bylo prováděno stovkou silných paží, se odlehčovací čluny pomalu zdvíhaly z vody a táhly s sebou vzhůru bombardu. Lana a dřevo praštěly a bylo nutno udržovat lana napjatá, protože zdvíhající se odlehčovací čluny na ně přenášely veškerou tíhu. Hornblower se obrátil na záď, aby se přesvědčil, co tam dělá pracovní skupina.

Ze zádi byl spouštěn sud, do poloviny naplněný vodou, z něhož vedl provaz po každé straně bombardy k improvizovanému vrátku. Povolněním nebo přitažením provazu byl řízen tah sudu, takže když byla bombardarda v pohybu, mohla se vlivem tahu sudu vychýlit na tu či onu stranu. Sud měl převzít úlohu kormidla, jež bylo již tak vysoko nad vodní hladinou, že bylo nepoužitelné.

»Je to jen improvizace, pane,« pravil Mound, vrátivší se z přídě. »Hodlal jsem, jak jsem vám již řekl, použít dunajského kormidla. Ale tady Wilson navrhl toto — rád bych vás, pane, na Wilsona upozornil. Jeho kormidlo je jistě mnohem účinnější.«

Wilson vzhlédl od své práce se širokým úsměvem.

»Jak jste zařazen?«

»Jako tesařský pomocník, pane.«

»A je jedním z nejlepších, které jsem kdy poznal, pane,« vmísil se do rozmluvy Mound.

»Kde jste sloužil?«

»Dvakrát na staré Superb, pane. Jednou na Arethuse a nyní zde, pane.«

»Výhotovím pro vás prozatímní ustanovení tesařem,« pravil Hornblower.

»Děkuji vám, pane. Děkuji.«

Kdyby byl chtěl, mohl Mound dostat veškeré pochvaly za vynalezení tohoto nouzového kormidla. Hornblower si ho oblíbil tím více, že to neudělal. Pro disciplínu a ducha mužstva bylo dobré odměnit dobrou práci okamžitě na místě.

»Velmi dobře, pane Mounde. Pokračujte.«

Hornblower usedl do svého člunu a dal se zavést na Moth. Zde byla práce již v pokročilejším stadiu. Z odlehčovacích člunů již bylo vyházeno tolik pisku, že pracovní skupiny jen s velkou námahou vyhazovaly plné lopaty přes bok člunu, neboť jejich příslušníci již stáli v člunu po ramena. Moth byla už vyzdvížena tak vysoko, že bylo vidět již široký pruh její mědi.

»Dejte pozor na vyvážení lodi, pane Duncane,« pravil Hornblower. »Kloní se vám trochu doleva.«

Ke správnému postavení Moth bylo zapotřebí složitějšího přizpůsobování lan, přitahování a popouštění.

»Až s tím budeme hotovi, pane, nebude nořit více než dvě stopy,« pravil nadšeně Duncan.

»Výborně,« odpověděl Hornblower.

Duncan přidělil na práci v nadlehčovacích člunech více mužstva k odhazování pisku ze středu k bokům člunů, aby tím byla usnadněna práce mužům, házejícím písek přes bok do vody.

»Ještě dvě hodiny a budou vyčištěny, pane,« hlásil Duncan. »Pak již budeme musít jen prorazit boky pro dlouhá vesla.«

Podíval se vzhůru na slunce, dosud vysoko nad obzorem.

»Budeme s prací hotovi půl hodiny před polednem, pane,« dodal.

»Nařídte nyní tesařům, ať se dají do proražení boků pro dlouhá vesla,« pravil Hornblower, »aby si mužstvo odpočinulo a mohlo se nasnídat. A pak až začnou znovu pracovat, mohou písek vyhazovat proraženými otvory a práce jim půjde rychleji.«

»Podle rozkazu, pane.«

S tímto zlepšením pracovního postupu byla půlhodina před polednem mnohem pravděpodobnějším odhadem, ale i kdyby se skončení prací opozdilo o dvě hodiny, zbývalo ještě dost času za denního světla k provedení úderu. Boky odlehčovacích člunů byly proráženy a mezitím Hornblower zavolał Duncana a Mounda a prošel s nimi posledními rozkazy.

»Já budu na kostelní věži se signální skupinou,« pravil závěrem. »Postarám se o to, abyste byli řádně podporováni. Tak, mnoho štěstí.«

»Děkujeme vám, pane,« odpověděli oba najednou. Příjemné rozčilení a očekávání budoucnosti zcela zakrylo jejich únavu.

Hornblower se dal převést do vesnice, kde maličké přístaviště zachránilo jej i signální skupinu od broďení se mělčinou; čím více se přibližovali cíli, tím více vzrůstal hluk dělostřelby a obranné dělostřelby. Když vystoupili na přístavní hráz, uvítali je tu Dibič a Clausewitz a vedli je ke kostelu. Když přecházeli úpatí zákopů, obklopujících vesnici po celém vnitrozemském obvodu, Hornblower vzhledl a viděl, jak se Rusové činí u svých děl; byli to muži s bradami porostlými vousy, obnažení po pás pod sálajícím sluncem. Důstojník kráčel od děla k dělu a zaměřoval postupně jedno po druhém.

Vesnice byla již těžce poškozena a ve stěnách a střechách malých domků, ze kterých se skládala, zely velké otvory po střelách. Když se přiblížili ke kostelu, narazila odražená dělová koule na kostelní zeď, z níž vylétl oblak trosek, a kule uvízla ve stěně jako švestka na koláči. Okamžik nato se Hornblower obrátil, když uslyšel nezvyklý hluk a viděl, jak dva jeho kadeti stojí a zírají na bezhlavou mrtvolu námořníka, který jim ještě před okamžikem kráčel v patách. Kule, přelétnuvši obranný val, mu roztrhala hlavu na kusy a srazila jeho tělo k námořníkům. Sommers se s nechutí díval na krev a části mozku, potřásnivši mu bílé kalhoty.

»Pojďme,« nařídil Hornblower.

Z ochozu pod kupolí kostela mohli pozorovat postup obléhacích prací. Klikatý zákop již byl v polovině cesty k ruské obraně a jeho čelo bylo neustále zahaleno do oblaku hlíny, neboť Rusové na ně bez ustání pálili. Avšak prostřední pevnost, chránící vchod do vesnice, byla již v hrozném stavu; její hliněné valy se už podobaly rozbitým křtčinám, u rozstříleného podvozku leželo převrácené dělo, jiné dělo však dosud střílelo, jsouc obsluhováno neohroženou skupinkou. Celá francouzská fronta byla zahalena do slabého oblaku kouře, rozšiřujícího se od baterie; kouř však nebyl tak hustý, aby znemožnil pozorování kolony pěchoty, pochodující k prvnímu zákopu zezadu.

»V poledne střídají stráž,« vysvětloval Clausewitz. »Kde jsou ty vaše lodi, pane?«

»Tam přijíždějí,« odpověděl Hornblower.

Plížily se stříbřitou vodou a jejich vzhled byl přímo fantastický. Bombardy měly svinuté plachty a u jejich boků pluly ošklivé trupy nákladních člunů. Dlouhá, neobratná vesla — po každé straně jich byl tucet — vypadala jako nohy vodní vážky na rybníku, v pohybu však byla mnohem pomalejší, protože vysílení námořníci, kteří s nimi pracovali, protahovali každé tempo do nekonečna.

»Sommers! Gerarde!« vykřikl Hornblower ostře. »Jak pracuje vaše signální zařízení? Připevněte ty kladky k tamhle té římse. A rychle, nemáte k přípravě celý den!«

Kadeti a námořníci se vrhli do postavení signální stanice na ochozu. Kladky byly připevněny k římse a pak jimi byla protažena lanka. Ruský štáb pozoroval jejich práci s velkým zájmem. Zatím se pohybovaly bombardy vzhůru zálivem; pluly nesmírně pomalu, neboť rychleji to s vesly nešlo a vítr, dující proti jejich přídí, je často zanášel do závětrí — Hornblowerovi se zdálo, že jsou zanášeny velmi silně. Nepřítel jim nevěnoval ani špetky pozornosti. Bonapartovy armády, pánové Evropy od Madridu ke Smolensku, měly jen málo možností seznámit se s bombardami. Palba z předsunuté baterie nerušeně pokračovala a bila do třísticích se ruských opevnění. Rusové palbu opětovali se zoufalou energií.

Harvey a Moth pokračovaly v pomalé plavbě, až se dostaly těsně k pobřeží. Hornblower pozoroval teleskopem droboučké postavy na jejich přídích a věděl, že spouštějí kotvy. Vesla pracovala pravidelně, nejdříve na jedné straně a pak na druhé — Hornblower, stojící s prudce bijícím srdcem na ochozu si dovedl představit Mounda a Duncana, jak stojí na svých velitelských palubách a vykřikují povely na veslaře, kteří manévrovali loděmi, jako by byly motýly, přišpendlenými na kusu lepenky. Stavěli lodě do takové pozice, aby mohly spustit i ostatní kotvy na zádi a aby přitahením nebo popuštěním lan se mohly otáčet, čímž jim bude umožněno zamířit moždiže kamkoliv v širokém oblouku. Clausewitz přihlížel nechápavě se svým štábem, neboť neměl ani ponětí, co tento manévr znamená. Hornblower viděl, jak jsou spouštěny zadní kotvy a zpozoroval malé skupinky mužů, skloněné při práci u rumpálů. Bombardy se téměř nepozorovaně otáčely v tu a pak v onu stranu, podle toho, jak je jejich kapitáni přitáhli podle význačných bodů na pobřeží.

»Harvey právě vyvěšuje vlajku „připraveni“,« pravil Hornblower s teleskopem u oka.

Kolečko kladky hlasitě zaskřípělo, když byla na lanku vytahována vlajka s potvrzením přijetí zprávy. Z přídě Harvey se náhle vyvalil vzhůru velký oblak kouře; z této vzdálenosti nemohl Hornblower pozorovat střelu za letu, nervózně čekal a prohledával celé okolí baterie, aby zahlédl dopad. Neviděl však nic, zcela nic. S nechutí nařídil, aby byla vyvěšena černá vlajka pro »dopad nepozorován« a Harvey znovu vypálila. Tentokrát viděl výbuch střely, malou sopku kouře a trosek těsně za baterií.

»Ta byla dlouhá, pane,« pravil Sommers.

»Ano. Signalizujte to Harvey.«

Mezitím Duncan zakotvil Moth a vyvěsil vlajku, oznamující, že je připraven. Další střela z Harvey dopadla přesně do středu baterie a první kule z Moth učinila totéž. Obě bombardy okamžitě zahájily systematické bombardování baterie, vysílaly kule bez přestání, takže nebylo ani okamžiku, kdy by z francouzského opevnění nevylétl oblak kouře a hlíny. Postavení baterie bylo čtverhranné bez příčných hradeb a jakéhokoliv vnitřního dělení, takže nyní, kdy nepřítel našel způsob, jak je přesně zasáhnout, nemělo jeho mužstvo možnost se skrýt. Na okamžik udržovali Francouzi palbu a pak Hornblower viděl, jak běží od svých děl. Uvnitř baterie to vypadalo jako v rozrušeném mravenčím hnízdě. Jedna z třináctipalcových střel dopadla přímo na střilnu, a když zmizel kouř, odhalil se země srovnanou předprseň, jež otvírala i z pevniny pohled do nepřátelského dělostřeleckého postavení. Otvorem bylo vidět ústí děla, shozeného s podvozku, bezmocně zaměřujícího k obloze — byl to radostný pohled pro obránce. To byl však pouze začátek. V opevnění se objevoval otvor za otvorem a celý vnitřek dělostřeleckého postavení byl pokryt střelami. V jednom okamžiku zazněl

větší výbuch než obvykle a Hornblower si řekl, že to musilo být skladiště prachu — malý sklad střelného prachu, neustále doplňovaný zezadu —, které vybuchlo. Dole pod ním se obránci vzchopili a každé dělo podél ohrožené fronty zahájilo znovu palbu. Byla to zřejmě kule z vesnice, jež zasáhla ústí poraženého děla a srazila je na zem.

»Signalizujte ‚zastavte palbu‘,« nařídil Hornblower.

Trináctipalcové střelivo nebylo materiálem, který by se dal sehnat na Baltu a nemělo smyslu plýtvat jím na cíl, který byl umlčen a dočasně nepoužitelný. A jak očekával, přišel protiútok i v této akci. Po vzdáleném svahu sjížděla baterie — šest děl — na tak velkou vzdálenost vyhlízející zcela nepatrně, kývající se na dřevěných podvozcích. Krajina byla dosud bažinatá, protože léto nebylo tak pokročilé, aby vysušilo pole — a baterie, ploužící se po nápravy v bahně, se pohybovala jen velmi pomalu.

»Signalizujte změnit cíl,« nařídil Hornblower.

Dopad střel na nový cíl nebylo lze pozorovat, protože je bombardy vysílaly přes vysokou hráz. Byla by jen náhoda, kdyby cíl zasáhly, ale Hornblower si říkal, že vozatajstvo a skladiště armády, čítající šedesát tisíc mužů a provádějící obléhání, byly pravděpodobně rozloženy na velké ploše se stěsnaným materiálem. Kdyby na ně dopadlo několik kulí, mohly by učinit velkou škodu. První polní baterie se přiblížila na okraj vody a koně se otočili, aby zanechali děla namířena ve směru bombard a postavena v přesně geometrických rozstupech.

»Harvey signalizuje, že mění cíl, pane,« hlásil Gerard.

»Dobře.«

Harvey páčila na polní baterii. Trvalo jí chvíli, než zjistila vzdálenost, neboť polní děla, rozestavená na dlouhém úseku, nebyla dobrým cílem pro moždíře, i když byl dopad střel pod přímým pozorováním. Druhá baterie přijížděla na křídlo první — Hornblower ji mohl dobře pozorovat teleskopem přes úzký záliv. A nyní přijížděla již další děla do akce, jejímž cílem bylo dostat bombardy do křížové palby. Jedna ze střel Harvey vybuchla těsně u jednoho z děl, zřejmě zabila celou posádku, avšak podivnou náhodou dělo samo zůstalo na podvozku. Ostatní děla zahájila palbu a z jejich ústí se liné ploužil kouř. Na druhé straně zálivu zahájily akci i ostatní polní baterie, ačkoliv pálily na příliš velkou vzdálenost pro polní děla. Nemělo již smyslu vystavovat bombardy palbě z pevniny. Macdonald měl dvě stě polních děl a Hornblower pouze dvě bombardy.

»Signalizujte ‚skončete akci‘,« nařídil Hornblower.

Nyní když byl již rozkaz vydán, se mu zdálo, že čekal příliš dlouho. Zdálo se mu, že trvalo celé věky, než bombardy vytáhly kotvy, a Hornblower, netrpělivě čekaje viděl, jak kolem nich rozrážejí vodu kule, létající kol dokola z pevniny. Viděl, jak byla z boku lodí vystrčena vesla, jak se opřela o vodu a otočila bombardy, na stožáry byly vytaženy plachty a podivná plavidla odjížděla z dostřelu. Značné žejbrování je zanášelo šikmo od pravého směru. Hornblower si oddychl a obrátil se, aby se setkal se zrakem guvernéra, který celou dobu tiše stál, pozoroval akci ohromným dalekohledem, opřeným o rameno trpělivého vojáka, jež již od té tíhy jistě bolela celá záda.

»Výtečně, pane,« pravil guvernéř. »Děkuji vám jménem cara. Rusko je vám vděčno, pane, a totéž platí o městě Rize.«

»Děkuji vám, Vaše Excellence,« odvětil Hornblower.

Dibič a Clausewitz čekali, až jim Hornblower věnuje trochu pozornosti. Přímě dychtili, aby s ním mohli prodiskutovat budoucí akce, a Hornblower jim musil naslouchat. Propustil kadety a celou signalizační skupinku a doufal, že Sommers bude mít dost rozumu, aby pochopil pohled, který na něj vrhl jako varování, aby nedovolil svým mužům pít na pevnině lotyšské lihoviny. Pak obnovil konverzaci, jež byla stále přerušována příchodem a odchodem spojů se zprávami a rychlými rozkazy v jazycích, kterým nerozuměl. Avšak výsledky vykonání těchto rozkazů se brzy objevily; dva pěchotní pluky s nasazenými bodáky naplnily vesnici, připravily se k vyrazení k útoku podél opevnění a pak vyrazily vpřed do země nikoho s hromadným výkřikem. Těžká děla, jež je měla granáty roztrhat na kousky, byla zticha. Hornblower viděl, jak se útočící jednotky dostávají až k průkopovému zákopu téměř bez odporu; mužové naskákali do příkopu přes násep a rychle začali ničit pytle s pískem a koše s hlínou, jimiž byl zákop vyztužen. Do prostoru zničené baterie přispěchala francouzská pěchota, avšak na zastavení Rusů bylo již příliš pozdě a nedovolovala jim to ani dělostřelecká palba obléhaných. V jedné hodině byla celá práce vykonána; zákop, jímž se obléhající jednotky přibližovaly k ruským obranným postavením, byl srovnán z velké části se zemí, nářadí bylo odneseno a zásobní koše naházeny na hromadu a zapáleny.

»Díky vám, pane,« pravil Clausewitz, »byl postup obléhacích prací zastaven na čtyři dny.«

Čtyři dny; a Francouzům zbýval celý zbytek roku k dobývání obranného postavení. Hornblowerovou i ruskou povinností byl zadržet je zde tak dlouho, jak jen možno. V myšlence, že musí držet toto předmostí, zatím co Bonaparte pochoduje neustále dál a dále k srdci Ruska, bylo cosi skličujícího. Avšak i tato hra musila být dohrána až do konce. Hornblower se rozloučil se svými hostiteli; byl unaven a zarmoucen; tmavý stín zakrýval jakoukoliv radost, již mohl pociťovat z úspěchu — z úspěchu, kterým získal čtyři dny — svého útoku na Francouze. Když se přehoupł přes bok Nonsuch, začaly pískat píšťaly; na velitelské palubě stáli kapitán Bush se svým prvním poručíkem, aby ho přivítali. »Dobrý večer, kapitáne Bushi. Buďte tak laskav a signalizujte, aby se pánové Duncan a Mound dostavili ihned ke mně na palubu.«

»Ano, pane.« Bush se na několik vteřin odmlčel, neotočil se však, aby provedl rozkaz. »Ano, pane. Mound padl.«

»Co jste to řekl?«

»Jedna z posledních kulí z pevniny ho přesekla na dvě části pane.«

Bush se snažil, aby byl výraz jeho tváře jako obvykle tvrdý, bylo však zřejmo, že je hluboce pohnut. A přece neměl Mounda tolik rád, jako Hornblower. A v tom okamžiku byl Hornblower napaden všemi těmi výčitkami a pochybnostmi, o nichž věděl, že se již brzy dostaví. Kdyby jen byl nařídil bombardám odjezd z akce o něco dříve! Jednal nesmírně neodpovědně s lidskými životy, když nechal bombardy v akci při palbě z pobřeží. Mound byl jeden z nejlepších mladých důstojníků, jímž měl čest velet. Anglie utrpěla jeho smrtí těžkou ránu a takovou utrpěl i Hornblower. Pociť jeho

osobní ztráty v něm rostl a neodvolatelnost smrti ho skličovala. Vlna mučení ho dosud držela ve svých spárech, když Bush znovu promluvil.

»Mám signalizovat pro Duncana a prvního poručíka Harvey, pane?«

»Ano, prosím, učíte tak, kapitáne Bushi.«

KAPITOLA DVACÁTÁ PRVÁ

Hornblower se přinutil napsat guvernérů francouzský dopis — byla to únavná práce. Někdy nedovedl vyjádřit ve franštině pouhá slova, někdy celé fráze a musil zrušit celou načatou větu a začít znovu.

»Zprávy, které jsem právě obdržel z Anglie,« — snažil se napsat — »říkají, že armády Jeho Veličenstva krále Velké Británie a Irska získaly značný úspěch ve velké bitvě, vybojované 14. minulého měsíce u Salamanky ve Španělsku. Maršál Marmont, vévoda z Ragusy, byl raněn a bylo zajato asi deset tisíc vojáků. Britský generál, markýz z Wellingtonu, pochoduje podle zpráv, které jsem obdržel, na Madrid, který jistě padne do jeho rukou. Následky této bitvy nemohou být doceněny.«

Hornblower si pro sebe tiše zaklel. Nebylo jeho věcí radit guvernérovi co má učinit po obdržení těchto zpráv. Avšak skutečnost, že jedna z Bonapartových armád byla na hlavu poražena v bitvě, vybojované mezi soupeři stejně silnými, byla nesmírně důležitá. Kdyby byl guvernérem, vypálil by pozdravné salvy, vyvěsil by proklamace a udělal by vše, co bylo v jeho silách, aby povzbudil ducha vojáků i civilistů v jejich únavné práci udržet Rigu proti Francouzům. A co by to znamenalo pro hlavní ruskou armádu, nyní se stahující na jihu k obraně Moskvy, jež bude pravděpodobně poslední, zoufalou bitvou, nedalo se dost dobře ocenit. Vždyť zvýšení ruské morálky mohlo hrát v bitvě rozhodující úlohu.

Podepsal a zapečetil dopis, zavolal Browna a dal mu obálku k okamžitému doručení na pevninu. Kromě úředních depeší, jež právě obdržel, ležela před ním na stole hromádka patnácti dopisů, adresovaných mu Barbařinou rukou; od jeho odjezdu mu Barbara psala každý týden a dopisy se nashromáždily na admiraltě, kde čekaly, až se bude Clam vracet s depešemi. Hornblower otevřel dosud jen poslední, aby se ujistil, že je doma vše v pořádku, a nyní se ho znovu chopil, aby si jej ještě jednou v klidu přečetl.

Můj milovaný muži!

Domácí události tohoto týdne jsou zcela zastíněny velkými zprávami ze Španělska. Arthur porazil Marmonta a celá násilnická vláda oné země je zničena. Arthur má být jmenován markýzem. Bylo to v mém prvním dopise nebo ve druhém, v němž jsem ti oznamovala, že má být jmenován hrabětem? Doufejme, že ti budu moci brzy napsat, že se stal vévodou. Ne snad proto, že bych si přála mít bratra vévodou, nýbrž proto, že by to znamenalo nové vítězství. Celá Anglie hovoří tento týden o Arthurovi, jako mluvila před čtrnácti dny o komodoru Hornblowerovi a jeho dobrodružstvích na Baltu.

Naše domácnost zde ve Smallbridge je tak rozrušena všemi těmito zprávami, že jedna z nejdůležitějších událostí zůstala téměř nepovšimnuta. Richard již totiž odložil sukénky a chodí v šatech. Je ještě pro takovou přeměnu mladý a slečna Ramsbottomová vypukla v pláč, když viděla, co se stalo s jejím miláčkem. Kdybys ho však mohl vidět, jistě bys souhlasil, že ve svých nových šatech vypadá neobyčejně dobře, alespoň do té doby, než se mu podaří utéci z dohledu a než se věnuje své nejoblíbenější zábavě vykopávání jamek u ozdobných keřů. Jak morálně, tak fyzicky dokazuje lásku k půdě, což se zdá podivné u syna tak významného námořníka. Až dopíše tento dopis, pošlu pro Richarda, aby k němu připojil svou značku. Učiní tak jistě s tak zamazanými prsty, že v tom určitě poznáš jeho podpis.

Hornblower převrátil stránku a skutečně, byl tu otisk špinavých prstíků, vedle něhož se skvělo roztržené x, které Richard načmáral místo velké pusy pod podpisem nevlastní matky.

Na okamžik Hornblower zoufale zatoužil zít svého chlapce, jak mile zamazan vyrývá dolík ve křoví, jsa do své práce ponořen s dětským hlubokým soustředěním. Nad x byly Barbařiny poslední řádky.

Jako vždy sním stále o tom, že se můj drahý manžel vrátí vbrzku jako vítěz a že se budu moci věnovat zvýšení jeho štěstí, místo abych se za ně modlila, jak stále činím.

Hornblower nedopustil, aby ho přemohla sentimentalita a vši svou vůli odehnal všechny city, jež ho napadaly. Tak nyní měl dva švagry markýze a jeden z nich byl generálem, při čemž on není více než rytířem bathského řádu a — nebude-li mezi staršími kapitány neobvykle vysoká úmrtnost — bude trvat osm let, než se stane místoadmirálem. Tím by se stal ovšem za předpokladu, že bude ještě tak dlouho žít a že jeho kariéra nebude přerušena disciplinárním řízením. Sálh znovu po depeši, kterou otevřel první, a opět si přečetl její část, jež byla pro přítomnost nejdůležitější, a proto nejrozhodnější pro budoucnost eskadry.

Jejich Lordstva si přejí, abych Vás zejména upozornil na skutečnost, že vládní přidělenci kladou největší důraz na to, aby byla udržena Riga jak možno nejdéle. Oznámla mi, že pokládají bezpečnost eskadry pod Vaším velením za méně důležitou v porovnání s prodloužením odporu a nařizují Vám, na Vaše nebezpečí, abyste učinil vše, co bude ve vašich silách k zabránění nepřátelského pochodu na Petrohrad.

Jinými slovy, pomyslel si Hornblower, Riga musí být hájena do posledního muže — a lodi, a dali by ho zastřelit, kdyby nevykonal vše, co je možné. Zavolal, aby byl spuštěn jeho člun, uzamkl stůl, chopil se klobouku, po okamžiku váhání vzal s sebou i obě pistole a dal se znovu odvézt do Daugavgrivy.

Vesnice již nyní byla pouhou masou trosek, kromě kostela, jehož pevné zdivo přečkalo oheň, který se rozšířil po celé obci, a neustálý nápor odražených střel, který se na něj snášel při bombardování bašt. Celé místo zavánělo smrtí, protože mrtvých byly spousty a země nad nimi byla jen slabá vrstva. Od sklepa ke sklepu sesutých domů byly vykopány zákopy, aby bylo možno procházet vesnicí a Hornblower si razil cestu ke kostelu právě těmito zákopy.

Pohled z ochozu byl strašný. Druhý průkop obléhajících sil byl dokončen, táhl se ne více než dvě stě yardů k předním obranným postavením a další průkopy si razily cestu k ruským zákopům. Velká baterie nepřetržitě střílela a z ruského

postavení se ozývala jen slabá odpověď. Bylo již zabito příliš mnoho dělostřelců a mnoho děl rozbito na kusy; děl i dělostřelců byl velký nedostatek, takže bylo lépe ponechat si zbytek v záloze k odražení konečného útoku. Dole, na pokraji vody v nepřátelském postavení, byla dobře vybudovaná baterie, jejíž děla byla připravena pokrýt svými kullemi celý prostor, na kterém stály před několika dny bombardy. Nebylo možno opakovat překvapující bombardování hlavní baterie, jež prodloužilo obléhání o čtyři dny za cenu Moundova života.

Když se spolu dívali teleskopy, vysvětloval Clausewitz Hornblowerovi chladně situaci. Pro profesionálního vojáka bylo obléhání intelektuálním cvičením. Bylo matematicky možné prokalkulovat si rychlost postupu obléhajících jednotek k nástupním postavením a ničivý efekt baterií, bylo možno předem předpovědět každý pohyb a protitah a dokonce předpovědět na hodinu čas vyrazení konečného útoku. Nyní nastal čas, kdy již bylo nemožné udržovat čelo nepřátelského průkopu pod palbou, a Rusové se pokoušeli zastavit postup nepřítele útočnými hlídkami.

»Ale,« pravil zamyšleně Hornblower, »když Francouzi vědí, kdy mohou vaši hlídku očekávat, myslíte, že se na ni dobře nepřipraví?«

»Ovšemže ano,« odpověděl Clausewitz a jeho šedé oči byly zcela bez výrazu.

»Nebylo by lepší nějakým způsobem je překvapit?« »Ano, ale jak se to má při obléhání provést?«

»Překvapili jsme je přece s bombardami.«

»Ano. Ale teď...«

Clausewitz výmluvně ukázal na baterii, jež bombardám zahradila přístup do zálivu.

»Ale přece jenom...« začal Hornblower a pak větu přerušil. Nemělo smyslu kritizovat, aniž měl člověk současně své řešení. Znovu obrátil svou pozornost na obléhací práce, hledaje inspiraci, zatím co pod ním hřměla děla. Jejich hřmění se ozývalo již i výše od řeky, kde Francouzi otevřeli novou útočnou frontu na předměstí Mitavy, přímo přes řeku proti Rize. Obranné prostředky byly rozloženy velmi řídké. Macdonald se do obléhání zakousl s buldočí energií a bude ho těžko setrást. Všechny pruské zdroje bylo použito, aby zásobovaly armádu materiálem potřebným k obléhání, a Macdonald již dokázal, že ho nemůže nic odradit, ani skutečnost, že lotyšské, litevské a estonské obyvatelstvo povstalo v jeho týlu k revoltě a změnilo zápolí ve zmátek.

»Řeka sem počíná zanášet mrtvé,« pravil Clausewitz. Měl velké, bílé zuby, jež se při každé sebemenší příležitosti zaleskly. Hornblower se na něj udiveně podíval.

»Z bitvy, k níž došlo před dvěma týdny,« vysvětlil Clausewitz.

»U Vitebsku a Smolensku, od nás asi dvě stě mil na jih. Některým mrtvolám se podařilo proplout celou tu vzdálenost. Mnoho z nich jsou ruská těla. Je tam však též mnoho mrtvol francouzských, bavorských, westfálských a italských — velmi mnoho italských. Musila to být pořádná bitva.«

»Velmi zajímavé,« pravil Hornblower, upínaje svou pozornost znovu na obléhací práce. Uprostřed druhé paralely byla nová baterie, jejíž děla by zničila každou jednotku frontálně útočící, chtějící zničit vysunutá postavení. Nebylo lze žádat na kterékoliv jednotce, aby přeběhla dvě stě yardů zemí nikoho v takové palbě a pak zaútočila na průkop a zákopy. Také křídla byla zajištěna; jedno bylo chráněno malou říčkou a druhé se opíralo o záliv. Záliv! Francouzské baterie mohly zastavit bombardy za denního světla, nemohly by však zamezit útoku pěchoty, vyloděné z moře. Hornblower se s tímto návrhem obrátil na Clausewitze a Clausewitz ihned souhlasil. Tihle kontinentální vojáci obvykle zapomínali na existenci moře při plánování svých akcí, ale Clausewitz, i když byl Prus, byl mužem s dostatečně elastickou myslí, aby ocenil plán, založený na akci z moře.

Útok na Daugavgrivu se musil očekávat co nejdříve a nebylo možno ztrácet zbytečně čas. Plán musil být okamžitě přeměněn ve skutečnost. Musil být vypracován přesný časový pořad, smluvna znamení a hesla, jednotky určené k vylodění musily být odeslány na místo, na kterém bude mít Hornblower připraveny posádky říčních člunů, jež odvezou pěchotu k místu vylodění. Hornblower musil přesně určit posádky člunů a důstojníky, vydat jim rozkazy a přesvědčit se o tom, že jim bylo přesně porozuměno. Musil poslat pro Montgomeryho a Duncana, Purvise a Carlina a ukázat jim z ochozu jejich cíle — Hornblower netrpělivě chodil po ochozu a čekal, až přijdou. Jízdní spojky odjely tryskem a přivedly s sebou tři ruské plukovníky, jejichž pluky měly provést vylodění. Hornblower jim vše vysvětlil francouzsky a pak řekl vše znovu svým důstojníkům anglicky. A pak musil odpovídat na otázky, které si chtěl každý ujasnit. Půl tuctu ruských subalterních důstojníků sedělo na podlaze ochozu, drželo v ruce podložku, k níž bylo připevněno několik archů papíru, na které vypisovali rozkazy, diktované Clausewitzem. Uprostřed tohoto shonu se dostavil Essen; okamžitě dal souhlas k navrhovanému útoku, a když nalezl při svém příchodu přípravu již v plném proudu, nechal vypracování podrobností — jako rozumný člověk — mužům, kteří plán sestavili. To vše se dělo za doprovodu hřmění děl, takže se rozmluvy musely dít hlasitě. Ruské bašty se zatím hroutily pod přívalem kulí a nepřátelské průkopy se pomalu, ale neodvratně přibližovaly.

Před polednem navrhl Hornblower Clausewitzovi svůj plán a v osm hodin večer, kdy slunce již zapadlo, byly přípravy skončeny a Hornblower se dal odvézt k ústí Dviny, aby prohlédl připravené pramice a aby dohlédl na správné provedení naloďování ruských granátníků.

»Rozumíte všem rozkazům, Duncane?« zeptal se Hornblower.

»Ano, pane.«

»Ukažte hodinky. Nařídte si je podle mých.«

»Podle rozkazu, pane.«

»Pane Montgomery. Pane Purvisi. Pamatujte si, co jsem vám řekl o tom, že máte vylodovací skupinu udržovat při sobě. Musíte udeřit všichni najednou — žádné rozkouskované vylodování. Přesvědčte se, že při vylodování vojáci znají směr útoku.«

»Podle rozkazu, pane.«

»Tak mnoho štěstí.«

»Děkujeme, pane.«

Když Hornblower vstoupil opět na malé přístaviště u Daugavgrivy, bylo již tma. Setmělo se a vzduch se ochladil. Tak dalece již pokročil rok od doby, kdy po prvé zakotvil v Řízkém zálivu. Léto pomalu uplynulo a blížil se podzim. Musil si razit cestu ke kostelu zákopy a jeho nohy měly již sotva dostatek síly, aby ho vynesly neprůhlednou tmou schodiště na ochoz. Sotva se od rána posadil, nic nejedl a hlava se mu točila únavou a hladem. Clausewitz byl dosud na ochozu, slabě osvětleném hvězdami, vyzařujícími světlo, jež se Hornblowerovi zdálo velmi silné po neprůhledné tmě schodiště, jímž právě prošel.

»Francouzi jsou dnes neobyčejně čilí,« pravil Clausewitz, zdravě ho. »Za setmění vystřídali předsunuté strážce.«

Náhle osvětlila francouzské linie řada ostrých, oranžových světél a ozvala se hromová rána salvy.

»Zaplavují pravidelně náš přední zákop granáty,« vysvětloval Clausewitz, »aby nám znemožnili opravné práce. To se děje stále, ale po několika ranách ztrácí vzdálenost i směr.«

Bylo-li obléhání tak mechanickou věcí, když každý krok byl zřejmý a dal se předvídat, byla tu vždy možnost, že generál s osobními názory poruší pravidla. Za dva dny budou průlomy v ruském postavení a průkopy připraveny k útoku — co mohlo zabránit útočníku, aby provedl útok trochu předčasně a aby překvapil obránce? Hornblower na to upozornil Clausewitze.

»To je vždy možné,« pravil Clausewitz rozvážně. »Avšak naše polní strážce jsou dnes zesíleny vzhledem k našemu útoku za svítání.«

Hornblower hmatal ve tmě kolem sebe až našel otep slámy, kterou si dal vynést na ochoz, aby se jeho předsunuté velitelství stalo poněkud pohodlnější. Vděčně se posadil a nohy se mu únavou přímo třáslly. Zahalil se těsněji do pláště, aby se uchránil před studenou nocí, a myšlenka na spánek se stala náhle nesmírně vášnivou. Rozložil se na praskající slámě, pak se znovu vztyčil na lokti, aby si nahnul pod hlavu slámu, jež měla sloužit za polštář.

»Odpočinu si na chvíli,« oznámil, ulehl a zavřel oči.

V jeho touze po spánku bylo něco více než pouhá únava. Až usne, zbaví se nebezpečí a hořkosti tohoto obléhání; osvobodí se od velké odpovědnosti; nebude bombardován nekonečnými zprávami o stálém Bonapartově pronikání do srdce Ruska; nebude mučen pocitem, že bojuje zoufalou a beznadějnou bitvu proti nepříteli, jehož ohromná přesila nakonec stejně zvítězí. Zapomene na vše, jen kdyby mohl usnout. Dnes toužil po náručí spánku, jako může toužit muž jenom po náručí milenky. Bylo zajímavé, že jeho nervy dosud pracovaly zcela normálně přes nesmírnou námahu posledních několika týdnů. Vzhledem k podivné Hornblowerově povaze se to dělo snad právě proto. Uložil se do slámy a i strašné sny, které se mu zdály (a jež si i docela dobře uvědomoval), nebyly zdaleka tak strašné, jako myšlenky, kterými by byl trápen, kdyby byl vzhůru.

Probudil se s Clausewitzovou rukou na rameně a rychle se opět přeměnil v toho Hornblowera, jenž pomáhal při obraně Rigy jako člověk, skládající k sobě jednotlivé části skládačky.

»Hodina před svítáním,« pravil Clausewitz, jevíci se v neproniknutelné tmě jako pouhý stín.

Hornblower se posadil; byl celý polámaný a prostydlý, protože kabát nebyl dostatečně teplou pokrývkou. Šlo-li vše dobře, musila se již vyloďovací skupinka plížit vzhůru podél zálivu. Když se podíval přes brlení ochozu zjistil, že je dosud příliš tma, aby bylo něco vidět. Po jeho boku se objevil další stín a dal mu do ruky cosi nesmírně horkého — šálek čaje. Vděčně jej srkal a cítil, jak se mu teplo rozlévá po celém těle. Slabá ozvěna jediné rány z muškety dospěla k jeho sluchu a Clausewitz mu právě začal něco říkat, když byl přerušen prudkým výbuchem palby v zemi nikoho mezi zákopovými systémy. Tma byla přerušována body plamenů.

»Je to pravděpodobně hlídka, která ztratila nervy,« pravil Clausewitz, avšak palba neodumírala. Naopak, stále sílila.

Dole před nimi se objevil velký šíp ohně, směřující k nepravidelné mase výstřelů, kde se zřejmě kolona setkala s nepřítelem v zákopu. Oranžová světla výstřelů se rychle objevovala a právě tak rychle odumírala v ozvěně výbuchů. Brzy přispěla svými oranžovými plameny i děla a okamžitě nato vzniklo ještě více světla, když jak útočníci, tak obránce vyhazovali do předpolí hořící předměty, aby osvětlili nepřítele. Od zálivu začal stoupat klikatý pramen žlutého ohně, vznášející se k obloze a vybuchující konečně v šarlatové hvězdy.

»Díky Bohu za to!« řekl Hornblower pro sebe.

Vyloďovací skupinka dosáhla svého předem určeného stanoviště o něco dříve, než bylo předpokládáno, a kdosi, ať to byl již Angličan nebo Rus, se rozumně rozhodl zahájit útok na křídlo okamžitě, jak zpozoroval palbu na pevnině.

Clausewitz se otočil a vyštkl rozkaz, se kterým jeho pobočník utíkal dolů se schodů. V témže okamžiku se objevila spojka přibíhající zdola a drmolila ruštinu tak rychle, že Clausewitz, ovládající ruský jazyk jen částečně, si musil dát opakovat znění zprávy ještě jednou a pomaleji. Když pochopil její význam, obrátil se na Hornblowera.

»Nepřítel soustředil ohromné síly a zřejmě chce provést překvapující útok. Kdyby se mu to podařilo, ušetřil by dva dny.«

Dole zatím vznikla nová vřava. Vyloďovací skupina narazila na první odpory a neviditelná pobřežní krajina byla poseta novým obrazcem výstřelů. V místech, kde na sebe narazili útočníci, protiútočníci a útočníci z křídla, nastaly kruté bitky. Mezitím se rozednilo do té míry, že Hornblower viděl Clausewitze, neoholeného, s uniformou pokrytou stébly slámy, což bylo v přímém rozporu s jeho obvyklým vzorným vzezřením. Boj dosud nebylo vidět, kromě nejasných kouřových oblak, vznášejících se v polotmě. Hornblower si vzpomněl na Campbellovy verše, popisující, jak nízké ranní slunce nemohlo proniknout hustými mraky boje. Klapot mušket a hřmění děl vyprávělo o tvrdém boji a jednou Hornblower zaslechl výkřik z mnoha hrdel, jemuž následoval divoký ječet. Stalo se tak zřejmě, když útok narazil na protiútok. Světlo stále víc a více osvětlovalo krajinu a brzy začaly přibíhat se všech stran spojky.

»Ševstov dobyl baterie, chránící pobřeží,« pravil radostně Clausewitz.

Ševstov byl generál, velící vyloďovací skupině. Podařilo-li se mu dobýt baterie, znamenalo to, že posádky pramic budou moci klidně ustoupit. Příchod jeho spojky sem do Daugavgrivy znamenal, že je ve spojení s obránci a že jeho

jednotka provedla své úkoly a napadla francouzské křídlo. Zdálo se, že palba odumírá, i když kouř smíšený s nízkou položenou podzimní mlhou dosud vše zakrýval.

»Kladkov je u předsunutých nepřátelských zákopů,« pokračoval Clausewitz. »Jeho muži rozbíjejí valy.«

Palba znovu oživila, avšak rozednilo se již: natolik, že výstřely nebylo vidět. Hrozný boj na život a na smrt zřejmě pokračoval s takovou zuřivostí, že příchod guvernéra na ochoz nevzbudil pozornost u skupiny, snažící se prohlédnout mlhou a kouřem.

Essen se poučil o všeobecné situaci několika rychlými otázkami, položenými Clausewitzovi, a pak se obrátil na Hornblowera.

»Býval bych zde již byl před hodinou,« pravil, »byl jsem však zdržen příchodem depeší.«

Essenův vzhled byl zachmuřený; vzal Hornblowera za ruku a odtáhl ho mimo doslech mladých štábních důstojníků.

»Špatné zprávy?« zeptal se Hornblower.

»Ano. Nejhorší, jaké mohly přijít. Byli jsme poraženi ve velké bitvě v okolí Moskvy a Bonaparte je ve městě.«

To byly skutečně nejhorší zprávy. Hornblower si dovedl představit budoucnost, kdy podle jeho názoru bude bitva u Moskvy zařazena po bok bitvám u Marenga, Slavkova a Jeny, jako veliké vítězství, podmaňující celý velký národ. Vstup do Moskvy bude postaven na roven okupaci Vídně a Berlína. Za týden nebo čtrnáct dní požádá Rusko o mír — nezahájilo-li jednání již nyní — a Anglie zůstane samotná, s celým světem ve zbrani proti ní. Bylo vůbec na světě něco, co se mohlo postavit Bonapartově síle a moci? Počítající i britské námořnictvo? Hornblower se přinutil vyhlížet klidně a přinutil svou tvář k výrazu, na němž nebylo ani památky po zklamání.

»My to zde však stejně vybojujeme až do konce,« pravil.

»Ano,« odpověděl Essen, »moje mužstvo bude bojovat do posledního muže. A stejně učiní i moji důstojníci.«

Na jeho tváři se téměř objevil úsměv, když pokynul hlavou směrem ke Clausewitzovi; to byl muž, který měl hlavu ve smyčce, byl-li kdy vůbec takový muž, neboť bojoval proti vlastní zemi. Hornblower si vzpomněl na Wellesleyovu poznámku, že by jeho eskadra mohla případně sloužit za útočiště ruského dvora. Jeho lodě by byly přeplněny uprchlíky, prchajícími z této poslední evropské země, jež zdvihla zbraně proti Bonapartovi.

Mlha a kouř se nyní zvedly a tu a tam se objevila místa, kde se odehrával prudký boj. Hornblower s Essenem odvrátili svou pozornost opět k přítomné práci, jako by jim to přinášelo úlevu z přemýšlení o budoucnosti.

»Ha!« vykřikl Essen se vztaženým ukazováčkem.

Části předních nepřátelských zákopů se vynořily z mlhy a kouře a v jejich valech bylo lze pozorovat široké mezery.

»Kladkov provedl své rozkazy, pane,« pravil Clausewitz.

Dokud nebudou tyto otvory opraveny, jeden po druhém, začínaje nejbližším otvorem k první paralele, nebude se moci nikdo přiblížit k čelu průkopu a rozhodně nebude moci zákopů použít silnější jednotka. Získaly se další dva dni, řekl si Hornblower, odhaduje hodnotu ničení znaleckým okem — zkušeností již získal schopnost oceňovat průběh obléhací akce. Dosud zněla těžká palba, když zadní voj kryl ústup útočících jednotek k baštám. Essen si podepřel svůj ohromný teleskop o rameno svého pobočníka a zamířil jej na scénu bojů. Hornblower se díval vlastním teleskopem; velké čluny, kterými byla dopravena vyloďovací jednotka, ležely opuštěny na pobřeží a čluny, jež odvážely Hornblowerovy posádky, byly již bezpečně z dostřelu. Essen položil Hornblowerovi ruku na rameno a Hornblower se otočil.

»Podívejte se, komodore!« pravil.

Hornblowerův teleskop byl zaměřen na věc, na kterou ho Essen upozorňoval. Jednotliví pěšáci obléhající posádky se potulovali zemí nikoho na cestě do vlastních pozic a — Hornblower to viděl na vlastní oči — probodávali bodáky ruské raněné, ležící v kupách před nimi. Snad se dalo očekávat při tomto dlouhém a krvavém obléhání, že zahořklost a surovost budou vystupňovány až do takového měřítka, zejména u Bonapartových hord, které se potulovaly již po léta po celé Evropě, mnozí z nich od svého chlapectví, žili z toho, co si sami sehnali v zemi, kterou okupovali, a muškety a bodáky jim byly jediným vykonavatelem práva a spravedlnosti. Essen zbledl zlobou a Hornblower se pokoušel cítit stejně, zjistil však, že to nedovede. Tento druh surovosti byl něčím, co očekával. Byl stále připraven zabít Bonapartovy vojáky a námořníky, nijak si však nelichotil, že by vykonával spravedlnost zabitím muže, protože jiný muž zavraždil jeho zraněného spojence.

Když pak kráčel zákopy mezi rozmetanými zbytky vesnice, viděl, jak jsou ošetřováni ti ranění, kterým se podařilo doplnit se zpět. Hornblower se otřásl a řekl si, že možná ti, kdož byli probodeni nepřátelskými bodáky v zemi nikoho, byli šťastnější. Razil si cestu řadami začouzených a otrhaných ruských vojáků, mluvících hlasitě unaveným a odevzdaným tónem mužů, kteří právě přežili těžce vykoupené vítězství.

KAPITOLA DVACÁTÁ DRUHÁ

Mezi kupou zpožděné pošty z Anglie byly velké balíky letáků, natištěných ve franštině a němčině, několik dokonce v holandštině a dánštině. Apelovalo se v nich na Bonapartovy vojáky, aby dezertovali z jeho řad — nevybízelo se k masové dezerci; letáky byly myšleny pro dezerci jednotlivců a ujišťovaly každého vojáka, že přejde-li, dostane se mu jistě příjemného uvítání. V letácích se popírala prohlášení, jež vydával Bonaparte ve svých stálých provoláních, že Anglie zavírá válečné zajatce do podpalubí plovoucích pekel a že dezertéři jsou donucováni, aby vstoupili do řad anglické žoldnéřské armády. Nabízela se v nich klidná a bezpečná existence s možností vstoupit na vlastní žádost do britských jednotek. To se nabízelo těm, kdo si přáli uštvit ránu tyranovi. Francouzský leták byl velmi dobře napsán a ostatní zřejmě též; možná, že Canning nebo ten chlapík — jak se jmenuje — Hookham Frere se účastnili na jejich sestavování.

V dopise, přiloženém k letákům, se Hornblowerovi nařizovalo udělat vše, co bude v jeho moci, aby se letáky dostaly do rukou Bonapartových vojáků. Dopis měl zajímavou doložku — kopii Bonapartova dopisu Marmontovi, zachyceného

jistě někde ve Španělsku, ve kterém Bonaparte lál na tyto nové důkazy britské falše a věrolomnosti. Zřejmě se mu dostalo do rukou několik prvních letáků a jistě se dotkly jeho bolavého místa. Soudě podle volby výrazů, byl Bonaparte přímo rozzuřen tímto pokusem svádět jeho vojáky od jejich povinnosti. Mohla-li se brát císařská reakce jako vodítko, byl tento způsob válčení jistě velmi účinný. Obvykle dobře živení a šacení Prusové pod Macdonaldovým velením žili nyní z chudých dávek, protože celá okupovaná krajina byla již úplně vydrancována; nabídka snadného života s dobrou stravou, kombinovaná s odvoláním na vlastenectví, mohla přivést do ruských zákopů spoustu dezertérů. Hornblower si v duchu načrtl dopis guvernérovi, v němž navrhne, aby do francouzského tábora bylo vysláno několik podomních obchodníků k prodeji přepychových věcí, kteří by současně provedli distribuci těchto letáků. Zde, kde Bonapartovi muži musili snášet skutečně tvrdý život a kde se dosud setkali jen s malým úspěchem, by mohlo mít svolání mnohem více úspěchu než u Bonapartovy hlavní armády v Moskvě. Hornblower příliš nevěřil zprávě o zapálení Moskvy a Alexandrovým vášnivým veřejným svoláním, že by nikdy nemohl uzavřít mír s Francouzem, který je na ruském území. Podle Hornblowerova názoru byla francouzská morálka dosud dostatečně vysoká a Bonapartova síla dostatečně velká, aby si vynutila mír s Rusy a v ruském hlavním městě, třeba na špičkách bodáků, ať je již zničení Moskvy provedeno v jakémkoliv měřítku, i kdyby bylo tak veliké, jak je Moskva popisovala. Kdosi zaklepal na dveře.

»Vstupte,« vykřikl Hornblower, dopálen tímto rušením, protože hodlal tento den věnovat práci s perem a inkoustem, již v posledních dnech zanedbal.

»Dopis z pobřeží, pane,« pravil kadet ve službě.

Byl to krátký dopis od guvernéra, jehož pointa byla stěsnána do jediné věty.

Máte-li trochu času k návštěvě, mohl bych vás představit několika novým návštěvníkům města, kteří by vás jistě zajímali.

Hornblower si povzdychl; jeho hlášení Londýnu nebude nikdy skončeno, protože nemohl nechat toto pozvání nepovšimnuto.

»Dejte spustit můj člun,« pravil kadetovi a obrátil se, aby uzamkl stůl.

.Bůh sám ví, co asi znamenají ti »noví návštěvníci«. Možná, že tam pojede zbytečně, avšak na druhé straně se musí přesvědčit ještě před odesláním zpráv do Anglie, co znamená tento nový vývoj. Člun tančil po hladině a Hornblower pozoroval situaci obléhajících jednotek; jejich ničivá děla dosud střílela — byl již na jejich pekelný hluk tak zvyklý, že si ho povšiml až tehdy, byl-li na něj upozorněn — a obvyklý oblak kouře ležel nad nízko položenou zemí.

Pak vjel člun do ústí řeky a ruiny Daugavgrivy byly z dohledu, kromě bání kostela, kde tak často stával. Riga se přibližovala blíž a blíž. Musili se udržovat těsně u břehu, aby se vyhnuli prudkému proudu Dviny. Konečně veslaři ustali veslovat a člun přistál u schodů k pobřežní hrázi. Na vrchním stupni ho očekával guvernéř se svým štábem a byl tu připraven i kůň pro Hornblowera.

»Je to jen krátká projížďka,« pravil Essen, »a myslím, že mi potvrdíte, že za to stojí.«

Hornblower nasedl na koně s pokynem díky podkonímu, který držel zvířeti hlavu, a pak odklusal do klikatých ulic. Na východních opevněních jim byla otevřena brána — na tomto břehu Dviny se dosud nepřítel ani neukázal — a přejeli sklápěcí most, klenoucí se přes příkop.

Na území za příkopem byla velká vojenská jednotka, jejíž příslušníci leželi nebo seděli v útvaru; jakmile se objevil průvod, rychle povstali a pak na zatroubení sboru polnic vzdali čest; jejich plukovní barvy vlály v mírném větru. Essen se vzpřimil a pozdravil na odpověď.

»Tak co jim říkáte, pane?« zeptal se Hornblowera s úsměvem.

Vojáci byli otrhaní — holá kůže často probleskovala v řadách děrami v modrých a špinavě šedých uniformách. Byli to belhaví, nevojáckí vojáci; každá jednotka, která prošla tvrdými boji, mohla být otrhaná, ale Hornblower, pozoruje řady, měl dojem zanedbané špíny a nepořádku. Essen se dosud usmíval a Hornblower nacházel stále málo důvodu pro jeho nadšení. Essen ho sem nemusil tahat jen proto, aby mu ukázal otrhané vojáky — Hornblower jich v minulých týdnech viděl tolik, že mu to stačilo na zbytek života. Bylo tu několik tisíc vojáků, silná brigáda, nebo slabá divize. Hornblower se podíval na plukovní standartu, aby se přesvědčil o počtu přítomných jednotek, a pak málem spadl překvapením z koně. Vlajky byly červené a žluté, národní barvy Španělska, a v tom okamžiku si uvědomil, že otrhané uniformy byly zbytky bourbonské bělí a modří, které tak ze srdce nenáviděl před deseti lety v zajetí ve Ferrolu. Nejen to, ale na levém křídle byla jediná standarta, stříbrná a modrá — v portugalských barvách, postavená před jediným slabým praporem strašáků.

»Myslil jsem, že vás to překvapí, pane,« pravil Essen, dosud se usmívaje.

»Kdo jsou tito muži?« zeptal se Hornblower.

»Bonapartovi ochotní spojenci,« odpověděl Essen ironicky. »Byli ve sboru svatého Cyra u Polotsku. Jednoho dne zjistili, že jsou v předsunutém postavení a probojovali si cestu po řece, aby se k nám připojili. Pojdte a setkejte se s jejich generálem.«

Pobídl koně kupředu a zajel s Hornblowerem na místo, kde na bílém, vyhublém koni seděl otrhaný důstojník v čele štábu, sedícího na ještě bídňějších koních.

»Mám čest představit vám,« pravil Essen formálně, »Jeho Excelenci Conde de los Altos — Jeho Excellence komodor sir Horatio Hornblower.«

Conde pozdravil; Hornblowerovi trvalo několik okamžiků, aby přizpůsobil svou mysl španělštině — posledně tímto jazykem mluvil při nezdařeném útoku na Rosas před dvěma lety.

»Nesmírně mne těší, že se s vámi setkávám, Vaše Excellence,« pravil.

Výraz Condovy tváře jevil příjemné překvapení nad tím, že ho Hornblower oslovil jeho vlastním jazykem, a rychle odpověděl.

»Jste ten anglický admirál, pane?«

Hornblower nepovazoval za nutné vysvětlovat tu rozdíl mezi admirálem a komodorem. Jen pokývl hlavou.

»Žádal jsem, aby moji muži i Portugalci byli odvezeni po moři do Španělska, kde by mohli bojovat proti Bonapartovi na vlastní pěst. Bylo mi řečeno, že je třeba vašeho souhlasu, protože podobná přeprava musí být provedena po moři.

Jistě ho dáte, pane, že?«

To byla hezká velká žádost. Pět tisíc mužů při čtyřech tunách na muže znamenalo loďstvo o tonáži dvaceti tisíc tun, jež by odvezlo Španěly z Rigy do Španělska. Nikdy nebyl dostatek lodí. A byla tu též otázka morálního účinku na řízkou posádku, kdyžby viděla, jak tato vítaná posila, spadlá téměř z nebe, je odvážena několik dní nato, co sem přibyla. Na druhé straně tu byla možnost, že Rusko podepíše s Bonapartem mír, a v tom případě čím dříve budou tito Španělé z dosahu obou zemí, tím lépe. Pět tisíc mužů by ve Španělsku znamenalo velkou armádu — tam by také Španělé dělali vše, co by bylo v jejich silách — kdežto zde, v kontinentální válce milionů, to byla jen kapka do moře. To však nebylo tak důležité jako morální účinky. Jaký by asi mělo vliv na ostatní nedobrovolné Bonapartovy spojence, Prusy a Rakušany, Bavorsy a Italy, kdyžby se doslechli, že nejenže si národní armáda probila cestu ke skutečným spojencům, nýbrž že zde byla též přijata s otevřenou náručí, pohoštěna, uctívána a konečně s nejmenším zpožděním odvezena do rodné země? Hornblower od toho očekával velké pobouření mezi Bonapartovými satelity, zejména splní-li Rusové své rozhodnutí a budou-li bojovat přes celou zimu. Mohlo by to znamenat počátek hroucení Bonapartova impéria.

»Budu velmi šťasten, budu-li moci odeslat vás a vaše muže do Španělska, jakmile to bude moci být zorganizováno,« pravil. »Dnes vydám rozkazy ke shromáždění loďstva.«

Conde nešetřil díky, avšak Hornblower chtěl ještě něco dodat.

»Žádám jedinou věc na oplátku,« řekl a nadšený výraz Condovy tváře poněkud ochabl.

»Co je to, pane?« zeptal se. Hořké podezření, vzniklé ze zkušenosti dvou let, kdy byl obětí mezinárodních podvodů, lži a vyhrůžek — od Godoyových neslaných nemastných vytáček až k Bonapartovým vyhrůžkám — se ukázalo na jeho tváři.

»Váš podpis na svolání; to je vše. Chci dát do oběhu mezi ostatní Bonapartovy nucené spojence zprávu o tom, že jste se přidal na naši stranu svobody, a chtěl bych, abyste pravdivost dokumentu potvrdil svým podpisem.«

Conde se znovu zatvářil nadšeně a vrhl na Hornblowera radostný pohled, než přikývl.

»Podepíšeš to,« odpověděl.

Okamžitý souhlas byl velkou poklonou jednak zřejmé poctivosti Hornblowerových úmyslů a jednak pověsti námořnictva, že vždy plní své závazky.

»Pak tedy nezbývá již nic jiného,« řekl Hornblower, »než sestavit svolání a najít lodi pro vaše jednotky.«

Konverzace byla vedena španělsky a vedle nich sedící Essen se nepokojně vrtěl ve svém sedle; neznal španělsky jediné slovo a byl proto neklidný — Hornblower byl rád, neboť za několik posledních měsíců byl nucen hrát úlohu nerozumějícího posluchače, když byla konverzace vedena v ruštině nebo němčině. Toto byla jen malá pomsta.

»Řekl vám o podmínkách v Bonapartově armádě?« zeptal se Essen. »Slyšel jste již o hladu a nemoci?«

»Ještě ne,« odpověděl Hornblower.

Historka byla rychle řečena, staccato, a byla vytahována z Condových úst výbušnými Essenovými pobídkami.

Bonapartova armáda zmrácela stojíc, ještě než dosáhla Moskvy; hladem a nemocemi prořídly její řady, když ji Bonaparte hnál usilovnými pochody přes opuštěné pláne.

»Téměř všichni koně jsou mrtví. Byli kmeni pouze zeleným žitem,« pravil Conde.

Byli-li koně mrtví, nebude možno zásobovat hlavní voj armády; bude se musit buď rozutéci nebo zemřít hladem, a pokud existovala jakákoliv ruská armáda, nebude možno, aby se hlavní voj Bonapartovy armády rozprchl. Nyní se zdálo jisté, že Bonapartova armáda v Moskvě již strávila svou sílu, a jediný způsob, jak by mohli Francouzové učinit na Alexandra nový nátlak, byl postup na Petrohrad armádou, zastavenou zde u Rigy. Tím spíše bylo nutno udržet zdejší pozice.

Při celé té dlouhé konverzaci stála vysílená španělská armáda v pozoru se zbraní zdviženou k počti a Hornblower začal být nepokojný. Zabloudil výmluvně zrakem ke španělským řadám a připomněl Condovi jeho povinnost. Conde dal rozkaz svému štábu a velitelé pluku jej opakovali. Pluky daly k noze zbraň a postavily se do příliš pohodlného pohovu.

»Jeho Excelence mi řekla,« pravil Conde, »že jste nedávno sloužil ve Španělsku. Jaké přicházejí zprávy z mé země?«

Nebylo snadné podat ve výtažku náčrt složité historie poloostrova z doby několika posledních let Španělu, který byl po celou tu dobu odříznut od domova. Hornblower tak učinil, jak nejlépe dovedl, přecházející nesčetné španělské porážky a zdůrazňuje oddanost a schopnost guerrilleros, a skončil nadějnou poznámkou, když vyprávěl o nedávném Wellingtonově dobytí Madridu. Když mluvil, shromažďoval se kolem něho čím dál tím těsněji celý španělský štáb. Po celá dlouhá čtyři léta, od doby, kdy španělský lid prohlásil svou vůli, přestal být poddaným spojencem a stal se největším nepřítelem impéria, staral se Bonaparte o to, aby jeho španělské jednotky, tři tisíce mil od domova, nedostaly ani slova zpráv, které by jim mohly vysvětlit skutečnou situaci ve Španělsku. Jejich nejasné teorie byly sestaveny na základě lhoucích úředních bulletinů. Byla to podivná zkušenost, mluvit k těmto mužům v exilu; Hornblower pocíťoval podivné rozčilení, jako by se v jeho mozku děl skutečný pohyb, když si vzpomněl na podmínky, za jakých se dozvěděl o změně španělské fronty. Bylo to na palubě Lydie v dosud nemapované části tropického Pacifiku. Na několik vteřin se stal jeho mozek bojištěm vzpomínek. Modř a zlato Pacifiku, nesnesitelné horko, bouře a tamní boje, el Supremo a panamský guvernér — musil se od nich odtrhnout, aby se vrátil do skutečnosti, na toto pole na břehu Baltu.

Důstojník ve službě se k nim blížil v bláznivém trysku a zpod zvonících kopyt jeho koně vylétala oblaka prachu.

Zastavil před Essenem, pozdravil a znění jeho zprávy mu vylétlo z úst dříve, než mohl spustit zdravící ruku od čela. Na jediné slovo guvernéra odjel tryskem zpět a Essen se obrátil na Hornblowera.

»Nepřítel se shromažďuje v zákopech,« pravil. »Každým okamžikem zaútočí na Daugavgrivu.«

Essen začal prudce vydávat svému štábu rozkazy. Koně se otočili a vzepjali, když byli bodnuti do slabin ostruhami a když jim kruté uzdy otočily hlavy. V okamžiku pádilo půl tuctu důstojníků do různých směrů s rozkazy.

»Pojedu tam,« pravil Essen.

»Pojedu s vámi,« řekl Hornblower.

Hornblower se těžko udržel v sedle, když se jeho kůň otočil po bok guvernérova koně. Musil znovu získat sed opřením o hrušku sedla a za pohybu se dostat do vyvléklého třmenu. Essen se otočil a vykřikl na jednoho z několika zbývajících doprovázejících je důstojníků rozkaz, a pak znovu pobídl ostruhami koně. Když zvíře vyrazilo vpřed se zvýšenou rychlostí, bylo slyšet, jak hluboký hřmot bombardování získával na intenzitě. Projeli ulicemi Rigy a dřevěná vozovka mostu na pontonech zahřměla pod kopyty koní. V jasném podzimním slunci se z Hornblowerova obličejů řinul pot, jeho kord se neustále tloukl o komodorovo stehno a čas od času se Hornblowerův třírohý klobouk posunul tak dozadu, že musil být v posledním okamžiku zachraňován rychlým srovnáním. Když přejížděli most, uvedomil si Hornblower točící se vodu Dviny a když cválali po nábřeží, viděl ji opět po pravé ruce. Hřmění děl rostlo čím dále tím více a najednou ustalo.

»To je okamžik začátku útoku!« vykřikl Essen, skláněje své nemotorné tělo, aby ze svého těžkého koně vynutil více rychlosti.

Nyní již byli uvnitř vesnice mezi troskami domků a zde se též setkali s rozbitými jednotkami, klopýtajícími zpět, modrými uniformami zšedlými prachem a s klejícími důstojníky, snažícími se je dostat dohromady a bijícími vojáky plochou částí kordů. Essenův hlas znovu vyštěkl jako trubka bez tónu; mával kordem nad hlavou a jel tryskem k mase mužů. Při pohledu na něj se vojáci začali shromažďovat, obrátili se zpět čelem k nepříteli a instinktivně se sevřeli do jednotky.

V troskách se objevil přířivší se nepřítel v neuspořádaném útvaru — musili prolétnout otvorem v opevnění jako blesk. Nyní to byl spíše dav než vojenská jednotka. V čele mužstva byli důstojníci, mávající nad hlavami klobouky a kordy. Když viděli seřazenou jednotku, na okamžik zaváhali, a na obou stranách byla zahájena ostrá palba. Hornblower viděl, jak jeden poskakující důstojník klesl mrtev, když pobízel své mužstvo k postupu. Podíval se opět na Essena, ten však dosud seděl vysoko v oblaku kouře. Hornblower obrátil svého koně do směru křídla; jeho mysl pracovala extatickou rychlostí rozčilení. Kolem hlavy mu hvízdaly kule, avšak dobře si uvědomoval, že toto je kritický okamžik útoku. Bylo nutno na okamžik útočící jednotku zastavit; pak by mohla být rovnováha pouhou maličkovitostí porušena v jejich prospěch a nepřítel by musil ustoupit právě tak rychle, jako postoupil. Dostal se ke vchodu do kostela právě v okamžiku, kdy se z něho vyhnul proud mužů — posádka budovy, spěchající ustoupit, dříve než bude odříznuta a izolována. Hornblower vytrhl svůj kord z pochvy a jakoby zázrakem se udržel v sedle.

»Vpřed!« vykřikl, mávaje zbrani.

Dívali se na okamžik na jeho postavu v modři a zlatu a nerozuměli jeho slovům, avšak každý pochopil jeho gesta. Na konci skupiny zahlédl Hornblower Clausewitze a Dibiče, kteří tu měli velet, ale nezbývalo času na debaty.

Hornblowerovou hlavou současně proběhla myšlenka, že ačkoliv mohli být dobrými vojenskými teoretiky, mohli být zcela nepotřební ve fyzické potyčce, jako byla tato.

»Vpřed!« vykřikl znovu Hornblower, ukazuje špičkou svého kordu na křídlo útočící skupiny.

Obrátili se a následovali ho — nikdo nedovedl odporovat inspiraci jeho příkladu a gest. Nepřátelská kolona a ruské jednotky ve středu na sebe dosud střílely, kolona dosud postupovala krůček za krůčkem a ruská jednotka nepatrně ustupovala.

»V rojnici!« vykřikl Hornblower, obrátiv se v sedle, a jeho roztažené ruce a gesta říkaly Rusům, co na nich požaduje.

»Nabijte muškety!«

Utvořili rojnici, hnali se za ním a jejich ruce se zaměstnávaly nabíjácí — nejvýš dvě stě mužů, narážejících na sebe, když zakopávali o trosky ležící v cestě. Nyní byli přímo na křídle kolony. Hornblower viděl, jak se obličej nepřítelů obracely k nim. Byl již tak blízko, aby ve tvářích vojáků viděl překvapení, smíšené se strachem, když si uvědomili, že na jejich křídlo útočí nová jednotka.

»Pal!« vykřikl Hornblower a z nepravidelné řady, kterou vedl, se ozvala salva.

Viděli, jak se vznesly i dva nabíjácí v ohromných obloucích, vystřelené rozčilenými muži, které přistihl povel k palbě při nabíjení a kteří automaticky přiložili pusky k ramenům a spustili kohoutek. Jeden nabíjác se zabořil jako šíp do těla francouzského vojáka. Kolona se zavlínala a zakolísala — ani jeden ze sta Francouzů nepočítal s tímto útokem na křídlo; všechna jejich pozornost se soustřeďovala na Essenovu jednotku, stojící před nimi.

»Na bodák!« vykřikl Hornblower, mávaje kordem a pobízejce svého koně.

Rusové ho následovali s pokřikem; Hornblower viděl, jak celá nepřátelská kolona zakolísala, jak se rozevřela a její nespořádané řady se začaly hroutit. Obraceli se již zády a Hornblowerovi probleskla rozčileným mozkiem myšlenka, že kdesi slyšel, že nepřátelské tlumoky na zádech jsou nejkrásnější podívanou, v jakou může voják doufat. Pak zpozoroval, že se jeden z nepřátelských vojáků obrátil a zaměřil na něj svou mušketu. Když se kouř vyvalil z hlavně, Hornblowerův kůň divoce poskočil a pak se zabořil nosem do země a převálil se. Na okamžik cítil komodor, jak letí vzduchem; byl příliš rozčilen a povznesen, než aby pociťoval strach, a tak dopad na zem pro něho byl neočekávaným překvapením. Ale i když mu byl pádem vyražen dech a otřásl se v něm všechny kosti, jeho mysl pracovala zcela jasně a cítil, jak se přes něj převáluje radostný útok na křídlo, který sám vedl. Až když se zvedl, uvedomil si náhle, že je tak potlučen a slabý, že se sotva drží na nohou — téměř pod ním podklesly, když se naklonil vpřed, aby zvedl svůj kord, blyštící se na zaprášené zemi mezi dvěma mrtvými těly mužů.

Náhle pocítil, že je sám, avšak tento pocit okamžitě ustoupil, neboť v tom okamžiku byl zaplaven vlnou lidí. Essen a jeho štáb křičeli nadšením a radostí. Stál tu potlučený a otrhaný, kord mu visel na ruce, když ho zahrnuli nepochopitelnými gratulacemi. Jeden z důstojníků seskočil se svého koně a Hornblower byl vyzdvížen a posazen do

sedla. Pak se dali na pochod a koně si rozumně vybírali cestu mezi mrtvými a raněnými, přes zmučenou zemi a rozstřílené bašty. Poslední zbytky útočných jednotek byly zahnány otvorem v opevnění za doprovodu palby z mušket. Když se blížili k opevnění, zahájil překvapený nepřítel znovu palbu a jedna nebo dvě kule jim prolétly nad hlavou. Nepřátelská palebná clona začala houstnout. Essen zastavil jako rozumný člověk a pak odvedl svého koně ze směru palby.

»Byl to paměťihodný okamžik,« pravil, dívaje se kolem na prostor, jenž byl svědkem srážky.

Hornblowerův mozek dosud pracoval zcela jasně. Uvědomoval si, jakou ranou musí být tento neúspěch pro obléhající jednotky. Po všem tom tvrdém předběžném boji pronikly až k baštám, utvořily průlom a podnikly útok, kterým mělo být dobyt vesnice, a byly zahnány zpět, když již měly úspěch na dosah ruky. Věděl, že Macdonaldovým největším problémem bude přinutit své muže k novému útoku — krvavým neúspěchem budou pohněváni a budou mít strach o životy. Macdonald bude musit nechat uplynout delší čas, pokračovat v ostřelování několik dalších dní a utvořit více průkopů k ruské paralele, než bude moci riskovat další útok. Možná, že se město udrží. Možná, že útok bude již poslední. Hornblower se cítil inspirován jako prorok. Pamatoval si, jak slyšel zprávy o Massénově ústupu od Lisabonu — to byl první neúspěch impéria na jihu, a nyní byl Wellington v Madridu a ohrožoval Francii. Možná, že Riga bude znamenat hraniční bod impéria na severu. Možná, že místo dnešního proniknutí ruskou obranou bude v dějinách zapsáno jako nejsevernější bod, kterého dosáhla Bonapartova vojska. V tom případě — Hornblowerovo srdce začalo bít prudčeji — útok na francouzské křídlo, který sám vedl, nepředvídatelný útok dvou stovek mužů, rychle se ženoucích na nepřítele, byl osudnou ranou, která pohřbila Bonapartovy plány na podrobení světa. Ano, to učinil. V The Times by se báječně vyjímal titul, že »Komodor sir Horatio Hornblower, rytíř bathského řádu, vedl zteč, za které byl pod ním zabit jeho kůň.« Barbaru by to jistě potěšilo.

Náhle ho všechna radost a inspirace opustily a Hornblower cítil, že je slabý a nemocný. Věděl, že nesedne-li co nejdříve, spadne se sedla. Zachytil se hrušky, vyhodil pravou nohu ze třmenu, přehodil ji, a když se dotkl špičkami bot země, upadl. Vzpamatoval se až za několik minut a zjistil, že je posazen na zemi, že mu kdosi odepjal opasek a že se mu po tváři řine studený pot. Essen se nad ním starostlivě skláněl a kdosi, zřejmě lékař, klečel po jeho boku. Měl shrnutý rukáv až k lokti a lékař s nožkem v ruce se právě připravoval pustit mu žílu. Hornblower okamžitě odtáhl paži, protože nechtěl, aby se ho ta odporná věc dotkla; nechtěl také, aby se ho dotkly ruce zčernalé krví raněných.

Shromážděný štáb začal protestovat, avšak Hornblower si jich ani nevšiml povýšeným nezájmem nemocného člověka. Pak se objevil Brown se sečnou zbraní v ruce a pistolí za pasem, následován dalšími členy posádky člunu. Zřejmě zpozoroval, jak jeho komodor přejíždí most, a jako dobrý podřízený za ním přijel s člunem. Brownova tvář byla stažena obavami a také on rychle klesl u Hornblowera na kolena.

»Jste raněn, pane? Kde? Mohu ...«

»Ne, ne, ne,« odpověděl Hornblower nahněvaně, odstrčil Browna a povstal. »Nic to není.«

Hrozně ho rozzlobilo, když si povšiml na Brownově tváři výrazu obdivu. Každý si myslel, že ze sebe dělá hrdinu, když vlastně jednal zcela normálně. Nedaleko — pravděpodobně na úpatí průrvy v opevnění — vyluzoval trubač z trubky vysoké, vyzývavé tóny, a to konečně odvrátilo pozornost skupinky kolem Hornblowera na jinou stranu. Všichni se obrátili do směru troubení. Za okamžik zpozorovali blížící se skupinu ruských důstojníků, vedoucích postavu se zavázanými očima v modré uniformě, lemované šedým astrachánem francouzského generálního štábu. Na Essenův rozkaz byl muž sňat šátek z očí a důstojník — s šedým husarským knírem — důstojně pozdravil.

»Chef d'escadron Verrier,« představil se, »pobočník maršála vévody z Tarentu. Bylo mi nařizeno maršálem navrhnout zastavení nepřátelství na dvě hodiny. Bojiště je poseto raněnými obou stran a bude jistě lidské, postaráme-li se o ně. Každá strana by si odnesla své raněné.«

»Jistě je tam více francouzských a německých raněných než ruských,« namítl Essen svou příšernou franštinou.

»Francouzi nebo Rusové, pane,« pravil vyjednávač. »Zemřou, nedostane-li se jim okamžitého ošetření.«

»Vaši žádosti se vyhovuje, pane,« řekl Essen, »ve jménu humanity.«

»Děkuji vám, Vaše Excellence, ve jménu humanity,« pravil Verrier, pozdravil a pak se otočil zpět na někoho, kdo by mu opět zavázal oči a provedl ho ruskými liniemi.

Jakmile odešel, obrátil se Hornblower k Brownovi.

»Odjeďte člunem zpět k lodi,« nařídil. »Pospěšte si. Vyřídíte kapitánu Bushovi můj pozdrav, a že ho prosím, aby mi po vás poslal poručíka von Bülowa. Bude ho musit doprovázet některý z našich poručíků. Pospěšte si.«

»Podle rozkazu, pane.«

To stačilo pro Bushe i Browna — díky Bohu. Jednoduchý rozkaz se u nich projevil jednoduchým a přece inteligentním provedením. Hornblower se obrátil na Essena.

»Bylo by možno, Vaše Excellence,« požádal ho, »převést španělské jednotky na tuto stranu řeky? Mám na své lodi německého zajatce, kterého pustím k vlastním jednotkám, a byl bych rád, kdyby mohl nejdříve vidět Španěly na vlastní oči.«

Essen se usmál.

»Učiním vše, co je v mých silách, pane, nejen abych splnil každé vaše přání, já je dokonce předvídám. Když jsme byli na druhé straně řeky, zněl můj poslední rozkaz, aby byli Španělé převedeni sem — byli nejbližší organizovanou jednotkou a chtěl jsme jich použít jako posádky skladišť v přístavišti. Nepochybují o tom, že tam již jsou. Chtěl byste, aby připochovali k nám?«

»Kdybyste byl tak laskav, pane.«

Hornblower čekal v přístavišti, když přijel člun, z něhož vystoupil poručík von Bülow od padesátého prvního pěšího pruského pluku za doprovodu pana Tootha, Browna a jeho mužů.

»Ehm, poručíku,« pravil Hornblower.

Bülow ho ztrnule pozdravil, udiven posledním sběhem událostí, jež ho vytáhly z uzavřeného prostoru lodi a přivedly ho do této rozbité vesnice.

»V tomto okamžiku je zastaveno nepřátelství,« vysvětloval Hornblower, »mezi vaší a naší armádou. Ne, neznamená to mír — jen aby mohli být z bojiště odneseni ranění. Chtěl jsem však použít této příležitosti k tomu, abych vás navrátil mezi vaše přátele.«

Bülow se na něj tázavě podíval.

»Uspoří nám to mnoho vyjednávání,« vysvětlil Hornblower. »Za těchto okolností stačí, abyste pouze prošel průrvou v obraně a připojil se k příslušníkům své armády. Přirozeně, nebudete vyměněni podle pravidel, můžete mi však dát své čestné slovo, budete-li chtít, že již nikdy nebudete bojovat proti Jeho britské Výsosti ani proti Jeho carskému Veličenstvu, dokud nebude provedena výměna zajatců.«

»Dávám vám své slovo,« pravil Bülow po chvíli přemýšlení.

»Výborně! Dopřeji si tedy potěšení doprovodit vás až k průrvě.«

Když opustili přístaviště a zahájili svůj krátký pochod rozbitou vesnicí, začal kolem sebe Bülow vrhat pohledy profesionálního vojáka. Byl plně oprávněn, podle vojenských předpisů, využít neopatrnosti svých nepřátel. Jeho profesionální zvědavost by ho však stejně donutila k pozorování okolí. Hornblower s ním za pochodu zdvořile rozmlouval. »Váš dnešní ranní útok — myslím, že jste slyšeli hluk i na palubě — byl proveden vybranými granátníky, pokud jsem mohl usoudit podle uniforem. Nejlepší jednotky — škoda, že utrpěly tolik ztrát na životech. Doufám, že až se dostanete ke svým přátelům, vyslovíte mé nejhlubší politování. Neměli ovšem žádné naděje na úspěch.«

U kostela byl španělský pluk, jehož muži ulehli v řadách. Jakmile jejich plukovník spatřil Hornblowera, nařídil svým mužům povstat a pozdravil. Hornblower odpověděl pozdravem, při čemž si uvědomoval, že Bülowovo chování se najednou změnilo. Vrhł na něj postranní pohled a viděl, že za výměny pozdravů Bülow kráčí povzneseným čapím pochodem. Bylo však zřejmo, že i když Bülowův výcvik ho přinutil v okamžiku vojenského zdravení do čapího kroku, nezapomenul si prohlédnout jednotku. Vyvaloval oči, v nichž se objevila zřejmá otázka.

»Španělské jednotky,« pravil Hornblower jakoby mimochodem.

»Před krátkým časem se k nám připojila španělská a portugalská divize Bonapartovy hlavní armády. Jsou to skvělí bojovníci — jim vlastně vděčíme za odrazení posledního útoku. Je zajímavé, jak Bonaparta opouští jeho satelitové, zejména nyní, kdy se zjevila prázdnota jeho moci.«

Bülowova překvapená odpověď musila být buď nejasně řečena, nebo odpověděl německy, protože Hornblower jí nerozuměl, avšak z jejího tónu bylo lze usoudit na její obsah.

»Nemusím snad ani říkat, že bych rád viděl, jak se skvělá pruská armáda zařazuje do šiku Bonapartových nepřátel a spojenců Anglie. Váš král ovšem ví nejlépe, co je pro něj vhodné — pokud ovšem není obklopen Bonapartovými lidmi a může volit svobodně.«

Bülow na něj překvapeně vzhledl. Hornblower mu nadhodil názor, který pro něj byl úplně nový; Hornblower však dbal úzkostlivě toho, aby mluvil naprosto volně, jako kdyby prováděl jen zdvořilostní konverzaci.

»To je vysoká politika,« pravil se smíchem a mávnutím ruky. »Avšak jednoho dne v budoucnosti si na tuto rozmluvu možná vzpomeneme jako na prorockou. Člověk nikdy neví, že? Jednou, až se setkáme jako zplnomocnění vyslanci, připomenu vám tuto rozmluvu. A již jsme na místě. Je mi líto, že se s vámi musím rozloučit, jsem však současně rád, že si získávám vaše přátelství. Má nejlepší přání do budoucnosti, pane.«

Bülow opět ztrnule pozdravil, a když mu Hornblower nabídl ruku, potřásl jí. Pro Prusa bylo cosi nepochopitelného, že se komodor může snížit k potřesení ruky s poručíkem. Pak se vydal na cestu přes zmučenou zemi, na níž se to dosud hemžilo nosiči raněných, sbírajícími své raněné druhy. Hornblower ho pozoroval do okamžiku, kdy se dostal mezi vlastní lidi, a pak se obrátil zpět. Byl hrozně unaven, únavou úplně zesláblý a zlobil se na sebe pro svou slabost. Vše, nač jeho síly stačily, bylo odejít k přístavišti, kde se zhroutil na záďové sedátko člunu.

»Jste v pořádku, pane?« otázal se nejistě Brown.

»Ovšem,« odsekl Hornblower, žasnoucí nad Brownovou drzostí.

Brownova otázka ho zlobila; byl tak pozloben, že se co nejrychleji vyšplhal po boku lodi a jen chladně přijímal pozdravy na velitelské palubě. Ani v kabině ho neopustilo rozmrzení. Nedovolilo mu, aby uposlechl první myšlenky, vrhnout se na lůžko a odpočinout si. Na okamžik se procházel. Aby něco dělal, pohlédl do zrcadla. Zde našel alespoň částečnou omluvu pro Browna a jeho nesmyslnou otázku. Obličej, na který se díval, byl pokryt prachem, přilepeným k tváři potem, a po délce lící kosti se táhla jizva od nepatrného škrábnutí. Jeho uniforma byla zašpiněná a jeden nárameník odtržen. Vypadal jako člověk, který byl zachráněn z prudké bitvy smrtí.

Podíval se na svůj obličej zblízka. Byl pokryt vráskami a oči byly zarudlé. S náhle zvýšenou pozorností pootočil obličej a znovu se podíval. Vlasy na spáncích byly úplně bílé. Nevypadal pouze jako člověk, vrátivší se právě z kruté seče; vypadal jako muž, který procházel již dlouhý čas nesmírnou námahou. Uvědomil si, že tomu tak skutečně bylo. Nesl na svých bedrech již několik měsíců všechnu tíhu tohoto hrozného obléhání. Nikdy mu ani nenapadlo, že by jeho obličej, Hornblowerův obličej, mohl vyprávět o zážitcích jako obličej jiných mužů. Celý život se snažil, aby jeho rysy neprozrazovaly jeho citění. Na skutečnosti, že nedovedl předejít zešedivění vlasů a vráskám kolem úst, bylo cosi zajímavého a ironického.

Začala se mu houpat podlaha pod nohama, jako by loď byla na otevřeném moři, a jeho zkušené, námořnické nohy se jen těžko udržely pevně. Musil se opřít o stůl před sebou. Jen s největší opatrností se mohl opět pustit a odplížit se k lůžku, na něž dopadl obličejem dopod.

KAPITOLA DVACÁTÁ TŘETÍ

Nonsuch dosud kotvila v Rižském zálivu a Hornblower, krácející sem a tam po velitelské palubě, přemýšlel o novém problému. Byl to problém, o kterém věděl již dlouho, který však tím neztratil nic z nutnosti vyřešení. Přicházela zima. Již dlouho byl kraj napadán třeskutými nočními mrazy a poslední dva dny přinesly sněhové chumelenice, jež dočasně zahaly krajinu do bílého hávu a utvořily několik závějí, jež se dosud bělaly na severních stranách hrází. Dny se krátily, noci prodlužovaly a stojatá voda Rižského zálivu byla pokryta tenoučkou vrstvou ledu. Kdyby tu zůstal ještě déle, jeho lodi by zamrzly. Essen ho ujistil, že ještě nejméně po dva týdny bude moci projet s eskadrou kanálem, prokopaným v ledu dělníky, které prý Essen dodá. Hornblower si tím však nebyl zcela jist. Severák — a mohl být očekáván každým okamžikem — by mu neposkytl správný vítr a současně by pokrýl a zatarasil úzký východ ze zálivu mezi ostrovem Dselern a pevninou navršenými nánosy ledu, jež by nemohly odstranit sekery, pily, ba ani výbušniny. Zamrzlá eskadra byla eskadrou neschopnou boje až do příštího jara; a zamrzlá eskadra by se stala jistou kořistí Francouzů, kdyby se jim podařilo zmocnit se Rigy. Před dvaceti lety byla francouzskými husary, kteří provedli útok po ledě, ukořistěna holandská eskadra u Amsterdamu. Bonaparte by jistě vydal velmi hezký bulletin, kdyby se mu dostala do rukou tímtež způsobem britská eskadra, již velí pověstný komodor Hornblower. Hornblower se otočil yard před místem, kde se obracel normálně. Rozum diktoval okamžitý odjezd.

Závěry karonád zamrzly. Když to Bush zpozoroval, měl někdo nepříjemnou chvilku. A přece nemohl odjet. Když svůj záměr oznámil Essenovi, přijal to guvernér se zřejmým zklamáním. Uvidí-li jeho muži, jak britské lodi odjíždějí, budou si jisti svým osudem. Ztratí jednoduše odvalu. Britský námořní důstojník, jenž vedl poslední zteč u Daugavgrivy, se stal v jejích myslích legendární postavou, maskotem a symbolem štěstí. Kdyby je opustil, bylo by to pro myslí guvernérových mužů důkazem, že ztratil víru v úspěch. Nesměl odjet. Mohl snad udělat kompromis; mohl odeslat většinu eskadry a zůstat tu se šalupou a dělovým člunem. Mohl konečně odeslat všechny lodi, ale sám musí zůstat. Ale kdyby opustil svěřené mu lodi, porušil by tím přímo válečné předpisy.

Hornblower zpozoroval bláznivého kadeta, který se odvažoval stát mu v cestě a přerušovat nit jeho myšlenek. To pro něj bude znamenat trest; Bůh ví, že jsou v akci již dost dlouho, aby se každý muž na palubě naučil, že komodor nesmí být rušen, když se prochází po velitelské palubě.

»Co, k čertu...?« zařval na třesoucího se kadeta.

»B-b-b-blíží se k nám člun, pane,« zakoktal mladík. »P-p-pan Hurst nařídil, abych vám to hlásil. Myslí, že je v člunu guvernér.«

»Proč jste mi to neřekl dříve?« řekl Hornblower. »Poslal jste již pro kapitána Bushe, pane Hurste? Zavolejte stráž!«

»Podle rozkazu, pane!« pravil Hurst. Když přešla poslední slova přes Hurstovy rty, Hornblower zpozoroval, že se Bush objevil na palubě. Za zadním stožárem se již řadila stráž námořní pěchoty.

Hurst to vše zařídil, aniž čekal na rozkazy. Pro náhlé vytržení z myšlenek si to Hornblower zprvu neuvědomil. Odešel k boku lodi. Guvernér se blížil ve velkém člunu, jedoucím k nim úzkým, dosud nezamrzlým kanálem, vytvořeným proudem řeky Dviny, ztrácejícím se v zálivu. Když ho guvernér zahlédl, vyskočil na záďové sedátko a mával zběsile kloboukem. Dokonce se s oběma rukama vztaženými vzhůru snažil tančit a byl v bezprostředním nebezpečí, že spadne do vody.

»Něco se děje, pane,« pravil Bush u Hornblowerova boku.

»Vypadá to na dobré zprávy,« podotkl Hornblower.

Guvernér se vyšplhal na velitelskou palubu a klobouk držel dosud v ruce. Objal Hornblowera, přitiskl ho k sobě a zdvihl jeho štíhlé tělo tak, že se Hornblowerovy nohy octly nad palubou. Když kopal ve vzduchu jako malé děčko, Hornblower si uvědomil, jaké úsměvy asi toto guvernérovo počínání budí mezi mužstvem. Guvernér ho postavil na zem, nasadil si na hlavu klobouk, pak uchopil Hornblowerovu ruku, pak i ruku Bushovu a snažil se s oběma Angličany tančit »kolo kolo mlýnské«. Nebylo ho lze utiшит; spíše byste utiшили medvěda.

»Co máte za novinky, Vaše Excellence?« zeptal se Hornblower; Essenův stisk už ho začal bolet.

»Ach,« vykřikl Essen, odhazuje ruce Angličanů, aby opět mohl rozhodit rukama. »Bonaparte zahájil ústup!«

»Proboha, opravdu?«

»Co říká, pane?« zeptal se Bush, který nebyl schopen porozumět Essenově franštině. Avšak Hornblower neměl pro Bushe čas, protože guvernér ze sebe sypal zprávy rychlostí blesku, při čemž používal výrazů půl tuctu evropských jazyků, takže i Hornblower sotva rozuměl, co mu vykládá.

»Opustil Moskvu před pěti dny,« hřímal Essen. »Porazili jsme ho u Malo-Jaroslavsku. Porazili jsme ho v hrozné bitvě a Bonaparte nyní utíká ze všech sil ke Smolensku a k Varšavě. A nedostane se tam před napadnutím sněhu. Čičagov pochoduje se svými vojsky, aby mu u Bereziny odřízl ústup. Je zničen. Jeho muži již dnes umírají denně po tisících! Nemají co jíst a zima je tady.«

Essen poskakoval groteskně na palubě a vypadal více než kdy jindy jako medvěd.

»Prosím vás, pane, prosím vás, co to říká?« ptal se Bush.

Hornblower přeložil guvernérova slova, jak nejlépe dovedl, a ostatní důstojníci na velitelské palubě bezostyšně poslouchali, co říká Bushovi. Když porozuměli tak nádherné zprávě, začali radostně křičet; v okamžiku se křikem nakazila i hlavní paluba a muži po celé lodi začali jásat a vyhazovat klobouky do vzduchu, aniž, kromě několika slov, jež začala kolovat od úst k ústům — »Bony je poražen!« — věděli, proč vlastně jásají.

»Dostaneme se z toho zálivu ještě před zamrznutím, Bože,« vykřikl Bush a louskl si radostně prsty. Bylo zřejmo, že kdyby neměl dřevěnou nohu, byl by se dal také do tance.

Hornblower se podíval směrem na pevninu. »Na Macdonaldovi dosud není znát, že by chtěl ustoupit,« pravil. »Kdyby tak byl chtěl učinit, guvernér by se o tom jistě zmínil.«

»Ale nemyslíte, že bude k ústupu donucen, pane?« Na Bushově obličeji se místo výrazu radosti objevily vrásky obav. Ještě před okamžikem byly vyhlídky na tak krásné věci — únik z Rižského zálivu, snad dokonce i únik z Baltu, možná, že i návrat do Anglie. Nyní se však Bush vrátil do chladné skutečnosti a uvědomil si, že obléhání Rigy neskončilo.

»Možná, že bude musit ustoupit,« pravil Hornblower, »ale do té doby tu zůstaneme, pokud nedostanu opačné rozkazy.«

Essen si povšiml jejich vystřízlivělých obličejů a znovu se na ně obrátil. Plácl Bushe do zad, že pod tímto úderem zakolísal. Luskal prsty pod Hornblowerovým nosem a udělal piruetu, jak by ji asi udělal cvičený tuleň. Bylo absurdní, že za takových událostí, s Bushem, tážajícím se na budoucnost, Essenem, chovajícím se jak blázen a s celou posádkou, která zapomněla ve výbuchu nadšení na kázeň, Hornblowerův mozek dosud myslel a plánoval zcela jasně a rychle a že horečná rychlost jeho myšlení, na kterou si již zvykl, přivedla další obrat myšlenek. Bonaparte na ústupu, Bonaparte poražen, to znamenalo velké revoluční hnutí v celé Evropě. Celý svět věděl, že Wellington ohrožuje Francii z jihu; a nyní bylo impérium v nebezpečí i z východu. Pro Bonapartovu oťesenou armádu bylo sotva možné udržet Polsko, jakmile se již jednou dala na ústup. Při příští kampani budou spojenci již na hranicích Pruska a Rakouska a bylo pravděpodobné, že jak Prusko, tak Rakousko bude za takových okolností ochotno změnit strany. Pruský král byl prakticky vězněm ve francouzských rukou, avšak pruská armáda — větší část jednotek, obléhajících nyní Rigu — mohla jednat zcela svobodně, přála-li si toho. Dezerce Španělů jasně vyznačila cestu a letáky, vytištěné v Rize a roznášené mezi obléhající jednotky ruskými podomními obchodníky jim jistě nedovolí, aby zapomněli na tento příklad. Bülow bude svědkem, že letáky jsou pravdivé — Hornblower byl rád, že ho poslal na svobodu.

»Vysílám Dibiče, aby zaútočil na nepřátelské pozice,« pravil Essen. »Musím se přesvědčit, jak bude nepřítel reagovat na zprávy o porážce Francouzů u Moskvy. Chcete mne doprovodit, pane?«

»Ovšem« pravil Hornblower, probudivší se náhle ze svého snění. Unavou — v poslední době se stále cítil unaven — rychlým myšlením a rozčilením byl poněkud uveden ve zmatek. Oznámil svůj odjezd Bushovi.

»Jste úplně vysílen, pane,« protestoval Bush. »Zbyl z vás již pouhý stín. Pošlete někoho jiného, pane. Pošlete mne. Pošlete Duncana. Udělal jste již vše, co bylo ve vašich silách, pane.«

»Ještě ne,« pravil Hornblower, ale přece alespoň poněkud ustoupil a zdržel odjezd tím, že nabídl Essenovi občerstvení s návrhem, že přijíjí k oslavě těchto skvělých zpráv.

»Děkuji, ale nebudu pít,« pravil Essen a Hornblower si oddychl. »Dibič zahájí útok za setmění a dny jsou již velmi krátké.«

»Vezmete si svůj člun, pane, že?« stál na svém Bush. »Vezměte si Browna.«

Bush s ním jednal jako starostlivý otec s neopatrným dítětem. Jako slepice s kuřetem-jedináčkem. Hornblower se usmál Bushově starostlivosti.

»Udělám vše, co vás může uklidnit,« pravil.

Hornblowerova bárka plula za guvernérovým člunem podél kanálu; Hornblower seděl s guvernérem na zádi ruského člunu. Vál chladný vítr a obloha byla šedá.

»Napadne opět sníh,« pravil Essen, dívaje se vzhůru do mraků. »Bůh pomoz Francouzům.«

Slunce ani nevysvitlo a vzduch byl opanován chladem. Hornblower pomyslel na Francouze, pochodující nekonečnými ruskými pláněmi a bylo mu jich líto. A toho odpoledne skutečně začal padat sníh, vytvořivší z porušených zákopů a převrácených děl a hrobů rozsetých po celé vesnici beztvárnou masu. Předčasně se setmělo, trpěliví ruští granátníci se seřadili v zákopech a vyrazili k nepřátelským liniím. Až když přeběhli zemí nikoho na poloviční vzdálenost k nepřátelským posicím, ozvala se palba, bodající oranžovými plameny do padajícího sněhu.

»Ani známky po nějakém ústupu,« pravil Clausewitz, pozorující tvrdý boj z kostelního ochozu po Essenově a Hornblowerově boku.

A bylo-li třeba potvrzení jeho slov, dostalo se jim ho, když se vracely zdecimované útočné jednotky. Obléhající jednotky přijaly útočníky statečně; měly v zemi nikoho hlídky a také jejich zákopy byly střeženy. Na oplátku zahájily obléhající jednotky palbu z těžkých děl; země se otřásala hromovými výbuchy a do tmavé noci opět bodaly oranžové plameny výstřelů. V této tmě nebylo možno udržet správný směr ani elevaci; za krátkou chvíli přestaly kule dopadat na určené cíle a létaly po celé vesnici, takže i vzdálení obránci řeky Dviny se musili krčit v zákopech. Také baterie mořďů, které obléhající posádka postavila ve druhém zákopu, zahájily palbu a jejich kule se vznášely vzhůru ve vysokých obloucích. Dopadaly tu, tam, všude, každou minutu alespoň jedna a jejich dopady byly označeny fontánou trosek a ohně, kromě míst, kde napadl sníh dosti hluboko, aby uhasil zápalnici.

»Mají k rozplývání spoustu střeliva,« vrčel Essen, třesoucí se zimou ve svém plášti.

»Možná, že plánují protiútok za tmy,« pravil Clausewitz. »Mám zákopy plně obsazeny pro případ, že by se o to pokusili.«

Přímě ve směru Hornblowerova pohledu stála baterie, složená ze čtyř těžkých děl, pálicí v krátkých přestávkách salvy. Povšiml si stále a stále se opakujících čtyř výbuchů, takže následovala-li pak delší přestávka v palbě, byl překvapen, že neslyšel výbuch a pak se polekal neočekávanou bouří salvy. Zář salvy trvala jen okamžik a byla strávena temnou nocí, ale Hornblower by si byl rád uvědomil, jaký rozdíl byl mezi předposlední a poslední salvou, kromě toho, že mezi nimi vznikla delší přestávka. Jeden výstřel — z pravé strany — nebyl již tak ostře pozorovatelný jako ostatní tři. Možná, že to bylo zaviněno chybným nabitím. Pak následovala další salva a opět jen tři záblesky; pravobočné dělo nepálilo. Další dlouhá přestávka a pak další salva — dva ostré záblesky a jeden delší. Následující salvu pálila jen dvě děla a Hornblower si uvědomil, co se vlastně dělo. Zatahal za Essenův rukáv.

»Tamhle ničí svá děla!« pravil. »Pálí několik kulí na nás a při každé salvě vypálí jednu ránu na vlastní dělo. Tam byla čtyři děla, Vaše Excellence. Teď — vidíte — jsou tam jen dvě.«

»To je možné,« připustil Essen, zírající do tmy.

»Palba odumírá,« souhlasil Clausewitz. »Ale možná, že jen nechťejí dále plýtvat střelivem.«

V okamžiku vyšel z baterie pouze jeden záblesk, velmi podivný.

»Poslední dělo baterie,« podotkl Essen. »Pravděpodobně je zničili příliš velkou prachovou náplní.«

Zamířil svůj teleskop do tmy.

»Podívejte se tam, na jejich tábory,« dodal. »Povšimněte si ohňů. Zdá se, že hoří jasně, ale...«

Hornblower soustředil svůj pohled na vzdálenou řadu táborových ohňů, zářících chabě ve tmě noci. Přejížděl zrakem od začátku až na konec řad a snažil se je obsáhnout zrakem všechny najednou. Měl dojem, že viděl, jak jeden oheň zablikal a zhasl, nebyl si však jist. Oči mu slzely zimou a námahou, a když si je protíral, zpozoroval, že Essen sklapl svůj teleskop.

»Uhasínají,« pravil. »Jsem si tím jist a jsem přesvědčen, že žádná armáda by nedovolila, aby uhasly ohně za noci, jako je tato. Clausewitz, shromážděte své jednotky k novému útoku. Dibič...« Z guvernérových úst se začaly řinout rozkazy. Hornblower pocítil na okamžik lítost s ruskými vojáky, shromážděnými v ledových zákopech, jinž bude nyní nařízeno, aby opět zaútočili do noci.

»Tu jste, pane,« pravil nenadále Brownův hlas u jeho ucha. »Přinesl jsem vám příkrývku. Počkejte, omotám vám ji kolem těla pod pláštěm. A tu jsou vaše rukavice, pane.«

Brown omotal ve tmě příkrývku kolem Hornblowerova těla, takže byla na ramenou přidržována pláštěm. Za denního světla by Hornblower vypadal směsně, na štěstí bylo dosud tma. Komodor se třásl po celém těle a dupal namrzlým nohama, aby je alespoň trochu zahřál.

»Copak se ti vaši muži k tomu útoku nevyhrabou, Clausewitzi?« zavrčel Essen. »Kolik je hodin? Jedna hodina? Pošlete ke svému brigádníkovi spojku a oznamte mu, že ho suspenduji, nepřiměje-li své mužstvo k okamžitému útoku.« Nastala dlouhá, promrzlá přestávka, než se vpředu ve tmě objevily nepatrné body výstřelů — střely z mušket ve druhém nepřátelském zákopu.

»Ha!« vykřikl Essen.

Nastala další dlouhá přestávka, než spojka přinesla hlášení. Útočná jednotka zjistila, že předsunutá postavení jsou vyklizena, kromě několika mála bodů. Postupuje ve tmě a sněhu kupředu k hlavnímu tábořišti.

»Tak přece ustupují,« pravil Essen. »Dejte nastoupit jezdecktu dvě hodiny před svítáním. Za dne dostihnu nepřátelský zadní voj.«

Chci, aby všechny jednotky překročily řeku. A nyní, proboha, dejte mi šálek čaje.«

Ohřívaje se u ohně, hořícího na poskvněné podlaze kostela a srkaje přes zimou klapající zuby horký čaj, obdivoval se Hornblower těmto mužům ze železa, neznajícím únavu a snad vůbec nepocit'ujícím krutou zimu. Sám byl příliš promrzlý a kupodivu i příliš unavený, než aby něco získal z několikahodinového odpočinku na otepích slámy, ležících u vysokého oltáře. Avšak Essen bouřlivě chrápal až do okamžiku, kdy jím jeho pobočník zatřásl a probudil ho. Venku bylo dosud tma a snad ještě více zima, když byly před vchod do kostela přivedeni koně.

»Pojeďte raději s vámi, pane,« pravil Brown. »Opatřil jsem si koně.«

Jak si ho opatřil, Hornblower si pro Brownovy jazykové potíže nedovedl vysvětlit. Hornblower předpokládal, že se Brown naučil jezdit na koni v těch tak neuvěřitelně vzdálených dnech ve Smallbridge. Skupina jezdců se ve tmě pohnula směrem k předměstí Mitavě a koně klouzali a klopýtali ve sněhu; Hornblower si v duchu přál, aby si byl mohl před nasednutím ponechat kolem těla příkrývku, protože za šedého svítání bylo ještě chladněji. Náhle daleko vpředu ozval tupý výbuch, pak další a další — někde v dáli pálila polní děla.

»Dibič dostihl jejich zadní voj,« pravil Essen. »To je dobré.«

Když se přiblížili k postavení obléhajících jednotek, bylo již dost světla, aby zjevilo opuštěnost jejich okolí. Mohli se podívat do zákopů, které byly v hrozném stavu; byly tu baterie s rozbitými děly stojící nějak opile na podvozcích; a byl tu mrtvý kůň, ležící na zádech; břicho měl pokryto sněhem a nohy čněly ztrnule k obloze. A tu již byl hlavní tábor, řady a řady malých chatrčí; většina jich byla vysoká pouze dvě nebo tři stopy. Zbytky dohořelých ohňů již byly pohřbeny sněhem. Vedle jedné chatrče, větší než ostatní, ležel voják, zahalený šedou pláštěnkou francouzské armády. Ležel obličejem dolů a nebyl ještě mrtvý, protože viděli, že se mu dosud pohybují slabě nohy.

»Copak již zde bojovali?« zeptal se udiveně Essen; nebylo tu ani stopy po krvi.

Kdosi seskočil s koně a otočil vojáka obličejem vzhůru; jeho obličej byl pokryt červenými skvrnami a jeho oči, ač oslepeny, byly dosud otevřeny.

»Jděte od něho!« vykřikl náhle jeden z pobočníků. »Je to mor.«

Všichni odskočili od umírajícího vojáka a pak si uvědomili, že celé jejich okolí je morem již zamořeno. Jedna z chatrčí byla plna mrtvých a další plna umírajících. Essen pobídl koně do klusu a celá skupina se vzdálila.

»Máme to již i ve vlastních řadách,« pravil Essen Hornblowerovi. »Kladkov měl ve své divizi před dvěma dny deset případů.«

Tento první ústup nepřátelské armády již objevil slabiny. Podél cesty, kterou projížděli, leželi mrtví, nemocní i umírající muži, přestože se tu dosud neodehrál žádný boj — Dibič v čele pronásledujících jednotek byl na mitavské cestě na levém křídle fronty, odkud se dosud tu a tam ozývaly výstřely děl. Když dospěli bodu, kde cesta ústila na hlavní silnici, začínali pozorovat první známky boje: mrtvé a raněné vojáky, Rusy, Francouze a Němce, kde se ruský přední voj srazil se zadním vojem Francouzů. Dostihli ruské kolony, razící si tvrdší cestu po silnici a předjížděli jejich nekonečné řady, divizi za divizí; muži byli úplně zticha ve snaze pochodovat tak rychle, jak to jen jejich nohy dovedly. Nesli na zádech těžké vaky a prvních deset mil ušli velmi rychle, v radosti nad ústupem nepřítele.

»Macdonald provedl ústup velmi dobře,« pravil Clausewitz. »Udělal to ovšem za cenu ponechání nemocných a děl na místě. Jsem zvědav, jak dlouho se mu bude dařit udržet si tuto pochodovou rychlost.«

Hornblower se ani nesnažil zúčastnit se debaty. Jeho myšlenky byly rozptylovány hrozně bolicími odřeninami od sedla, nepřihlížeje ani k únavě a všeobecnému pocitu slabosti. Musil však hlásit své vládě, že pronásledoval ustupující armádu zpět do Německa alespoň na jednom pochodu. Bylo by lépe, kdyby mohl hlásit, že vydržel dva nebo tři pochody. A bylo tu ještě něco jiného. Chtěl dosáhnout Prusy, i kdyby to měla být poslední věc, kterou udělá — a bylo

podivné, že vycíťoval, že to bude skutečně jeho poslední čin. Hlava se mu točila a vědomí, že za ním jede s třemi dalšími muži Brown, ho uklidňovalo.

Spojka se vrátila se zprávami od předvoje a Hornblower slyšel, jakoby ve snu, Clausewitzovo vysvětlení.

»Prusové se zastavili na vidlici cest před námi,« pravil. »Kryjí ústup a dvě jiné armádní skupiny ustupují po obou silnicích.«

Bylo podivné, že to bylo právě to, co očekával, a bylo mu, jako by mu někdo opakoval známou historku, kterou již někde před časem slyšel.

»Prusové!« pravil, a aniž si to uvědomil, přitiskl lýtka k bokům koně, aby ho pobídl k rychlejšímu cvalu na místa, z nichž se ozývala střelba a kde Prusové kryli postup předvoje. Velitelská skupinka se již nyní zbavila hlavního voje ruské armády a klusala po hluboké cestě, vtěsnané do hustého lesa kuželovitých stromů. Za lesem se otvírala širá krajina a bylo vidět na nízký kopec, na kterém se vinula cesta, po níž nyní jeli. Po obou stranách cesty bylo po jedné brigádě ruského předvoje, který tu byl zastaven, dělostřelecká baterie již byla v činnosti a nahoře na vrcholu kopce bylo vidět kolony pruské pěchoty, jež se jevila jako černá masa proti šedi polí. Po pravé straně se k Prusům pomalu přibližovala šedá ruská kolona, chtějící zřejmě vyvrátit pruské křídlo. Mezi oběma ruskými skupinami klusalo ruské jezdecktvo — kozáci — po jednom nebo dvou mužích na huňatých konících, s kopími svisle po boku. V tom okamžiku pronikly mraky sluneční paprsky, jen aby zdůraznily zachmuřenost krajiny. Dostavil se generál, který pozdravil Essena, avšak Hornblower nechtěl naslouchat jeho hlášení. Chtěl jet kupředu k Prusům. Konec velitelské skupinky následovaly Hornblowerova příkladu a tak se skupinka stále pohybovala po silnici kupředu. Essen si ani nebyl vědom pohybu svého koně, když naslouchal generálovu hlášení. Uvědomil si, co se děje, až když byl probuzen za-svištěním dělové kule, dopadnuvší na silnici blízko něho, která rozrazila sníh a zemi do všech směrů.

»Co to provádíte?« vykřikl. »Vždyť nás za okamžik postřílejí.«

Hornblower zíral kupředu na pruskou armádu, na blyštící se bodáky a černé vlajky, odrážející se od běli sněhu.

»Chci se dostat k Prusům,« pravil.

Výstřel blízké baterie přehlušil Essenovu odpověď, avšak bylo zřejmo, co chtěl říci.

»Já půjdu,« pravil Hornblower tvrdošíjně. Rozhlédl se kolem a setkal se s Clausewitzovým pohledem. »Půjдете také, plukovníku?«

»Ovšem, že nepůjde,« vmísil se do rozmluvy Essen. »Nemůže riskovat zajetí.«

Jako renegát, muž, bojující proti vlastní zemi, by byl Clausewitz pravděpodobně pověšen, kdyby se dostal do pruských rukou.

»Bylo by lépe, kdyby šel se mnou,« pravil chladně Hornblower. Pociťoval podivný pocit jasnosti a nemohoucnosti zároveň.

»Půjdu s komodorem,« pravil náhle Clausewitz, čině tak pravděpodobně nejhrdinnější rozhodnutí svého života. Snad byl unesen Hornblowerovou přímo strojovou statečností.

Essen jen pokrčil rameny nad bláznovstvím, které se zřejmě zmocnilo obou mužů.

»Tak jděte,« pravil. »Snad se mi podaří zajmout dostatek generálů, abych je za vás vyměnil.«

Dali se do klusu vzhůru po silnici. Hornblower slyšel, jak Essen křičí na velitele baterie rozkaz k zastavení palby. Ohlédl se. Za nimi klusal Brown, v uctivé vzdálenosti pěti koňských délek. Minuli lehkého kozáckého koně, který se na ně udiveně podíval, a již byli mezi jednotlivými Prusy, kteří kryti houštinami a nerovnostmi půdy pálili na kozáky. Na dva jezdce, projíždějící statečně jejich řadami, nikdo nestřílel. Pruský kapitán, stojící vedle cesty, je pozdravil a Clausewitz odpověděl. Za jednotlivými vojáky, pálicími na kozáky, byla první zformovaná pěchotní jednotka, pruský pluk, seřazený po praporech, dva na jedné straně silnice a na druhé jeden. Plukovník se štábem stáli na silnici a zírali na podivné trio, přibližující se k nim — na britského námořního důstojníka v modré a zlaté uniformě, Clausewitz v ruské uniformě s řadou vyznamenání a britského námořníka se sečnou zbraní a pistolí za pasem. Když se přiblížili, vyslovil plukovník otázku suchým a zvučným hlasem, skupinka zastavila a Clausewitz odpověděl.

»Řekněte jim, že musíme mluvit s generálem,« pravil Hornblower francouzsky Clausewitzovi.

Mezi Clausewitzem a plukovníkem nastala rychlá výměna vět, která skončila tím, že plukovník zavolal dva nebo tři důstojníky na koních — byli to pravděpodobně jeho pobočníci a velitelé praporů — aby je doprovodili vzhůru po silnici. Zde viděli větší pěší jednotku a řadu děl a zde byla skupina na koních. Pera, zlaté šňůry, vyznamenání a důstojníci na koních naznačovali přítomnost generálova štábu. A tu musí být generál — Yorck, jak si Hornblower zapamatoval. Poznal Clausewitz okamžitě a ihned ho oslovil německy. Několik slov z každé strany jen situaci přiostrilo, jak se Hornblowerovi zdálo, a pak následovala krátká pomlka.

»Mluví francouzsky,« pravil Clausewitz Hornblowerovi a pak oba Prusové čekali, až Hornblower promluví.

»Generále,« řekl Hornblower; připadal si jako ve snu a přinutil se, aby mluvil ze sna. »Zastupuji zde krále anglického a Clausewitz zastupuje ruského cara. Bojujeme, abychom osvobodili Evropu od Bonaparta. Bojujete snad, abyste ho udržel na místě tyрана?«

Byla to řečnická otázka, na kterou nebylo možno odpovědět. Yorck neodpověděl a čekal, jak bude Hornblower pokračovat.

»Bonaparte je poražen. Ustupuje z Moskvy a ani deseti tisícům jeho mužů se nepodaří dojet do Německa. Jak již víte, Španělé ho opustili. Obrací se proti němu celá Evropa, protože se přesvědčila, jak liché jsou jeho sliby. Víte, jak se zachoval k Německu — o tom vám nemusím nic vykládat. Budete-li za něj bojovat, podaří se vám udržet ho na jeho hroutícím se trůnu o několik dní déle. Můžete prodloužit o těch několik dní i agónii Německa. Avšak vaší povinností je pomoci své zotročené zemi a vašemu králi, který je francouzským zajatcem. Můžete je osvobodit. V tomto okamžiku můžete zastavit zbytečné prolévání krve svých mužů.«

Yorck se od něho odvrátil, podíval se na chmurnou krajinu, na pomalu se blížící ruskou armádu a teprve pak

odpověděl.

»Co navrhuje?«

To bylo vše, co chtěl Hornblower slyšet. Byl-li Yorck ochoten diskutovat, místo aby je okamžitě zajal, bylo vše v pořádku. Mohl další přenechat Clausewitzovi a podvolit se únavě, která ho nyní zaplavila jako příliv. Pohledem naznačil Clausewitzovi, aby jednal.

»Mír,« odpověděl Clausewitz. »Okamžité zastavení nepřátelství. Konečné podmínky mohou být sjednány v klidu.«

Yorck ještě na okamžik zaváhal. Přes slabost a únavu ho mohl Hornblower se zájmem pozorovat; tvrdý obličej, opálený do tmavé hnědi, bílé vlasy a vousy v podivném kontrastu. Dosud byl loyálním poddaným pruského krále, poměrně neznámý generál. Mohl nyní říci jen dvě slova která z něho mohla učinit pro přítomnost zrádce a možná v budoucnosti historickou osobnost. Pruské složení zbraní — alespoň složení zbraní pruské armády — by odhalilo prohnulost Napoleonova impéria jako nic jiného. Záleželo nyní na Yorckovi.

»Souhlasím,« pravil Yorck.

To bylo vše, co chtěl Hornblower slyšet. Mohl se nyní ponořit do svého snu — strašného snu — a přenechat zbytek diskuze ostatním, ať již bude mít jakýkoliv výsledek. Když Clausewitz obrátil koně na silnici k ruským pozicím Hornblowerův kůň se obrátil, aniž ho k tomu Hornblower pobídl. Objevil se Brown, jen jeho obličej, to bylo vše, co mohl Hornblower vidět.

»Je vám dobře, pane?«

»Ovšemže ano,« odpověděl Hornblower automaticky.

Země, po které nyní Hornblower ve snu kráčet, byla měkká, jako by kráčet po peřinách nebo po natažené plachtovině. Mohlo by být lépe, kdyby si lehl. A Hornblower si náhle uvědomil, že v hudbě bylo přece jen cosi krásného. Celý život si myslel, že hudba je jen rozčilujícím hlukem, a nyní ji konečně objevil. Byla nádherná, extatická tato hudba, kterou nyní slyšel hlaholit, krásné, stoupající melodie. Musil zvýšit hlas, aby se mohl připojit a zpívat, zpívat a zpívat. A pak hudba přestala v náhlém hřmotném akordu, umkla a v tichu bylo slyšet jen jeho hrubý hlas — jakoby krákání vrány. Ustal a byl přiveden do rozpaků. Bylo dobře, že tu byl někdo, kdo mohl píseň převzít. Veslař vesloval a nádherně zpíval.

»Dovezu vás všechny na Hampton Court...«

Krásný tenor; jen pro krásný hlas dovedl Hornblower odpustit veslaři, že si dovoluje zpívat, když vesluje vzhůru po řece.

»Veslujem ve sluneční pohodě...«

Barbara po jeho boku se báječně smála. Slunce nádherně svítilo a zelená pole na březích řeky byla nádherná. Musil se také smát — smát a smát. A byl tu malý Richard, šplhající se mu na kolena. Proč se na něj Brown, k čertu, tak divně dívá?